

**Hallituksen esitys Eduskunnalle tulo- ja varallisuusverolaiksi
ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että osana kokonaisverouudistusta keskeisin tuloverotusta koskeva laki eli tulo- ja varallisuusverolaki sekä eräät muut tuloverotusta koskevat lait korvataan uudella tulo- ja varallisuusverolailla. Ennakkoperintälakiin, lähdeverolakiin ja verotuslakiin ehdotetaan samalla tehtäväksi eräitä muutoksia.

Hallituksen esitykseen uudeksi tulo- ja varallisuusverolaiksi sisältyy useita rovelvollisuutta koskevia muutosehdotuksia. Lakiin sisällytettäisiin myös yritysmuodon muutoksia koskevat periaatteet, jotka ovat tähän saakka perustuneet verotus- ja oikeuskäytäntöön.

Tulon veronalaisuutta koskevat muutosehdotukset perustuvat hallitusohjelmaan kirjattuihin tavoitteisiin eri tulolajien yhtäläisestä verottamisesta ja omaisuustulojen verotuksen yhtenäistämisestä. Luovutusvoitot tulisivat nykyistä laajemmin verotuksen piiriin. Myös yksityisvakuutusetuksien veronalaisuus laajenisi. Puolisoiden omaisuustulojen yhteisverotuksesta ehdotetaan luovuttavaksi.

Palkansaaajan tulon veronalaisuutta koskevat muutosesitykset liittyvät lähinnä matkakustannusten korvausten verovapauden supistumiseen ja luontoisetujen arvostuksen korottamiseen.

Vähennysjärjestelmää ehdotetaan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti selkeytettäväksi. Uudessa vähennysjärjestelmässä erilaisia vähennyksiä olisi nykyistä vähemmän.

Varallisuusverotusta koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi lähinnä eräiltä tuloverotukseen liitännäisiltä osilta.

Esitykseen sisältyvät muiden lakien muutos-ehdotukset ovat luonteeltaan teknisiä ja johtuvat pääosin verolainsäädäntöön ehdotettavista muista muutoksista.

Esitys liittyy vuoden 1989 valtion tulo- ja menoarvioon sekä kokonaisverouudistuksen yhteydessä annettaviin muihin hallituksen esityksiin. Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1989 alusta lukien. Ehdotettujen siirtymäsäännösten vaikutuksesta useat muutokset tulisivat kuitenkin sovellettaviksi vasta vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ ..	1	2.4. Vähennysjärjestelmän muutokset	19
YLEISPERUSTELUT	4	2.4.1. Nykyinen vähennysjärjestelmä ja sen muutostarve	19
1. Kokonaisverouudistus	4	2.4.2. Luonnolliset vähennykset	20
1.1. Kokonaisverouudistuksen tausta	4	2.4.3. Perhepoliittiset ja sosiaalipoliittiset vähennykset	21
1.2. Kokonaisverouudistuksen tarve	4	2.4.4. Korot	22
1.3. Kokonaisverouudistuksen tavoitteet ja keinot	6	2.4.5. Muut vähennysjärjestelmän muutokset	23
1.3.1. Verotuksen neutraliteetin parantaminen	6	2.5. Jaksotussäännökset	23
1.3.2. Verotuksen oikeudenmukaisuuden parantaminen	6	2.6. Varallisuusverotusta koskevat muutokset ..	24
1.3.3. Verotuksen yksinkertaistaminen ..	6	2.7. Muut muutokset	24
1.3.4. Erilaisten tulolajien verotuksen yhdenmukaistaminen	6	2.7.1. Tulontasausäännöksen tarkistaminen ..	24
1.3.5. Vähennysjärjestelmän selkeyttäminen	7	2.7.2. Yhteisöjen verokantahuojenus ..	24
1.3.6. Marginaaliverojen alentaminen	7	3. Asian valmistelu	25
1.3.7. Uudistuksen vaikutukset veron tuottoon	7	4. Kokonaisverouudistuksen vaikutukset	26
1.3.8. Uudistuksen tulonjakopoliittiset tavoitteet	8	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	27
1.4. Kokonaisverouudistuksen laajuus	8	1. Lakiehdotusten perustelut	27
1.5. Kokonaisverouudistuksen aikataulu	9	1.1. Tulo- ja varallisuusverolaki	27
2. Uudessa tulo- ja varallisuusverolaissa ehdotettavat keskeiset muutokset nykyiseen verojärjestelmään	9	I OSA. YLEISET SÄÄNNÖKSET	27
2.1. Uuden tulo- ja varallisuusverolain tarve ..	9	1 luku. Lain soveltamisala	27
2.2. Verovelvollisuutta koskevat muutokset ..	10	2 luku. Määritelmät	27
2.2.1. Yleistä	10	II OSA. VEROVELVOLLISUUS	28
2.2.2. Yhtymien verovelvollisuus	10	1 luku. Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus ..	28
2.2.3. Eräät yhteenliittymät ja kuolinpesät	11	2 luku. Kokonaan tai osittain verovapaat yhteisöt	28
2.2.4. Yritysjärjestelyt	11	3 luku. Perheverotus	29
2.3. Tulon veronalaisuutta koskevat muutokset	12	4 luku. Kuolinpesän, yhtymän, yhteisöyden ja konkurssipesän verovelvollisuus ..	30
2.3.1. Työtulojen verotus	12	5 luku. Toimintamuodon muutokset, tulolähdesiirrot ja yksityiskäyttöönotto	30
2.3.1.1. Yleistä	12	III OSA. TULON VERONALAISSUUS	31
2.3.1.2. Luontoisedut	12	IV OSA. TULOSTA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET	37
2.3.1.3. Henkilökuntaedut	13	1 luku. Luonnolliset vähennykset	37
2.3.1.4. Matkakustannusten korvaukset	14	2 luku. Kokonaistulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset ..	38
2.3.2. Omaisuustulojen verotus	15	3 luku. Kokonaistulosta valtionverotuksessa tehtävät vähennykset	40
2.3.2.1. Omaisuustulojen verotus kokonaisverouudistuksessa	15	4 luku. Kokonaistulosta kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset	41
2.3.2.2. Korkotulot ja vuokratulot ..	16	5 luku. Kokonaistulosta tehtäviä vähennyksiä koskevat erityiset säännökset	41
2.3.2.3. Osinkotulot	17	V OSA. TULON JA MENON JAKSOTTAMINEN	41
2.3.2.4. Luovutusvoitot	17	1 luku. Tulon jaksottaminen	41
2.3.2.5. Yksityisvakuutusetuudet ..	18	2 luku. Menon jaksottaminen	42
2.3.2.6. Muiden kuin ansiotulojen yhteisverotus	18		
2.3.3. Tulon veronalaisuutta koskevat muut muutokset	19		

	Sivu		Sivu
VI OSA. VARALLISUUS	42	LAKITEKSTIT	49
1 luku. Varojen veronalaisuus	42	1. Tulo- ja varallisuusverolaki	49
2 luku. Varojen arvostaminen	42	2. Laki ennakkoperintälain muuttamisesta	81
VII OSA. VERO	43	3. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varal-	
VIII OSA. ERITYISIÄ SÄÄNNÖKSIÄ	43	lisuuden verottamisesta annetun lain muutta-	
1 luku. Verotuksen kattosääntö	43	misesta	82
2 luku. Verosopimukset	43	4. Laki verotuslain muuttamisesta	83
IX OSA. VOIMAANTULO- JA SIIRTY-		LIITE	87
MÄSÄÄNNÖKSET	43	Rinnakkaistekstit	87
1.2. Laki ennakkoperintälain muuttamisesta ..	45	2. Laki ennakkoperintälain muuttamisesta	87
1.3. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon ja		3. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varal-	
varallisuuden verottamisesta annetun lain		lisuuden verottamisesta annetun lain muutta-	
muuttamisesta	46	misesta	89
1.4. Laki verotuslain muuttamisesta	47	4. Laki verotuslain muuttamisesta	91
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	48	1. Luonnos tulo- ja varallisuusveroasetukseksi ...	99
3. Voimaantulo	48	2. Luonnos asetukseksi verotusasetuksen muutta-	
4. Säättämisjärjestys	48	misesta	101

YLEISPERUSTELUT

1. Kokonaisverouudistus

1.1. Kokonaisverouudistuksen tausta

Tuloverojärjestelmäämme on tarkistettu vuosittain yleensä pienin osittaismuutoksin. Viimeksi tuloverolainsäädäntöä on laaja-alaisesti uudistettu vuosina 1974 ja 1975, jolloin valtionverotusta ja kunnallisverotusta koskevat aineelliset säännökset koottiin tulo- ja varallisuusverolakiin sekä puolisoiden yhteisverotuksesta siirryttiin ansiotulojen erillisverotukseen. Tätä aikaisemmat laajat uudistukset tehtiin 1960-luvulla, jolloin säädettiin maatilatalouden tuloverolaki vuonna 1967 ja laki elinkeinotulon verottamisesta vuonna 1968. Mainitut kolme verolakia muodostavat edelleen tuloverolainsäädäntömme rungon, mutta tuloverotusta koskevia pysyviä ja määräaikaisia säännöksiä on useissa muissakin verolaeissa.

Hallituksen tarkoituksena on tällä ja muilla kokonaisverouudistukseen liittyvillä esityksillä uudistaa tuloverojärjestelmää hallitusohjelman verotusta koskevan osan mukaisesti. Kokonaisverouudistukseen kuuluvan talletusten ja obliigaatioiden veronhuojennuslain eduskunta hyväksyi jo kuluvan vuoden keväällä.

Koska tulo- ja varallisuusverolaki sisältää tuloverotuksen keskeiset säännökset, sen uudistamista koskevan tämän esityksen yleisperusteluissa esitetään kokonaisverouudistusta ja tuloverotuksen rakennetta koskevat yleiset perustelut. Kokonaisverouudistuksen taloudellisia vaikutuksia selvitetään lähinnä vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa sovellettavia veroasteikkoja ja veroprosentteja koskevassa esityksessä.

1.2. Kokonaisverouudistuksen tarve

Tuloverotuksen vuosittaiset muutokset ovat olleet osa harjoitettua talous- ja yhteiskuntapolitiikkaa, joihin liittyvien monien erilaisten tavoitteiden saavuttamista verotuksen avulla on pyritty edistämään. Nämä tavoitteet ovat

yleensä merkinneet poikkeamista tehokkaasta ja selkeästä tavasta kerätä julkisen toiminnan rahoitukseen tarvittavat varat. Verotus on alkanut vaikuttaa enenevässä määrin kotitalouksien ja yritysten taloudelliseen käyttäytymiseen eli verojärjestelmän neutraalisuus on huonontunut. Näille ei-fiskalisille, verotukseen varsinaisesti kuulumattomille tavoitteille on yhteistä se, että ne yleensä edellyttävät tulojen verovapautta, edullisia jaksotussäännöksiä, uusia vähennyksiä tai muita veronhuojennuksia. Tällaisen kehityksen tuloksena tulon veronalaisuutta, tulon ja menon jaksotusta sekä vähennyksiä koskevat säännökset ovat vähitellen muodostuneet monimutkaisiksi ja sisällöltään osin epäyhtenäisiksi ja epäjohtonmukaisiksi.

Verojärjestelmälle vieraat veroetuudet ovat usein kohdistuneet suhteellisen pieniin verovelvollisryhmiin eivätkä ole yleensä olleet yksitään tarkasteltuina fiskaalisesti kovin merkittäviä. Järjestelyillä on haluttu ohjata taloudellista tukea verotuksen kautta tiettyihin toimintoihin tai tietyille verovelvollisryhmille ja tällä tavoin ohjata eri verovelvollisryhmien taloudellista toimintaa. Tällaisesta tuesta on viime aikoina ryhdytty käyttämään nimitystä verotuki tai veromeno.

Erilaisten verotukien runsaus ja niiden mitoitukseen ja kohdentamiseen liittyvät ongelmat ovat vaikeuttaneet tuloverotuksen ohjausvaikutusten todellisen kohdentumisen selvittämistä. Kansantalouden kehityksen kannalta voimavarat olisivatkin tehokkaammin kohdentavissa ilman nykyisten verotukien ohjaavaa vaikutusta.

Viime vuosien kehitys on tuonut erilaisia verotukia yhä enemmän myös henkilöverotukseen. Tämän vuoksi eri tulojen verokohtelu on muuttunut epäyhtenäiseksi. Tämä on ristiriidassa henkilöverotuksen veronmaksukyvyyn huomioon ottamisen periaatteen kanssa. Erityisesti progressiivisessa tuloverotuksessa veron tulisi näet määräytyä tulojen kokonaismäärän eikä laadun perusteella.

Kokonaisverouudistusta valmisteltaessa laadittujen selvitysten perusteella on arvioitu, että

kotitalouksien kokonaistulosta on nykyisen verolainsäädännön mukaan tuloverotuksen piirissä vuonna 1989 noin 80 prosenttia. Tuloverotuksen kattavuus vaihtelee kuitenkin suuresti tulolajeittain. Palkkatuloista verotuksen piirissä arvioidaan olevan lähes kaikki, tulonsiirroista eläkkeet mukaan lukien noin 3/4, yrittäjätuloista, joihin sisältyvät myös maa- ja metsätalouden tulot, noin puolet ja omaisuustuloista noin kuudennes. Kotitalouksien pääomavoitoista verotuksen piirissä arvioidaan olevan vain pari prosenttia. Näin suuret erot eri tulolajien veronalaisuuden asteessa heikentävät tuloverotuksen tasapuolisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Lisääntyneet verotuet ja laajentuneet veronhuojennukset ovat vähitellen rapauttaneet verojärjestelmää ja kaventaneet verotuksen tulopohjaa, johon on muodostunut aukkoja. Monenlaiset poikkeukset verotuksessa noudatetuista yleisistä periaatteista ovat lisäksi monimutkaistaneet verojärjestelmää. Erityisesti verotuksessa myönnettävien vähennysten suuri määrä on tehnyt järjestelmän vaikeasti ymmärrettäväksi.

Kaventuneen veropohjan vuoksi nimellinen verokanta, eli veroasteikko ja veroprosentit on jouduttu pitämään veron tuoton turvaamiseksi korkealla tasolla. Tästä on ollut seurauksena muun muassa se, että tuloverotuksen marginaaliverot, eli tulon lisäykseen kohdistuvat verot ovat myös korkeita.

Korkeat marginaaliverot aiheuttavat puolestaan monenlaisia ongelmia. Mahdollisuuksiensa mukaan verovelvolliset pyrkivät siirtämään tuloveroaan muiden maksettaviksi. Tämä johtaa bruttotulerojen kasvuun ja synnyttää veropaineinflaatiota. Korkeiden marginaaliverojen on myös katsottu vähentävän työpanoksen tarjontaa ja johtavan työajan korvaamiseen vapaa-ajalla.

Marginaaliverojen korkeus on selvästi kannustanut siirtymistä rahataloudesta luontoissuorituksiin. Viime aikoina palkan maksaminen erilaisina luontoissuorituksina, lähinnä auto- ja ravintoetuna, on selvästi lisääntynyt. Ilmiö liittyy luontoissuoritusten käyvän arvon arvioimisen vaikeuteen. Tästä syystä luontoissuorituksen maksaminen rahapalkan sijaan on edullista sekä työnantajille että työntekijöille.

Korkeat marginaaliverot kannustavat niin sanottujen ”pimeiden” talouksien syntymistä ja muuta veropakiloilua. Ne lisäävät myös vaatimuksia uusiin verovähennyksiin ja muihin ve-

ronhuojennuksiin. Verokantojen korkeus on yleensäkin omiaan tukemaan sellaista ajattelutapaa, että kunkin verovelvollisen yksilölliset olosuhteet olisi otettava entistä tarkemmin huomioon verotuksessa. Tämä monimutkaistaa verotusta ja sopii huonosti verotuksen masmenettelyluonteeseen.

Edellä kuvailtut epäkohdat ja niiden torjumiseen liittyvät ongelmat lisäävät verotuksen toimittamisesta sekä verovelvollisille, työnantajille että hallinnolle aiheutuvia kustannuksia.

Tapahtunut kehitys on merkinnyt myös sitä, että muun muassa verotukselle asetettu ja hyvään tuloverojärjestelmään kuuluvaksi katsottu tulonjaon tasoittamistavoite on jäänyt osittain saavuttamatta. Tiettyjen tulojen osittainen tai täydellinen verovapaus, joidenkin tulojen aliarvostaminen verotuksessa sekä tulolajikohtaiset vähennykset heikentävät verotuksen oikeudenmukaista kohdentumista. Nykyinen tuloverotus tasaakin tulonjakoa tehokkaasti vain niiden tulonsaajaryhmien sisällä, joiden tulorakenne on samanlainen.

Vastaavanlaisia ongelmia esiintyy myös elinkeinoverotuksen ja maatilatalouden verotuksen piirissä. Verovapaat tulot, edulliset jaksotussäännökset ja ylimääräiset vähennykset mahdollistavat tulojen vajavaisen verotuksen tai niiden jäämisen kokonaan verovapaiksi. Matala efektiivinen tuloverotus puolestaan alentaa investointien tuottovaatimuksia. Yritysten marginaaliverot vaihtelevat eri investointikohteiden, toimialojen ja rahoitusmuotojen välillä, ja nämä erot haittaavat kansantalouden kannalta oikeiden investointi- ja rahoituspäätösten tekemistä.

Kaiken kaikkiaan nykyinen tuloverotus saa aikaan monenlaisia vinoutumia ja vääristymiä henkilöiden ja yritysten taloudellisessa käyttäytymisessä. Täysimääräisesti verotettuja toimintoja pyritään korvaamaan kevyemmin veroteuilla. Verotus vaikuttaa taloustoimiin liiaksi; usein niitä tehdään pelkästään verotussyistä. Liikaa voimavaroja joudutaan uhraamaan niin sanottuun verosuunnitteluun. Kaikki tämä vinouttaa taloudellisten voimavarojen kohdentumista ja johtaa viime kädessä kansantalouden voimavarojen tuhlaamiseen ja taloudellisen kasvun hidastumiseen. Vaikka nimelliset verokannat ovat korkeita, ne kuvastavat huonosti todellista eli efektiivistä veroastetta, joka vaihtelee sen mukaan, millaiset ovat verovelvollisen mahdollisuudet käyttää hyväkseen veropohjas-

sa olevia aukkoja ja erilaisia veronhuojennuksia.

1.3. Kokonaisverouudistuksen tavoitteet ja keinot

1.3.1. Verotuksen neutraliteetin parantaminen

Hallitus pyrkii edellä kuvattujen verotuksen ta johtuvien epäkohtien lieventämiseen ja korjaamiseen kokonaisverouudistuksen avulla. Uudistuksen keskeinen tavoite on lisätä tuloverotuksen neutraalisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että verotuksen avulla pyritään aikaisempaa vähäisemmässä määrin vaikuttamaan henkilöiden ja yritysten taloudelliseen käyttäytymiseen ja muutoinkin vähentämään taloudellisen toiminnan ohjausta verotuksen avulla. Nykyistä neutraalimman verojärjestelmän voidaan katsoa lisäävän kansantalouden voimavarojen käytön tehokkuutta. Verojärjestelmä voisi tällöin nykyistä paremmin kannustaa taloudellista kasvua ja säästämistä, hillitä inflaatiota sekä kohottaa kansantalouden reaalista kilpailukykyä.

Nykyistä neutraalimpi omaisuustulojen verotus edistäisi kotitalouksien sijoituskohteiden ja yritysten rahoitusvaihtoehtojen monipuolistumista ja tervehdyttäisi rahoitusmarkkinoita.

Nykyistä neutraalimmalla tuloverotuksella voitaisiin kannustaa työntekoa, reaalityulojen muodostusta ja taloudellista kasvua. Yritysverotuksen nykyisten epäkohtien korjaamisella pyritään siihen, että verotus kohtelisi eri investointikohteita nykyistä tasapuolisemmin. Kokonaisverouudistuksen tarkoituksena ei ole kuitenkaan poistaa kaikkea verotuksen kautta yritys- ja elinkeinotoiminnalle ohjattavaa tukea. Jäljelle jäävän verotuen vaikutukset tehostuisivat, koska veronhuojennukset olisivat nykyistä rajatumpia.

1.3.2. Verotuksen oikeudenmukaisuuden parantaminen

Toinen keskeinen kokonaisverouudistuksen tavoite on verotuksen oikeudenmukaisuuden parantaminen. Viime vuosikymmeninä tapahtunut kehitys on kokonaisuutena heikentänyt myös verojärjestelmän oikeudenmukaisuutta. Eri laatuista tuloja saavien verovelvollisten ve-

roasteiden erojen vuoksi verotus ei ole aina kohdentunut oikeudenmukaisesti. Tämän havaitseminen on vähentänyt verovelvollisten luottamusta verojärjestelmän oikeudenmukaisuuteen ja toimivuuteen. Hallituksen käsityksen mukaan oikeudenmukaisessa verojärjestelmässä veron määrän tulisi ensisijaisesti riippua verovelvollisten tulojen kokonaismäärästä eikä siitä, minkä laatuista tuloja verovelvolliset saavat.

1.3.3. Verotuksen yksinkertaistaminen

Kolmantena keskeisenä tavoitteena kokonaisverouudistuksessa on verotuksen yksinkertaistaminen. Nykyiset poikkeukset tulojen veronalaisuudessa, verotuksessa myönnettävät vähennykset ja muut vastaavat seikat monimutkaistavat verojärjestelmää tarpeettomasti. Tämä johtuu erityisesti siitä, että verojärjestelmään eri aikoina tehty muutokset eivät ole aina sopineet keskenään yhteen.

Kokonaisverouudistuksen muiden edellä kuvattujen tavoitteiden toteutuminen luo edellytykset myös verojärjestelmän yksinkertaistamiselle. Jos verojärjestelmä kohtelee yhtäläisesti ja johdonmukaisesti eri tulolajeja, ja jos järjestelmän perusrakenteet vastaavat normaalia ja yleisesti hyväksyttyä taloudellista toimintaa ja ajattelutapaa, on myös selkeystavoitteen saavuttaminen mahdollista. Yksinkertainen verojärjestelmä ei kannusta keinotekoisin järjestelyihin verotuksen välttämiseksi ja säästää siten sekä verovelvollisten että veroviranomaisten kustannuksia. Tämän ohella verotuksen yksinkertaisuuteen kuuluvat mahdollisimman selkeät ja ymmärrettävät säädökset, jotka kattavat tavanomaisen taloudellisen toiminnan muodot. Yksinkertainen ja selkeä verojärjestelmä on myös veroseuraamusten ennustettavuuden kannalta paras ja siten omiaan ylläpitämään verovelvollisten oikeusturvaa.

1.3.4. Erilaisten tulolajien verotuksen yhdenmukaistaminen

Edellä kuvattujen kokonaisverouudistuksen yleisten tavoitteiden toteuttamiseen pyritään ensinnäkin eri tulolajien verotuksen yhdenmukaistamisella. Tämä edellyttää nykyisten, tiettyihin tulolajeihin liittyvien verovapauksia koskevien säännösten uudelleenarviointia ja tar-

peettomista verovapauksista luopumista. Tämän ohella kokonaisverouudistuksessa tarkistetaan voimassa olevia säännöksiä, jotka liittyvät tiettyjen laskennallisten tulojen, kuten luontoisetujen ja metsätaloudesta saatavien tulojen arviointiin, jotta jo voimassa olevan lainsäädännön edellyttämä käyvän arvon periaate toteutuisi nykyistä paremmin.

Eri tulolajien verotuksen yhdenmukaistamisessa kiinnitetään erityistä huomiota omaisuus-tulojen verotuksen yhdenmukaistamiseen. Nykyisen veropohjan aukot ovat erityisen suuria juuri omaisuustulojen kohdalla. Osana omaisuustulojen verotuksen uudistamista järjestetään osinkotulojen verotus siten, että nykyisestä osakeyhtiöiden jakaman voiton kahdenkertaisesta verotuksesta luovutaan, mutta samalla tällaisen tulon yhdenkertainen verotus turvataan.

Eri tulolajien yhdenmukaisen verotuksen toteuttamiseksi arvioidaan uudelleen myös nykyisten tulolajikohtaisten vähennysten tarve ja kehittämismahdollisuudet.

1.3.5. Vähennysjärjestelmän selkeyttäminen

Tuloverotuksen yksinkertaistaminen edellyttää erityisesti vähennysjärjestelmän selkeyttämistä. Hallituksen tarkoituksena ei ole ensisijaisesti karsia verotuksessa myönnettäviä vähennyksiä, vaan vähennysten tarve ja kehittämismahdollisuudet on arvioitu uudelleen nykyistä vähennysjärjestelmää koskevan selvitystyön yhteydessä. Vähennysjärjestelmää kehitettäessä joudutaan arvioimaan myös se, onko tarkoituksenmukaista säilyttää eräitä vähennyksiä, joiden avulla nykyisin ohjataan yhteiskunnan tukea verojärjestelmän kautta, vai olisiko tarkoituksenmukaisempaa korvata vero-vähennyksiä suorilla tulonsiirroilla. Koska korvaustavat edellyttäisivät tulonsiirtojärjestelmien eri kehittämisvaihtoehtojen perusteellista selvittämistä, koko vähennysjärjestelmää koskeviin laajoihin uudistuksiin kokonaisverouudistuksen alkuvaiheessa ei ole ollut mahdollista ryhtyä.

Vähennysjärjestelmän kehittäminen on tarpeen myös siitä syystä, että monet nykyiset vähennykset, joilla pyritään samantapaisiin tavoitteisiin, kuten lapsiperheiden taloudellisen toimeentulon turvaamiseen, ovat peräisin eri ajoilta. Tällaiset vähennykset eivät muodosta johdonmukaista kokonaisuutta, vaan ovat vai-

kutuksiltaan ristiriitaisia ja päällekkäisiä. Kokonaisverouudistuksen yhteydessä pyritään tällaiset vähennykset korvaamaan yksinkertaisemmalla ja vaikutuksiltaan johdonmukaisemmalla vähennysjärjestelmällä.

1.3.6. Marginaaliverojen alentaminen

Kolmantena keskeisenä keinona edellä esitettyjen verouudistuksen tavoitteiden toteuttamiseksi on tuloverotuksen marginaaliverojen alentaminen. Marginaaliverolla tarkoitetaan tulon lisäyksestä johtuvaa veron lisäystä. Kun progressiivisessa verotuksessa suurempituloisen on aina maksettava suhteellisesti enemmän veroa kuin pienempituloisen, on verotuksessa vallittava tilanne, jossa kaikilla tulotasoilla tulon lisäyksestä maksettavan veron suhteellinen määrä on suurempi kuin tulosta ennen lisäystä maksettavan veron suhteellinen määrä.

Marginaaliverojen alentaminen merkitsee ennen kaikkea valtion tuloveroasteikon veroprosenttien alentamista. Marginaaliveroihin vaikuttavat myös vähennysjärjestelmä sekä tulojen perusteella maksettavien muiden verojen kuin valtionveron verokannat. Hallitus pyrkii uudistukseen, jossa marginaaliverot alenisivat kaikilla tulotasoilla. Nykyistä matalampien veroprosenttien soveltaminen laajempaan veropohjaan tekee järjestelmän vaikutukset suoraviivaisemmiksi ja ymmärrettävämmiksi. Progressiivisuuden säilyminen verotuksessa ja verokantojen soveltaminen nykyistä tasapuolisemmin erilaisiin tuloihin ylläpitävät ja lisäävät järjestelmän oikeudenmukaisuutta.

1.3.7. Uudistuksen vaikutukset veron tuottoon

Kokonaisverouudistuksen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää ensisijaisesti verotuksen rakenteellista uudistamista. Verouudistuksessa ei siten tavoitella yleistä verotuksen keventämistä tai kiristämistä. Hallitus onkin asettanut uudistuksen lähtökohdaksi sen, että valtion ja kuntien verotulot turvataan uudistuksen kaikissa vaiheissa. Tämä tavoite merkitsee samalla sitä, että toteutettavat verojärjestelmän muutokset kohdentavat keskimäärin suunnilleen nykyisenä pysyvän verorasituksen uudelleen eri verovelvollisryhmien ja verovelvollisten kesken.

Kuntien verotulot pyritään turvaamaan ensisijaisesti koko kunnallistalouden tasolla. Sen sijaan verouudistuksen vaikutukset yksittäisten kuntien talouteen vaihtelevat. Uudistus pyritään toteuttamaan kuitenkin siten, että myöskin yksittäisissä kunnissa muutokset veropohjassa olisivat mahdollisimman vähäiset. Tehdyissä selvityksissä on havaittu, että verouudistuksen vaikutukset kunnallisverotuksessa noudattavat tietyssä määrin kuntien kantokykyluokitusta siten, että ylimmissä kantokykyluokissa olevien kuntien veroäyrimäärä kasvaa ja alemmissä kantokykyluokissa olevien äyrimäärä pienenee. Tasatakseen näitä vaikutuksia hallitus antaa eduskunnalle esityksen sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuuslain mukaisten valtionosuuksien muuttamiseksi niin, että ylimpien kantokykyluokkien valtionosuusprosentteja alennetaan ja alimpien kantokykyluokkien korotetaan. Tämän ohella voidaan kuntien harkinnavaraisten valtionosuuksien avulla tasoittaa verouudistuksen vaikutuksia kantokykyluokkien sisällä.

1.3.8. Uudistuksen tulonjakopoliittiset tavoitteet

Kokonaisverouudistuksen tarkoituksena ei ole muuttaa tuloverotuksen eri tuloluokkien välistä tulonjakoa tasoittavaa vaikutusta. Verouudistus pyritään toteuttamaan siten, että eri tuloluokkien keskimääräiset veroasteet, eli maksettavien verojen ja tulojen väliset suhteet, eivät uudistuksen johdosta muutu.

Tuloluokkien keskimääräisten veroasteiden pitäminen ennallaan merkitsee sitä, että eri tuloluokissa olevat verovelvolliset maksavat uudistuksen jälkeen yhteensä yhtä paljon tuloveroja kuin ennen uudistusta, mutta heidän keskenä verotuksen kohdentuminen muuttuu.

Kokonaisverouudistuksen tärkein tulonjakopoliittinen tavoite on verotuksen niin sanottujen horisontaalisten tulonjakovaikutusten parantaminen. Tällä tarkoitetaan sitä, että samalla kokonaistulotasolla olevien verovelvollisryhmien keskimääräisten veroasteiden eroja pyritään kaventamaan. Tulonjakoa koskeva tavoite merkitsee myös sitä, että tuloveroasteikon marginaaliveroprosentteja voidaan alentaa vain siinä määrin kuin tulojen verovapaudesta luopuminen, laskennallisten tulojen arvostusperusteiden tarkistaminen ja vähennysjärjestelmän kehittäminen lisäävät veropohjaa.

Kokonaisverouudistuksen tulonjakovaikutuksissa on erityistä huomiota kiinnitetty pieni- ja keskituloisten sekä lapsiperheiden asemaan. Näiden verovelvollisryhmien asema ei verouudistuksessa heikenny.

Kokonaisverouudistukseen sisältyviä henkilöverotusta ja tulon veronalaisuutta koskevia muutosehdotuksia ja niiden perusteluja kuvataan yksityiskohtaisesti jäljempänä tässä esityksessä. Elinkeinotulon ja maatilatalouden tulon verotusta koskevia muutoksia kuvataan niitä koskevissa erillisissä esityksissä. Asetettujen tavoitteiden toteutumista ja muita taloudellisia vaikutuksia henkilöverotuksen osalta kuvataan yksityiskohtaisesti vuodelta 1989 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavia veroasteikkoja ja veroprosentteja koskevan hallituksen esityksen yhteydessä.

1.4. Kokonaisverouudistuksen laajuus

Kokonaisverouudistus kattaa koko tuloverotuksen. Muutokset koskevat kaikkia tuloverotuksen keskeisiä osa-alueita eli henkilöverotusta, elinkeinoverotusta ja maatilatalouden verotusta. Valmistelutyössä on lähdetty siitä, että uudistuksen toteuttaminen aloitetaan samanaikaisesti kaikilla näillä lohkoilla.

Myös tuloverotuksen eri lohkojen kytkeytyminen toisiinsa tekee välttämättömäksi niiden samanaikaisen tarkastelun. Omaisuustulojen verotus sivuaa muun muassa osinkotulojen verotuksen kautta sekä yritysverotusta että henkilöverotusta. Tuloveroasteikko, joka on keskeinen tekijä marginaaliveroja alennettaessa, koskee sekä palkansaajia, eläkkeensaajia, elinkeinonharjoittajia että maatilatalouden harjoittajia.

Kokonaisverouudistukseen liittyvä ensimmäinen lakiehdotus oli hallituksen esitys talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslaiksi (HE n:o 45, 1988 vp.), jonka eduskunta hyväksyi jo kuluvan vuoden keväätistuntokaudella. Laissa säädellään edellytykset, joiden vallitessa vuosina 1989 — 1991 tehtävät pankkitalletukset ja liikkeelle laskettavat obligaatiot ovat verovapaita.

Tähän esitykseen sisältyvät tulo- ja varallisuusverolakia koskevan ehdotuksen ohella ehdotus ennakkoperintälain muuttamisesta, ehdotus rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain muutta-

misesta sekä ehdotus verotuslain muuttamisesta.

Pelkästään teknisten muutosten lisäksi verotuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtionasiamiesten ja verotusasiamiesten määrittämisenettä yksinkertaistetaan siirtämällä toimivaltaa verohallitukselta lääninverovirastoille. Lisäksi eräitä teknisluonteisia tehtäviä siirrettäisiin verolautakunnilta verotoimistoille.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta. Esitys sisältää kokonaisverouudistuksen elinkeinoverotukseen liittyvät osat. Yritysverotuksen uudistamiseen liittyy myös eduskunnalle annettu esitys laiksi investointivarauslain muuttamisesta.

Sekä henkilöverotusta että yritysverotusta koskee eduskunnalle annettu esitys laiksi yhtiöveron hyvityksestä ja siihen liittyväksi laisäädännöksi. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmän avulla osakeyhtiön ja sen osakkeenomistajan kahdenkertainen verotus poistetaan ja osinkotulon verottaminen kertaalleen turvataan. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmää koskevaan esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain, maatilatalouden tuloverolain, verotuslain ja veronkantolain muuttamisesta.

Maa- ja metsätaloudesta saatavan tulon verotuksen uudistamishdotukset sisältyvät eduskunnalle annettuun esitykseen laeiksi maatilatalouden tuloverolain ja tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esitykseen vuoden 1989 tulo- ja menoarvioksi liittyy myös eduskunnalle annettava esitys laiksi vuodelta 1989 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista, johon sisältyy muun muassa hallituksen ehdotus vuonna 1989 sovellettavaksi progressiiviseksi tuloveroasteikoksi. Kokonaisverouudistukseen sisältyvä vakuutetun kansaneläkemaksun alennusehdotus tehdään hallituksen esityksessä laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

1.5. Kokonaisverouudistuksen aikataulu

Hallitus on esitystä valmistellessaan lähtenyt hallitusohjelman mukaisesti siitä, että kokonaisverouudistuksen toimeenpano aloitetaan

vuonna 1989. Uudistus toteutetaan kuitenkin useassa vaiheessa niin, että viimeisimmät hallituksen esittämät toimenpiteet tulisivat sovellettaviksi ensimmäisen kerran vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa.

Koska eräät hallituksen ehdottamat muutokset tuloverotukseen ovat merkitykseltään tuntuvia, ehdotetaan niiden voimaan saattamista tietyn siirtymäkauden kuluessa. Tämä on välttämätöntä, jottei verouudistuksen toimeenpano aiheuttaisi liiallisia häiriöitä taloudellisessa toiminnassa.

Hallitus jatkaa kokonaisverouudistuksen valmistelua vielä nyt annettujen esitysten jälkeen. Vuonna 1991 valtionverotuksessa pyritään tuloveroasteikkoon, joka alentaa veroastetta kaikissa tuloluokissa hallitusohjelman edellyttämällä tavalla tulonjakoa muuttamatta ja niin, että yli 50 prosenttia lisätuloista veroa maksavien tulonsaajien lukumäärä edelleen supistuu. Asteikon ylin veroprosentti pyritään madaltamaan 40 prosenttiin. Marginaaliverojen alentaminen on mahdollista nyt tehtävien ratkaisujen tuoman veropohjan laajenemisen myötä, mutta kokonaisverouudistuksen tavoitteiden nyt ehdotettua täydellisemmäksi toteuttamiseksi on tarpeen vielä jatkaa uusien toimenpiteiden kartoittamista verotuksen tulopohjan laajentamiseksi ja vähennysjärjestelmän selkeyttämiseksi.

2. Uudessa tulo- ja varallisuusverolaissa ehdotettavat keskeiset muutokset nykyiseen verojärjestelmään

2.1. Uuden tulo- ja varallisuusverolain tarve

Vaikka nykyinen tulo- ja varallisuusverolaki on verrattain uusi, se on lakisystematiikaltaan ja rakenteeltaan osoittautunut vanhentuneeksi ja osittain myös epä johdonmukaiseksi. Lakia valmisteltaessa jouduttiin päähuomio kiinnittämään siihen asti eri laeissa olleiden kunnalliserotuksen ja valtionverotuksen aineellisten säännösten yhteensovittamiseen. Lain rakenne sitä vastoin omaksuttiin suurelta osin tulo- ja varallisuusverolakia edeltäneestä valtionverotusta koskeneesta tulo- ja omaisuusverolaista. Tulo- ja varallisuusverolain johdonmukaisuus on vuosien mittaan edelleen heikentynyt niiden lukuisten muutosten vuoksi, joita lakiin on sen voimassaoloaikana tehty. Esimerkiksi nykyi-

nen perheverotusta koskeva sääntely tuli lakiin vasta erillisverotusuudistuksen yhteydessä. Myös myyntivoittoverotusta koskevat säännökset ovat merkittävästi uudistuneet.

Kokonaisverouudistukseen sisältyy jo ensi vaiheessa lukuisia sellaisia verojärjestelmän muutoksia, joista tulisi säätää tulo- ja varallisuusverotusta koskevassa yleislaissa. Tulopohjan laajentaminen, yritysjärjestelyjä koskeva kokonaan uusi säännöstö ja vähennysjärjestelmän uudistaminen ovat näistä merkittävimmät. Näitä koskevan sääntelyn sisällyttäminen nykyiseen tulo- ja varallisuusverolakiin lisäisi lain vaikeaselkoisuutta entisestään. Tämän vuoksi verouudistuksen valmistelutyössä on päädytty kokonaan uuden tulo- ja varallisuusverolain antamiseen.

Ehdotettava uusi tulo- ja varallisuusverolaki eroaa systematiikaltaan nykyisestä laista erityisesti tulon veronalaisuutta koskevalta osaltaan. Lähtökohtana olisi, kuten nykyisinkin, laajan tulokäsitteen ilmaiseva yleissäännös. Laaja tulokäsite kuitenkin korostuisi nykyistä selvemmin sen vuoksi, ettei lakiin enää sisältyisi esimerkkiluetteloa veronalaisista tuloista. Rahana tai rahanarvoisena etuutena saatu tulo olisi veronalaista, ellei laissa ole nimenomaisesti toisin säädetty. Muut tulon veronalaisuutta koskevat säännökset kuin yleissäännös olisivat siten joko tulokäsitettä täsmentäviä tai sitä rajoittavia. Toinen merkittävä rakenteellinen muutos on jaksotussäännöksiä koskevan oman osan sisällyttäminen lakiin.

Lain uudistuneesta rakenteesta huolimatta monet nykyiseen tulo- ja varallisuusverolakiin sisältyvät säännökset on sellaisinaan siirretty uuteen lakiin. Lisäksi siihen on otettu eräissä erityislaeissa tähän asti olleita säännöksiä. Pelkästään kieliasua tai säädösten rakennetta parantavia muutoksia on voitu tehdä vain rajoitusti. Erityisesti varallisuusverotusta koskevat säännökset on jouduttu siirtämään uuteen lakiin lähes nykyasussaan, vaikka lain johdonmukaisuudesta onkin samalla jouduttu tinkimään. Verouudistuksen seuraavissa vaiheissa on kuitenkin tarkoitus jatkaa myös tulo- ja varallisuusverolain rakenteellista uudistamista ja selkeyttämistä.

2.2. Verovelvollisuutta koskevat muutokset

2.2.1. Yleistä

Kokonaisverouudistuksen valmistelussa on ollut esillä useita verovelvollisuutta koskevia muutosehdotuksia, jotka toteutuessaan vähentäisivät kokonaan tai osittain verovapaiden oikeushenkilöiden määrää ja purkaisivat asteittain verovelvollisasemaan nykyisin liittyviä lukuisia veronhuojennuksia verouudistukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Koska useat näistä muutoksista olisivat edellyttäneet laajahkoja lisäselvityksiä ja muun muassa kompensaatiotarpeiden selvittämistä, verovelvollisuutta koskevat muutosehdotukset ovat verouudistuksen ensimmäisessä vaiheessa verrattain vähäisiä. Eri selvitystyön kohteeksi on jätetty muun muassa kysymys yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennusjärjestelmän muuttamisesta.

Merkittävimmät hallituksen esitykseen sisältyvät verovelvollisuuteen liittyvät muutosehdotukset ovat toisaalta kaupparekisteriin merkittyjen liiketoimintaa harjoittavien avoimien ja kommandiittiyhtiöiden ja jakamattomien kuolinpesien verovelvollisuuden muutos ja toisaalta niin sanottuja yritysjärjestelyjä eli muun muassa verovelvollisen toimintamuodon tai yritysmuodon muutoksista aiheutuvia veroseuraamuksia koskevan sääntelyn ottaminen lakiin. Tähän asti näiden verokohtelu on ollut pääosin oikeus- ja verotuskäytännön varassa.

2.2.2. Yhtymien verovelvollisuus

Voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain mukaan yhtymä ei ole erillinen verovelvollinen, vaan ainoastaan laskentayksikkö, jonka tulo ja varallisuus vahvistetaan erikseen, mutta jaetaan sen jälkeen verotettavaksi osakkaiden tulona ja varallisuutena. Tärkeä poikkeus tästä pääsäännöstä on kaupparekisteriin merkityn liiketoimintaa harjoittavan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön erillinen verovelvollisuus. Nämä yhtymät on nykyisessä laissa rinnastettu erillisenä verovelvollisena verotettavaan kuolinpesään.

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön erillinen verovelvollisuus on johtanut siihen, että henkilöyhtiöitä on alettu enenevässä määrin käyttää verotuksen progressiivisuuden lieventä-

miskeinona. Henkilöyhtiöiden lukumäärän tuntuva lisäys viime vuosina selittyikin suurelta osin niiden avulla saavutettavilla veroedulla. Kokonaisveroudistuksen taustaselvityksissä katsottiin, että yhtymien erillisestä verovelvollisuudesta tulisi muissa maissa yleisesti sovelletun käytännön mukaisesti kokonaan luopua. Siirtyminen nykykäytännöstä yhdellä kertaa näiden yhtiöiden koko tulon ja varallisuuden jakamiseen verotettavaksi osakkaiden tulona ja varallisuutena saattaisi kuitenkin entisestään vahvistaa suuntausta pienten osakeyhtiöiden perustamiseen. Henkilöyhtiöiden verotusasmaa olisi siten voitava muuttaa tavalla, joka ei yhtäkkiä lisäisi yritysten oikeudellisen muodon muutospainetta.

Edellä esitettyjen syiden vuoksi esityksessä ehdotetaan, että kaupparekisteriin merkityn liiketoimintaa harjoittavan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön tulosta puolet jaettaisiin verotettavaksi yhtiön tulona ja puolet yhtiömiesten tulona niiden osuuksien mukaan, joita heillä on yhtiön tuloon. Varallisuus sen sijaan jaettaisiin kokonaan verotettavaksi yhtiömiesten varallisuutena. Muut kuin edellä mainitut yhtymät olisivat nykyiseen tapaan vain laskentayksiköjä, joiden sekä tulosta että varallisuudesta verotettaisiin osakkaita.

Uudistuksen jälkeen olisi nykyistä epäedullisempaa hajauttaa liiketoiminnan harjoittaminen usealle henkilöyhtiölle. Toisaalta tulon puolittaminen verotusta varten lieventäisi verotuksen progressiivisuutta ja olisi henkilöyhtiöille ja niiden yhtiömiehille sikäli edullista, että palkan maksaminen yhtiömiehille progressiivisuuden lieventämiseksi ei olisi nykyisessä määrin tarpeellista.

2.2.3. Eräät yhteensiittymät ja kuolinpesät

Edellä esitetyn lisäksi verovelvollisuutta koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, ettei kalastuskuntaa, jakokuntaa ja muita niihin verrattavia yhteisetuusia enää pidettäisi yhtyminä. Kuten nykyisinkin, ne olisivat erillisiä verovelvollisia, joihin sovellettaisiin progressiivista veroasteikkoa. Yhteisetuuksista ainoastaan yhteismetsä jäisi edelleen yhtymäksi ja sen tulo ja varallisuus jaettaisiin verotettavaksi osakkaiden tulona ja varallisuutena. Yhteisetuuksien erillinen verovelvollisuus on tarkoituksenmukaista etenkin hallinnollisten syiden vuoksi. Näissä etuuksissa on tavallisesti suuri joukko

osakkaita, kun taas tulot jäävät usein vähäisiksi. Pienten tuloerien jakaminen osakkailta verotettavaksi olisi siten verotuksen toimittamisen kannalta hankalaa.

Nykyisin verovelvollisuudesta valtionverotuksessa vapautetut lainajyvästöt ehdotetaan säädettäväksi verovelvollisiksi, koska verovapaudelle ei ole erityisiä perusteita. Muutoksen merkitys on tosin käytännössä vähäinen, sillä lainajyvästöjä ei varsinaisesti ole enää toiminnassa. Niillä saattaa kuitenkin olla varallisuutta, esimerkiksi pankkitalletuksia. Osittaisen verovapauden poistaminen merkitsisi käytännössä lähinnä sitä, että toimintansa lopettaneet jyvästöt olisi tarkoituksenmukaista purkaa verotusseuraamusten välttämiseksi.

Nykyisen lain mukaan liiketoimintaa harjoittavaa kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena viideltä vainajan kuolinvuotta seuraavalta verovuodelta ja muuta kuolinpesää rajoittamattoman ajan. Tämän vuoksi kuolinpesiä, joilla on tuloja, on usein edullista pitää pitkään jakamattomina.

Koska pitkään jakamattomina olleet kuolinpesät ovat luonteeltaan rinnastettavissa yhtymiin, myös niiden verokohtelun tulisi olla sama. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että kaikkia kuolinpesiä, myös muita kuin liiketoimintaa harjoittavia, verotettaisiin erillisinä verovelvollisina vain kolmelta vainajan kuolinvuotta seuraavalta vuodelta. Tämän jälkeen niitä alettaisiin verottaa yhtyminä kuten liiketoimintaa harjoittavia yli viisi vuotta vanhoja kuolinpesiä nykyisin.

2.2.4. Yritysjärjestelyt

Voimassa olevaan tuloverolainsäädäntöön ei sisälly eräitä yksittäisiä säännöksiä lukuun ottamatta yritysmuodon muutoksia tai muita toimintamuodon muutoksia koskevia nimenomaisia säännöksiä. Tulo- ja varallisuusverolaissa ei ole lainkaan tulolähdesiirtoja, yksityiskäyttöönottoa eikä yhteisön tai yhtymän purkamista koskevia säännöksiä. Myös elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa ja maatilatalouden tuloverolaissa näiden toimenpiteiden verovaikutukset on säännelty puutteellisesti. Tulo- ja varallisuusverolaista puuttuvat lisäksi sulautumista koskevat verosäännökset.

Tähän esitykseen sisältyvät ehdotukset muodostavat yhdessä elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin ja maatilatalouden tuloverola-

kiin ehdotettujen muutosten kanssa kokonaisuuden, jossa eri toimenpiteisiin liittyvä vero-kohtelu on pyritty järjestämään yhtenevästi eri lakeihin sisältyvissä säännöksissä ottaen huomioon myös lakien soveltamisrajat ylittävät toimenpiteet.

Keskeinen kysymys yritysmuodon muutokseen liittyvässä verotuksessa on, sovelletaanko muutokseen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain yksityiskäyttöönottoa koskevaa säännöstä, jolloin verotuksessa varaukset purkautuvat ja poistot palautuvat, vai voidaanko muutos toteuttaa ilman välittömiä veroseurauksia. Oikeus- ja verotuskäytännön mukaan muodonmuutos on voitu toteuttaa varauksien purkautumatta yleensä niissä tapauksissa, joissa yrityksen identiteetti on säilynyt ja kirjanpidossa on noudatettu jatkuvuusperiaatetta. Identiteetin on katsottu säilyvän silloin, kun yritystä on voitu muodonmuutoksen jälkeenkin pitää olennaisilta osin samana kuin ennen muodonmuutosta. Yksityistä liikettä tai ammattia ei oikeuskäytännön mukaan ole kuitenkaan voitu suoraan jatkaa osakeyhtiön muodossa ilman elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 51 §:n 3 momentin soveltamista, vaan muodonmuutoksen toteuttaminen on edellyttänyt avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön perustamista välivaiheena.

Esityksessä ehdotetut säännökset vastaavat pääpiirteittäin nykyistä oikeuskäytäntöä. Muutosta nykyiseen oikeustilaan merkitsee kuitenkin ehdotukseen sisältyvä säännös, jonka mukaan yksityisliikkeen tai ammatin harjoittamista voitaisiin varauksia purkamatta jatkaa osakeyhtiön muodossa.

Esityksessä ehdotetaan lakia täydennettäväksi siten, että siihen lisättäisiin tulolähdesiirtoja, yksityiskäyttöönottoa, purkamista ja sulautumista koskevat säännökset. Säännökset vastaisivat pääpiirteittäin elinkeinotulon verotusta koskevia vastaavia säännöksiä. Sulautumisessa syntyvän voiton tai tappion verokohtelun osalta säännökset poikkeaisivat kuitenkin elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin ehdotetuista muutoksista.

2.3. Tulon veronalaisuutta koskevat muutokset

2.3.1. Työtulojen verotus

2.3.1.1. Yleistä

Työtulojen verotus on jo nykyisellään varsin kattavaa, joten veropohjan laajentamismahdollisuudet ja -tarpeet ovat tältä osin verrattain vähäiset. Työsuhteen perusteella saadaan kuitenkin tuloja, jotka tulevat rahapalkkaa lievemmin verotetuiksi. Näitä ovat luontoisedut ja eräät henkilökuntaedut. Lisäksi nykyinen päivärahoja ja muita matkustamiskustannusten korvauksia koskeva lainsäädäntö ja verotuskäytäntö on vähitellen johtanut siihen, että kustannuskorvauksina maksetaan myös selvästi palkkaan rinnastettavia etuuksia. Päivärahojen ja muiden kustannuskorvausten tulisi kuitenkin olla veronalaista tuloa ainakin siltä osin kuin ne eivät ole kuluneet työn tekemisestä aiheutuneiden erityisten kulujen kattamiseen.

2.3.1.2. Luontoisedut

Luontoisedut on nykyisen lain mukaan arvostettava käypään arvoonsa. Verotusarvojen tarkempien määrittämisperusteiden vahvistaminen on laissa annettu verohallituksen tehtäväksi. Verohallitus antaa vuosittain päätöksensä tavallisimpien luontoisetujen eli asuntoedun, ravintoedun ja autoedun arvoista.

Luontoisetujen verotuksessa noudatetut kaavamaiset arvostusperusteet ovat laissa ilmaistusta käyvän arvon periaatteesta huolimatta käytännössä johtaneet käypiä arvoja huomattavasti alhaisempiin luontoisetujen raha-arvoihin. Tämä on tehnyt luontoisedut useissa tapauksissa rahana maksettua palkkaa edullisemmaksi tavaksi palkita työntekijöitä ja saattanut eri palkansaajaryhmät verotuksellisesti keskenään eriarvoiseen asemaan. Erityisesti ravinto- ja autoetu ovat yleistyneet, kun taas asuntoedun merkitys on vähentynyt. Luontoisetujen aliverotus on myötävaikuttanut osittain keino-tekoina pidettävien järjestelyjen, kuten lounassetelijärjestelmän syntyyn.

Luontoisetujen verotuksen keskeisenä ongelmana on toisaalta verotuksen massamenetelyyn soveltuvien riittävän kaavamaisien arvostusperusteiden löytäminen sekä toisaalta verovelvollisten yksilöllisten olosuhteiden huo-

mioon ottaminen siten, ettei myöskään oikeusturvanäkökohtia unohdeta. Nämä keskenään osittain ristiriitaiset tavoitteet ovat olleet pitkälti syynä siihen varovaisuuteen, jota luontoisetujen arvojen määrittämisessä on noudatettu, kun yliverotustilanteita on haluttu välttää. Lisäksi kussakin luontoiseturyhmässä on ollut omia erityisongelmiaan. Asuntoedun arvon oikeaa määrittämistä on vaikeuttanut muun muassa sen selvittäminen, missä määrin asunnon koko vaikuttaa edun arvoon. Ravintoedussa on ongelmana eri tyyppisten ruokailujärjestelyjen kirjavuus niin ravintoedun järjestämistavan kuin edun tasonkin suhteen. Arviointivaikeudet ovat johtaneet siihen, että varsinkin II luokan ravintoedun keskimääräinen arvo on jäänyt varsin alhaiseksi. Autoedun verotuksen pulmakysymyksistä hankalimpia ovat auton hinnan riittävän tarkka huomioon ottaminen verotusarvoja määrittäessä sekä edun perusteena käytettävien ajokilometrien selvittäminen.

Kokonaisverouudistuksen valmistelussa on lähdetty siitä, että luontoisetujen verotus tulee saattaa lähemmäksi rahapalkan verotusta. Verotusarvot olisi edelleenkin verotuksen toimitamisen sujuvuuden turvaamiseksi määrättävä kaavamaisesti ja keskimääräistä edun arvoa tavoitellen. Kaavamaisessa järjestelmässä oikeusturvanäkökohdat taas edellyttävät, että arvostusperusteissa edelleenkin noudatetaan tiettyä varovaisuutta. Tämän vuoksi tavoitteeksi on asetettu noin 90 prosentin arvostustaso, kun nykyisin luontoisetujen verotusarvot ovat yleensä jääneet tuntuvasti alle 80 prosentin tason käypiin arvoihin verrattuna.

Luontoisetujen verotusarvojen saattaminen lähemmäksi käypiä arvoja ei edellytä lain tasoisia muutoksia, koska arvojen määrittäminen on edelleen tarkoituksenmukaista antaa verohallituksen tehtäväksi. Laissa olisi lähtökohtana arvostus käypään arvoon kuten nykyisin.

Kokonaisverouudistuksen valmistelutyön yhteydessä on valmisteltu luonnosta uudeksi, vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa noudatettavaksi luontoisetupäätökseksi. Suunnitelmien mukaan asuntoedun arvon määrittämisessä otettaisiin asunnon koko huomioon nykyistä paremmin siten, että neliömetriarvo pienenisi asunnon koon kasvaessa. Myös eri paikkakuntien väliset merkittävimmät erot asumiskustannuksissa otettaisiin huomioon jo ve-

rohallituksen päätöksessä eikä vasta paikallistasolla.

Ravintoedun arvon määrittämisessä pääasiallisena arvostusperusteena pidettäisiin edelleen ateristiasta työnantajalle aiheutuneita välittömiä kustannuksia. Liian lievän verokohtelun välttämiseksi työnantajalle aiheutuneet keskimääräiset välittömät kustannukset otettaisiin huomioon täysimääräisesti, jolloin myös kiinteiden kustannusten olemassaolo tulisi epäsuorasti huomioon otetuksi. Lounassetelin ja vastaavan muun ruokailulipukkeen arvo määräytyisi nimellisarvon perusteella arvioituna keskimääräisten välittömien kustannusten määrän perusteella. Tämä merkitsisi lounassetelin arvostamista noin 75 prosenttiin nimellisarvostaan. Tällä tavoin ravintoedun eri järjestämistavat tulisivat verotuksessa mahdollisimman tasapuolisesti huomioon otetuiksi.

Autoedun arvoon vaikuttaisi nykyistä enemmän auton hinta, mutta nykyiseen tapaan myös moottorin kuutiolavuus ja auton ikä. Tällä tavoin päästäisiin lähemmäksi käypää arvostustasoa ilman, että nykyisistä hallinnollisesti joustavista perusteista kokonaan luovuttaisiin. Siirtymistä pelkästään hintaan perustuvaan arvostukseen on myös harkittu asian valmistelun yhteydessä. Puhdas hintajärjestelmä olisi kuitenkin lähinnä autoverotuksen vaikutuksen vuoksi erityisen altis keinotekoiselle autojen hinnan ja varustelutason muutosten avulla tapahtuvalle veron välttämislle. Lisäksi järjestelmä olisi hallinnollisesti nykyisen kaltaista järjestelmää raskaampi sekä työnantajien että veroviranomaisten kannalta.

Merkittävin rakenteellinen muutos autoedun nykyverotukseen olisi se, että arvoltaan tietyn hintarajan ylittävä auto siirtyisi aina seuraavaan autoetuluokkaan. Kaikkein kalleimmat autot olisivat ylimmässä autoetuluokassa moottorin koosta riippumatta. Myös yksityisajojen määrä vaikuttaisi edelleen autoedun arvon määrittämiseen, mutta tehtyjen selvitysten perusteella päätöksessä oletettua yksityisajojen keskimääräistä kilometrimäärää olisi tarpeen korottaa.

2.3.1.3. Henkilökuntaedut

Henkilökuntaetuja koskeva lain tasoinen sääntely on verrattain uutta, sillä asiaa koskeva säännös lisättiin nykyiseen tulo- ja varallisuusverolakiin vasta vuonna 1983. Tätä ennen ve-

rotus perustui oikeus- ja verotuskäytännössä omaksuttuihin kannanottoihin.

Henkilökuntaetuja koskevassa tulo- ja varallisuusverolain 22 a §:ssä on lueteltu ne edut, joita ei pidetä veronalaisina tuloina. Verovapaiksi eduiksi on säädetty etu työnantajan järjestämästä terveydenhuollosta, henkilökunta-alennukset työnantajan tuottamista tai kaupan pitämistä tavaroista ja palveluksista, merkkipäivälahjat ja vastaavat vähäiset muut kuin rahalahjat, etu työnantajan järjestämästä virkistys- tai harrastustoiminnasta sekä etu liikenteenharjoittajan palveluksessaan oleville antamista vapaa- tai alennuslipuista. Verovapauden edellytyksenä on kuitenkin, että etua voidaan pitää tavanomaisena ja kohtuullisena.

Vaikka henkilökuntaetuja koskevalla sääntelyllä haluttiin helpottaa verovapaiden henkilökuntaetujen ja veronalaisina pidettävien palkan rinnastettavien etujen välistä rajausta, ongelmat eivät ole kaikilta osin poistuneet. Lisäksi eräät verrattain yleiset henkilökunnalle tai yksittäisille työntekijöille annettavat edut kuten työntekijän oikeus tavanomaista alempikorkoiseen lainaan ja oikeus merkitä työnantajana olevan pörssiyhtiön osakkeita markkinahintaa alhaisempaan hintaan, ovat kokonaan säätelemättä. Tämän vuoksi lakia olisi näiltä osin täydennettävä.

Esityksessä ehdotetaan, että veronalaiseksi tuloksi säädetään etu työnantajalta saadusta tavanomaista alempikorkoisesta lainasta samoin kuin etu yleistä merkintähintaa alhaisempaan hintaan merkityistä työnantajaosakeyhtiön osakkeista siltä osin kuin alennus on enemmän kuin 15 prosenttia. Lisäksi henkilökuntaetuja koskevaa säännöstä täsmennettäisiin siten, ettei terveydenhuoltoedun verovapaus koskisi tilanteita, joissa työnantaja on suoraan maksanut työntekijän omia sairauskuluja. Täsmennys on tarpeen tällaisen menetelyn viime aikoina tuntuvasti yleistyttyä. Muilta osin henkilökuntaetuja koskeva säännös ehdotetaan säilytettäväksi nykyisessä muodossaan.

2.3.1.4. Matkakustannusten korvaukset

Työn tekemiseen liittyvistä matkoista maksettavat matkakustannusten korvaukset on voimassa olevassa tulo- ja varallisuusverolaissa säädetty eräin edellytyksin verovapaiksi tuloina. Verovapaita ovat työnantajan määräyksestä

muuallakin kuin varsinaiselle työpaikalle tehdystä työmatkasta saadut matkakustamiskustannusten korvaukset, päivärahat, ateriakorvaukset, majottumiskorvaukset, yömatkarahat ja muun nimisenä hyvityksenä maksetut matkakustannusten korvaukset. Niin sanotuilla erityisaloilla, kuten rakennusosalalla, joille on ominaista erityisen työntekeispaikan tiheä vaihtuvuus, voidaan päivittäisistä työmatkoista maksaa työnantajan määräyksestä riippumatta verovapaana korvauksena vain matkakustamiskustannusten korvauksia eli yleensä korvauksia oman auton käytöstä, mutta ei päivärahaa eikä ateriakorvausta. Verovapaan ateriakorvauksen maksaminen on näilläkin aloilla mahdollista, jos päivittäinen työmatka on tehty työnantajan määräyksestä ja jos verovelvollisella ei ole tilaisuutta työpaikkaruokailuun.

Valtuus tarkempien määräysten antamiseen matkakustannusten korvausten verovapauden edellytyksistä ja korvausten verovapaista enimmäismäärästä on annettu verohallitukselle. Verohallitusta kuitenkin sitoo se, että laki edellyttää korvausten perusteiden ja määrien vastaavan valtion maksamia korvauksia. Lisäksi verohallituksen on otettava huomioon myös edustavimmissa työ- ja virkaehtosopimuksissa sovitut korvausperusteet, jos ne poikkeavat olennaisesti valtion noudattamasta linjasta.

Päivärahojen ja muiden matkakustannusten korvausten verottomuus ja korvaustason sidonnaisuus julkisen ja yksityisen sektorin työmarkkinaratkaisuihin on ajan myötä johtanut tuntuvaan ylikompensatioon. Mahdollisimman suurten verovapaiden päivärahojen ja muiden verottomien korvausten maksaminen onkin sekä työnantajan että työntekijän kannalta verotuksellisesti edullisempaa kuin rahapalkan korottaminen. Näillä korvauskysymyksillä on monilla aloilla keskeinen asema palkkaehdoista ja muista työsuhteen ehdoista sovit- taessa.

Matkakustannusten korvauksiin liittyvä ylikompensatio on epäkohta erityisesti verovelvollisten tasapuolisen verokohtelun, mutta myös verotuksen toimittamisen kannalta. Koska korvausten taso on korkea, verokohtelulla on usein tuntuva merkitys yksittäisen verovelvollisen tuloverorasitukseen. Korvauksia koskevat säännökset ovat kuitenkin vaikeaselkoiset ja aiheuttavat soveltamisongelmia käytännön työelämässä esiintyvissä vaihtelevissa olosuhteissa. Lain ja verohallituksen päätöksen tulkintalinjat ovat siten pitkälti oikeuskäytän-

nön ja verohallituksen ohjauksen varassa. Säännösten muodollisuus on synnyttänyt muun muassa niin sanottuja hakeutujia koskevan ongelman, jossa on kysymys työnantajan määräyksen olemassaolosta tai sen puuttumisesta.

Laajan tulopohjan vaatimus edellyttäisi, että kaikki sellaiset korvaukset, jotka suoritetaan elantokustannusten lisääntymisen vuoksi, olisivat veronalaista tuloa. Tulokäsittelyn ulkopuolelle jäisivät ainoastaan varsinaiset matkustamiskustannusten ja majoittumiskustannusten korvaukset eli korvaukset matkalipuista, hotellikorvaukset ja muut niihin verrattavat suoritukset. Kokonaisverouudistuksen tavoitteet huomioon ottaen vähimmäisvaatimuksena on, että päivärahojen ja muiden matkakustannusten korvausten verovapauteen puututaan ainakin siltä osin kuin ne johtavat selvään ylikompensatioon. Lisäksi päivärahojen verokohtelun oikeudenmukaisuutta olisi lisättävä tarkistamalla säännöksiä siten, että pelkästään muodollisilla tekijöillä olisi mahdollisimman vähän merkitystä.

Esityksen valmistelussa on päädytty siihen, että vastaisuudessa tulisi voida maksaa verovapaasti ainoastaan sellaisia matkakustannusten korvauksia, jotka mahdollisimman tarkoin vastaavat työmatkoista keskimäärin aiheutuvaa todellista elantokustannusten lisäystä. Muutokset tehtäisiin kuitenkin siirtymäkauden aikana.

Verohallituksen asiana olisi, kuten tähänkin saakka, vahvistaa verovapaiden matkakustannusten korvausten yksityiskohtaiset perusteet ja määrät. Verohallituksen päätös ei kuitenkaan enää perustuisi valtion maksamiin korvauksiin eikä työmarkkinaratkaisuihin, vaan verovapaat määrät vahvistettaisiin vastaamaan työmatkasta johtuvaa kohtuullista keskimääräistä elantokustannusten ja matkustamiskustannusten lisäystä sekä varsinaisia matkustamiskustannuksia.

Verovapaiden korvausten nimikkeistöä ehdotetaan uudistettavaksi siten, ettei ateriakorvausta enää mainittaisi erikseen. Nykyiseen lakiin sisältyvää säännöstä, jonka mukaan verovapaan ateriakorvauksen maksaminen on niin sanotuilla erityisalajoilla mahdollista, jos verovelvollisella ei ole tilaisuutta työpaikkaruokailuun, ei uuteen lakiin myöskään sisältyisi. Vaikka ruokailumahdollisuus tavanomaisella ruokailupaikalla puuttuu, ateriointikustannusten ei ole voitu edellä mainituissa tilanteissa osoittaa lisääntyneen tavanomaisesta.

Verotuksen tasapuolisuuden lisäämiseksi esityksessä ehdotetaan, että työnantajan määräystä ei enää mainittaisi laissa työmatkana pidettävän matkan edellytyksenä. Siten myös niin sanotut hakeutajat, jotka ovat omasta aloitteestaan hakeutuneet asuinpaikkakuntansa ulkopuolelle erityiseen työtekemispäikkään, voisivat saada verosta vapaita korvauksia samoin edellytyksin kuin samoissa olosuhteissa työskentelevät muut työntekijät.

Voimassa olevan lain erityisalvoja, kuten rakennusalaan koskeva säännös sallii verovapaiden matkustamiskustannusten korvausten maksamisen myös päivittäisistä työmatkoista asunnon ja erityisen työtekemispäikän välillä. Koska tällaiset matkat eivät juuri eroa tavanomaisista kodin ja varsinaisen työpaikan välisistä matkoista, joilta verovapaita korvauksia ei voida maksaa, esityksessä ehdotetaan, että näitä matkoja ei enää pidettäisi työmatkoina. Päivittäiset matkat olisivat verotuksessa erityisillä aloilla samassa asemassa kuin asunnon ja varsinaisen työpaikan väliset matkat. Verovelvollisella olisi molemmissa tapauksissa mahdollisuus vähentää matkakulut verotuksessaan asunnon ja työpaikan välisiä matkoja koskevien säännösten mukaisesti.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi niin sanottuja viikonloppumatkoja koskeva säännös. Sen mukaan näitä matkoja ei pidettäisi sellaisina työmatkoina, joilta voitaisiin suorittaa verovapaita matkakustannusten korvauksia. Säännösehdotus vastaa vallitsevaa oikeuskäytäntöä.

Yhdenmukaisesti muiden palkansaajien matkakustannusten korvausten kanssa myös kansanedustajien päivärahojen ja kulukorvauksen verovapautta koskevaa säännöstä tarkistettaisiin. Tarkempien määräysten antaminen kuuluisi tältäkin osin verohallitukselle.

2.3.2. Omaisuustulojen verotus

2.3.2.1. Omaisuustulojen verotus kokonaisverouudistuksessa

Omaisuustulojen verotuksen yhtenäistämisen on keskeinen keino niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joita kokonaisverouudistukselle on asetettu. Erityinen maininta tästä sisältyy myös hallitusohjelmaan. Eri omaisuustulolajeja koskevien muutosten lisäehtoina on mainittu tavanomaisten talletusten säilyminen edelleen verottomina samoin kuin osinkojen

kahdenkertaisesta verotuksesta luopuminen ja yhdenkertaisen verotuksen turvaaminen.

Omaisuuksien verotuksen epäyhtenäisyydestä ja sen aiheuttamista ongelmista vallitsee pitkälti yksimielisyys. Epäyhtenäinen verotus on epäkohta sekä verotuksen oikeudenmukaisuuden että kansantalouden voimavarojen kohdentumisen kannalta. Verotuksen yhtenäistäminen ei ole kuitenkaan helposti ja yksiselitteisesti toteutettavissa, koska eri omaisuuslajit ja niiden tuotto ovat muun muassa inflaatio-suojan suhteen keskenään eri asemassa. Vaikka verojärjestelmämme rakentuukin nimellisverotuksen pohjalle, inflaation vaikutuksen huomioon ottamista omaisuustulosten verotuksessa tavalla tai toisella on yleensä pidetty tarpeellisena ainakin silloin, kun on kysymys pitkältä ajalta kertyneestä tulosta.

Hallituksen esityksessä on ehdotettu muutoksia kaikkien keskeisten omaisuustulolajien eli korkojen, osinkojen, vuokratulosten, myyntivoittojen ja vakuutuskorvausten verokohteluun. Omaisuustulosten verotukseen liittyy myös puolisoitten omaisuustulosten yhteisverotus, josta ehdotetaan luovuttavaksi vuodelta 1990 toimitettavasta verotuksesta alkaen.

2.3.2.2. Korkotulot ja vuokratulot

Korkotulot ovat meillä periaatteessa nimellisesti veronalaista tuloa, mutta käytännössä laajalti verovapaista. Tämä johtuu toisaalta talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuksista sekä toisaalta omaisuustulovähennyksestä, joka on merkinnyt veronalaisen korkotulon jäämistä verovapaaksi tiettyyn, tällä hetkellä 3 800 markan määrään saakka. Nämä veronhuojennukset ovat johtaneet siihen, että veronalaista korkotuloa tuottavat sijoituskohteet ovat olleet kilpailukykyisiä vain omaisuustulovähennyksen sallimissa rajoissa.

Korkotulon verotuksen kehittäminen kokonaisverouudistuksen yhteydessä on tavanomaisten talletusten ja obligaatioiden korkojen osalta jo ratkaistu. Uusi talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslaki (726/88) vahvistettiin 29 päivänä heinäkuuta 1988. Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 1989 tehtäviin talletuksiin ja liikkeeseen laskettaviin obligaatioihin. Lain mukaan pankkitalletuksen korko on verovapaata tuloa, jos se vastaa enintään Suomen Pankin peruskorkoa neljällä, tai jos kysymyksessä on 24 kuukauden määrä-

aikaistalletus, kahdella prosenttiyksiköllä vähennettynä. Valtion tai kiinnitysluottopankin 10 vuodeksi liikkeeseen laskeman obligaatiolainan korko on verovapaata tuloa, jos korko vastaa enintään peruskorkoa yhdellä prosenttiyksiköllä vähennettynä. Uudetkin talletusten ja obligaatioiden veronhuojennukset mahdollistavat siten edelleen melko korkean verovapaan koron maksamisen määräaikaistalletuksille ja obligaatioille, mutta supistavat verovapautta kuitenkin nykyiseen verrattuna. Tämä parantaa verollisten sijoituskohteiden kilpailukykyä rahoitusmarkkinoilla.

Antaessaan esityksen uudeksi talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslaiksi hallitus teki periaatepäätöksen veronalaisten korkojen verokohtelusta. Periaatepäätöksen mukaiset ehdotukset sisältyvät tähän esitykseen.

Veronalaisten korkojen verokohtelun kehittämiseksi on verouudistuksen valmistelun kuluessa selvitetty useita eri vaihtoehtoja. Koska talletusten ja obligaatioiden korkojen verovapaus edelleen säilyy, myös veronalaisen korkotulon nimellistä täysimääräistä veronalaisuutta on tavalla tai toisella lievennettävä eri säästämis- ja sijoitusmuotojen verokohtelun yhtenäistämiseksi. Täyttä nimellisverotusta vastaan puhuu myös se, että korkoa tuottavat saamiset ovat yleensä inflaatiolta suojaamattomia.

Esityksessä ehdotetaan, että nimellisen korkotulon verotusta lievennettäisiin nykyisen kaltaisen omaisuustulovähennyksen avulla. Vähäisten korkotulosten perusteella saisi edelleenkin tehdä koko tulon suuruisen vähennyksen. Täksi määräksi ehdotetaan 2 000 markkaa. Tämän jälkeen vähennys olisi puolet siitä osasta korkotuloa, joka ylittää mainitun määrän. Vähennyksen enimmäismäärä olisi kuitenkin 10 000 markkaa.

Paitsi korkoja, vähennys koskisi, kuten nykyisinkin, myös asunnon vuokraamisesta saatua vuokratuloa, sijoitusrahaston voitto-osuuksia samoin kuin sellaisia osinkoja, joita ei vielä veroteta yhtiöveron hyvitysjärjestelmän mukaisesti. Yhtiöveron hyvitykseen oikeuttavien osinkojen ja korkojen perusteella omaisuustulovähennystä ei myönnettäisi, jotta näiden yhdenkertainen verotus turvattaisiin.

Nyt ehdotettavassa muodossa omaisuustulovähennys yhtenäistäisi sen soveltamisalaan kuuluvien omaisuustulolajien verotusta, koska nykyisestä vähennyksen porrastamisesta eri tulotyyppien mukaan samalla luovuttaisiin.

2.3.2.3. Osinkotulot

Hallitusohjelma edellyttää osinkotulon kahdenkertaisen verotuksen poistamista ja yhdenkertaisen verotuksen turvaamista. Tämä on tarkoitus toteuttaa korvaamalla osinkovähennysjärjestelmä yhtiöveron hyvitysjärjestelmällä, jossa yhtiön maksama vero hyvitetäisiin osingonsaajalle tämän verotuksessa. Asiasta on annettu eduskunnalle eri esitys samanaikaisesti tämän esityksen kanssa.

2.3.2.4. Luovutusvoitot

Voimassa olevassa tulo- ja varallisuusverolaissa veronalaiset luovutusvoitot on jaettu kahteen ryhmään eli satunnaisiin myyntivoittoiin ja omaisuuden luovutusvoittoiin. Satunnaisen myyntivoiton verotus voi tulla kysymykseen vain alle viisi vuotta omistetun irtaimen ja alle 10 vuotta omistetun kiinteän omaisuuden luovutusten yhteydessä. Lisäksi veronalaisuuden edellytyksenä on, että luovutettava omaisuus on saatu vastikkeellisella saannolla. Alle viiden vuoden omistuksen jälkeen luovutusta irtaimesta omaisuudesta saatu voitto on kokonaisuudessaan veronalaista tuloa. Yli viisi vuotta, mutta alle 10 vuotta omistetun kiinteistön luovutuksesta saadusta voitosta veronalaista on sitä vastoin omistusajan mukaan määräytyvä suhteellinen osuus, joka pienenee 20 prosentilla jokaista vuotta kohden, jonka omaisuus on ollut luovuttajan hallussa viittä vuotta pidemmän ajan. Jos kiinteistö pakkolunastetaan tai luovutetaan pakkolunastukseen rinnastettavassa tilanteessa, luovutusvoittoa ei veroteta satunnaisena myyntivoittona. Satunnaisen myyntivoiton verotus ei koske tietyin edellytyksin myöskään oman asunnon luovutuksesta saatuja voittoja eikä lähiomaisten välisiä luovutuksia.

Luovutusvoittojen verotusta uudistettiin vuoden 1986 alusta siten, että suuret myyntivoitot tulivat omaisuuden luovutusvoittoina veronalaisiksi omaisuuden saantotavasta ja omistusajasta riippumatta. Poikkeuksen muodostavat lähiomaisten välisistä ja oman asunnon luovutuksista saadut voitot, jotka tietyin edellytyksin ovat edelleen kokonaan verovapaita.

Luovutusvoitot otetaan voimassa olevan lain mukaan omaisuuden luovutusvoittoina huomioon vain siltä osin, kuin niiden määrä vero-

vuonna ylittää yhteensä miljoona markkaa. Saadusta luovutushinnasta vähennetään hankintamenon poistamatta oleva osa ja voiton hankkimisesta olleet menot. Luovutettaessa vastikkeetta saatua omaisuutta hankintamenoksi katsotaan perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty arvo. Hankintahinnan asemesta saadaan kuitenkin vähentää puolet luovutushinnasta, jolloin hankintahinnan määrää ei tarvitse lainkaan selvittää. Vähentämissäännön vuoksi käytännössä vain yli kahden miljoonan markan luovutukset tulevat verotuksen piiriin. Edellä kerrotulla tavalla lasketusta luovutusvoitosta 20 prosenttia on omaisuuden luovutusvoittona veronalaista tuloa.

Satunnaisen myyntivoiton verotus säilyi uudistuksessa periaatteessa ennallaan. Uudistus merkitsi kuitenkin muutosta myös satunnaisen myyntivoiton verotukseen sikäli, että myös siinä samoin kuin omaisuuden luovutusvoiton verotuksessa otettiin käyttöön luovutushinnan puolikkaan vähentämissääntö. Tämä lievensi satunnaisen myyntivoiton verotusta aikaisempaan verrattuna.

Vaikka vuoden 1985 myyntivoittoverotus uudistus olikin periaatteessa merkittävä, se on käytännössä koskenut verrattain harvoja luovutustilanteita. Niissäkin tapauksissa, joissa omaisuuden luovutusvoiton verotusta sovelletaan, veroseuraamukset ovat varsin lievät, sillä enimmilläänkin valtion- ja kunnallisveron määrä on noin 7 prosenttia luovutushinnasta. Myyntivoittoverotuksen lievyyden lisäksi arvostelua on herättänyt muun muassa luovutushinnan puolikkaan vähentämissääntö, jonka on katsottu suosivan perusteettomasti lyhyen ajan sisällä syntyneitä suuria myyntivoittoja.

Kokonaisverouudistuksen tavoitteiden mukaisesti esityksessä ehdotetaan, että myyntivoittojen verotusta laajennetaan nykyisestä. Satunnaisen myyntivoiton ja omaisuuden luovutusvoiton käsitteet säilytettäisiin edelleenkin, mutta molempien verotukseen tulisi lähinnä veropohjaa vahvistavia muutoksia.

Satunnaisen myyntivoiton verotusta porrastettaisiin siten, että alle neljä vuotta omistetun omaisuuden luovutuksesta saatu voitto olisi kokonaan veronalaista tuloa. Tämän jälkeen veronalaisten osuus pienenesi 20 prosentin portaita kahta vuotta kohden siten, että kahdeksan vuoden omistuksen jälkeen veronalaista olisi 40 prosenttia luovutusvoitosta. Koska porrastus koskisi vain alle viisi vuotta omistettua irtainta ja alle 10 vuotta omistettua kiinteää

omaisuutta, se tulisi käytännössä irtaimen omaisuuden luovutuksissa sovellettavaksi vain harvoin.

Omaisuu­den luovutusvoiton verotusta laajennettaisiin kahdella tavalla. Tällaisen voiton veronalaisuuden alarajaa ehdotetaan alennettavaksi miljoonasta markasta 200 000 markkaan. Veronalaiseksi tuloksi katsottavaa suhteellista osuutta voitosta korotettaisiin lisäksi 40 prosenttiin nykyisestä 20 prosentista. Luovutushinnan puolikkaan vähentämissääntö ehdotetaan sen sijaan säilytettäväksi nykyisellään lukuun ottamatta alle kahden vuoden ajan omistettua omaisuutta. Näissä luovutuksissa voitaisiin vähentää 25 prosenttia luovutushinnasta, jolloin enimmäisvoitto olisi 75 prosenttia luovutushinnasta. Tämä sääntö koskisi sekä satunnaisen myyntivoiton että omaisuuden luovutusvoiton verotusta. Muutos olisi perusteltu, jotta lyhyen ajan kuluessa kertyneet suuret realisoituneet arvonnousut tulisivat nykyistä laajemmin verotuksen piiriin.

Lähiomaisten välisiä luovutuksia koskevan, sukupolvenvaihdostilanteita ajatellen tarpeettoman laajan huojennuksen soveltamisalaa supistettaisiin siten, että huojennus koskisi vain luovuttajan ja hänen lapsensa tai tämän rintaperillisen kesken tehtyjä luovutuksia.

Oman asunnon luovutusvoiton verovapaus säilyisi, mutta verovapauden takaava omistusaika ehdotetaan pidennettäväksi yhdestä vuodesta kahteen vuoteen.

2.3.2.5. Yksityisvakuutusetuudet

Henkivakuutuksia on viime vuosina alettu yhä enemmän käyttää säästämisen ja sijoituskohteina pankkitalletusten ja joukkovelkakirjojen tapaan. Säästömuotoisten henkivakuutusten, pankkitalletusten ja pankkitalletuksiin rinnastettavien muiden säästämisen ja sijoitusmuotojen verokohtelussa on kuitenkin ratkaisuvia eroja. Sijoituspanos eli henkivakuutusmaksu on ollut rajoitetusti vähennyskelpoinen toisin kuin pankkitalletuksissa. Sijoituksen tuotto eli vakuutuksenottajan itselleen tai lähiomaisilleen ottaman säästöhenkivakuutuksen tuotto on ollut kokonaan verovapaata tuloa toisin kuin pankkitalletuksen periaatteessa kokonaan veronalainen korkotuotto. Eroa ovat tosin kaventaneet tavanomaisten talletusten tähän asti laajat veronhuojennukset.

Kokonaisverouudistuksen tavoitteiden mukaisesti vakuutussäästämisen ja muun säästämisen verokohtelun olisi oltava mahdollisimman yhdenmukaista. Sikäli kuin henkivakuutuksen ottaminen eroaa pitkäaikaisena sijoituksena lyhytaikaisesta pankkisäästämisestä, erot olisi kuitenkin otettava asianmukaisesti huomioon.

Eri säästämisen ja sijoitusmuotojen verokohtelun yhtenäistämiseksi esityksessä ehdotetaan, että henkivakuutusmaksun vähennyskelpoisuus poistetaan. Vastaavasti vakuutuksenottajan itselleen tai lähiomaisilleen ottaman säästöhenkivakuutuksen tuotto olisi veronalaista tuloa. Inflaation kaavamaisesti huomioon ottamiseksi pitkäaikaisen eli yli 10 vuotta voimassa olleen säästöhenkivakuutuksen tuotosta vain puolet olisi veronalaista tuloa. Verotuksen progressiivisuuden vaikutusta lieventäisi mahdollisuus käyttää tulontasausta valtion tuloveroa määrättäessä. Veronalaisuus ei lainkaan koskisi kuolemantapauksen johdosta maksettavia korvauksia, jotka tulisi periaatteessa ottaa huomioon perintö- ja lahjaverotuksessa. Perintö- ja lahjaverolain muuttamistarve tältä osin selvitetään erikseen.

Niin sanottujen toimihenkilövakuutusten verotusta ehdotetaan edelleen tiukennettavaksi. Työnantajan maksamista vakuutusmaksuista 10 prosenttia katsottaisiin vuosittain työntekijän veronalaiseksi tuloksi. Tämä osuus maksuista ottaisi huomioon riskiturvan ylläpitämisestä työnantajalle keskimäärin aiheutuvat kustannukset. Verokohtelu olisi sama riippumatta siitä, onko työnantaja sitoutunut pitämään edunsaajamääräyksen voimassa vai ei. Vakuutus­suoritus olisi nykyiseen tapaan koko määrältään työntekijän veronalaista tuloa hänen nostaessaan säästösumman omaan käyttöönsä.

2.3.2.6. Muiden kuin ansiotulojen yhteisverotus

Puolisoiden ansiotulojen yhteisverotuksesta luovuttiin meillä vuodelta 1976 toimitetusta verotuksesta alkaen. Tuolloin katsottiin, ettei erillisverotukseen voida yhdellä kertaa siirtyä kokonaan. Niinpä omaisuustulojen samoin kuin varallisuuden yhteisverotus puolisoitten kesken samoin kuin lasten ja heidän vanhempiensa kesken säilytettiin. Uudistuksen yhteydessä erillisverotus ulotettiin kuitenkin koskemaan myös vähäisiä omaisuustuloja. Voimassa

olevassa tulo- ja varallisuusverolaissa yhteisverotettavien ja erillisverotettavien pääomatulojen raja on 6 500 markkaa. Lasten omaisuustulot verotetaan yhdessä vanhempien tulojen kanssa kokonaan.

Kokonaisverouudistuksessa omaisuustulojen verotus laajenee ja veropohja vahvistuu tältä osin. Tämän vuoksi ja verotuksen yksinkertaistamiseksi esityksessä ehdotetaan, että puolisoiden muiden kuin ansiotulojen yhteisverotuksesta luovutaan vuodelta 1990 toimitettavasta verotuksesta alkaen. Sitä vastoin varallisuuden yhteisverotuksen poistamista esityksessä ei ehdoteta.

Lasten ja vanhempien yhteisverotus säilyisi niin tuloverotuksessa kuin varallisuusverotuksessa. Lasten omaisuustulojen erillisverotus mahdollistaisi näet vielä suurempien veroetujen saamisen kuin puolisoitten täydellinen erillisverotus. Lisäksi veroedut riippuisivat lasten lukumäärästä.

2.3.3. Tulon veronalaisuutta koskevat muut muutokset

Muut kuin edellä selostettuihin ryhmiin kuuluvat tulon veronalaisuuden muutosehdotukset ovat verouudistuksen tavoitteiden mukaisesti veropohjaa vahvistavia. Ainoa poikkeus tästä on erillään asuvalle tai entiselle aviopuolisolle maksetun toistuvaisavustuksen säätäminen verovapaaksi yhdenmukaisesti lasten saaman elatusavun kanssa. Ehdotetut veropohjaa laajentavat muutokset tuovat verotuksen piiriin lähinnä eräitä sellaisia tuloja, jotka ovat luonteeltaan jo nyt veronalaiseen palkkaan, eläkkeeseen tai tulonsiirtoon rinnastettavia, ja joiden veronalaisuutta verotuksen tasapuolisuus siten edellyttää. Veronalaisen tulon sijaan maksetuista, nykyisin verovapaista tuloista veronalaisiksi tulisivat sairauskassojen maksamat täydennys- ja lisäpäivärahat, pääomitetut tapaturma- tai liikennevahinkoturvaan perustuvat eläkkeet, huoltoapulain 5 §:n mukaiset eläkkeet, reserviläispalkka sekä vahingonkorvausvelvollisuuteen perustuvat eläkkeet.

2.4. Vähennysjärjestelmän muutokset

2.4.1. Nykyinen vähennysjärjestelmä ja sen muutostarve

Kokonaisverouudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on vähennysjärjestelmän selkeyttäminen. Vähennysjärjestelmästä onkin vuosien kuluessa kehittynyt vaikeaselkoinen ja monimutkainen. Sekä henkilöverotuksessa että yritysverotuksessa pitkään vallinnut veropoliittinen suuntaus on suosinut pyrkimyksiä ratkaista erilaisia yhteiskunnallisia ongelmia ja epäkohtia verovähennysten avulla. Tämä on osaltaan edesauttanut veropohjan rapautumista ja verotuksen yksinkertaistamistavoitteen loittomista yhä kauemmaksi.

Henkilöverotuksen nykyiset vähennykset voidaan jakaa tarkoituksensa perusteella eri ryhmiin. Ensimmäisenä ryhmänä ovat luonnolliset vähennykset, joiden tarkoituksena on toteuttaa verojärjestelmämme peruseräpäätteisiin kuuluva nettotulon verotus. Toisena ryhmänä ovat sosiaaliset ja perhepoliittiset vähennykset, joiden tarkoituksena on ottaa erilaisissa olosuhteissa elävien verovelvollisten veron maksukyvyssä olevat erot huomioon. Verojärjestelmän tunnustamia veronmaksukykyyn vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa huoltovelvollisuus, sairaus, invalideetti ja työttömyys. Monet tähän ryhmään kuuluvista vähennyksistä ovat peräisin ajalta, jolloin yhteiskunnan palveluita ja sosiaalisia tulonsiirtoja ei juuri ollut. Nykyisin verovähennykset lähinnä täydentävät yhteiskunnan muita tukimuotoja ja olisivat usein myös näillä korvattavissa. Veronmaksukyvyssä olevien erojen huomioon ottamista varten säädettyinä vähennyksinä voidaan pitää myös korkovähennystä ainakin silloin, kun korkoja ei voida ansiotoimintaan kohdistuvina rinnastaa luonnollisiin vähennyksiin.

Kolmantena vähennysryhmänä ovat ne vähennykset, joiden tarkoituksena on asettaa eri tulolajit verotuksessa keskenään eri asemaan. Tällaisia vähennyksiä ovat työtulovähennys, palkkavähennys, omaisuustulovähennys ja eläketulovähennys.

Lopuksi voidaan mainita vähennykset, joiden tarkoituksena on verovelvollisen käyttäytymisen ohjaaminen. Tähän ryhmään kuuluu henkilöverotuksessa lahjoitusvähennys, jonka avulla julkista rahoitusta on haluttu ohjata yhteiskunnallisesti hyväksyttävänä pidettävään toimintaan kuten kulttuurin tukemiseen. Myös

omaisuustulovähennyksellä on verovelvollisten käyttäytymistä eli säästämis- ja sijoituskohteiden valintaa ohjaava vaikutus.

Kokonaisverouudistuksen tavoitteiden mukaisesti esityksessä ehdotetaan vähennysjärjestelmää tuntuvasti karsittavaksi ja kaavamaisesti. Seuraavassa on edellä mainittua ryhmittelyä osittain noudattaen esitetty ne syyt, joiden vuoksi eräistä vähennyksistä luovutaisiin, eräitä rakenteellisesti uudistettaisiin ja eräät säilytettäisiin.

2.4.2. Luonnolliset vähennykset

Nettotulon verottamisen periaatteesta ei kokonaisverouudistuksen yhteydessä luovuta. Tämä merkitsee sitä, että verovelvollisella olisi edelleen oikeus vähentää tulostaan ne menot, jotka hänen on ollut sen hankkimiseksi ja säilyttämiseksi suoritettava. Henkilöverotuksessa luonnolliset vähennykset tekee ongelmalliseksi se, ettei niiden perusteina olevien menojen taloudellinen luonne ole aina kovin selvä. Rajaa tulonhankkimismenon ja elantomenojen välillä on usein vaikea erottaa.

Selvimmän luonnollisiksi vähennyksiksi ovat osoitettavissa ne menot, jotka liittyvät juuri verovelvollisen oman työn suorittamiseen. Näitä menoja ovat muun muassa menot työvälineiden hankkimisesta, työmatkoista ja ammattikirjallisuudesta. Tällaiset kustannukset myös työnantaja usein joko suorittaa itse tai korvaa verovelvolliselle.

Monet tulonhankintaan liittyvät menot ovat yhteisiä joko kaikille työntekijöille tai suurimmalle osalle heistä. Tällaisia menoja ovat asunon ja työpaikan välisistä matkoista aiheutuvat matkakulut, työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut.

Koska tulonhankkimismenoja on jonkin verran lähes kaikilla verovelvollisilla ja koska luonnollisten vähennysten selvittäminen on verotusta toimitettaessa työlästä, tarve niiden kaavamaisamiseen etenkin palkansaajien verotuksessa on suuri. Keinoina voidaan käyttää lähinnä joko nykyisen tyyppistä tulonhankkimisvähennystä tai tulonhankkimismenon omavastuuta. Ensin mainittu vaihtoehto takaa tietyn suuruisen vähennyksen kaikille verovelvollisille. Tulonhankkimismenon selvitystarve koskee tällöin vain niitä tapauksia, joissa kulut ylittävät vähennyksen määrän.

Omavastuuosuusvaihtoehdossa tulonhankkimismenot jäävät tiettyyn määrään saakka kokonaan vähentämättä. Molempiin kaavamais-
tamistapoihin liittyy ongelmia. Tulonhankkimisvähennyksen ongelmana on sen oikea mitoitus, jotta vähennys myönnettäisiin mahdollisimman harvoin sellaisille verovelvollisille, joilla ei ole lainkaan luonnollisia vähennyksiä. Mitoitus on tärkeä, koska tulonhankkimisvähennyksen veropohjaa kaventava vaikutus on tuntuva.

Omavastuuvaihtoehto on puolestaan ongelmallinen tulokäsittelyn kannalta, koska siinä joudutaan osittain luopumaan nettotulon verotuksen periaatteesta. Tämä ratkaisu johtaisi myös helposti verovelvollisten eriarvoiseen verokohteluun sen mukaan, korvaako työnantaja työstä aiheutuneet kustannukset.

Kokonaisverouudistuksen valmistelussa on päädytty tulonhankkimisvähennysvaihtoehtoon paitsi asunon ja työpaikan välisten matkakulujen osalta, joihin sovellettaisiin omavastuuta. Myös työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut vähennettäisiin nykyiseen tapaan erikseen.

Kun tulonhankkimisvähennys on nykyisin 500 markkaa lisättynä 5 prosentilla palkkatulon määrästä ja enintään 1 800 markkaa, se olisi uudistuksen jälkeen 2 prosenttia palkkatulosta ja enintään 1 000 markkaa. Vähennys siis pienenesi pienituloisimmissa palkansaajaryhmissä, joilla tutkimusten mukaan myös tulonhankkimismenoja on vähiten. Tulonhankkimisvähennyksen ylittävät luonnolliset vähennykset olisivat edelleen täysimääräisesti vähennyskelpoisia.

Matkakuluvähennykseen ehdotetaan sovellettavaksi 2 000 markan omavastuuta. Matkakuluvähennyksen omavastuuta voidaan perustella sillä, että tavanomaiset matkakulut ovat yleisyytensä vuoksi rinnastettavissa asuin-
kustannuksiin ja muihin elantokustannuksiin. Niissä tapauksissa, joissa matkakulut ovat keskimääräistä suuremmat, niiden vähennyskelpoisuuden epääminen olisi kuitenkin vaikeasti perusteltavissa. Tämän vuoksi suuret matkakulut tulisi voida vähentää ainakin nykyisessä laajuudessaan. Sen vuoksi esityksessä ehdotetaan, että matkakuluja voisi vähentää 2 000 markan ylittävältä osalta 16 000 markkaa eli saman määrän kuin nykyisin.

Ennallaan ehdotetaan säilytettäväksi erityisiä palkansaajaryhmiä koskevat merityötulo-

metsuri-, moottorisaha- ja ajovälinevähennykset.

2.4.3. Perhepoliittiset ja sosiaalipoliittiset vähennykset

Huoltovelvollisuuden perusteella myönnettäviä niin sanottuja perhepoliittisia vähennyksiä ei nykyisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa voida enää pitää verotuksen oikeudenmukaisuuden kannalta yhtä keskeisinä kuin aikaisemmin. Tällaisten verovähennysten myöntämisen tarve on pienentynyt lapsiperheille myönnettävien suorien tulonsiirtojen samoin kuin erilaisten palvelujen kuten päivähoitojärjestelmän kehittymisen myötä. Toistaiseksi palvelut ja suorat tulonsiirrot eivät kuitenkaan ole riittävän kattavia. Huoltovelvollisuuden voidaan siten edelleenkin katsoa alentavan verovelvollisen veronmaksukykyä. Tämän vuoksi sen huomioon ottaminen myös verotuksessa on edelleen tarpeellista. Tätä edellyttää myös hallitusohjelman lausuma siitä, ettei lapsiperheiden asema saa verouudistuksessa heikentyä.

Esityksessä ehdotetaan, että sekä kunnallisverotuksessa että valtionverotuksessa olisi kummassakin yleinen lapsen elatuksen perusteella myönnettävä vähennys. Myöntämisperusteiltaan ja rakenteeltaan vähennykset kuitenkin eroaisivat toisistaan. Kunnallisverotuksen lapsivähennys olisi nykyisen kaltainen eli se myönnettäisiin erikseen jokaisesta alaikäisestä lapsesta. Määrältään vähennys olisi 9 500 markkaa lasta kohden eli huomattavasti nykyistä lasten lukumäärästä riippuen 3 100—3 900 markan suuruisia vähennystä suurempi. Sillä korvattaisiin myös nykyinen valtionverosta tehtävä huoltajavähennys. Kunnallisverotuksessa myönnettäisiin edelleen myös yksinhuoltajavähennys, jollaista valtionverotuksessa ei enää olisi. Tämäkin vähennys olisi huomattavasti nykyistä suurempi eli 9 000 markkaa kun se nykyisin on vain 2 400 markkaa.

Valtionverotuksessa myönnettäisiin uuden tyyppinen lapsenhoitovähennys. Siinä olisi yhdistetty nykyinen lapsenhoitovähennys ja puolisovähennys siltä osin kuin viimeksi mainittu myönnetään alle 8 vuotiaan elättämisen perusteella. Kuten nykyisinkin, tämä vähennys kohdistettaisiin nimenomaan niihin lapsiperheisiin, joilla on päivähoitoikäisiä lapsia. Tarkoituksenmukaista ei olisi kuitenkaan suunnata tukea enää niihin perheisiin, jotka päivähoitolain

mukaan ovat oikeutettuja joko kunnalliseen perhepäivähoitoon tai kotihoiton tukeen tai jotka ovat äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan saajia. Tämän vuoksi vähennys myönnettäisiin vuonna 1989 niille perheille, joissa on 2 -7 -vuotiaita lapsia ja vuodesta 1990 alkaen niille perheille, joissa on 3 — 7 -vuotiaita lapsia. Aikaisemmasta poiketen vähennys myönnettäisiin ensisijaisesti suurempituloiselle puolisolalle, jotta vähennys ulottuisi myös niihin perheisiin, joissa on vain yksi tulonsaaja. Puolisoilla olisi kuitenkin oikeus valita vähennyksen saajaksi myös pienempituloinen puoliso. Tällöin puolisoiden verojen yhteismäärä saattaisi olla kuitenkin suurempi kuin jos vähennys olisi tehty suurempitulaisen tulosta.

Huoltovelvollisuuden perusteella myönnettävistä vähennyksistä poistuisivat erillinen puoliso vähennys, valtionverotuksen yksinhuoltajavähennys, koulutusvähennys ja toistuvaisavustuksen vähennyskelpoisuus. Toistuvaisavustus rinnastettaisiin vastaisuudessa lasten elatusapuun, eli se olisi saajalleen verovapaata tuloa, mutta maksajalleen vähennyskelpoton meno. Samasta syystä poistuisi myös verosta tehtävä elatusvelvollisuusvähennys. Verosta tehtävistä huoltajavähennyksestä ja lastenhoitajan palkan sosiaalikustannusten perusteella myönnettävästä vähennyksestä luovuttaisiin niin ikään.

Vähiten vähennysjärjestelmä muuttuisi tässä vaiheessa niin sanottujen sosiaalisten vähennysten osalta. Verotuksen yksinkertaistamiseksi olisi tärkeää luopua esimerkiksi sairauskuluvähennyksestä. Tämä muutos edellyttää kuitenkin sen selvittämistä, millä tavoin uudistuksen aiheuttama menetys voitaisiin korvata kehittämällä terveydenhoitopalveluja ja erityisesti sairausvakuutusjärjestelmää. Tämä selvitystyö on tarkoitus saada päätökseen siten, että sairauskuluvähennystä koskevat ratkaisut olisi mahdollista tehdä vuoden 1990 verotusta silmällä pitäen.

Vähennysjärjestelmässä säilyisivät myös sekä valtion- että kunnallisverotuksen invalidivähennykset samoin kuin veronmaksukykyyn alenemisvähennys, jonka myöntämisestä päätettäisiin nykyiseen tapaan verohallinnon paikallistasolla. Uutta olisi vähennyksen myöntämisperusteiden täsmennys niissä tapauksissa, joissa vähennystä vaaditaan pelkkien sairauskulujen perusteella. Eläkejärjestelmien ja vakuutusurvan kehittyminen on tehnyt tarpeettomaksi erillisen kuolleen henkilön tulosta tehtävän vähennyksen, joten siitä ehdotetaan luovuttavak-

si. Verovelvollisen kuolema voitaisiin kuitenkin ottaa huomioon yleisen veronmaksukyvyntalentumisvähennyksen avulla vainajan verotusta kuolinvuodelta toimitettaessa.

2.4.4. Korot

Koron vähennyskelpoisuutta henkilöverotuksessa koskeva pääasiallinen sääntely sisältyy tällä hetkellä erilliseen velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annettuun lakiin (953/74). Tulo- ja varallisuusverolakiin sisältyy vain koron vähentämisen periaatteessa salliva säännös ja viittaus edellä mainittuun erityislakiin.

Voimassa olevien säännösten mukaan ansio-toimintaan liittyvät korot ovat rajoituksetta vähennyskelpoisia. Luonnollisella henkilöllä ja erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä on oikeus vähentää muita korkoja 600 markan omavastuun ylittävältä osalta enintään 24 400 markkaa. Tähän määrään saa sisältyä muita kuin verovelvollisen oman tai perheen vakituiseen asunnon hankkimisesta tai perusparannuksesta aiheutuneiden velkojen korkoja enintään 9 400 markkaa. Sekä omavastuu että vähennyksen enimmäismäärät ovat samat puolisoilla ja yksinäisillä verovelvollisilla.

Korkovähennyksen kehittäminen liittyy kiinteästi muun muassa korkotulojen verotukseen ja meillä erityisesti asuntopolitiikkaan asuntolainakorkojen vähennyskelpoisuuden suuren merkityksen vuoksi. Viimeksi mainittu tekijä on keskeisin niistä syistä, joiden vuoksi korkovähennystä supistavat uudistukset on tehtävä varovasti ja riittävän pitkän siirtymävaiheen kuluessa.

Keskeisiä kysymyksiä korkovähennyksen kehittämisessä ovat vähennyksen kohdistaminen lainan käyttötarkoituksen mukaan sekä vähennyksen suhde perhekokoon. Nykyisen korkovähennyksen epäkohtana voidaan pitää sen yksinäisiä verovelvollisia suosivaa vaikutusta. Puolisot saavat vähentää saman määrän korkoja kuin yksinäiset verovelvolliset eikä lastenkaan lukumäärälle ole annettu merkitystä. Vähennyksen myöntämisperusteiden on katsottava suosivan avioliiton solmimatta jättämisestä niissä tapauksissa, joissa pariskunnan korkomenojen määrä ylittää vähennyksen ylärajan. Näitä tapauksia on alkanut lainansaantimahdollisuuksien parantuessa olla yhä enemmän.

Yhteiskuntapoliittisesti voisi olla perusteltua rajoittaa muiden kuin ansiotoimintaan liittyvien korkojen vähennyskelpoisuus vain asuntolainakorkoihin. Korkovähennystä voidaan näet pitää yhtenä verotuen muotona, jonka ohjaaminen esimerkiksi kulutuksen kasvun tukemiseen on kyseenalaista. Toisaalta korkovähennyksen kohdistaminen lainan käyttötarkoituksen mukaan kohtaa nykyisten väljien rahamarkkinaolosuhteiden vallitessa käytännön ongelmia. Asuntolainan nimellä on verrattain helppo saada muutakin lainaa, joten käyttötarkoituksen riittävän luotettava selvittäminen on hankalaa. Erityisen työlästä on perusparannuslainojen erottelu kulutusluotoista. Koron vähennyskelpoisuuden rajaaminen vain asuntolainakorkoihin saattaisi myös kiihdyttää asuntojen hintojen nousupaineita entisestään. Viime aikoina onkin enenevässä määrin voittanut alaa käsitys, jonka mukaan korkovähennystä tulisi rajoittaa vain ylärajojen ja omavastuiden avulla. Samalla olisi tärkeää huolehtia siitä, että korkotulon ja korkomenon verokohtelu olisi mahdollisimman yhdenmukaista, jotta verokeinottelu korkovähennyksen avulla ei olisi mahdollista. Muutokset tulisi kuitenkin toteuttaa vähitellen, jotta verovelvollisilla olisi riittävästi aikaa sopeutua niihin.

Verouudistuksen alkuvaiheessa korkovähennystä rajoitettaisiin nykyisestä lähinnä ottamalla käyttöön suhteellinen 10 prosentin vähennyskelpoton osuus markkamääräisen omavastuun lisäksi. Myös perhekokoa vaikuttaisi korkovähennyksen määrään. Asuntolainakorkojen erityiskohtelusta ei tässä vaiheessa luovutaisi.

Tavoitteena on korkovähennyksen kehittäminen vähitellen sellaiseksi, että puolisoitten vähennys olisi kaksinkertainen yksinäisten vähennykseen verrattuna, jolloin avioliiton solmimisella tai solmimatta jättämisellä ei olisi vähennyksen suhteen merkitystä. Tähän suuntaan olisi kuitenkin edettävä varovaisesti, jotta niiden yksinäisten verovelvollisten, joilla on suuret korkomenot, asema ei yhtäkkiä heikkenisi tuntuvasti. Toisena tavoitteena on luopua lainojen erottelumisesta käyttötarkoituksen mukaan ja rajoittaa vähennystä ensisijassa suurentamalla koroista vähentämättä jäävää suhteellista osuutta. Tällöin ylärajoja voitaisiin vähitellen nostaa. Vuoden 1989 korkovähennys on siten tarkoitettu siirtymäkauden alkuvaiheen sääntelyksi.

Kuten nykyisinkin, korkovähennys olisi perhekohtainen eli puoliset voisivat tehdä sen sopimallaan tavalla riippumatta siitä, kumman velasta on kysymys. Erona nykyiseen olisi se, että perhekohtaisuus koskisi kaikkia muita kuin ansiotoiminnan korkoja. Nykyisin perhekohtaisia ovat vain asuntolainakorot ja elantomenoihin otetun velan korot. Käytännössä elantomenojen käsitettä on tulkittu niin väljästi, että tämän rajoituksen merkitys on jäänyt varsin vähäiseksi.

2.4.5. Muut vähennysjärjestelmän muutokset

Kokonaisverouudistuksen tavoitteiden mukaisesti ne vähennykset poistuisivat, joiden ainoana tarkoituksena on asettaa eri tulolajit eri asemaan. Tämän mukaisesti luovutettiin työtulovähennyksestä ja palkkavähennyksestä. Eläketulovähennykset, joiden tarkoituksena on turvata vähimmäiseläketurvan verottomuus, säilytettäisiin.

Kunnallisverotuksen perusvähennystä korotettiin tuntuvasti nykyisestä. Samalla sen rakennetta uudistettaisiin siten, että vähennys pienenesi vain viidenneksellä saadun lisätulon määrästä. Tämä muutos alentaisi nykyisen perusvähennyksen rakenteesta johtuvaa korkeata marginaaliveroa matalilla tulotasolla. Perusvähennyksen suurentaminen mahdollistaa samalla myös opiskelijavähennyksestä luopumisen. Opiskelijavähennyksen alkuperäisenä tarkoituksenaahan oli opiskelijoiden verokynnyksen nostaminen niin, ettei vähäisistä kesä- tai muista vastaavista ansioista menisi veroa.

Eläkevakuutusmaksut olisivat edelleenkin vähennyskelpoisia, koska niiden perusteella saadut eläketulotkin ovat veronalaisia. Myöntämisperusteita väljennettäisiin kuitenkin siten, että pakollisten maksujen lisäksi verovelvollinen voisi kokonaistulostaan vähentää vapaaehtoisia maksuja aina 15 prosenttiin saakka ansiotulostaan. Tähän asti pakollisten ja vapaaehtoisten maksujen yläraja on määräytynyt maksujen yhteenlasketun määrän perusteella.

Verotusta monimutkaistava lahjoitusvähennys ehdotetaan poistettavaksi lukuun ottamatta yhteisöjen mahdollisuutta tehdä vähennys tieteen, taiteen tai kulttuuriperinteen tukemiseksi annetun lahjoituksen perusteella. Viimeksi mainittu vähennysoikeus ehdotetaan säilytettäväksi, koska se on vuosien kuluessa vakiinnuttanut asemansa verrattain tehokkaana kei-

nona saada yrityksiltä tukea kulttuuritoiminnan rahoitukseen. Muilta osin verovähennys-oikeus on tarkoituksenmukaiseksi katsottavalla tavalla korvattavissa suorilla tukimuodoilla.

Jotta maatilatalouden tappioiden avulla ei voitaisi keinotekoisesti lieventää muiden tulojen verotusta, esityksessä ehdotetaan, että maatilatalouden tappio olisi kokonaistulosta vähennyskelpoinen vain 10 000 markkaan saakka.

2.5. Jaksotussäännökset

Nykyisessä tulo- ja varallisuusverolaissa ei ole yleisiä jaksottamissäännöksiä. Verotusta toimitettaessa tulojen ja menojen jaksottamisessa on noudatettu käteis- eli kassaperiaatetta. Tämä merkitsee tulopuolella sitä, että veronalainen tuloerä on sen verovuoden tuloa, jona se on nostettu tai ollut verovelvollisen nostettavissa. Näin ollen verovelvollinen ei voi omalla disponoinnillaan eli siirtämällä tuloerän nostamista lykätä sen tuloutusta. Vähennyksen perustuessa todelliseen menoon käteis- eli kassaperiaatteen mukaan ratkaisevaa on se, minä verovuonna verovelvollinen on tämän menon tosiasiallisesti maksanut. Sillä ei ole merkitystä, olisiko meno pitänyt maksaa jonakin myöhemmänä tai aikaisempana vuonna. Kassaperiaatteen soveltamisesta on eräitä poikkeuksia sekä tulo- että menopuolella.

Koska verosta on säädettävä lailla, yleisten jaksotussäännösten puuttumista tulo- ja varallisuusverolaista ei ole pidettävä asianmukaisena. Asiaa koskevien ratkaisujen perustuminen pelkästään oikeus- ja verotuskäytännön varaan on myös verovelvollisten kannalta ongelmallista. Viranomaisten ratkaisuperusteiden selville saaminen on saattanut lain tasaisen sääntelyn kokonaan puuttuessa olla vaikeaa. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että lakiin otettaisiin erityinen jaksotusta koskeva oma osa, johon kirjattaisiin oikeus- ja verotuskäytännössä vakiintuneet tulojen ja menojen jaksottamista koskevat pääsäännöt ja niistä nykyisinkin tehtävät pääasialliset poikkeukset. Uudet säännökset eivät olisi tyhjentäviä, joten aikaisemman oikeuskäytännön ja verotuskäytännön ratkaisuilla olisi merkitystä myös siltä osin, kuin lakiin ei sisältyisi säännöstä, jonka mukaan jokin yksittäinen jaksotusongelma ratkaistaisiin.

2.6. Varallisuusverotusta koskevat muutokset

Kokonaisverouudistus koskee ensisijaisesti tuloverotusta, joten muita veromuotoja koskevia muutosehdotuksia on tehty vain sikäli kuin ne liittyvät tuloverotuksen uudistamiseen. Varallisuusverotus on veromuoto, jonka kytkennät tuloverotukseen ovat verrattain läheiset. Varallisuusverotuksen on katsottu liittyvän erityisesti luovutusvoittojen verotukseen, mutta sillä on yhteytensä tuloverotukseen myös verotusarvojen vahvistamisen kautta. Verotusarvoilla on keskeinen merkitys muun muassa asuntotulon verotuksessa ja kiinteistöjen harhintaverotuksessa.

Koska kiinteistöverotuksen uudistamista koskeva erillinen selvitystyö on parhaillaan vireillä, varsinaisia muutoksia esimerkiksi asuntotulon verotukseen ei tässä yhteydessä esitetä. Asiaan kuitenkin vaikuttaa tähän esitykseen sisältyvä ehdotus rakennusten ikäalennusprosenttien puolittamisesta ja alimman verotusarvon korottamisesta 10 prosentista 20 prosenttiin jälleenhankinta-arvosta. Muutokset perustuvat muun muassa Valtion Teknillisen Tutkimuskeskuksen viime aikaisiin tutkimustuloksiin rakennusten teknistaloudellisesta käyttäytymisestä.

Toinen kiinteistöjen verotusarvojen määräämistä koskeva muutosehdotus on valtionvarainministeriön päätökseen nykyisin sisältyvien tonttien verotusarvojen määräämisperusteiden sisällyttäminen tulo- ja varallisuusverolakiin. Samalla verohallitukselle annettaisiin valtuus sitovasti määrätä tarkemmat verotusarvoperusteet. Tämä yhdenmukaistaisi verotusta eri paikkakunnilla.

Varallisuusverotukseen liittyy myös verotuksen niin kutsutun kattosäännön muutos, koska säännös voi tulla sovellettavaksi vain varallisuusveroa maksaviin verovelvollisiin. Nykyisin varallisuusvero voidaan jättää siltä osin maksuunpanematta kuin verovelvollisen luonnollisen henkilön tai kuolinpesän valtion tuloveron, varallisuusveron, kunnallisveron, kirkollisveron ja kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun määrä ylittää 80 prosenttia verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistetusta verotettavasta tulosta. Esityksessä ehdotetaan kattosääntöä edelleen lievennettäväksi nykyisestä siten, että varallisuusvero voidaan jättää maksuunpanematta jo edellä mainittujen verojen yhteismäärän ylittäessä 70 prosenttia verovelvollisen tuloista. Vaikka puolisoiden omaisuus-

tulojen yhteisverotuksesta luovuttaisiin, kattosääntöä sovellettaisiin heidän yhteenlaskettujen verojensa määrän perusteella. Tämä olisi perusteltua, koska varallisuuden yhteisverotus edelleen säilyisi.

2.7. Muut muutokset

2.7.1. Tulontasaus säännöksen tarkistaminen

Tulontasaus säännöksen tarkoituksena on lieventää verotuksen progressiivisuuden vaikutusta niissä tapauksissa, joissa verovelvollinen on saanut kerralla suurehkon tuloeran, jonka on katsottava kertyneen usealta vuodelta. Säännös koskee vain valtionverotusta, koska suhteellisessa kunnallisverotuksessa sillä ei olisi merkitystä. Säännöstä voidaan soveltaa vain, jos tuloerä on vähintään 6 000 markkaa ja samalla vähintään neljännes verovelvollisen verovuonna saamista tuloista.

Tulontasaus voitiin alunperin ulottaa vain viidelle vuodelle. Vuonna 1980 säännöstä kuitenkin uudistettiin siten, että kertatulo voidaan jakaa jopa kahdellakymmenellä. Näihin tulon osiin sovelletaan verovuoden asteikkoa alimman veroprosentin ollessa kuitenkin 15. Erillisinä verovelvollisina verotettavien yhtymille on lisäksi säädetty ylimmäksi veroprosentiksi 30.

Tulontasaus säännös sai nykyisen muotonsa tilanteessa, jossa maksettiin suuria, usealta vuosikymmeneltä kertyneitä kalastuskorvauksia muun muassa Kemijoen varren asukkaille. Tuossa tilanteessa erityisen pitkälle ajalle ulottuvaa tulontasaus säännöstä pidettiin tarpeellisena. Sittemmin säännöksen on havaittu johtavan eräissä tilanteissa tarpeettoman suureen veronhuojennukseen. Säännös on myös omiaan lisäämään verotustyötä, koska tulon kertymisajan selvittäminen on sitä hankalampaa, mitä useammalle vuodelle se vaaditaan jaettavaksi. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että tulo voitaisiin jakaa enintään viidelle vuodelle, kuten ennen lainmuutosta.

2.7.2. Yhteisöjen verokantahuojennus

Yhteisöjen verokannasta valtionverotuksessa eli yhteisöjen tuloveroprosentista on säädetty vuosittain annettavassa veroasteikkoja ja veroprosentteja koskevassa laissa. Yhteisöjen suhteellinen tuloveroprosentti on nykyisin valtion-

verotuksessa 33 prosenttia. Tulo- ja varallisuusverolakiin on kuitenkin sisällytynyt niin sanottu verokantahuojennus, joka koskee alle 250 000 markan verotettavaa tuloa. Verokantahuojennuksen tavoitteena on ollut pienten osakeyhtiöiden verotuksen lieventäminen ja yhdenmukaistaminen progressiivisen veroasteikon mukaan verotettavien henkilöyhtiöiden ja yksityisliikkeiden verotuksen kanssa.

Verokantahuojennus nykyisessä laajuudessaan ei kuitenkaan vastaa huojennuksen tavoitteita. Käytännössä huojennuksen saa valtaosa osakeyhtiöistä koosta riippumatta, sillä edellytyksenä on vain valtionverotuksen verotettavan tulon alhaisuus. Huojennus johtaa nykyisin myös siihen, että kaikilla tulotasoilla henkilöyhtiöihin ja yksityisliikkeisiin sovellettava progressiivinen verokanta on korkeampi kuin osakeyhtiöiden verokanta. Tämä on kannustanut muiden yritysmuotojen muuttamista osakeyhtiöiksi. Verokantahuojennus on myös eräs syy siihen, että osakeyhtiöt ovat yleistyneet yksityishenkilöiden sijoitustoimintaa hallinnoivina niin sanottuina pöytälaatikkoyhtiöinä ja ammatinharjoittajien tulojen kanavoitintyhtiöinä. Koska tällaista kehitystä ei voida pitää suotavana, ehdotetaan verokantahuojennuksen supistamista siten, että se koskisi vain alle 100 000 markan verotettavaa tuloa.

3. Asian valmistelu

Hallitusohjelman mukaista kokonaisverouudistusta valmistelevaan asetettiin keväällä 1987 ministerityöryhmä. Verouudistusta valmisteleva ministerityöryhmä käynnisti useita perusselvityksiä, joiden tuloksena syntyivät muun muassa seuraavat muistiot ja mietinnöt:

1) Omaisuustulojen verotustoimikunnan mietintö (komiteanmietintö 1987:37). Toimikunnan tehtävänä oli selvittää mahdollisuudet ja tehdä ehdotukset omaisuustulojen verotuksen yhtenäistämiseksi hallitusohjelmassa kokonaisverouudistukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti erityisesti luonnollisten henkilöiden verotuksessa.

2) Yritysverotuksen uudistamistoimikunnan mietintö (komiteanmietintö 1987:39). Toimikunnan tehtävänä oli selvittää yritysten tuloverotuksen veropohjan uudistamismahdollisuudet ja tehdä asiaa koskevat ehdotukset hallitusohjelmassa kokonaisverouudistukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

3) Talletusten ja obligaatioiden veronhuojennustoimikunnan mietintö (komiteanmietintö 1987:45). Toimikunnan tehtävänä oli laatia säännökset vuoden 1988 jälkeen tehtävien talvanomaisten talletusten verovapaudesta ja liikkeelle laskettavien obligaatioiden verokohteluksista.

4) Verovapaiden subjektien tuloverokohtelua ja lahjoitusten vähentämisoikeutta selvittäneen työryhmän muistio (työryhmämuistio 1987:VM 31). Työryhmän tehtävänä oli selvittää osittain tai kokonaan verovapaiden subjektien tuloverokohtelua ja lahjoitusten vähentämisoikeutta. Keskeinen selvityskohde oli yleishyödyllisten yhteisöjen verovelvollisuuden laajuus.

5) Perheverotuksen periaatteita kokonaisverouudistuksessa koskeva muistio (Valtiovarainministeriön vero-osasto, lainvalmisteluyksikkö 30.9.1987). Tässä muistiossa on selvitetty niitä tuloverojärjestelmän piirteitä, joissa perhe otetaan huomioon yhtenäisenä talousyksikkönä.

6) Työtulojen verotustyöryhmän muistio (työryhmämuistio 1987:VM 29). Työryhmän tehtävänä oli laatia perusselvitys ja sen pohjalta ehdotukset henkilöverotuksen tulopohjan laajentamismahdollisuuksista muiden tulojen kuin pääomatulojen osalta.

7) Vakuutusetuuksien ja sosiaalisten tulonsiirtojen verotustyöryhmän muistio (työryhmämuistio 1987:VM 30). Työryhmän tehtävänä oli selvittää sosiaalivakuutusetuuksien ja muiden sosiaalisten tulonsiirtojen verokohtelun kehittämistarve ja yksityisvakuutusetuuksien nykyisen verotuskohtelun johdonmukaisuus.

8) Kokonaisverouudistuksen vähennystyöryhmän muistio (työryhmämuistio 1987:VM 32). Työryhmän tehtävänä oli selvittää henkilöverotuksen vähennysjärjestelmän selkeyttämistä kokonaisverouudistuksen yhteydessä.

9) Maatilojen veropohjatyöryhmän muistio (työryhmämuistio 1987:VM 28). Työryhmän tehtävänä oli selvittää maatilatalouden tuloveropohjan laajentamismahdollisuudet ja -tarpeet kokonaisverouudistukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

10) Henkilöverotuksen tilastollista laskentapohjaa ja keskimääräisiä veroasteita selvittäneen työryhmän muistio "Tuloverotuksen vaikutukset kotitalouksien tulonjakoon" (työryhmämuistio 1987:VM 35). Työryhmän oli ensimmäisessä vaiheessa saatettava kuntoon henkilöverotuksen tulonjakovaikutusten arvioinnissa tarvittava tilastollinen laskentapohja sekä arvioitava nykyiset keskimääräiset tuloveroas-

teet. Työryhmä on selvittänyt verouudistuksen vaikutuksia kotitalouksien tulonjakoon.

Kokonaisverouudistuksen jatkovalmisteluun liittyviä erityisselvityksiä varten valtiovarainministeriö asetti kaksi toimikuntaa. Ministeriön pyynnöstä verotuksen uudistusehdotusten arviointitoimikunta eli ns. ekonomistitoimikunta on antanut neljä lausuntoa (4.12.1987 VM 69/50/87, 21.1.1988 VM 91/50/87, 21.3.1988 VM 42/50/88 ja 14.6.1988 VM 61/50/88), jotka koskevat kokonaisverouudistukseen liittyvien ehdotusten ja uudistusvaihtoehtojen taloudellisia vaikutuksia. Verouudistuksen seuranta-toimikunta on selvittänyt kuntien ja seurakuntien veropohjan rakennetta ja arvioinut, sen mukaan kuin siltä on pyydetty lausuntoja, kokonaisverouudistuksen vaikutuksia kunnallis- ja kirkollisveroäyrien määrään sekä erilaisien kuntien ja seurakuntien veropohjaan.

Vuonna 1988 ovat lisäksi valmistuneet matkakuluvähennystyöryhmän muistio (työryhmämuistio 1988:VM 1), yritysjärjestelytyöryhmän muistio (työryhmämuistio 1988:VM 3) ja yh-

tiöveron hyvitysjärjestelmätyöryhmän muistio (työryhmämuistio 1988:VM 15). Verouudistuksen valmistelua on jatkettu valtiovarainministeriössä virkatyönä verouudistusta valmistelevan ministerityöryhmän antamien ohjeiden mukaisesti. Tällöin on muun muassa toimitettu koe-verotuksia eri verouudistusmalleista.

Hallitus antoi 29 päivänä huhtikuuta 1988 esityksen eduskunnalle talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslaiksi (hallituksen esitys n:o 45/1988). Samassa yhteydessä valtioneuvosto teki 28 päivänä huhtikuuta 1988 periaatepäätöksen korkotulojen verotuksesta.

4. Kokonaisverouudistuksen vaikutukset

Kokonaisverouudistuksen vaikutusarvioita koskeva kokonaiselvitys sisältyy tämän esityksen kanssa samanaikaisesti eduskunnalle annettavaan hallituksen esitykseen vuodelta 1989 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Tulo- ja varallisuusverolaki

Ehdotus uudeksi tulo- ja varallisuusverolaiksi on jaettu yhdeksään osaan seuraavasti: yleiset säännökset, verovelvollisuus, tulon veronalaisuus, tulosta tehtävät vähennykset, tulon ja menon jaksottaminen, varallisuus, vero, erityisiä säännöksiä ja voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Kukin osa tulon veronalaisuutta koskevaa osaa lukuun ottamatta on erikseen jaettu lukuihin. Tulon veronalaisuutta koskevassa osassa asiaryhmät on erikseen otsikoitu. Säännösheidotukset on numeroitu juoksevasti.

Osa säännösheidotuksista on sellaisenaan siirretty voimassa olevasta tulo- ja varallisuusverolaista.

Laki velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa (953/74), laki poikkeussäännöksistä verolakeihin (958/87), merityötulosta verotuksessa tehtävästä vähennyksestä annettu laki (455/85) ja Oy Yleisradio Ab -nimisen yhtiön verovapaudesta annettu laki (381/51) on tarvittavin osin sisällytetty ehdotukseen.

Vaikka lakia sovellettaisiin ensimmäisen keran vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa, eräitä muutoksia sovellettaisiin vasta vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa. Näissä tapauksissa vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa sovellettavat säännökset ovat siirtymäsäännöksissä.

I OSA. Yleiset säännökset

1 luku. Lain soveltamisala

1—3 §. Lakiehdotuksen I osan ensimmäinen luku perustuu voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 1 §:n säännöksiin. Lain soveltamisalaa koskevia nykyisiä säännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi muun ohessa maininnalla siitä, että yhtiöveron hyvityksestä on säädetty erikseen.

Soveltamisalaa koskevia nykyisiä säännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi myös maininnoin siitä, että tappiontasauksesta tuloverotuksessa, ennakoperinnästä ja veronkannosta on säädetty erikseen.

2 luku. Määritelmät

Ehdotuksen I osan toiseen lukuun on koottu voimassa olevaan tulo- ja varallisuusverolakiin sisältyviä yleisiä määritelmiä. Säännösheidotusten asiasisältö vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä lukuun ottamatta yhtymän ja alaikäisen lapsen määritelmää. Eräitä teknisiä ja sanonnallisia muutoksia ehdotetaan kuitenkin tehtäväksi muultakin osin.

4 §. Ehdotus yhteisön määritelmäksi vastaa sisällöltään voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 4 §:n 1 momenttia. Selkeyden vuoksi säännös ehdotetaan muutettavaksi luettelon muotoon. Lainajyvästö, jonka verokohdetta jäljempänä ehdotetaan muutettavaksi, liittäisiin luetteloon, samoin maininta valtion laitoksista, joita tähänkin saakka on verotuskäytännössä pidetty yhteisinä.

5 §. Ehdotus sisältää yhtymänä pidettävien verovelvollisten luettelon. Säännösheidotus vastaa muutoin voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 4 §:n 2 momenttia, mutta kalastuskuntaa ja jakokuntaa sekä niihin verrattavaa yhteisetuutta ei enää pidettäisi yhtyminä. Niitä verotettaisiin nykyiseen tapaan erillisinä verovelvollisina. Jäljempänä laissa näistä käytettäisiin nimitystä yhteisetuus. Nimityksellä tarkoitettaisiin vain erillisinä verovelvollisina pidettäviä yhteisetuuksia, ei sitä vastoin esimerkiksi yhteismetsää, joka olisi yhtymä. Yhtymien verovelvollisuudesta ehdotetaan säädetettäväksi jäljempänä 34 §:ssä.

6 §. Ehdotus kiinteistöä koskevien säännösten soveltamisesta eräisiin rakennuksiin, rakennelmiin ja laitoksiin vastaa voimassa olevan lain 2 §:ää.

7 §. Ehdotus sisältää määritelmän puolisoina pidettävistä henkilöistä. Säännös vastaa muutoin voimassa olevan lain 2 a §:ää, mutta asu-

museron käsite ehdotetaan avioliittolakiin tehtyjen muutosten vuoksi poistettavaksi myös verolainsäädännöstä. Säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin myös muutoin vastaamaan avioliittolaissa käytettyä terminologiaa. Vielä voimassa olevissa asumuserotapauksissa sovellettaisiin säännösehdotuksen erillään asumista koskevaa kohtaa.

8 §. Esityksessä ehdotetaan, että alaikäisenä lapsena pidettäisiin lasta, joka ennen verovuoden alkua ei ole täyttänyt 17 vuotta. Alaikäiseksi tulo- ja varallisuusverolakia sovellettaessa katsottaisiin siten vuotta vanhemmat lapset kuin nykyisin. Tämä laajentaa muun ohessa alaikäisen lapsen elättämisen perusteella myönnettävien vähennysten soveltamisalaa. Kuten tähänkin saakka, lasta koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös verovelvollisen ottolapseen ja puolison lapseen.

Ehdotus kasvattilapsen määritelmäksi vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 36 §:n 2 momentissa olevaa määritelmää. Kasvattilapseen sovellettaisiin lasta koskevia muita kuin yhteisverotussäännöksiä.

Lapsen elättäminen ehdotetaan määriteltäväksi samoin kuin voimassa olevassa laissa.

II OSA. Verovelvollisuus

1 luku. Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus

Lukuun on koottu voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain säännökset, jotka koskevat verovelvollisuuden kansainvälistä ulottuvuutta. Säännösten sisältöön ehdotetaan eräitä täsmennyksiä.

9 §. Ehdotus sisältää yleisen ja rajoitetun tuloverovelvollisuuden määritelmät. Säännöksen ensimmäiseen kohtaan ehdotetaan lisättäväksi yhteisasetuutta ja yhtymää koskeva maininta. Säännös vastaisi tällöin voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 18 §:n 4 momentissa olevaa viittausta.

10 §. Ehdotus sisältää Suomesta saatujen tulojen luettelon. Se vastaa voimassa olevan lain 6 §:ää muutoin, mutta luettelon 6 kohtaan on lisätty maininta yhtiöveron hyvityksestä.

11 §. Yleisesti ja rajoitetusti varallisuusverovelvollisia koskeva säännösehdotus vastaa voimassa olevan lain 7 §:ää. Jotta lainkohta kattaisi kaikki erillisinä verovelvollisina verotettavat subjektit, siihen on tarpeen lisätä maininta

yhteisasetuksista, koska niitä ei enää pidettäisi yhtyminä.

12 §. Suomessa olevien varojen luettelo ehdotetaan yhteisasetuutta koskevaa mainintaa lukuun ottamatta pidettäväksi sellaisena, kuin se on voimassa olevan lain 8 §:ssä.

13 §. Suomessa asuva henkilö ehdotetaan määriteltäväksi kuten nykyisen tulo- ja varallisuusverolain 9 §:ssä. Ehdotuksen 2 momenttiin lisättäisiin kuitenkin maininta työsuhteesta Suomen valtioon olevasta henkilöstä, johon sovellettaisiin mitä virkasuhteista on tähän asti säädetty.

14 §. Vieraan valtion Suomessa palvelevien diplomaattien, Yhdistyneiden Kansakuntien tai sen erityisjärjestön palveluksessa olevien sekä muiden vastaavankaltaisissa tehtävissä toimivien henkilöiden ja heidän perheenjäsentensä verovelvollisuudesta ehdotetaan säädettäväksi samoin kuin voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 10 §:ssä. Lainkohtaan lisättäisiin myös säännös, joka antaisi valtiovarainministeriölle mahdollisuuden rinnastaa merkitykseltään vastaava järjestö laissa jo mainittuihin.

15 §. Suomalaisessa vesi- tai ilma-aluksessa toimissa olevan, muualla kuin Suomessa asuvan henkilön verovelvollisuudesta säädettäisiin myös kuten voimassa olevassa laissa.

2 luku. Kokonaan tai osittain verovapaat yhteisöt

Lukuun on koottu nykyisen tulo- ja varallisuusverolain 11—14 §:iin sisältyvät sekä eräät erityislakeihin tähän saakka sisältyneet, verovelvollisuutta koskevat säännökset. Säännösehdotusten ryhmittely perustuu niiden asiasisältöön.

16 §. Säännösehdotus sisältää sekä tulon että varallisuuden perusteella verovapaitten yhteisöjen luettelon. Helsingin yliopisto ja Oy Yleisradio Ab, joiden verovapaus nykyisin perustuu erityislakiin, lisättäisiin luetteloon. Laki Oy Yleisradio Ab -nimisen yhtiön verovapaudesta ehdotetaan samalla tarpeettomana kumottavaksi.

17 §. Säännösehdotus sisältää luettelon yhteisöistä, jotka ovat tulon perusteella ainoastaan kunnallisverovelvollisia. Ahvenanmaan maakunnan verovelvollisuusaseman selkeyttämiseksi luetteloon on lisätty maakunta. Verovelvolliseksi säädetty lainajyvästö on poistettu

luettelosta. Nimitys alkoholiyhtiö ehdotetaan muutettavaksi Oy Alko Ab:ksi.

18 §. Ehdotetun säännöksen sisällön muodostavat voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 12 §:n 4 ja 5 momentit. Nimitys alkoholiyhtiö ehdotetaan tässäkin muutettavaksi Oy Alko Ab:ksi.

19 §. Säännösehdotus koskee valtion ja sen laitosten kunnallisverovelvollisuutta ja vastaa asiasisällöltään voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 12 §:n 2 momenttia.

20 §. Säännösehdotus koskee kunnan, kuntainliiton, evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan sekä niiden seurakuntien tai muun uskonnollisen yhdyskunnan kunnallisverovelvollisuutta. Säännöksen asiasisältö vastaa voimassa olevan lain 12 §:n 3 momenttia. Luetteloon on lisätty maakunta samasta syystä kuin 17 §:ään.

21 §. Yleishyödyllisen yhteisön määrittelyä koskeva säännösehdotus vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 13 §:ää sen 4 momenttia lukuun ottamatta. Viimeksi mainittu momentti on laadittu erillisen säännösehdotuksen muotoon.

22 §. Säännösehdotuksen asiasisältönä on edellä mainittu voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 13 §:n 4 momentti. Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavat yleishyödylliset yhteisöt voitaisiin hakemukselta edelleenkin vapauttaa kokonaan tai osittain tuloveroista.

23 §. Säännösehdotus sisältää nykyisen tulo- ja varallisuusverolain 14 §:n luettelon varallisuusverosta vapaista yhteisöistä.

3 luku. Perheverotus

Perheverotusta koskevaan lukuun on koottu puolisoitten verotusta sekä lasten ja vanhempien yhteisverotusta koskevat säännökset. Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista siten, että puolisoitten pääomatulojen osittaisesta yhteisverotuksesta luovuttaisiin. Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa sovellettaisiin kuitenkin voimassa olevia säännöksiä. Lasten yhteisverotus vanhempiensa kanssa säilytettäisiin. Lapsen muut kuin ansiotulot lisättäisiin sen vanhemman tuloihin, jonka kokonaistulojen määrä on suurempi. Yhteenlasku toimitettaisiin jokaisen lapsen osalta erikseen.

24 §. Puolisoiden tulojen erillisverotusta koskeva säännösehdotus vastaa voimassa ole-

van tulo- ja varallisuusverolain 17 §:n 1 momenttia. Voimassa olevan lain 17 §:n 2 momentti, jossa säädetään puolisoitten muun tulon kuin ansiotulon yhteisverotuksesta, ja jota sovellettaisiin vielä vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa, sisältyy ehdotuksen siirtymäsäännöksiin.

25 §. Varallisuusverotuksessa puolisoitten yhteisverotus ehdotetaan säilytettäväksi. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 17 §:n 3 momenttia.

26 §. Yrittäjäpuolisoi- ta koskeva säännösehdotus vastaa sisällöltään nykyisen lain 17 a §:ää. Liikkeen ja ammatin tuloksesta tai maatilatalouden puhtaasta tulosta verotettaisiin edelleenkin sitä puolisoista, joka olosuhteet huomioon ottaen on katsottava varsinaiseksi yrittäjäksi.

27 §. Yrittäjän tai yrittäjäpuolisoiden ansiotulo-olettamaa koskeva säännösehdotus vastaa sanamuodoltaan nykyisen tulo- ja varallisuusverolain 17 b §:n 2 momenttia. Ilman eri selvitystä ansiotuloksi katsottavan yritystulon määrä ehdotetaan kuitenkin nostettavaksi 170 000 markkaan.

28 §. Lainkohta vastaa nykyistä 17 b §:n 3 momenttia ja sisältää säännöksen yrityksen ansiotulo-osuuden jakamisesta valtionverotuksessa pääsääntöisesti puoliksi puolisoitten kesken.

29 §. Kotona olevan alaikäisen lapsen muun tulon kuin ansiotulon yhteisverotusta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että lapsen muu tulo kuin ansiotulo lisättäisiin sen vanhemman tuloihin, jonka kokonaistulojen määrä on suurempi. Muutos nykyisen lain 17 c §:n 1 momenttiin tähän asti sisältyneeseen säännökseen on tarpeen, koska puolisoitten muun tulon kuin ansiotulon osittaisesta yhteisverotuksesta luovuttaisiin.

30 §. Kotona olevan alaikäisen lapsen varallisuudesta menevä vero määrättäisiin, kuten nykyisinkin, lisäämällä lapsen varat vanhempien yhteenlaskettuun varallisuuteen. Säännös vastaa nykyistä 17 c §:n 2 momenttia.

31 §. Lapsen ja erillään asuvien vanhempien yhteisverotusta koskeva säännös vastaa voimassa olevaa 17 c §:n 3 momenttia.

4 luku. Kuolinpesän, yhtymän, yhteisetuuden ja konkurssipesän verovelvollisuus

Lakiehdotukseen on koottu omaksi luvukseen yhtymän, yhteisetuuden, kuolinpesän ja konkurssipesän verovelvollisuutta koskevat säännökset. Kaupparekisteriin merkittyjen liiketoimintaa harjoittavien avointen ja kommandiittiyhtiöiden tulo ehdotetaan verotettavaksi puolesta määrästäan yhtiömiesten tulona. Kuolinpesää ehdotetaan verotettavaksi erillisenä verovelvollisena kolmelta kuolinvuotta seuraavalta vuodelta ja sen jälkeen yhtymänä.

32 §. Verovuoden aikana kuolleen henkilön kuolinpesää verotettaisiin nykyiseen tapaan sekä vainajan että pesän tulosta ja varallisuudesta. Säännös vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 18 §:n 1 momenttia.

33 §. Kuolinpesän verovelvollisuus muuttuisi siten, että kaikkia kuolinpesiä verotettaisiin erillisinä verovelvollisina vain kolmelta vainajan kuolinvuotta seuraavalta vuodelta. Sen jälkeen kuolinpesää verotettaisiin yhtymänä, jonka tulo ja varallisuus jaettaisiin verotettavaksi osakkaiden tulona ja varallisuutena.

Kotimaisen kuolinpesän määritelmä vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 18 §:n 3 momentin määritelmää.

Kalastuskuntaa, jakokuntaa ja muuta näihin verrattavaa yhteisetuutta verotettaisiin erillisenä verovelvollisena.

34 §. Yhtymän verotettavan tulon ja varallisuuden vahvistamisesta säädetään voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 15 §:ssä. Yhtymää ei nykyisten säännösten mukaan veroteta erillisenä verovelvollisena lukuun ottamatta kaupparekisteriin merkittyjä, liiketoimintaa harjoittavia avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä. Yhtymälle vahvistetaan verotettava tulo ja varallisuus noudattaen mitä yhteisöistä on säädetty. Yhtymälle vahvistettu tulo ja varallisuus jaetaan verotettavaksi osakkaiden tulona ja varallisuutena niiden osuuk-sien mukaan, mitä osakkailla on ollut yhtymän tuloihin ja varoihin. Tältä osin ehdotus uudeksi tulo- ja varallisuusverolaiksi noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Liiketoimintaa harjoittavia kaupparekisteriin merkittyjä avoimia ja kommandiittiyhtiöitä on edellä olevasta pääsäännöstä poiketen tähän saakka verotettu erillisinä verovelvollisina. Esityksessä ehdotetaan, että kaupparekisteriin merkitylle liiketoimintaa harjoittavalle

avoimelle ja kommandiittiyhtiölle vahvistetusta verotettavasta tulosta puolet jaettaisiin verotettavaksi yhtiömiesten osuutena. Puolesta liiketoimintaa harjoittavalle henkilöyhtiölle vahvistetun tulon määrästä verotettaisiin edelleen yhtiötä. Sama säännös koskisi sekä vastuunalaisen että äänettömän yhtiömiehen verotusta. Varallisuus jaettaisiin kokonaisuudessaan verotettavaksi yhtiömiesten varallisuutena yhtiöosuuksien suhteessa.

35 §. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmää koskevassa hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että järjestelmän piiriin kuuluva yhtymän sama osinko- ja korkotulo säädetään tuloja varallisuusverolaissa yhtymän osakkaan tuloksi. Myös yhtiöveron hyvitys myönnettäisiin suoraan yhtymän osakkaalle. Tämän johdosta ehdotetaan, että mainittuja tuloja ja hyvitystä ei oteta huomioon yhtymän verotettavaa tuloa vahvistettaessa. Vastaavasti erät luettaisiin yhtymän osakkaiden tuloksi ja hyvitykseksi samassa suhteessa, kuin yhtymälle vahvistettu verotettava tulo jaetaan. Säännös koskisi myös sellaista kaupparekisteriin merkittyä liiketoimintaa harjoittavaa avointa tai kommandiittiyhtiötä, jonka tulosta puolet jaetaan osakkaille.

36 §. Yhtymän tappion ja velkojen vähentämisestä olisi voimassa tulo- ja varallisuusverolain 15 §:n 2 ja 3 momenttia vastaavat säännökset.

37 §. Konkurssipesää ei verotettaisi erillisenä verovelvollisena. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 16 §:ää.

5 luku. Toimintamuodon muutokset, tulolähtesiirrot ja yksityiskäyttöönotto

38 §. Säännöksessä on lueteltu eräitä tyyppilisiä tilanteita, joissa toimintamuodon muutos voitaisiin toteuttaa ilman välittömiä veroseuraamuksia siltä osin kuin aikaisempaan toimintaan liittyvät varat ja velat siirtyvät samoista arvoista toimintaa jatkavalle verovelvolliselle. Lainkohdassa esitetty luettelo ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi, vaan myös muissa mainittuihin tapauksiin rinnastettavissa tilanteissa voitaisiin soveltaa säännöksessä ilmaistuja periaatteita. Jos muodonmuutoksessa osa aikaisempaan toimintaan liittyvästä varallisuudesta jätetään siirtämättä uuteen toimintamuotoon, omaisuuteen

sovelletaan yksityiskäyttöönottoa koskevia säännöksiä.

39 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi omaisuuden hankintamenoksi katsottava määrä silloin, kun omaisuus siirretään saman verovelvollisen toisesta tulolähteestä sellaiseen tulolähteeseen, jonka tulos vahvistetaan tulo- ja varallisuusverolain mukaan. Hankintamenoksi katsottava määrä vastaa toisessa tulolähteessä veronalaiseksi tuloksi luettavaa määrää.

40 §. Säännöksessä määritettäisiin yhtymän tuloksi luettava määrä silloin, kun yhtymän osakas ottaa yhtymästä sen toiminnan aikana omaisuutta itselleen. Luovutusvoittoverotuksessa voiton määrää laskettaessa luovutushinnaksi katsottaisiin omaisuuden alkuperäistä hankintamenoa vastaava määrä tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta. Yhtymän osakkaan verotuksessa katsottaisiin omaisuuden hankinnasta aiheutuneeksi menoksi sama määrä, mikä on luettu yhtymän veronalaiseksi tuloksi.

41 §. Ehdotuksen mukaan yhteisön purkauksessa omaisuus arvostettaisiin yhteisön verotuksessa käypään arvoon. Jos avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö puretaan, omaisuuden luovutushinnaksi katsottaisiin sen sijaan korkeintaan omaisuuden alkuperäinen hankintameno.

42 §. Sulautumista koskevan säännösehdoituksen mukaan sulautuminen ei aiheuttaisi välittömiä veroseuraamuksia sulautuvalle eikä vastaanottavalle yhteisölle tai yhtymälle. Sulautumisessa noudatettaisiin jatkuvuusperiaatetta sekä siirtyvien menojen vähentämisessä että siirtyvän omaisuuden omistusaikojen osalta. Ehdotuksen mukaan sulautuvaa yhteisöä tai yhtymää käsiteltäisiin kaikissa tapauksissa verotuksessa erillisenä sulautumisajankohtaan asti. Osakeyhtiön ja osuus kunnan sulautuminen tulee voimaan silloin, kun tuomioistuimen lupa sulautumissopimuksen toimeenpanemiseen on merkitty kaupparekisteriin. Avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden sulautuminen tulee voimaan sulautumissopimuksessa määrättynä ajankohtana. Jos sulautumissopimuksessa ei ole määritelty sulautumishetkeä, sulautumisen voidaan katsoa tapahtuneen silloin, kun sulautuvan yhtiön omaisuus on siirretty vastaanottavalle yhtiölle.

III OSA. Tulon veronalaisuus

Määritelmät

43—45 §. Säännösehdoituksiin on koottu tulon veronalaisuuteen liittyvät keskeiset määritelmät, kuten veronalaisen tulon peruskäsite, puhtaan tulon, verotettavan tulon ja kokonaistulon käsitteet. Säännökset vastaavat voimassa olevan lain 19 §:ää.

46 §. Säännösehdotus sisältää ansiotulojen luettelon, jota edelleenkin tarvitaan lasten ja vanhempien muun tulon kuin ansiotulon yhteisverotusta silmällä pitäen, yrittäjäpuolisoiden ansiotuloa määritettäessä sekä invalidivähennyksen ja eläkevakuutusmaksuvähennyksen laskemiseen. Ansiotuloksi katsottaisiin myös eräitä tuloja, joiden verovapaudesta ehdotetaan luovuttavaksi. Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa ansiotuloa koskeva säännös on lisäksi vielä tarpeen puolisoitten muun tulon kuin ansiotulon osittaista yhteisverotusta silmällä pitäen.

Eräät työsuhteeseen liittyvät tulot

47 §. Säännösehdotus luontoisedun arvon määrittämisestä vastaa sisällöltään voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 6 kohtaa.

48 §. Luontois- ja henkilökuntaetuja koskevien nykyisten säännösten lisäksi laissa ehdotetaan säädettäväksi työnantajalta saadun lainan korkoedusta ja henkilökuntaosakeannissa saadusta edusta. Koska näiden etujen veronalaisuus määräytyy varsinaisista henkilökuntaeduista poiketen verovelvolliskohtaisen tarkastelun perusteella, niistä ehdotetaan säädettäväksi erikseen omassa lainkohdassaan.

Verosta vapaa etuus olisi oikeus merkitä työnantajaosakeyhtiön osakkeita käypää alempan hintaan, jos alennus on enintään 15 prosenttia osakkeen osakeantipäätösajankohdasta edeltäneen kalenterikuukauden keskimääräisen käyvän arvon perusteella lasketusta arvosta. Edellisen kuukauden keskimääräistä arvoa ei voitaisi soveltaa sellaisenaan, koska osakeannin ehdot voivat muuttaa osakkeiden arvoa. Tämän johdosta arvon määrittämisessä on otettava huomioon myös osakeannin vaikutus. Jos alennus olisi edellä mainittua määrää suurempi, olisi ylimenevä osa alennuksesta työntekijän veronalaista tuloa. Työnantaja voi-

si tiedossa olevan keskimääräisen osakkeen arvon ja annissa sovellettavan merkintähinnan perusteella etukäteen laskea, joutuuko työntekijä maksamaan edusta veroa. Julkisen vaihdannan kohteina olevien osakkeiden merkinnässä edellä mainittua suurempikaan alennus ei muodostaisi veronalaista etua, jos merkintähinta vastaisi vähintään samojen osakkeiden keskihintaa sen kalenterikuukauden aikana, jolloin niitä ensi kerran noteerataan.

Työnantajalta saadusta alikorkoisesta tai korottomasta lainasta kertyvä etu ehdotetaan säädettäväksi veronalaiseksi tuloksi. Etu olisi kuitenkin verosta vapaa, jos peritty vuotuinen korko olisi vähintään Suomen Pankin peruskoron suuruinen. Kohtuullisen käyvän koron ja perityn koron erotus olisi veronalaista tuloa.

Oikeuskäytännössä omaksutun tulkinnan mukaan verovelvollisella olisi nykyiseen tapaan oikeus korkovähennykseen tuloksi luetun määrän osalta korkovähennyistä koskevien säännösten sallimissa rajoissa.

49 §. Voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 a §:ssä on joukko henkilökuntaetuja säädetty verosta vapaiksi. Esityksessä ehdotetaan, että luetteloa eduista eräin osin tarkistettaisiin ja täydennettäisiin.

Etu työnantajan järjestämästä terveydenhuollosta on voimassa olevan lain mukaan verosta vapaa tavanomainen ja kohtuullinen etu. Tältä osin säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että työnantajan työntekijälle suorittama korvaus työntekijän itse maksamista terveydenhuollon tai sairaanhoitokustannuksista ei olisi lainkohdassa tarkoitettu tavanomainen etuus. Tällainen korvaus olisi siten työntekijän veronalaista tuloa.

Etu työnantajan järjestämästä yhteiskuljetuksesta asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla olisi niinikään verosta vapaa tavanomainen henkilökuntaetu. Työnantajan muulla tavoin kustantamista matkoista syntyvä etu olisi sen sijaan veronalaista tuloa, esimerkiksi etu ilmaislipuista joukkoliikennevälineisiin. Rajausta on erityisen perusteltu, kun otetaan huomioon matkakuluvähennykseen ehdotettu 2 000 markan omavastuuosuus. Liikenteenharjoittajan palveluksessaan oleville myöntämät tavanomaiset ja kohtuulliset vapaa- ja alennuslippuedut ehdotetaan nykyiseen tapaan pidettäväksi verosta vapaina.

50 §. Verohallituksen päätöksen mukainen työmatkasta saatu matkustamiskustannusten korvaus, päiväraha ja majoittumiskorvaus olisi

verosta vapaata tuloa, kuten tähänkin saakka. Muu korvaus, joka ei täytä perusteiltaan edellä mainittujen korvausten verovapauden edellytyksiä, olisi veronalainen. Siten esimerkiksi ateriakorvaus olisi, toisin kuin nykyisin, veronalaista tuloa.

Aikaisemmasta poiketen ehdotetaan, että verohallituksen asiaa koskeva päätös ei enää perustuisi valtion maksamiin matkakustannuskorvauksiin eikä edustavimpien työehtosopimusten määräyksiin. Sen sijaan ehdotetaan säädettäväksi, että verohallituksen tulisi ottaa päätöksessään huomioon työmatkoista keskimäärin aiheutuva kohtuullinen matkustamiskustannusten ja elantokustannusten lisäys. Siltä osin, kuin saadut korvaukset ylittäisivät verohallituksen päätöksen mukaiset enimmäismäärät, ne olisivat veronalaista tuloa. Kohtuullista korvaustasoa suurempien matkustamiskustannusten korvausten veronalaisuus toteutuisi kuitenkin vasta vähitellen, sillä kilometrikorvausten markkamääräinen taso sidottaisiin siirtymäsäännöksellä vuoden 1988 korvaustasoon. Myös päivärahoille taattaisiin tietty verovapaa vähimmäismäärä.

Työmatkan käsite on nykyisin määritelty vain verohallituksen päätöksessä. Nyt työmatka ehdotetaan määriteltäväksi laissa. Työmatkan edellytyksenä ei olisi enää työnantajan määräys. Työmatkana pidettäisiin matkaa, joka tehdään tilapäisesti työhön kuuluvien tehtävien suorittamiseksi erityiselle työtekemispaikalle. Työmatkan kohteena olisi siten aina erityinen työtekemispaiikka. Sen vastakohtana olisi varsinainen työpaikka, jolla verovelvollinen tavanomaisesti työskentelee. Molemmat käsitteet ovat sisältyneet myös voimassa olevaan lakiin, minkä lisäksi varsinaisen työpaikan määritelmä on ollut verohallituksen päätöksessä. Kuten nykyisinkin, työmatka erityiselle työtekemispaikalle voisi olla kysymyksessä, vaikka verovelvollisella ei ole varsinaista työpaikkaa. Verotuskäytäntö on mainittujen käsitteiden osalta melko vakiintunut.

Työmatkana ei ehdotuksen mukaan pidettäisi asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiä matkoja, päivittämismatkoja asunnon ja erityisen työtekemispaikan välillä rakennuslalla tai muulla sellaisella toimialalla, jolla erityistä työtekemispaiikkaa joudutaan usein vaihtamaan eikä verovelvollisella ole varsinaista työpaikkaa, eikä työkomennuksen kestäessä tehtyjä viikonloppu- tai muita vastaavia matkoja asunnon ja erityisen työtekemispaikan välillä.

Työmatkan määritelmä koskisi myös virkamattoja, mistä syystä virkamattojen käsitettä ei tarvittaisi erikseen.

51 §. Merityötuloa saavan verovelvollisen matkakustannusten korvauksia koskeva säännös vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 8 a kohtaa. Sen sisältö ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan 50 §:ssä ehdotettuja matkakustannusten korvauksia koskevia periaatteita.

52 §. Kansanedustajan toimen hoitamiseen liittyvän kustannuskorvausta koskevan säännöksen sanamuotoa ehdotetaan siten muutettavaksi, että kohtuullinen korvaus erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksestä olisi verosta vapaata. Verohallitus antaisi tarkemmat määräykset siitä, minkä suuruisista korvausta voitaisiin pitää kohtuullisena.

Ulkomailla työskentelystä saadut tulot

53 §. Säännösehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 10 ja 11 kohtia. Säännöstä ehdotetaan kuitenkin selkeytettäväksi niin, etteivät siinä tarkoitetut suoritukset ole veronalaista palkkatuloa.

54 §. Niin sanottu kuuden kuukauden sääntö vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 b §:ää.

Eräät eläkkeet, sosiaalietuudet ja korvaukset

55 §. Säännösehdotukseen sisältyvät voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 12 kohdassa mainitut verosta vapaat sosiaalietuudet ja eläkkeet. Huoltoapulain 5 §:n mukaiset eläkkeet, joiden maksaminen on aloitettu ennen vuotta 1989, säilyisivät ehdotuksen mukaan edelleenkin verosta vapaina. Jos mainittua eläkettä tai muuta siihen rinnastettavaa yksityisoikeudellista eläkettä aletaan maksaa vuonna 1989 tai sen jälkeen, ne ehdotetaan säädettäväksi veronalaiseksi tuloksi. Huoltoeläkkeenä maksettavaksi määrättyjen vahingonkorvausten osalta ehdotetaan menettäväksi samalla tavoin.

56 §. Säännösehdotuksen 1 momentti sisältää voimassa olevan lain 20 §:n 5 kohdan vahingonkorvauksen sekä siihen rinnastettavan muun korvauksen, kuten vakuutuskorvauksen, veronalaisuutta koskevan pääsäännön. Sään-

nösehdotus on kirjoitettu entistä tyhjentävämpään muotoon. Koska vahingonkorvaus olisi veronalaista tuloa vain, jos se on saatu veronalaisen tulon sijaan tai korvauksena tulojen tai elatuksen vähentymisestä, olisi esimerkiksi esinevahingon johdosta saatu vahingonkorvaus veroton.

Säännösehdotuksen 2 momentti sisältää voimassa olevan lain 22 §:n 1 momentin 15 — 17 a kohdissa, 19 kohdassa ja 27 kohdassa luetellut verosta vapaat korvaukset. Muusta kuin tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksettavat korvaukset vammasta, haitasta tai sairaanhoitokustannuksista eivät edelleenkaan olisi veronalaista tuloa, ei myöskään luonnonsuojelualueen omistajalle maksettu korvaus rauhoittamispäätöksen aiheuttamista taloudellisista menetyksistä.

57 §. Säännösehdotukseen sisältyvät voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 22 ja 24 kohdassa luetellut etuudet. Osana erorahajärjestelmää myös valtion virkamieslain (755/86) mukainen eroraha olisi verosta vapaata tuloa. Niin sanottu toistuva korvaus, joka niin ikään perustuu valtion virkamieslakiin, olisi kuitenkin veronalaista tuloa. Opintotukilain (39/84) 7 §:n 3 momentissa tarkoitettu korkoavustus, joka on vuosittain annettulla lailla poikkeussäännöksistä verolakeihin säädetty verosta vapaaksi, ehdotetaan liitettäväksi verosta vapaiden etuuksien luetteloon, samoin kuin poikkeuslakiin tähän saakka sisältynyt valtion ja kuntien varoista asuntojen korjaukseen maksettava avustus.

Yksityisvakuutusetuudet

58 §. Pääsäännön mukaan vapaaehtoisen henkilövakuutuksen nojalla saatu vakuutus-suoritus olisi veronalaista tuloa. Henkilövakuutuksella tarkoitetaan sekä henkivakuutusta että eläkevakuutusta.

Henkivakuutuksen nojalla saatu vakuutus-suoritus olisi kokonaan, osittain tai ei lainkaan veronalaista tuloa. Toisaalta henkivakuutusmaksujen osittaisesta vähennysoikeudesta verotuksessa ehdotetaan luovuttavaksi.

Eläkevakuutukseen perustuvat toistuvat suoritukset olisivat nykyiseen tapaan kokonaan veronalaista tuloa. Kertamaksulliseen eläkevakuutukseen perustuvat eläkkeet olisivat kuitenkin veronalaisia vain osittain. Toisaalta

eläkevakuutusmaksut saataisiin verotuksessa vähentää eräin rajoituksin.

Vakuutusmaksujen palautuksena tai takaisinostolla saatu määrä olisi pääsäännön mukaan veronalaista tuloa samaan tapaan kuin itse vakuutussuoritus. Sama koskisi myös vakuutuksen muutosarvoa. Vakuutuksen muuttaminen muunlaiseksi vakuutukseksi tarkoittaisi käytännössä lähinnä eläkevakuutuksen muuttamista henkivakuutukseksi.

59 §. Säännöksessä ehdotetaan, että enintään 10 vuotta voimassa olleen henkivakuutuksen nojalla saadusta säästösummasta olisi veronalaista tuloa ainoastaan vakuutuksen tuotto, jos säästösumma maksetaan vakuutuksenottajalle itselleen tai hänen lähiomaisilleen. Jos enintään 10 vuotta voimassa olleen vakuutuksen säästösumma suoritetaan muille henkilöille, se olisi 58 §:n pääsäännön mukaan koko määrältään veronalaista tuloa. Yli 10 vuotta voimassa olleen säästöhenkivakuutuksen tuotosta olisi 50 prosenttia veronalaista tuloa vakuutuksenottajalle itselleen tai hänen lähiomaisilleen. Jos tällaisen vakuutuksen säästösumma suoritetaan muille henkilöille, se olisi pääsäännön mukaan koko määrältään veronalaista tuloa. Henkilövakuutukseen perustuvasta pysyvän työkyvyttömyyden johdosta kertakorvauksena saadusta vakuutus-suorituksesta olisi säännöksen 2 momentin mukaan veronalaista tuloa 50 prosenttia.

60 §. Vakuutetun kuoleman johdosta kertakorvauksena maksettu vakuutussuoritus tai siihen verrattava julkisyhteisön maksama taloudellinen tuki ei olisi veronalaista tuloa, jos edunsaajina ovat vakuutetun lähiomaiset. Mainitut suoritukset kuuluisivat perintö- ja lahjaverotuksen piiriin. Säännöksen 3 kohdan mukaan henkilövakuutuksen nojalla saatu sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuneiden kustannusten korvaus ja muu niihin verrattava korvaus ei olisi veronalaista tuloa. Ilmaisuu ”muu niihin verrattava korvaus” tarkoittaisi muun muassa sellaista vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen nojalla saatua korvausta pysyvästä viasta ja haitasta, joka ei ole tullut veronalaisen tulon sijaan. Sen sijaan veronalaisuus koskisi kaikkia päivärahoja ja muita tulojen tai elätyksen vähentymisestä maksettavia korvauksia.

61 §. Työnantaja on voinut maksaa vakuutusmaksuja työntekijälle ottamastaan henkilövakuutuksesta. Pykälässä tarkoitetuissa niin sanotuissa toimihenkilövakuutuksissa työnteki-

jän veronalaiseksi tuloksi luettaisiin työnantajan ylläpitämästä riskiturvasta saatuna etuutena 10 prosenttia työnantajan maksamista vakuutusmaksuista. Näin meneteltäisiin riippumatta siitä, onko työnantaja sitoutunut pitämään edunsaajamääräyksen voimassa. Itse säästösumma eli työntekijän saama vakuutus-suoritus olisi aikanaan koko määrältään työntekijän veronalaista tuloa.

62 §. Verovelvollisen kerralla maksamaan vakuutukseen perustuvan eläkkeen verokohtelu jäisi ennalleen. Tällainen eläke olisi veronalaista tuloa eläkkeensaajan iän perusteella porrastetun asteikon mukaisesti. Säännösehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 3 kohtaa. Toisaalta kertamaksullisesta eläkevakuutuksesta suoritettua maksua eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia.

63 §. Kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai eliniäksi pidätetty kiinteistöeläke eli syytinki ei ole nykyisin veronalaista tuloa. Asuntoetuna, luonnontuotteina tai palveluina saadun syytingin verokohtelu jäisi ennalleen. Sen sijaan rahana tai muuna tavarana kuin luonnontuotteina saatu uusi syytinki muuttuisi ehdotuksen mukaan veronalaiseksi tuloksi.

Apurahat ja palkinnot

64 §. Säännösehdotus koskee stipendien ja apurahojen sekä tunnustuspalkintojen verokohtelua. Se vastaa sisällöltään voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 3 momenttia. Säännöksen sanamuotoa on tarkistettu.

65 §. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan lain 22 §:n 1 momentin 2a kohtaa ja 4 momenttia, ja koskee taiteen alan kilpailupalkintojen vapauttamista verosta.

66 §. Eräiden oppilaitosten tieto- ja taitoaineissa järjestämien kilpailujen palkinnot ehdotetaan säilytettäväksi verovapaina tuloina.

Luovutusvoitot

Esityksessä ehdotetaan sekä satunnaisen myyntivoiton että omaisuuden luovutusvoiton verokohtelua eräin osin muutettavaksi.

67 §. Satunnaisen myyntivoiton verokohtelu ehdotetaan porrastettavaksi uudella tavalla

omistusajan mukaisesti. Jos luovuttaja on omistanut irtaimen omaisuuden alle 5 vuotta ja kiinteän omaisuuden alle 10 vuotta, omaisuuden luovutuksesta saatu satunnainen myyntivoitto olisi veronalaista siten, että kiinteistön satunnaisesta myyntivoitosta olisi kahdeksan vuoden omistusajan jälkeen verosta vapaata 60 prosenttia, kuuden vuoden omistusajan jälkeen 40 prosenttia ja neljän vuoden omistusajan jälkeen sekä kiinteän että irtaimen omaisuuden myynnistä saadusta satunnaisesta myyntivoitosta olisi verosta vapaata 20 prosenttia. Alle neljä vuotta omistetusta omaisuudesta saatu satunnainen myyntivoitto olisi kokonaisuudessaan veronalaista tuloa. Irtainta omaisuutta porrastus koskisi siten vain yhden vuoden ajalta. Yli 5 vuotta omistetun irtaimen omaisuuden myynnin yhteydessä ja yli 10 vuotta omistetun kiinteän omaisuuden myynnin yhteydessä voisivat tulla sovellettaviksi omaisuuden luovutusvoittoa koskevat säännökset.

68 §. Säännösehdotuksen 1 momentti koskee niin sanottuja lunastustapauksia, joita nykyiseen tapaan ei pidettäisi satunnaiseen myyntivoittoon johtavina. Sen sijaan omaisuuden luovutusvoittoa koskevat säännökset voisivat tulla sovellettaviksi.

Ehdotuksen 2 momentin mukaan kiinteistön luovutuksesta saatua voittoa ei pidetä satunnaisena myyntivoittona myöskään silloin, kun kiinteistö luovutetaan valtiolle tai maakunnalle, kunnalle tai kuntainliitolle, ellei luovutus ole tapahtunut ennen viiden vuoden omistusajan täyttymistä. Tässäkin tapauksessa saattaisivat tulla sovellettaviksi omaisuuden luovutusvoittoa koskevat säännökset. Säännös on samansisältöisenä voimassa olevassa laissa.

Ehdotuksen 3 momentissa säädettäisiin, kuten nykyisinkin, omaisuuden vastaanottajan selvitysvelvollisuudesta eräissä tapauksissa.

69 §. Veronalaista tuloa olisi myös 40 prosenttia siitä määrästä, jolla sellaisten omaisuuden luovutusten, joita ei oteta huomioon satunnaista myyntivoittoa määrättäessä, verovuonna tuottama voitto yhteensä ylittää 200 000 markkaa. Kysymyksessä olisi tällöin omaisuuden luovutusvoitto. Nykyisten säännösten mukaan vastaavan voiton vähimmäismäärä on 1 000 000 markkaa, jonka ylittävästä määrästä veronalaiseksi tuloksi on katsottu 20 prosenttia.

70 §. Satunnaisen myyntivoiton ja omaisuuden luovutusvoiton määrä laskettaisiin joko vähentämällä luovutushinnasta sen suhteellinen

osuus tai vähentämällä luovutushinnasta omaisuuden todellisen hankintamenon poistamatta olevan osan ja voiton hankkimisesta aiheutuneiden kulujen yhteismäärä, jos se on suhteellista vähennystä suurempi. Luovutushinnasta vähennettävä suhteellinen määrä olisi 50 prosenttia siitä, joten enimmäisvoitto olisi näin ollen myös 50 prosenttia luovutushinnasta. Alle kaksi vuotta omistetun omaisuuden luovutushinnasta vähennettäisiin 25 prosenttia, joten voitto-olettama olisi 75 prosenttia. Veronalainen omaisuuden luovutusvoitto tulisi 50 prosentin vähennystä ja voitto-olettamaa käytettäessä kysymyksen omaisuuden myyntihinnan noustessa yli 400 000 markan määrän vuodesa.

Vastikkeetta saadun omaisuuden poistamatta olevaksi hankintamenoksi katsottaisiin perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo. Hankintamenoon luettaisiin myös verovelvollisen omistusaikanaan suorittamat perusparannusmenot.

Luovutushintaan lisättäisiin, kuten nykyisinkin, kiinteistöltä erikseen hakatun puutavaran ja kiinteistön luovutuksen yhteydessä pidätetyn hakkuuoikeuden kantoarvo verovelvollisen omistusajalta, kuitenkin enintään luovutusvuodelta ja luovutusvuotta edeltäneiden viiden vuoden ajalta. Samalta ajalta verotettu metsätalouden puhtas tuotto vähennettäisiin nykyiseen tapaan. Vahingonkorvaukset lisättäisiin luovutushintaan, mutta aikaisemmasta poiketen vain verovuodelta ja viideltä sitä edeltäneeltä vuodelta. Aikaraja ehdotetaan lisättäväksi lakiin, koska se on tarpeen yli 10 vuotta omistettujen kiinteistöjen tullessa laajemmin verotuksen piiriin.

Kulkuneuvon myynnistä saadun luovutusvoiton määrää laskettaessa ei otettaisi huomioon työnantajan maksamaa matkustamiskustannusten korvausta. Säännös on samansisältöisenä voimassa olevassa laissa.

71 §. Säännös vaihtovelkakirjan vaihtamisesta osakkeisiin vastaa voimassa olevan lain 21 §:n 3 momenttia. Lainkohtaan on lisätty myös säännös osakeyhtiölaissa tarkoitettuun optiolainaan liittyvän osakkeiden merkintäoikeuden käyttämisestä. Säännösehdotuksen mukaan osakkeiden merkitsemistä tällaisen merkintäoikeuden perusteella ei pidettäisi luovutuksena. Merkittyjen osakkeiden omistusaika laskettaisiin osakkeiden merkintäoikeuden saannosta. Tavallisesti optiolainaan liittyvästä merkintäoikeudesta annetaan erityinen optio-

todistus, joka voidaan yleensä irrottaa velkakirjasta ja luovuttaa vapaasti erikseen.

72 §. Sellaisesta voitosta, joka otetaan huomioon satunnaista myyntivoittoa laskettaessa, vähennettäisiin samanlaatuisesta luovutuksesta verovuonna aiheutuneet tappiot. Luovutustappio vähennettäisiin verovuonna saatujen voittojen yhteismäärästä ennen veronalaisen suhteellisen voiton määrän laskemista. Säännös vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 29 §:n 1 momentin 2 kohtaa.

73 §. Oman asunnon myyntivoiton verovapauden edellytyksenä oleva yhden vuoden määräaika ehdotetaan pidennettäväksi kahteen vuoteen. Kahden vuoden omistus- ja asumisajan jälkeen oman asunnon luovutusvoitto olisi aina verosta vapaa. Jos oma asunto myydään ennen kuin kahden vuoden omistus- ja asumisaika on kulunut umpeen, saatu voitto otettaisiin huomioon satunnaisena myyntivoittona. Tällöin luovutushinnasta vähennettävä määrä olisi 25 prosenttia siitä tai tätä määrää suurempi asunnon todellisen hankintamenon ja voiton hankkimisesta aiheutuneiden kulujen yhteismäärä. Jäännös olisi veronalaista tuloa.

Sukupolvenvaihdosta koskeva säännösehdotus poikkeaa voimassa olevasta laista vaadittavan omistusaajan ja kysymyksen tulevan sukulaisperheen osalta. Luovutusvoitto olisi siten kokonaan verovapaa vain, jos luovutuksensaajana olisi luovuttajan lapsi tai tämän rintaperillinen joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa. Myös verovapauden edellyttämä omistusaika ennen tällaisen luovutuksen tekemistä pidennettäisiin 8 vuodesta 10 vuoteen. Jatkoluovutustilanteita koskeva säännös, joka estää lähiomaiselle tehtävän luovutuksen käyttämisen pelkkänä välivaiheena verosta vapautumiseksi, ehdotetaan säilytettäväksi nykyisessä muodossaan.

Perhe- ja perintöoikeudelliset saannot

74 §. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja 20 §:n 2 kohtaa. Veronalaista tuloa eivät olisi suoritukset avio-oikeuden nojalla, naima-osana, etuosana jakamattomasta pesästä tai perintönä, testamentilla taikka lahjana saadut suoritukset, paitsi, jos kysymyksessä olisi nautintaoikeus tai määrävuotinen etuus, jolloin niiden tuottama tulo olisi

veronalaista. Sivuperinnön verokohtelu ehdotetaan myös pidettäväksi nykyisen kaltaisena.

75 §. Lapsen elatusapu olisi verosta vapaata tuloa, kuten nykyisinkin. Voimassa olevassa tulo- ja varallisuusverolaissa ei ole asiaa koskevaa säännöstä. Tulokäsittelyn selkeyttämiseksi asiasta ehdotetaan otettavaksi lakiin nimenomainen säännös. Toistuvaisavustus entiselle tai välien rikkoutumisen vuoksi erillään asuvalle puolisolalle olisi myös verovapaa tuloa toisin kuin nykyisin. Maksajalle se ei olisi enää vähennyskelpoinen meno.

Porotaloudesta saatu tulo

76 §. Porotalouden tulon verokohteluun ei ehdoteta muutoksia. Säännösehdotus vastaa eräin sanonnallisin korjauksin voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 24 §:ää.

Muut tulon veronalaisuutta koskevat säännökset

77 §. Säännösehdotuksen 1 momenttiin on koottu erillisenä verovelvollisena verotettavan kuolinpesän, kalastuskunnan, jakokunnan ja muun niihin rinnastettavan yhteisyyden osakkaan verokohteluja koskevat säännökset. Osakkaan saama osuus tulosta olisi verosta vapaata tuloa. Toisaalta yhtymän osakasta verotettaisiin yhtymän tulosta 34 §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti riippumatta hänen tosiasiallisesti saamastaan voitto-osuudesta.

Osinkotulon kahdenkertainen verotus on tarkoitus poistaa siten, että osingonsaaja saa verotuksessaan täyden hyvityksen yhtiön osingosta maksamasta verosta. Koska yhtiöveron hyvitys on laskennallinen tuloerä, sen verokohdelusta on tarpeen säätää erikseen. Yhtiöveron hyvitys olisi käteisosingon ohella osingonsaajan veronalaista tuloa.

78 §. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 23 §:n 2 momenttia.

79 §. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 25 kohtaa.

80 §. Säännösehdotukset vastaavat voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 5a, 7, 11a, 23, 26 ja 28 kohtia. Kansanedustajan palkkioon liittyvän kulukorvauksen verokohtelu on ehdotettu säädettä-

väksi jo edellä 51 §:ssä. Matkustusoikeuden osalta nykyisen lain 22 §:n 1 momentin 9 kohta ehdotetaan otettavaksi sanonnallisesti täsmennettynä uuden lain 80 §:n 2 kohdaksi.

IV OSA. Tulosta tehtävät vähennykset

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi seuraavista vähennyksistä: toistuvaisavustus, henki- ja henkilövakuutusmaksuvähennys, kuolleen henkilön tulosta tehtävä vähennys, työtulovähennys, palkkavähennys, valtionverotuksen yksinhuoltajavähennys, puoliso-vähennys, koulutusvähennys, opiskelijavähennys, elatusvelvollisuusvähennykset, huoltajavähennys, lastenhoitajan palkan sosiaalkustannuksia koskeva vähennys, varallisuusverovähennys ja huoltokonttorilta saadusta korkotulosta tehtävä vähennys.

1 luku. Luonnolliset vähennykset

81 §. Tulonhankkimiskulujen vähentämistä koskeva yleissäännös vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 25 §:ää. Myös kunnallisverotuksen tulolähdejako tulonhankkimiskuluja vähennettäessä ehdotetaan säilytettäväksi. Verovapaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneet menot eivät edelleenkaan olisi vähennyskelpoisia.

82 §. Säännöksen pohjana on nykyisen tulo- ja varallisuusverolain 26 §. Sen 1 momentin 1 — 3 kohdat säilyisivät muuttamattomina, samoin nykyistä 7 kohtaa vastaava ehdotuksen 5 kohta valtiollisen luottamustehtävän hoitamisesta johtuvista kustannuksista.

Ehdotuksen 1 momentin 4 kohdan mukaan tulon hankkimisesta johtuneita menoja olisivat ammattikirjallisuuden sekä tutkimusvälineiden ja tieteellisen kirjallisuuden hankkimisesta sekä tieteellisestä työstä aiheutuneet kustannukset, ja taiteen harjoittamisesta muutoin johtuneet menot kokonaisuudessaan, jos niitä ei ole suoritettu verovapaalla stipendillä tai apurahalla. Muutoksen johdosta poistuisi voimassa olevan lain 26 §:n 6 kohtaa sovellettaessa esiintynyt epätietoisuus siitä, miten sanaa kohtuullinen tulisi nykyisessä säännöksessä soveltaa ja mihin se viittaa. Muutos ei sitä vastoin vaikuttaisi tulonhankkimistoiminnan ja harrastustoiminnan väliseen rajanvetoon, jolla olisi edelleen

ratkaiseva merkitys menon vähennyskelpoisuutta arvosteltaessa.

Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut vähennettäisiin kuten tähänkin saakka, eivätkä ne kuuluisi tulonhankkimisvähennyksen piiriin. Voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 26 §:ään lisäksi sisältyvistä asunnon ja työpaikan välisistä matkakustannuksista sekä tulonhankkimismenojen jaksottamisesta ehdotetaan säädettäväksi erikseen.

83 §. Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset vähennettäisiin entiseen tapaan sen mukaan, mitä matkat halvinta kulkuneuvoa käyttäen olisivat maksaneet, riippumatta tosiasiallisesti käytetystä kulkuneuvosta. Vähennyksen enimmäismäärä olisi nykyisen suuruinen, 16 000 markkaa. Aikaisemmasta poiketen ehdotetaan, että matkakuluvähennys ei enää kuuluisi tulonhankkimisvähennyksen piiriin. Sen sijasta vähennykselle säädettäisiin 2 000 markan määräinen omavastuuosuus. Omavastuuosuuden ylittävät kustannukset olisivat verotuksessa vähennyskelpoisia vähennyksen enimmäismäärään saakka.

Jos halvin kulkuneuvo asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla on verovelvollisen omistama tai hallitsema henkilöauto, vähennys laskettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin työnantajan korvatesa työmatkan kustannuksia. Huomioon otettaisiin kohtuullinen kustannusten lisäys, joka aiheutuu kulkuneuvon käytöstä kodin ja työpaikan välisiin matkoihin. Verohallitus määräisi vuosittain annettavassa päätöksessään vähennyksen perusteet ja määrän.

Vähennysoikeus koskisi matkakustannuksia asunnon ja varsinaisen työpaikan välillä. Näitä ovat sekä päivittäiset matkat että niin sanotut viikonloppumatkat. Lisäksi ehdotetaan, että samoja säännöksiä sovellettaisiin myös niihin päivittäisiin matkoihin, jotka tehdään asunnon ja erityisen työtekemispaidan välillä toimialoilla, joilla työtekemispaidkaa joudutaan usein vaihtamaan toimialalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi, sekä viikonloppu- ja muihin vastaaviin matkoihin erityisen työtekemispaidan ja asunnon välillä. Määrittely vastaa nykyistä oikeuskäytäntöä.

Sivutoimen aiheuttamat matkakustannukset vähennettäisiin oikeus- ja verotuskäytännön ratkaisujen mukaisesti yleensä tulonhankkimismenoja koskevan yleisperiaatteen nojalla.

84 §. Säännösehdotus sisältää niin sanotut moottorisaha-, ajoväline- ja metsurivähennyk-

set. Nykyisiin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia.

85 §. Säännösehdotuksen 1 momenttiin sisältyy sama elantokustannusten vähentämiskiello kuin voimassa olevaan tulo- ja varallisuusverolain 27 §:ään. Myös merityötulon hankkimismenoja koskeva 2 momentti vastaa voimassa olevaa lakia. Merityötuloon kohdistuvien tulonhankkimiskulujen vähentämistä koskevat säännösehdotukset sisältyvät jäljempänä seuraavaan 2 lukuun.

86 §. Tulonhankkimisvähennystä ehdotetaan muutettavaksi siten, että matkakuluvähennys ei sisältyisi sen piiriin. Nykyinen 500 markan perusosa ehdotetaan poistettavaksi. Prosentuaalinen lisäosa olisi viiden prosentin sijasta kaksi prosenttia palkkatulosta. Vähennyksen enimmäismääräksi ehdotetaan 1 000 markkaa. Tulonhankkimisvähennys kattaisi vähäiset tulonhankkimiskulut lukuun ottamatta matkaku-
luja, työmarkkinajärjestön jäsenmaksuja ja työttömyyskassamaksuja. Siltä osin, kuin tulonhankkimisvähennys ei riittäisi kattamaan tulon hankkimisesta johtuneita menoja, nämä menot vähennettäisiin entiseen tapaan luonnollisina vähennyksinä.

2 Luku. Kokonaistulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset

Korot

Koron vähennyskelpoisuutta koskevat säännökset sisältyisivät tulo- ja varallisuusverolakiin, koska laki velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa ehdote-
taen kumottavaksi.

87 §. Lainkohta sisältää koron vähennyskelpoisuutta koskevan yleissäännöksen. Kuten erillislain säännöksiä nykyään, tulo- ja varallisuusverolain säännöksiä tultaisiin soveltamaan myös elinkeinotoiminnan ja maatilatalouden korkoja vähennettäessä. Niistä on lisäksi säädetty elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa ja maatilatalouden tuloverolaissa.

Niin sanotun muun ansiotoiminnan käsite, jota on käytetty velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annetussa laissa, sisältyisi uusiinkin säännöksiin. Tarkoituksena on, että myös oikeuskäytännön myötä syntynyt käsitteen tulkinta säilyisi entisellään. Muuna ansiotoimintana kuin elinkeinotoimintana tai maatilatalouden harjoittamisena on

oikeuskäytännössä pidetty tulo- ja varallisuusverolain mukaan verotettavaa vuokraus- ja muuta sellaista toimintaa, joka laadultaan ja erityisesti laajuudeltaan poikkeaa tavanomaisesta ja muistuttaa elinkeinotoimintaa. Korkojen vähennyskelpoista määrää laskettaessa ansiotoiminnan käsitettä on siten tulkittu suppeammin kuin voimassa olevan, luonnollisia vähennyksiä koskevan tulo- ja varallisuusverolain 26 §:ssä. Viimeksi mainitussa lainkohdassa ansiotoiminnalla on katsottu tarkoitetun tuloa tuottavaa toimintaa yleensä, jollaisena voidaan pitää myös esimerkiksi palkkatulon hankintaa tai yhden asunnon vuokralle antamista.

Ansiotoiminnan käsitteen tulkintaeroavuuksien aiheuttamilta ongelmilta on toistaiseksi välttytty sillä muodollisella perusteella, että eri tavoin tulkitut säännökset sisältyvät eri lakeihin. Koska tulonhankkimiskuluista ja korkojen vähennysoikeudesta säädettäisiin vastaisuudessa samassa laissa, tähänastinen tulkintalinja voisi vaarantua. Tarkoituksena kuitenkin on, että ansiotoiminnan käsite ymmärrettäisiin nykyisellä tavalla sekä luonnollisia vähennyksiä että korkovähennystä koskevissa lainkohdissa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että yhtymän osakkaan ansiotuloa koskevassa 46 §:n 6 kohdassa, tulonhankkimismenojen vähennyskelpoisuutta koskevassa 82 §:ssä sekä menon jaksottamista koskevassa 117 §:ssä nykyisen tulo- ja varallisuusverolain sana ansiotoiminta korvataan sanalla tulonhankinta, jolloin ansiotoiminnan käsite esiintyisi vain koron vähennyskelpoisuutta koskevissa säännöksissä.

88 §. Lainkohdan 1 momentissa säädettäisiin korkovähennyksen omavastuusta. Markkamääräinen omavastuuosuus olisi sama 900 markkaa sekä yksinään verotettavilla että puolisoilla. Se koskisi kaikkia luonnollisten henkilöiden ja erillisinä verovelvollisina verotettavien kuolinpesien korkoja eli myös niitä, jotka liittyvät elinkeinotoimintaan, maatilatalouden harjoittamiseen ja muuhun ansiotoimintaan. Saman verovelvollisen vähennyksen määrää laskettaessa omavastuuta sovellettaisiin kuitenkin vain kerran kaikkien velkojen korkojen yhteismäärän perusteella ja siinä järjestyksessä kuin 91 §:ssä on säädetty. Säännös on muotoiltu siten, että korkojen vähennyskelpoista määrää laskettaessa koroista jätetään omavastuusuuden osoittama määrä kokonaan huomioon ottamatta.

Toiseen momenttiin sisältyisi nykyistä vastaava säännös erityislain nojalla verovapaan

tulon hankkimiseksi otetun velan koron vähennyskeltavuudesta. Käytännössä viittaus koskee pankkitalletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslainsäädäntöä.

89 §. Säännökseen sisältyy luonnollisten henkilöiden muiden kuin ansiotoimintaan liittyvien velkojen korkojen vähentämistä koskeva keskeinen sääntely. Markkamääräisen omavastuun lisäksi käyttöön otettaisiin korkomenon suhteellinen vähennyskeltavuuden osuus, joksi tässä vaiheessa ehdotetaan 10 prosenttia. Verovelvollisen markkamääräisen omavastuun ylittävistä koroista vähennyskelpoista olisi siten 90 prosenttia. Vähennyksen enimmäismäärä olisi kuitenkin yksinäisellä verovelvollisella ja lapsettomilla puolisoilla 22 000 markkaa. Alaikäistä lasta elättävien puolisoitten korkovähennyksen enimmäismäärä olisi 25 000 markkaa.

Vähennyksen yläraja olisi yksinäisillä ja muilla kuin alaikäistä lasta elättävillä puolisoilla nykyiseen tapaan sama. Lisäksi verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä olisi uudistuksen jälkeen mahdollisuus sisällyttää korkovähennykseensä muita kuin omaan vakituiseen asuntoon kohdistuvia korkoja enintään 10 000 markkaa.

Puolisoilla korkovähennys olisi perhekohtainen, kuten nykyisinkin. Erona olisi se, että perhekohtaisuus ei enää koskisi ainoastaan vakituiseen asunnon asuntolainan korkoja ja elantokustannuksiksi katsottavien velkojen korkoja vaan myös niin sanotun toisen asunnon hankkimisesta aiheutuneiden velkojen korkoja ja sellaisia sijoitusmielessä otetun velan korkoja, joita ei kuitenkaan pidettäisi ansiotoimintaan kohdistuvina. Ansiotoiminnan korkoja perhekohtaisuus ei uudistuksen jälkeenkään koskisi.

90 §. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös etukäteen maksetun koron vähennyskelpoisuuden rajoittamisesta koskemaan vain sellaista korkoa, joka kohdistuu verovuoteen ja sitä seuraavaan vuoteen. Esimerkiksi kahdelle verovuodelle ajoittuvan vekseliluoton etukäteen suoritettu korko samoin kuin niin sanottujen tasaerä- eli annuiteetilainojen korko mahtuisi siten vähennysoikeuden piiriin, mutta korkovähennyksen spekulatiivinen hyödyntäminen tulontasauskeinona estyisi. Koska kysymys on koron vähennyskelpoisuutta eikä jaksotusta koskevasta säännöksestä, lainkohdan mukaan vähennyskeltavuudeksi katsottua korkoa ei voitaisi vähentää myöskään niinä myöhempiä

verovuosina, joihin loppuosa koroista kohdistuu.

Toiseen momenttiin ehdotetaan otettavaksi nykyisin vuosittaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annettuun lakiin sisältyvä säännös opintotukilain mukaisena avustuksena maksetun koron vähennyskeltavuudesta.

91 §. Omavastuuosuuksien vuoksi ja koska erityyppiset korot ovat edelleenkin vähennysoikeuden suhteen osittain eri asemassa, laissa on tarpeen nykyiseen tapaan säätää siitä järjestyksestä, jossa korot jäävät vähentämättä. Asiaa koskevat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi lain 91 §:ään.

Merityötulovähennys

92—96 §§. Laki merityötulosta verotuksessa tehtävästä vähennyksestä ehdotetaan sellaiseen sisällytettäväksi tulo- ja varallisuusverolakiin. Säännöksiin ei ehdoteta tehtäväksi asiallisia muutoksia.

Muut vähennykset

97 §. Omaisuustulovähennyksen rakennetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että vähennyksen määrä olisi 2 000 markkaa lisättynä 50 prosentilla sen perusteena olevista yli 2 000 markan määräisistä tuloista. Vähennyksen enimmäismäärä olisi kuitenkin 10 000 markkaa. Luonnollisia vähennyksiä ei edelleenkaan otettaisi huomioon vähennyksen määrää laskettaessa.

Myös yhtiöveron hyvitysjärjestelmään siirtyminen vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa edellyttää omaisuustulovähennyksen muuttamista.

Omaisuustulovähennyksen myöntäminen hyvitysjärjestelmän piiriin kuuluvista tuloista ei olisi perusteltua, koska verotus ei tällöin toteutuisi yhdenkertaisena. Omaisuustulovähennys myönnettäisiin asuntovuokratulosta lukuun ottamatta vapaa-ajan asuntoa käytettävästä asunnosta saatua vuokratuloa, hyvitysjärjestelmän piiriin kuulumattomista osingoista ja koroista sekä sijoitusrahastojen voitto-osuuksista.

Omaisuustulovähennystä sovellettaisiin osinkoihin yleisesti vielä vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa ja tilikausien päättymisajankohdasta riippuen eräissä tapauksissa myös vuodelta 1990 toimitettavassa verotukses-

sa siten, kuin tämän esityksen siirtymäsäännöksissä tarkemmin ehdotetaan.

98 §. Voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 29 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan vapaaehtoisesta eläkevakuutuksesta suoritettavat maksut ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin niiden määrä yhdessä pakollisten rajoituksetta vähennyskelpoisten eläkevakuutusmaksujen kanssa on enintään 18 prosenttia verovelvollisen ansiotulojen määrästä. Esityksessä ehdotetaan vähennysoikeutta muutettavaksi siten, että rajoituksetta vähennyskelpoisten pakollisten eläkevakuutusmaksujen lisäksi kokonaistulosta olisivat vähennyskelpoisia myös muut eläkevakuutusmaksut 15 prosenttiin ansiotulon määrästä. Vähennyskelpoisia olisivat aikaisemmasta poiketen kuitenkin vain verovelvollisen ja hänen puolisonsa, mutta eivät muiden perheenjäsenten eläkevakuutusmaksut. Vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä olisi, että maksuja ei ole vähennetty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tai maatilatalouden tuloverolain nojalla.

99 §. Sairauskuluvähennys ehdotetaan toistaiseksi säilytettäväksi nykyisen kaltaisena.

100 §. Kuten nykyisinkin, veronmaksukyvyn alentumisvähennys voitaisiin myöntää erityisistä syistä, esimerkiksi sairauden, elatusvelvollisuuden tai työttömyyden vuoksi olennaisesti alentuneen veronmaksukyvyn perusteella. Harkintavalta olisi edelleenkin verolautakunnalla tai verotusta toimittavalla viranomaisella. Erikseen tehdystä kuolleen henkilön tuloa koskevasta vähennyksestä sekä elatusvelvollisuusvähennyksistä ehdotetaan luovuttavaksi.

Veronmaksukyvyn alentumisvähennyksen enimmäismäärää, 6 000 markkaa, ei ehdoteta muutettavaksi. Vähennyksen myöntäminen perusteita ehdotetaan kuitenkin täsmennettäväksi siten, että vähennys myönnettäisiin vain täysin tuhansina markkoina. Pelkkien sairauskulujen perusteella vähennys voitaisiin myöntää vain silloin, kun verovelvollisen sairauskuluvähennyksen enimmäismäärän ylittävät sairaudesta johtuneet menot ovat vähintään 2 000 markkaa ja samalla vähintään 5 prosenttia verovelvollisen kokonaistulosta.

3 luku. Kokonaistulosta valtionverotuksessa tehtävät vähennykset

101 §. Valtionverotuksen lapsenhoitovähennys myönnettäisiin 3—7-vuotiaan lapsen elät-

tämisen perusteella. Lapsenhoitovähennys olisi määrältään 12 000 markkaa, ja riippumaton lasten lukumäärästä. Vähennys myönnettäisiin sille puolisolalle, jonka tulot ovat verovuonna olleet suuremmat. Puolisoiden vaatimuksesta se voitaisiin kuitenkin myöntää myös pienempituloiselle. Tällainen vaatimus olisi tehtävä veroilmoituksen antamisen yhteydessä. Jos molemmat puoliset vaatisivat lapsenhoitovähennystä, se myönnettäisiin laissa olevan pääsäännön mukaan suurempituloiselle.

Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa vähennys myönnettäisiin 2—7-vuotiaan lapsen elättämisen perusteella.

102 §. Vähennysjärjestelmään tässä esityksessä ehdotettavat muutokset edellyttävät myös eläketulovähennyksen tarkistamista verokynnysvaikutuksen takaamiseksi. Valtionverotuksen eläketulovähennystä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vähennyksen enimmäismäärän laskentakerron korotettaisiin 1,73:sta 2,22:een. Jos verovelvollisen kokonaistulo on täyden eläketulovähennyksen määrää suurempi, eläketulovähennystä pienennettäisiin nykyisen 75 prosentin asemesta 70 prosentilla määrästä, jolla kokonaistulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

103 §. Esityksessä ehdotetaan supistettavaksi verotuksessa vähennyskelpoisten lahjoitusten piiriä. Ehdotuksen mukaan vähennysoikeus säilyisi vain yhteisöillä tiedettä, taidetta tai suomalaisen kulttuuriperinteen tukemista edistäviin tarkoituksiin tehtyistä lahjoituksista. Näiden lahjoitustarkoitusten osalta ehdotus vastaa voimassa olevaa tulo- ja varallisuusverolakia.

104 §. Tulolähteen tappio olisi valtionverotuksessa vähennyskelpoinen, kuten tähänkin saakka. Lainkohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että maatilatalouden tappio ei kuitenkaan olisi vähennyskelpoinen kokonaistulosta siltä osin kun sen määrä ylittää 10 000 markkaa. Näin ollen maatilatalouden yhdeltä verovuodelta vahvistettu tappio saataisiin valtionverotuksessa vähentää mainitun määrän ylittävältä osin vain verovelvollisen tappion tuottaneen tulolähteen verotettavasta tulosta tappiovuotta seuraavien viiden vuoden aikana.

4 luku. Kokonaistulosta kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset

105 §. Kunnallisverotuksen lapsivähennyksen määräksi ehdotetaan 9 500 markkaa kustakin lapsesta. Vähennys myönnettäisiin alaikäisen lapsen elättämisen perusteella yksinhuoltajalle tai puolisoista suurempituloiselle.

106 §. Kunnallisverotuksen yksinhuoltajavähennyksen määräksi ehdotetaan 9 000 markkaa. Vähennys myönnettäisiin alaikäistä lasta elättäneelle henkilölle, johon ei sovelleta puolisoita koskevia säännöksiä. Vähennys olisi lasten lukumäärästä riippumaton.

107 §. Kunnallisverotuksessa myönnettävä invalidivähennys ehdotetaan säilytettäväksi sekä perusteiltaan että määrältään nykyisen kaltaisena. Vähennys myönnettäisiin, kuten tähänkin saakka, enintään muun ansiotulon kuin eläketulon suuruusena. Myös vuosilta 1984 — 1988 toimitettavissa verotuksissa väliaikaisena voimassa ollutta säännöstä ehdotetaan edelleen sovellettavaksi. Tällä perusteella verovelvollinen, jolla on ollut veronalaista eläketuloa vuonna 1982, saa kunnallisverotuksessa edelleen vähentää sen suuruisen invalidivähennyksen, johon hänellä oli oikeus mainitulta vuodelta toimitetussa kunnallisverotuksessa, ellei oikeutta tätä suurempaan invalidivähennykseen ole voimassa olevien säännösten mukaan.

108 §. Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen laskentakeroihin ehdotetaan korotettavaksi 1,188:sta 1,37:ään, jotta haluttu verokynnysvaikutus toteutuisi vähennysjärjestelmän muutoksista huolimatta. Eläketulovähennyksen ja perusvähennyksen vaikutuksesta eläketulo olisi kunnallisverotuksessa kokonaan verosta vapaa noin 30 600 markan määrään saakka vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa. Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen pienenemistä tulojen kasvaessa ehdotetaan muutettavaksi siten, että vähennys alkaisi pienentyä heti, kun kokonaistulo valtionverotuksessa ylittää täyteen kunnallisverotuksen eläketulovähennykseen oikeuttavan määrän. Jos verovelvollisen kokonaistulo on täyden eläketulovähennyksen määrää suurempi, eläketulovähennyksen vaikutus lakkaisi tulon noustessa 62 900 markan määrään.

109 §. Kunnallisverotuksen perusvähennys ehdotetaan korotettavaksi 5 200 markasta 8 000 markkaan. Vähennyksen vaikutusalueetta laajennettaisiin samalla niin, että vähennyksen vaikutus lakkaisi kokonaan vasta tulojen nous-

nessa 48000 markan määrään. Eläketulovähennyksen ohella myönnettynä perusvähennyksen vaikutus lakkaisi kokonaistulon valtionverotuksessa noustessa yli 54 100 markan määrän vuonna 1989.

5 luku. Kokonaistulosta tehtäviä vähennyksiä koskevat erityiset säännökset

110 §. Säännösehdotus koskee vain osan verovuodesta Suomessa asuneen henkilön oikeutta eräisiin vähennyksiin. Nykyiseen verrattuna säännöstä on yksinkertaistettu. Sairauskuluvähennyksen enimmäismäärää ei enää suhteutetaisi asumisaikaan, vaan sen voisi saada suurimman osan verovuodesta Suomessa asunut henkilö enimmäismäärään saakka.

111 §. Säännösehdotus koskee erillisenä verovelvollisena verotettavan kuolinpesän oikeutta eräisiin vähennyksiin. Ehdotus vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia.

112 §. Ehdotukseen on koottu perhekohtaisia vähennyksiä koskevat, myös voimassa olevaan lakiin sisältyvät säännökset siitä, kumman puolison tulosta vähennys tehdään. Aikaisemmasta poiketen puolisoista suurempituloinen määritellään valtionverotuksen kokonaistulon eikä ansiotulon määrän perusteella.

113 §. Säännösehdotus koskee vähennysten vähentämisjärjestystä. Se vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia.

V OSA. Tulon ja menon jaksottaminen

1 luku. Tulon jaksottaminen

114 §. Säännöksessä ehdotetaan lausuttavaksi tulon jaksottamiseen tulo- ja varallisuusverolakia sovellettaessa liittyvä pääperiaate: tulo katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai muutoin saatu hänen vallintaansa. Voimassa olevasta tulo- ja varallisuusverolaista vastaava säännös puuttuu.

Uudella sanamuodolla on pyritty ilmaisemaan laissa nykyiset, lähinnä oikeus- ja verotuskäytäntöön perustuvat yleiset jaksottamis-säännöt. Verovelvollisen vallintaan saaduilla tuloilla tarkoitettaisiin niitä tuloja, joihin verovelvollisella on määräämis-oikeus. Tilille merkinnällä tarkoitettaisiin yleensä tulon merkitsemistä verovelvollisen pankkitilille.

Satunnainen myyntivoitto ja omaisuuden luovutusvoitto katsottaisiin kuitenkin säännösehdoituksen mukaan sen vuoden tuloksi, jona luovutus on tapahtunut riippumatta kauppahinnan suoritusajankohdasta. Jos kauppahintasaaminen sittemmin tulee arvottomaksi, on verotusta oikaistava, sillä jaksotussäännöksellä ei ole itsessään veronalaista tuloa synnyttävää tai poistavaa vaikutusta.

115 §. Takautuvasti maksettavien eläkkeiden jaksottamista koskeva säännösehdotus vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 24 a §:ää.

2 luku. Menon jaksottaminen

116 §. Ehdotus koskee menon vähentämiseen liittyvää pääperiaatetta, jota ei ole myöskään nimenomaisesti lausuttu voimassa olevassa laissa. Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvaan ja muuhun verovelvollisen suorittamaan menoon perustuva vähennys tehdään pääsääntöisesti sinä verovuonna, jona meno on maksettu. Periaatteesta on verotuskäytännössä joissakin harvinaisissa tapauksissa poikettu lähinnä tilanteissa, joissa toiminnan luonnetta ja menojen vähennyskelpoisuutta koskeva selvitys on voitu antaa vasta menojen maksamisvuotta myöhemmän verovuoden veroilmoituksessa. Menettely olisi kuitenkin poikkeus pääsäännöstä, eikä sen nojalla saisi aiheettomasti lykätä verotusratkaisuja tulevaisuuteen.

117 §. Säännösehdotus sisältää voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 26 §:n 2 momenttia vastaavan menojen jaksotussäännöksen. Myös uutta tulo- ja varallisuusverolakia sovellettaessa tulonhankinnassa käytettyjen rakennusten, koneiden ja kaluston sekä patenttien ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankintamenot vähennettäisiin vuotuisin poistoin noudattaen soveltuvien osin, mitä elinkeinotulon verotuksen osalta on säädetty.

VI OSA. Varallisuus

1 luku. Varojen veronalaisuus

118—121 §. Lakiehdotuksen varojen veronalaisuutta koskevaan osaan on tehty lähinnä kielellisiä korjauksia sekä eräitä edellä kerrotuista muutosehdotuksista johtuvia teknisiä muutoksia. Ainoa asiallinen muutos on eläke-

tai tuotto-oikeuden verovapaan määrän korottaminen 500 markasta 2 500 markkaan rahavarannon muutoksen huomioon ottamiseksi. Esimerkiksi poikkeuslailla vuosittain verosta vapaaksi varallisuudeksi säädetty eräisiin hallintasuorituksiin perustuvat oikeudet ehdotetaan sisällytettäväksi tulo- ja varallisuusverolakiin. Säännösehdotukset vastaavat sisällöltään voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 39—42 §:iä.

2 luku. Varojen arvostaminen

Tonttiarvojen saamiseksi ajan tasalle esityksessä ehdotetaan, että verohallitukselle annettaisiin valtuus sitovasti määrätä tonttien verotusarvoperusteista ja niihin vuosittain tehtävistä tarkistuksista. Muutos edellyttää, että verohallituksen valtuuden rajat määritellään lain tasoisin normein. Sen vuoksi ehdotetaan, että niistä perusteista, joiden mukaan nyt arvioidaan rakennuspaikan ja maapohjan käypä arvo sekä rakennusmaa-alueen lisäarvo valtiovarainministeriön päätöksessä (899/75), otettaisiin säännökset tulo- ja varallisuusverolakiin. Säännökset muodostaisivat perustan verohallituksen päätökselle.

Asunnon verotusarvon määrittämisperusteita esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että asunnon ikä vaikuttaisi nykyistä vähemmän sen arvoon. Arvostusperusteita muutettaisiin siirtymäkauden aikana, jolloin rakennuksen verotusarvon enimmäisnousu rajoitettaisiin 30 prosenttiin vuodessa. Muutos edellyttää, että myös maatilan tuotantorakennuksen ja asuinrakennuksen rakennuspaikan sekä maatilalla olevan asuinrakennuksen käyvän arvon määrittämisperusteista säädettäisiin osittain toisin kuin voimassa olevassa laissa.

122 §. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan lain 43 §:ää.

123 §. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan lain 44 §:ää.

124 §. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan lain 45 §:n 1 momenttia.

125 §. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan lain 45 §:n 2 momenttia.

126 §. Säännösehdoituksen 1 momentti vastaa tuotantorakennuksen rakennuspaikan arvon määrittämisen osalta voimassa olevan lain 45 §:n 3 momenttia ja valtiovarainministeriön rakennuspaikan ja maapohjan käyvän arvon sekä rakennusmaa-alueen lisäarvon määrittä-

misestä antaman päätöksen 1 kohtaa. Maatilan asuinrakennuksen rakennuspaikan arvo ehdotetaan 2 momentissa määrättäväksi kuten muidenkin kiinteistöjen tonttiarvot. Ehdotuksen 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 45 §:n 4 momentin toista lausetta.

127 §. Lainkohdassa säädettäisiin maatilalla olevien rakennusten ja rakennelmien arvon määrittämisestä. Maatilan asuinrakennuksen arvostamisessa noudatettaisiin samoja säännöksiä kuin muun asuinrakennuksen arvostamisessa. Tästä säädettäisiin 131 §:ssä.

128 §. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 45 §:n 7 ja 8 momenttia.

129 §. Säännösehdotus vastaa voimassa olevan lain 46 §:n 1 momenttia.

130 §. Säännösehdotus vastaa sisällöltään valtiovarainministeriön rakennuspaikan ja maapohjan käyvän arvon sekä rakennusmaa-alueen lisäarvon määrittämisestä antaman päätöksen 2 ja 3 kohtia. Verohallituksen valtuudesta vahvistaa sitovasti kuntakohtaiset tarkemmat perusteet maapohjan verotusarvolle ehdotetaan säädettäväksi säännösehdotuksen viimeisessä momentissa.

131 §. Säännösehdotus vastaa rakenteeltaan voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 46 §:n 3 ja 4 momentteja, sellaisina kuin ne ovat 27 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (218/87). Asuin-, toimisto- ja muun niihin verrattavan rakennuksen ikäalennusprosentit ehdotetaan kuitenkin nykyisistä puolitet- taviksi, koska voimassa olevaan lakiin perustuvat poistoprosentit eivät vastaa todellista tilannetta. Käytössä olevan rakennuksen tai rakennelman alin mahdollinen verotusarvo ehdotetaan kaksinkertaistettavaksi siten, että arvoksi katsottaisiin vähintään 20 prosenttia rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvosta.

132—143 §. Säännösehdotukset vastaavat sisällöltään voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain säännöksiä. Niihin ehdotetaan kuitenkin eräitä muista muutosehdotuksista johtuvia teknisiä ja sanonnallisia muutoksia. Arvopaperin verotusarvon vahvistamista koskeviin 133 ja 134 §:ään on lisätty säännös, jossa arvopapereihin on rinnastettu myös niin sanotut vakioidut optiot ja termiinit, joilla käydään kauppaa samaan tapaan kuin arvopapereilla.

VII OSA. Vero

144—155 §. Lakiehdotuksen veroa koskevaan osaan ehdotetaan tehtäväksi eräitä kielellisiä ja muista muutoksista johtuvia teknisiä korjauksia. Vähennysjärjestelmää koskevista muutosehdotuksista johtuu, että verosta tehtävistä vähennyksistä ehdotetaan luovuttavaksi lukuun ottamatta valtionverotuksen invalidivähennystä.

Tulontasausta koskeva 149 § poikkeaisi nykyisestä siten, että niiden vuosien enimmäismäärä, jolta tulon katsotaan kertyneen, vähennettäisiin viiteen vuoteen nykyisen 20 vuoden asemesta. Kahdelta tai useammalta vuodelta kertynyttä tuloa olisi myös henkivakuutuksesta saatu kertasuoritus, jollei sitä ole pidettävä elinkeinotulona.

VIII OSA. Erityisiä säännöksiä

1 luku. Verotuksen kattosääntö

156 §. Kattosääntöä ehdotetaan lievennettäväksi niin, että se tulisi nykyisen 80 prosentin sijasta sovellettavaksi jo verojen yhteismäärän verovuonna noustessa yli 70 prosentin verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistetusta verotettavasta tulosta. Yli menevää valtionveron osaa ei pantaisi verovelvollisen maksettavaksi. Väliaikaisiin poikkeussäännöksiin kuuluneesta varallisuusverovähennyksestä ehdotetaan samalla luovuttavaksi.

2 luku. Verosopimukset

157 ja 158 §. Voimassa oleviin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia.

IX OSA. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

159 §. Uusi tulo- ja varallisuusverolaki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1989. Sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa. Voimassa oleva tulo- ja varallisuusverolaki, velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa annettu laki, laki merityötulosta verotuksessa tehtävästä vähennyksestä ja laki Oy

Yleisradio Ab -nimisen yhtiön verovapaudesta kumottaisiin.

160 §. Voimassa olevan lain puolisoiden muun tulon kuin ansiotulon osittaista yhteisverotusta koskevia säännöksiä sovellettaisiin vielä vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa.

161 §. Kaikkia kuolinpesiä verotettaisiin vastaisuudessa erillisinä verovelvollisina vain kolmelta vainajan kuolinvuotta seuraavalta vuodelta. Ennen vuotta 1989 syntyneitä kuolinpesiä verotettaisiin kuitenkin erillisinä vielä vuosina 1989—1991 vainajan kuolinvuodesta riippumatta.

162 §. Lakiehdotukseen sisältyvän 35 §:n mukaan yhtymän saama osinko ja siihen rinnastettava korko sekä niihin liittyvä yhtiöveron hyvitys olisi toisin kuin nykyisin jaettava yhtymän osakkaiden tulona verotettavaksi. Koska muutos liittyy vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa ensimmäisen kerran sovellettavaan yhtiöveron hyvitysjärjestelmään, säännöstä ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran vasta vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa. Yhtymän vuonna 1989 saamat osingot ja korot olisivat siten yhtymän tuloa kuten nykyisinkin.

163 §. Lainkohtaan sisältyisi purkautumisia ja sulautumisia koskeva siirtymäsäännös. Sen mukaan määräytyisi, mistä alkaen uusia säännöksiä sovellettaisiin niihin edellä mainittuihin järjestelyihin, jotka on aloitettu ennen lain voimaantuloa.

164 §. Matkakustannusten korvausten eli päivärahojen ja matkustamiskustannusten korvausten verovapautta on tarkoitus supistaa vähitellen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa kokopäiväraha olisi vahvistettava vähintään 100 markaksi ja osapäiväraha vähintään 50 markaksi. Lisäksi niin sanottujen kilometrikorvausten markkamäärät ehdotetaan pysytettäväksi siirtymäsäännöksellä sillä tasolla, jolla ne ovat vuodelle 1988 vahvistettujen perusteiden mukaan. Tätä säännöstä sovellettaisiin myös vuoden 1989 jälkeen toimitettavissa verotuksissa. Oman auton käytöstä maksettavan verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismääräksi on vuoden 1988 ennakkoperintää varten vahvistettu 128 penniä kilometriltä.

165 §. Niin sanottua ketjuverotuskieltoa sovellettaisiin vielä vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa. Vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa, jolloin yhtiöveron hyvitysjärjestelmää sovelletaan ensimmäisen kerran, ketju-

verotuskieltoa sovellettaisiin niihin osinkoihin ja osuuspääoman korkoihin, jotka eivät vielä kuuluisi yhtiöveron hyvitysjärjestelmän piiriin.

Myös omaisuustulovähennyistä sovellettaisiin vielä vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa yhtiöveron hyvitysjärjestelmän piiriin myöhemmin sisältyviin osinkoihin ja korkoihin. Omaisuustulovähennyksen määrä ja rakenne poikkeaisivat kuitenkin vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa voimassa olevasta laista, koska säännöstä sovellettaisiin sellaisena, kuin se on lakiehdotuksen 97 §:ssä. Vuodelta 1990 toimitettavasta verotuksesta alkaen omaisuustulovähennyistä ei myönnettäisi yhtiöveron hyvitysjärjestelmän piiriin kuuluvista osingoista ja koroista.

166 §. Sairauskassojen maksamat täydennys- ja lisäpäivärahat sekä reserviläispalkka on edellä ehdotettu säädettäväksi veronalaiseksi tuloksi. Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa ne olisivat vielä verosta vapaata tuloa.

167 §. Vuonna 1985 annettiin säännökset henki- ja pääomavakuutuksen tuloverotuksesta. Jos tällaisen vakuutuksen ottajana oli muu kuin vakuutettu itse, hänen puolisonsa tai puolison lapsi, hänen suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa oleva perillisansä, ottolapsensa tai kasvattilapsensa, vakuutuksen nojalla saatu pääoma säädettiin veronalaiseksi tuloksi. Tämä ei kuitenkaan koskenut vakuutetun kuoleman johdosta mainituille henkilöille tai vakuutetun kuolinpesälle suoritettua kertakorvausta. Lainmuutokseen (897/85) liittyi voimaantulosäännös, jonka mukaan ennen lain voimaantuloa 1 päivänä tammikuuta 1986 otettujen vakuutusten veronalaisuus määräytyi vakuutuksen ottamisvuoden perusteella porrastetun asteikon mukaisesti. Säännös on edelleen tarpeen, minkä vuoksi se on otettu mukaan uuden tulo- ja varallisuusverolain voimaantulosäännöksiin.

Kokonaan uusia siirtymäsäännöksiä tarvitaan verovelvollisen itselleen tai lähiomaisilleen ottaman niin sanotun säästöhenkivakuutuksen tuoton veronalaiseksi saattamisen vuoksi. Tarkoituksena on estää uuden lain taannehtiva vaikutus vanhoihin vakuutussopimuksiin siten, ettei verotus ulottuisi näiden vakuutusten nojalla ennen lain voimaantuloa kertyneeseen vakuutustuottoon. Sen vuoksi ehdotetaan, että säästöhenkivakuutuksen tuottoa verotettaisiin vain siltä osin, kuin sitä on kertynyt lain voimaantulon jälkeen.

168 §. Rahana tai muuna tavarana kuin luonnontuotteina saadun kiinteistöeläkkeen eli syytingin veronalaisuus koskisi vain niitä syytinkijä, jotka suoritetaan lain voimaantulon jälkeen tehtyjen kiinteistön luovutus sopimusten perusteella.

169 §. Uusia luovutusvoittoverotuksia koskevia säännöksiä sovellettaisiin vasta niihin luovutuksiin, joita on tehty lain voimassaolo-päivänä tai sen jälkeen. Säännös olisi tarpeen lähinnä eräitä tulo- ja varallisuusverolain mukaan verotettavia kirjanpitovelvollisia silmällä pitäen. Myös oman asunnon luovutusvoitto-säännöksiin tulisi siirtymäsäännös, jonka mukaan uutta kahden vuoden määräaika ei sovellettaisi vielä luovutettaessa ennen uusien säännösten voimaan tuloa hankittuja asuntoja. Jos verovelvollinen luovuttaa vuonna 1987 tai 1988 hankkimansa asunnon vuonna 1989 omistettuaan sen ja käytettyään sitä omana tai perheensä asuntona vähintään vuoden ajan, saatu myyntivoitto olisi siten kokonaan vero-vapaata tuloa.

170 §. Vuodelta 1989 toimitettavassa vero-tuksessa lapsenhoitovähennys koskisi vero-vuonna vähintään 2 ja enintään 7 vuotta täyt-tänyttä lasta, jota verovelvollinen on vero-vuonna elättänyt. Vuodelta 1990 toimitettavas-sa verotuksessa vähennys myönnettäisiin vä-hintään 3 mutta enintään 7 vuotta täyttäneen lapsen elättämisen perusteella.

171 §. Invalidivähennyksiä täydentävä siirty-mäsäännös vastaa voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 73 §:ää.

172 §. Merimiesverolautakunnan toimimises-tä myös tässä laissa tarkoitettuna lautakuntana olisi tarpeen säätää erikseen.

173 §. Säännösehdotuksen mukaan raken-nusten verotusarvon enimmäisnousu rajoitet-taisiin 30 prosenttiin vuodessa.

174 §. Lain soveltamiseen liittyvät tarkem-mat säännökset annettaisiin asetuksella. Ase-tusluonnos on tämän esityksen liitteenä. Muu-alla lainsäädännössä olevat viittaukset tuloja varallisuusverolakiin tarkoittaisivat ehdotuksen voimaan tultua viittausta uuden lain vastaa-vaan kohtaan. Muussa lainsäädännössä oleval-la sanalla omaisuus tai omaisuusvero tarkoitetaisiin, kuten nykyisinkin, varallisuutta tai va-rallisuusveroa.

1.2. Laki ennakkoperintälain muuttamisesta

Ehdotus uudeksi tulo- ja varallisuusverolaik-si tulisi voimaan vuoden 1989 alusta lukien. Tulo- ja varallisuusverolain säännösmuutoseh-dotukset on laadittu siten, että ne vastaavat vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa so-vellettavia säännöksiä. Ehdotus laiksi ennak-koperintälain muuttamisesta sisältää kuitenkin vain sellaiset tulo- ja varallisuusverolain muu-toksia vastaavat muutosehdotukset, joita so-vellettaisiin jo vuoden 1989 alusta lukien. Li-säksi ehdotukseen sisältyy muun lainsäädän-nön muutoksista johtuvia teknisiä korjauksia.

4 § 3 mom. Laki verohallituksesta (739/69) kumotaan vuoden 1989 alusta lukien voimaan tulevalla lailla verohallinnosta (960/87). En-nakkoperintälain 4 §:n 3 momentissa säädetty valtuus valtiovaraministeriölle, joka kumot-tavan, verohallituksesta annetun lain 5 §:n no-jalla on ollut voimassa valtuutuksena verohalli-tukselle, olisi muutettava vastaamaan uutta lainsäädäntöä.

5 § 1 mom. Säännöksen 1 momentti sisältää luettelon sellaisista tuloista, joista ennakonpi-dätys on toimitettava, vaikka ne eivät ole palkkaa. Luettelossa mainitaan eläkkeet ja eri-laiset sosiaalietuudet. Luetteloa ehdotetaan täydennettäväksi sellaisten tulojen osalta, jotka ehdotetaan säädettäväksi tulo- ja varallisuusve-rolaissa veronalaisiksi tuloiksi vuoden 1989 alusta. Ehdotuksen mukaan vuoden 1989 alus-ta lukien ennakonpidätys olisi toimitettava luettelossa aiemmin mainittujen suoritusten ohella henkilövakuutusten nojalla maksettavis-ta suorituksista ja erorahajärjestelmään liitty-västä valtion virkamieslain (755/86) mukaisesta toistuvasta korvauksesta.

Veronalaiseksi tuloksi on ehdotettu säädettä-väksi vuoden 1989 alusta lukien myös huolto-apulain 5 §:n nojalla maksettavat eläkkeet ja huoltoeläkkeenä maksettavat vahingonkor-vaukset. Nämä tulevat ennakonpidätysmenet-telyn piiriin jo voimassa olevan säännöksen 1 momentin 1 kohdan perusteella, joten sään-nöksen sanamuotoa ei ole tarpeen tältä osin uudistaa.

Lisäksi säännökseen tehtäisiin eräitä muista lainsäädännön muutoksista johtuvia teknisiä korjauksia.

8 § 3 mom. Ennakkoperintälain 8 §:n 3 mo-mentin mukaan työnantajan työntekijöille kor-vauksetta järjestämästä yhteis- tai muusta vas-taavasta kuljetuksesta varsinaiseen työpaik-

kaan ja takaisin ei ole katsottu syntyvän palkkana pidettävää etua. Yhteiskuljetusta vastaavana kuljetuksena on pidetty muun muassa työnantajan työntekijöille korvauksetta antamia matkalippuja kyseistä matkaa varten.

Työnantajan järjestämä yhteiskuljetus asunnon ja varsinaisen työpaikan välisillä matkoilla ehdotetaan tulo- ja varallisuusverolaissa säädettäväksi verosta vapaaksi tavanomaiseksi henkilökuntaeduksi. Etu työnantajan suorittamasta muusta matkustusjärjestelystä varsinaiseen työpaikkaan ja takaisin olisi mainitun ehdotuksen mukaan kuitenkin veronalaista tuloa. Ennakkoperintälain 8 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti. Näin olleen vain varsinaisesta yhteiskuljetuksesta syntyvää etua pidettäisiin verovapaana henkilökuntaetuna, ja esimerkiksi työnantajan korvauksetta antamat matkaliput olisivat toisin kuin aikaisemmin veronalaista palkkatuloa.

Säännöstä ehdotetaan lisäksi työmatkakustannusten osalta tarkistettavaksi vastaamaan tulo- ja varallisuusverolakia.

31 § 4 mom. Osuuspääoman koron ennakkonpidätysmenettely ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan muista koroista toimitettavaa ennakkonpidätystä, josta säädetään ennakkoperintäasetuksen 38 §:ssä. Lain 31 §:n 4 momentti ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

58 § 1 mom. Pidätystodistuksen puuttuessa huomioon ottamatta jätetty ennakkonpidätys palautetaan hakemuksesta. Säännöksen sisältämä markkamääräinen rajoitus on rahanarvon muuttuessa jäänyt jälkeen vastaavista muista rajoituksista. Pienimmästä palautettavasta määrästä ehdotetaan myös tässä yhteydessä vastedes säädettäväksi asetuksella.

1.3. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain muuttamisesta

1 § 2 mom. Lainkohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaus voimassa olevaan tulo- ja varallisuusverolakiin.

3 § 1 mom. Rajoitetusti verovelvollisen valtion- ja kunnallisvero peritään lähdeverona osingosta, korosta ja rojaltista. Valtion- ja kunnallisvero peritään lähdeverona myös palkasta, eläkkeestä ja sairausvakuutuslain mukaisesta päivä- ja äitiysrahasta sekä muusta sairausvakuutuslain tai pakollisen tapaturmat- tai liikennevahinkoturvan nojalla tulojen tai

elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta. Tavoitteena on, että rajoitetusti verovelvollisen valtion- ja kunnallisvero suoritettaisiin lähdeverona samanlaisista suorituksista, joista ennakkoperintä toimitetaan ennakkonpidätyksenä. Jotta lähdeverolakia ei tarvitsisi muuttaa aina, kun jokin tulo säädetään ennakkonpidätyksen alaiseksi, lähdeveron perimistä koskevaan lainkohtaan ehdotetaan otettavaksi viittaus ennakkoperintälain 5 §:ään.

3 § 2 mom. Koska sijoitusrahaston voitto-osuudesta ei nykyisin ole säännöksiä rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetussa laissa, verotus toimitetaan verotuslain mukaisessa järjestyksessä. Yksinkertaisempaa olisi periä vero lähdeverona. Koska sijoitusrahaston voitto-osuus on lähinnä osinkotuloon rinnastettavaa tuloa, ehdotetaan lakia tarkistettavaksi siten, että lain säännökset osingosta koskisivat myös sijoitusrahaston voitto-osuutta.

3 § 4 mom. Eläke on 4 §:n 1 momentissa määritelty siten, että eläkkeenä pidetään sellaista eläkettä tai elinkorkoa, jota ennakkoperintälain 5 §:ssä tarkoitetaan. Koska ennakkoperintälain 5 §:ssä ei eläkettä tai elinkorkoa tarkemmin määritellä, tämä merkitsee asiallisesti vain sitä, että myös elinkorkoa pidetään eläkkeenä, josta rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 5 §:n mukaan myönnetään 300 markan vähennys kalenterikuukaudelta. Eläkkeen määritelmä ehdotetaan siirrettäväksi 3 §:n 4 momentiksi.

4 § 1 mom. Lain 3 §:n 1 momenttiin otettaisiin viittaus ennakkoperintälain 5 §:ään ja 4 momenttiin eläkkeen määritelmä. Tämän vuoksi lain 4 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se koskisi ainoastaan palkan määritelmää.

4 § 2 mom. Palkkana ei säännöksen 3 ja 4 kohtien mukaan ole pidetty päivärahaa, siltä osin kuin se perusteitaan ja määrältään on vastannut valtion suorittamaa päivärahaa. Päivärahojen verokohtelun muutokset edellyttävät säännöksen tarkistamista siten, että palkkana ei pidetä päivärahaa siltä osin kuin se vastaa verohallituksen verovapaaksi vahvistamaa päivärahaa. Säännöksen 1 kohtaan ehdotetaan eräitä sanonnallisia täsmennyksiä.

7 §. Lainkohdassa säädetään lähdeveron määrästä. Lainkohtaa ehdotetaan tarkistettavaksi vastaavalla tavalla kuin 3 §:n 1 momenttia. Lähdevero olisi ennakkoperintälain 5 §:ssä

mainituista suorituksista nykyiseen tapaan 35 prosenttia.

9 §. Lainkohdan mukaan lähdeveroa ei peritä muusta suorituksesta kuin osingosta, jos perittävän veron määrä olisi enintään 10 markkaa. Lainkohtaan ehdotetaan otettavaksi valtuutus säätää perittävän veron vähimmäismäärästä asetuksella, jolloin rahanarvon muutokset voidaan joustavammin ottaa huomioon.

1.4. Laki verotuslain muuttamisesta

1 §. Viittaus verotuslain 110 §:ään, joka on kumottu 11 päivänä elokuuta 1978 annetulla lailla (623/78) ehdotetaan poistettavaksi.

3 § 3 mom. Viittaus varsinaisen yrittäjän puolison ansiotulo-olettamaan ehdotetaan tarkistettavaksi ehdotetun uuden tulo- ja varallisuusverolain mukaiseksi.

11 § 1 ja 3 mom. Valtionasiamiehen määräämistä koskevat tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi verohallitukselta lääninverovirastolle. Ehdotus on norminannon uudistamisen valmistelusta 9 päivänä lokakuuta 1986 annetun valtioneuvoston päätöksen (J525/01/86) tavoitteiden mukainen.

17 § 2 mom. Maininta siitä, että verolautakunnan määrätessään jaoston jäseniä tulee ottaa huomioon, että puolet jaostosta on valittu ja lautakunnan jäseniä ehdotetaan vanhentuneena poistettavaksi, koska verotuslain 8 §:n mukaan verolautakunnan jäsenet valitsee kunnanvaltuusto.

21 § 2 ja 3 mom. Edellä mainitun valtioneuvoston päätöksen tavoitteiden mukaisesti myös verotusasiamehen määrääminen ehdotetaan siirrettäväksi verohallitukselta lääninverovirastolle.

Ennen verotusasiameisten määräämistä kuullaan pykälän 2 momentin mukaan kunnallisia keskusjärjestöjä. Verotusasetuksen mukaan näitä ovat Suomen Kaupunkiliitto, Suomen Kunnallislitto ja nykyinen Finlands svenska kommunförbund. Koska nimityksellä kunnalliset keskusjärjestöt tarkoitetaan siten kuntien keskusjärjestöjä, säännökseen ehdotetaan tehtäväksi asiaa koskevat tarkistukset.

28 §. Säännökseen tehtäisiin edellä selostettu kuntien keskusjärjestöjen nimitystä koskeva tarkistus.

33 § 3 mom. Pykäläviittaukset tulo- ja varallisuusverolain 11 §:ssä tarkoitettuun sijoitusrahastoon ja 14 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun

yhteisöön ehdotetaan tarkistettavaksi ehdotetun uuden tulo- ja varallisuusverolain mukaisesti.

40, 43 ja 47 §. Lääninverotoimistot muutettiin lääninverovirastoiksi 31 päivänä joulukuuta 1975 annetulla lailla (1002/75). Säännöksiin tehtäisiin vastaavat muutokset.

Samalla 40 §:n sananmuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi.

45 § 1 mom. 3 b k. Pykäläviittaus tulo- ja varallisuusverolain 22 b §:ssä tarkoitettuun verovapaaseen ulkomaan työtuloon ns. kuuden kuukauden säännön nojalla ehdotetaan tarkistettavaksi uuden ehdotetun tulo- ja varallisuusverolain mukaiseksi.

50 §. Verohallituksen tehtävänä on käsitellä muun muassa ne asiat, jotka ennen 1.3.1970 annettujen säännösten mukaan kuuluivat valtiovarainministeriölle. Tämä käy ilmi verohallituksesta annetun lain (739/69) 5 §:stä. Lain korvaa vuoden 1989 alusta voimaan tuleva laki verohallinnosta, johon ei sisälly säännöstä mainitusta tehtävien siirrosta verohallitukselle. Jotta tilanne säilyisi nykyisellään, säännökseen ehdotetaan tehtäväksi tarpeelliset muutokset.

66 §. Veroluokituksen suorittamisen määrääminen ja valvonta ehdotetaan edellä selostetun mukaisesti säilytettäväksi verohallituksen tehtävänä.

Vuoden 1977 alusta voimaantulleen kunnallislainsäädännön uudistamisen yhteydessä otettiin käyttöön nimitykset kunnanvaltuusto ja kunnanhallitus, jotka vastaavat aikaisempia nimityksiä kunnallisvaltuusto ja kunnallishallitus. Verotuslakiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat tarkistukset.

70 §. Myös tähän säännökseen tehtäisiin kuntien keskusjärjestöjen nimitystä koskeva tarkistus.

78 §. Veroäyrien yhteismäärän ilmoittaminen kunnanhallitukselle ja kirkollisille viranomaisille sekä tarvittaessa veroäyrien yhteismäärän arvioiminen ehdotetaan siirrettäväksi verolautakunnilta verotoimistojen tehtäviksi, joille asiat luonteensa vuoksi kuuluvat.

Pykälän viimeinen virke ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi, koska sellainen veroäyrien määrä, joka ei vaikuta veroäyrien yhteismäärään voidaan selvityksen puuttuessa muutoinkin pykälän nojalla arvioida.

90 §. Verotarkastajalle muun muassa tämän pykälän nojalla annettua toimivaltaa käyttää välittömän verotuksen piiri- ja paikallishallinnosta annetun asetuksen (171/76) 2 §:n mu-

kaan lääninverovirasto. Verotuslakia ehdotetaan myös tältä osin tarkastettaviksi. Lisäksi säännökseen tehtäisiin 66 §:n yhteydessä selostettu muutos.

91 §. Nimitys omaisuus ehdotetaan korvattavaksi nimityksellä varallisuus, jolloin se vastaa tulo- ja varallisuusverolakia Säännöstä tarkistettaisiin myös siten, kuin 66 ja 90 §:ää ehdotetaan tarkistettaviksi.

96 § ja 96 c §. Säännökseen ehdotetaan 66:n yhteydessä selostettuja teknisiä tarkistuksia.

96 a §. Pykäläviittaus tulo- ja varallisuusverolain 17 b §:ssä tarkoitettuun ansiotuloon ehdotetaan tarkistettavaksi ehdotetun uuden tulo- ja varallisuusverolain mukaiseksi.

Samalla johdantokappaleen sananmuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi.

100 §. Pykälän sananmuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi, ja siihen tehtäisiin 66 ja 90 §:n yhteydessä selostettuja terminologisia muutoksia.

101 §. Säännökseen tehtäisiin 90 §:n yhteydessä selostettu tarkistus.

127 §. Pykälä ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi, koska kauppatarkastajan tointa koskevat leimaverolain säännökset on kumottu 28 päivänä lokakuuta 1983 annetulla lailla (808/83).

129 §. Eräiden asiakirjojen hävittämisestä määrääminen ehdotetaan säilytettäväksi edelleen vuoden 1988 jälkeen verohallituksella. Tehtäisiin verohallituslain voimantulon edellyttämä tarkistus.

135 §. Pykälän uuteen 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset yhteisten päätösmisten valtion- ja kunnanasiamiesten palkkauskustannusten jakamisesta. Nykyisin jako valtiovarainministeriön vahvistamien perusteiden mukaan perustuu verohallituksen ja asianomaisen kunnan väliseen sopimukseen. Lisäksi ehdotetaan, että verohallitus olisi se viranomainen, joka valtion puolesta päättäisi valtion oikeuden valvonnan järjestämisestä päätoimiseksi. Samalla ehdotetaan, että valtiovarainministeriö edelleen vahvistaisi kustannusten jaon perusteena olevan palkkauksen määräytymisperusteet.

140 ja 141 §. Pykälistä ehdotetaan poistettavaksi viittaus verotuslain 139 §:ään, joka on

kumottu tammikuun 12 päivänä 1979 annetulla lailla (12/79). Samalla 141 §:n sananmuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi ja sisältöä tarkistettavaksi muun lainsäädännön muutoksia vastaavaksi.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Hallituksen tarkoituksena on antaa erikseen asetus tulo- ja varallisuusverolakiin liittyviksi tarkemmiksi säännöksiksi ja määräyksiksi. Asetus vastaisi lain muuttamisesta johtuvien muutoksiin nykyistä tulo- ja varallisuusverasetusta. Asetusluonnos on esityksen liitteenä.

Liitteenä olevaan verotusasetukseen on tarkoitus tehdä vastaavat tarkistukset kuin verotuslakiin. Samalla eräitä muitakin asetuksen vanhentuneita viittauksia on tarkoitus ajanmukaistaa tai kumota.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan tammikuun 1 päivänä 1989. Niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa.

4. Säättämisjärjestys

Koska useat ehdotettavaan tulo- ja varallisuusverolakiin sisältyvistä säännöksistä olisivat verotusta kiristäviä, olisi ehdotus tulo- ja varallisuusverolain kätiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisessa uutta tai lisättyä, yhtä vuotta pidemmältä ajalta kannettavaa veroa koskevassa säätämisjärjestyksessä. Muut lakiehdotukset olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Tulo- ja varallisuusverolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

Yleiset säännökset

1 luku

Lain soveltamisala

1 §

Tulosta on suoritettava tuloveroa valtiolle ja kunnalle sekä varallisuudesta varallisuusveroa valtiolle siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Elinkeinotoiminnan tuloksen, maatilatalouden tulon ja asuntotulon vahvistamisesta, tappiontasauksesta tuloverotuksessa, verotusmenettelystä, ennakkoperinnästä ja veronkannosta on säädetty erikseen.

3 §

Rajoitetusti verovelvollisen saaman tulon verottamiseen ja yhtiöveron hyvitykseen sovelletaan tämän lain lisäksi niitä koskevia erityisiä säännöksiä.

2 luku

Määritelmät

4 §

Yhteisöllä tarkoitetaan tässä laissa:

1) valtiota ja sen laitosta;

2) kuntaa ja kuntainliittoa;

3) seurakuntaa ja muuta uskonnollista yhdyskuntaa;

4) osakeyhtiötä, osuuskuntaa, säästöpankia, sijoitusrahastoa, keskinäistä vakuutusyhtiötä, lainajyvästöä, aatteellista tai taloudellista yhdistystä, säätiötä ja laitosta;

5) sellaista ulkomaista yhteenliittymää, jota, jos se olisi kotimainen, olisi 5 §:n mukaan pidettävä yhtymänä tai yhteisetuutena;

6) ulkomaista kuolinpesää;

7) edellä 1—6 kohdassa tarkoitettuihin yhteisöihin verrattavaa muuta oikeushenkilöä tai erityiseen tarkoitukseen varattua varallisuuskonaisuutta.

5 §

Yhtymällä tarkoitetaan tässä laissa:

1) avointa yhtiötä, kommandiittiyhtiötä, lainisännistöyhtiötä ja sellaista kahden tai useamman henkilön elinkeinotoiminnan harjoittamista varten perustamaa muuta kuin yhteisönä pidettävää yhteenliittymää, joka on tarkoitettu toimimaan osakkaiden yhteiseen lukuun;

2) yhteismetsää ja muuta kahden tai useamman henkilön kiinteistön viljelyä tai hallintaa varten perustamaa yhteenliittymää.

Yhtymänä ei pidetä sellaista kahden tai useamman liiketoimintaa harjoittavan verovelvollisen muodostamaa yhteenliittymää, jonka tarkoituksena on ennalta sovitun rakennustyön

tai muun siihen rinnastettavan työn suorittaminen.

Yhtymänä ei pidetä myöskään kalastuskuntaa, jakokuntaa tai muuta niihin verrattavaa yhteisyyttä.

6 §

Tämän lain kiinteistöä koskevia säännöksiä sovelletaan myös sellaiseen toisen maalla olevaan rakennukseen, rakennelmaan tai muuhun laitokseen, joka hallintaoikeuksineen maahan voidaan maanomistajaa kuulematta luovuttaa kolmannelle henkilölle.

7 §

Tässä laissa tarkoitetaan *puolisoiilla* sellaisia henkilöitä, jotka ennen verovuoden päättymistä ovat solmineet avioliiton.

Aviopuolisoihin, jotka ovat asuneet koko verovuoden erillään lopettaakseen yhteiselämänsä tai aviopuolisoihin, jotka molemmat eivät ole yleisesti verovelvollisia, ei kuitenkaan sovelleta tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä.

Tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä sovelletaan myös avioliitonomaisissa olosuhteissa verovuonna yhteisessä taloudessa avioliittoa solmimatta jatkuvasti eläneisiin henkilöihin, jotka ovat aikaisemmin olleet keskenään avioliitossa tai joilla on tai on ollut yhteinen lapsi.

8 §

Alaikäisellä lapsella tarkoitetaan tässä laissa lasta, joka ennen verovuoden alkua ei ole täyttänyt 17 vuotta.

Tämän lain lasta koskevia säännöksiä sovelletaan myös verovelvollisen puolison lapseen ja verovelvollisen tai hänen puolisonsa ottolapseen ja kasvattilapseen. Kasvattilapseen ei kuitenkaan sovelleta säännöksiä, jotka koskevat vanhempien ja lasten tulon ja varallisuuden yhteisverotusta.

Kasvattilapsella tarkoitetaan tässä laissa lasta, jota kasvatetaan muutoin kuin vastikkeesta muun henkilön kuin vanhempiensa, ottovanhempiensa tai jommankumman vanhempansa puolison luona, ja jonka elättämisen perusteella kenelläkään muulla ei ole oikeutta tässä laissa säädettyihin lapsesta annettaviin vähennyksiin. Jos lapsi on verovuonna ollut kahden tai useamman henkilön kasvattilapsena, saa vähennykset se kasvattivanhemmista, jonka antama elatuksen aika verovuonna on pisin.

Jos lapsen vanhemmat verovuoden päättyessä ovat avioliitossa, katsotaan molempien vanhempien verovuonna elättäneen lasta. Jos lapsen vanhemmat verovuoden päättyessä eivät ole avioliitossa tai ovat väljen rikkoutumisen vuoksi pysyvästi asuneet toisistaan erillään, katsotaan sen vanhemmista, jonka huollettavaksi lapsi on määrätty, verovuonna elättäneen lasta. Jos lapsen huolto on määrätty molemmille vanhemmille tai lapsi muutoin on myös toisen vanhemman huollossa, katsotaan sen vanhemmista, jonka välittömässä huollossa lapsi on suurimman osan verovuodesta ollut, elättäneen lasta.

II OSA

Verovelvollisuus

1 luku

Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus

9 §

Velvollinen suorittamaan veroa tulon perusteella on:

1) verovuonna Suomessa asunut henkilö, kotimainen yhteisö, kuolinpesä ja yhteisely sekä yhtymä siltä osin, kuin sen tulo on jaettava yhtymän tulona verotettavaksi, täältä ja muualta saamastaan tulosta (*yleinen verovelvollisuus*);

2) henkilö, joka verovuonna ei ole asunut Suomessa, sekä ulkomainen yhteisö täältä saamastaan tulosta, ei kuitenkaan obligaatioiden, debentuurien, muiden joukkovelkakirjalainojen eikä sellaisten ulkomailta Suomeen otettujen lainojen, joita ei ole katsottava lainansaajan omaan pääomaan rinnastettavaksi pääomansijoitukseksi, pankkiin tai muuhun rahalaitokseen talletettujen varojen, eikä myöskään ulkomaankaupassa syntyneiden tilisaamisten tuottamasta korkotulosta (*rajoitettu verovelvollisuus*).

Verovelvollista, joka ainoastaan osan verovuotta on asunut Suomessa, verotetaan tältä ajalta 1 momentin 1 kohdan ja muulta osalta vuotta sen 2 kohdan mukaan.

10 §

Suomesta saatua tuloa on muun ohessa:

1) täällä olevasta kiinteistöstä tai suomalaisen asunto-osakeyhtiön, asunto-osakeyhtiöistä annetun lain (30/26) 25 §:ssä tarkoitetun osakeyhtiön tai muun osakeyhtiön osakkeiden

taikka asunto-osuuskunnan tai muun osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitusta huoneistosta saatu tulo, sekä asuntotulo;

2) täällä harjoitetusta liikkeestä tai ammatista saatu tulo;

3) palkkatulo, joka on saatu Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

4) muu kuin 3 kohdassa tarkoitettu palkkatulo, jos työ, tehtävä tai palvelus on yksinomaan tai pääasiallisesti suoritettu Suomessa täällä olevan työn- tai toimeksiantajan lukuun;

5) eläketulo, joka on saatu Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä, tai joka välittömästi tai välillisesti perustuu 4 kohdassa tarkoitettuun työhön, tehtävään tai palvelukseen;

6) osinko, osuuspääoman korko ja muu niihin rinnastettava tulo, joka on saatu suomalaiselta osakeyhtiöltä, osuuskunnalta tai muulta yhteisöltä, näihin liittyvä yhtiöveron hyvitys sekä osuus suomalaisen yhtymän tai yhteisötyötuuden tuloon;

7) korkotulo, jos velallinen on Suomessa asuva henkilö taikka suomalainen yhteisö, yhtymä, yhteisetuus tai kuolinpesä;

8) rojalti, lisenssimaksu ja muu niihin rinnastettava hyvitys, jos hyvityksen perusteena olevaa omaisuutta tai oikeutta käytetään elinkeinotoiminnassa täällä tai jos hyvityksen maksamiseen velvollinen on Suomessa asuva henkilö tai suomalainen yhteisö, yhtymä, yhteisetuus tai kuolinpesä;

9) täällä olevan kiinteistön tahi suomalaisen asunto-osakeyhtiön, asunto-osakeyhtiöstä annetun lain 25 §:ssä tarkoitettua osakeyhtiön taikka muun osakeyhtiön tai osuuskunnan, jonka kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta täällä olevasta kiinteistöstä, osakkeiden tai osuuksien luovutuksesta saatu voitto.

11 §

Velvollinen suorittamaan veroa varallisuuden perusteella on:

1) verovuoden päättyessä Suomessa asunut henkilö, kotimainen yhteisö, kuolinpesä ja yhteisetuus täällä ja muualla olevista varoistaan (*yleinen verovelvollisuus*);

2) henkilö, joka verovuoden päättyessä ei ole asunut Suomessa, sekä ulkomainen yhteisö täällä olevista varoistaan, ei kuitenkaan obli-gaatioista, debentureista, muista joukkovelkakirjalainoista eikä sellaisista ulkomailta Suo-

meen otetuista lainoista, joita ei ole katsottava lainansaajan omaan pääomaan rinnastettavaksi pääomansijoitukseksi, pankkiin tai muuhun rahalaitokseen tallettamistaan varoista eikä myöskään ulkomaankaupassa syntyneistä tili-saamisistaan (*rajoitettu verovelvollisuus*).

12 §

Suomessa olevia varoja ovat muun ohessa:

1) täällä oleva kiinteistö;

2) täällä harjoitettuun liikkeeseen tai ammatin kuuluva omaisuus, oikeus tai etuus;

3) suomalaisen osakeyhtiön osake, suomalaisen osuuskunnan tai muun yhteisön osuus sekä osuus suomalaisen yhtymän tai yhteisötyötuuden varoihin;

4) saaminen, jos velallinen on Suomessa asuva henkilö taikka suomalainen yhteisö, yhtymä, yhteisetuus tai kuolinpesä;

5) rojaltin, lisenssimaksun tai muun niihin rinnastettavan hyvityksen perusteena oleva omaisuus tai oikeus, jota käytetään elinkeinotoiminnassa täällä tai jota koskevan hyvityksen maksamiseen velvollinen on Suomessa asuva henkilö tai suomalainen yhteisö, yhtymä, yhteisetuus tai kuolinpesä.

13 §

Henkilön katsotaan asuvan Suomessa, jos hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti tai jos hän jatkuvasti oleskelee täällä yli kuuden kuukauden ajan, jolloin tilapäinen poissaolo ei estä pitämästä oleskelua jatkuvana. Suomen kansalaista pidetään kuitenkin Suomessa asuvana, vaikka hän ei jatkuvasti oleskelekaan täällä yli kuuden kuukauden aikaa, kunnes kolme vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jonka aikana hän on lähtenyt maasta, jollei hän näytä, että hänellä ei ole verovuonna ollut olennaisia siteitä Suomeen. Jollei muuta näytetä, Suomen kansalaisen ei katsota mainitun ajan jälkeen asuvan Suomessa.

Suomessa asuvaksi katsotaan myös Suomen ulkomaanedustuksessa palveleva Suomen kansalainen, joka on virka- tai työsuhteessa Suomen valtioon.

Jos Yhdistyneissä kansakunnissa, sen erityisjärjestössä, Kansainvälisessä atomienergiajärjestössä tai kansainvälisessä kehitysyhteistyössä ulkomailla palveleva Suomen kansalainen välittömästi ennen tätä palvelusta koskevan palvelussopimuksen tekemistä on asunut Suomessa, sen mukaan kuin 1 momentissa säädetään, hänet katsotaan mainitun palveluksen kestäes-

sä Suomessa asuvaksi, jollei hän näytä, että hänellä ei ole verovuonna ollut olennaisia siteitä Suomeen. Edellä tässä momentissa säädetyn edellytyksin katsotaan Suomessa asuvaksi Suomen kansalainen, joka on muussa kuin 2 momentissa tarkoitettussa Suomen valtion pysyvissä, päätoimisessa palveluksessa ulkomailla.

14 §

Vieraan valtion Suomessa olevassa diplomaattisessa tai muussa edustustossa tahi lähetyn konsulin virastossa palveleva taikka Suomessa Yhdistyneiden kansakuntien, sen erityisjärjestön tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön, taikka sellaisen muun merkittävän kansainvälisen järjestön tai elimen, jonka valtiovarainministeriö on määrännyt ulkoasiainministeriön esityksestä määrääjäksi rinnastettavaksi edellä tarkoitettuihin järjestöihin, palveluksessa oleva henkilö, hänen perheenjäsenenä tai yksityinen palvelijansa ovat, jos he eivät ole Suomen kansalaisia, velvollisia suorittamaan veroa ainoastaan:

1) täällä olevasta kiinteistöstä saamastaan tulosta ja asuntotulosta;

2) täällä harjoittamastaan elinkeinosta saamastaan tulosta;

3) suomalaisen asunto-osakeyhtiön, asunto-osakeyhtiöstä annetun lain (30/26) 25 §:ssä tarkoitettun osakeyhtiön tai muun osakeyhtiön osakkeiden taikka asunto-osuuskunnan tai muun osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitusta huoneistosta saamastaan vuokratulosta ja asuntotulosta;

4) muun kuin tässä momentissa tarkoitettun toimen perusteella täältä saamastaan palkkaa ja eläketulosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö on velvollinen suorittamaan veroa varallisuuden perusteella ainoastaan täällä olevasta kiinteistöstään, omistamistaan 1 momentissa mainittujen suomalaisten osakeyhtiöiden ja osuuskuntien osakkeista ja osuuksista sekä osuudestaan suomalaisen yhtiön tai yhteisötuuden varoihin samoin kuin omistamistaan täällä harjoittamaansa elinkeinon kuuluvista varoista.

15 §

Suomalaisessa vesi- tai ilma-aluksessa toimesta oleva henkilö, jonka ei tämän lain säännösten mukaan voida katsoa asuvan Suomessa, on velvollinen suorittamaan veroa ainoastaan aluksessa tai työnantajan määräyksestä väliai-

kaisesti muualla aluksen lukuun tekemästään työstä saamastaan palkkatulosta, välittömästi tai välillisesti mainittuun työhön perustuvasta eläketulosta samoin kuin täältä saamastaan tulosta sekä aluksessa tai täällä olevista varoista. Suomalaiseen alukseen rinnastetaan suomalaisen työnantajan vuokralle ottama tai muulla perusteella hallitsema sellainen ulkomainen alus, jonka mukana seuraa vain vähäinen määrä miehistöä tai jonka mukana ei lainkaan seuraa miehistöä.

2 luku

Kokonaan tai osittain verovapaat yhteisöt

16 §

Sekä tulon että varallisuuden perusteella suoritettavasta verosta ovat vapaat:

1) Suomen Pankki, Helsingin yliopisto, Oy Yleisradio Ab, Pohjoismaiden projektivientirahasto, Kehitysaluerahasto Oy, Teollisen Kehitysyhteistyön rahasto Oy, Suomen Vientiluotto Oy ja Ekokem Oy Ab;

2) kansaneläkelaitos, kunnallinen eläkelaitos, sairaus- ja hautausavustuskassa, sijoitusrahasto, valtakunnallinen työttömyyskassa, työttömyyskassojen keskuskassa, tukirahasto ja erorahasto;

3) kunnan alueellaan tapahtuvaa asuntojen hankintaa, omistamista ja vuokralle antamista varten perustama osakeyhtiö, joka täyttää 2 momentissa mainitut edellytykset.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu osakeyhtiö on tulon ja varallisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaa, jos sen kaikki osakkeet ovat olleet perustamisesta lähtien kunnan omistuksessa eikä yhtiö jaa tai ole jakanut osinkoa. Verovapauden edellytyksenä on myös, että yhtiö ei harjoita muuta kuin 1 momentin 3 kohdassa mainittua toimintaa eikä asuinhuoneistojen hallintaan oikeuttavien asunto-osakeyhtiön osakkeiden ja yksinomaan asumiskäyttöön varattujen kiinteistöjen lisäksi omista muuta kuin toimintansa kannalta välttämätöntä omaisuutta. Asuntojen vuokrauksessa yhtiön on noudatettava kunnan vahvistamia asukasvalintaperusteita.

17 §

Tulon perusteella suorittavat vain kunnalle veroa:

1) valtio ja sen laitokset, Oy Alko Ab,

Raha-automaattiyhdistys sekä Oy Veikkaus Ab;

2) maakunta, kunta, kuntayhtymä ja kuntainliitto, evankelisluterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkkokunta sekä niiden seurakunta, muu uskonnollinen yhdyskunta sekä tiekunta;

3) sellainen eläkelaitos, eläkesäätiö tai leski- ja orpokassa, joka saa avustusta yleisistä varoista tai joka on perustettu valtion, kunnan, kuntayhtymän tai kuntainliiton taikka seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa olevia varten.

18 §

Oy Alko Ab:n velvollisuudesta suorittaa veroa kunnalle on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty.

Raha-automaattiyhdistys ja Oy Veikkaus Ab suorittavat kunnalle veroa muusta tulostaan kun arpajaislaissa (491/65) ja ajanvieteautomaateista annetussa laissa (426/76) tarkoitetusta toiminnasta ja musiikkiautomaattien pitämisestä saamastaan tulosta.

19 §

Valtio ja sen laitokset suorittavat kunnalle veroa vain maatilojensa ja niihin verrattavien muiden maa-alueidensa tuloista, sellaisten muiden kiinteistöjensä tuloista, joita ei käytetä yleisiin tarkoituksiin, sekä yksityisyrityksiin verrattavien teollisuus- ja muiden liikkeidensä tuloista. Valtio ei kuitenkaan ole verovelvollinen tulosta, jonka se saa pääasiallisesti valtion laitosten tarpeiden tyydyttämiseksi toimivasta liikelaitoksesta tai tuotantolaitoksesta, laiva-, lento- ja autoliikenteestä, rautateistä, kanavista, satamista taikka posti-, tele- tai radiolaitoksista.

20 §

Maakunta, kunta ja kuntainliitto, evankelisluterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkkokunta sekä niiden seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta ovat verovelvollisia kunnalle ainoastaan liike-tulosta ja muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta.

21 §

Yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen ainoastaan liike-tulosta. Kunnallisverotuksessa tällainen yhteisö on kuitenkin verovelvollinen myös muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tulosta.

seen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tulosta.

Yhteisö on yleishyödyllinen, jos se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä, jos sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin ja jos se ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää muun muassa maatalouskeskusta, maatalous- ja maamiesseuraa, työväenyhdistystä, työmarkkinajärjestöä, nuoriso- tai urheiluseuraa, näihin rinnastettavaa vapaaehtoiseen kansalaistyöhön perustuvaa harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävää yhdistystä, puolueräkisteriin merkittyä puoluetta sekä sen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä, niin myös muuta yhteisöä, jonka varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen tai sosiaalisen toiminnan harjoittaminen taikka tieteen tai taiteen tukeminen.

Yleishyödyllisen yhteisön liike-tulona ei pidetä yhteisön toimintansa rahoittamiseksi järjestämistä arpajaisista, myyjäisistä, urheilukilpailuista, tanssi- ja muista huvitilaisuuksista, tarankeräyksestä ja muusta niihin verrattavasta toiminnasta saatua tuloa eikä edellä mainittujen tilaisuuksien yhteydessä harjoitetusta tarjoilu-, myynti- ja muusta sellaisesta toiminnasta saatua tuloa. Yleishyödyllisen yhteisön liike-tulona ei myöskään pidetä jäsenlehdistä ja muista yhteisön toimintaa välittömästi palvelevista julkaisuista eikä adressien, merkkien, korttien, viirien tai muiden sellaisten hyödykkeiden myynnin muodossa suoritetusta varojenkeräyksestä saatua tuloa. Asetuksella voidaan säätää, ettei myöskään tilapäisestä, väliaikaisesta tai laadultaan erityisestä liiketoiminnasta saatua tuloa pidetä yleishyödyllisen yhteisön liike-tulona.

22 §

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen vapauttamisesta valtiolle ja kunnalle tulon perusteella suoritettavista veroista säädetään erikseen.

23 §

Varallisuuden perusteella suoritettavasta verosta ovat vapaat:

1) edellä 17-22 §:ssä mainitut yhteisöt;

2) säästöpankki sekä säästöpankkien, liikepankkien ja osuuspankkien vakuusrahasto samoin kuin hypoteekkiyhdistys;

3) kotimainen osakeyhtiö, osuuskunta ja muu yhteisö, jonka osakkaan tai jäsenen veronalaisia varoja ovat hänen osuutensa yhteisössä.

3 luku

Perheverotus

24 §

Puolisoi- ta verotetaan valtion- ja kunnallisverotuksessa vallitsemiensa tulojen perusteella niin kuin eri verovelvollisia.

25 §

Puolisoi- ta verotetaan valtionverotuksessa heidän yhteenlasketun varallisuutensa perusteella sen mukaisesti kuin kumpikin heistä sitä vallitsee.

26 §

Jos puoliso harjoittavat yhdessä elinkeinotoimintaa tai maatilataloutta, verotetaan liikkeen ja ammatin tuloksesta sekä maatilatalouden puhtaasta tulosta 24 §:stä poiketen sitä puolisoista, jota olosuhteet huomioon ottaen on pidettävä varsinaisena yrittäjänä. Valtionverotuksessa puolisoita verotetaan kuitenkin metsätalouden puhtaasta tuotosta 24 §:n mukaisesti.

27 §

Verovelvollisen luonnollisen henkilön tai puolisoiden yhdessä harjoittaman liikkeen tai ammatin tuloksen taikka maatilatalouden puhtaan tulon yhteismäärää pidetään 170 000 markan määrään saakka kokonaan ansiotulona. Jos verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että verovelvollisen tai puolisoiden harjoittamassaan liikkeessä, ammatissa tai maatilataloudessa suorittaman työn kohtuullinen arvo ylittää 170 000 markkaa, voidaan myös tämän määrän ylittävä osa mainittujen tulojen yhteismäärästä katsoa ansiotuloksi. Ansiotuloa ei kuitenkaan ole metsätalouden puhdas tuotto, korkotulo, osinko, vuokratulo, asuntotulo, arvopapereiden ja kiinteän omaisuuden luovutuksesta saatu voitto, kiinteistön ainesosan luovutuksesta saatu korvaus eikä muu näihin tuloihin rinnastettava tulo.

28 §

Jos varsinaiseksi yrittäjäksi katsottavan verovelvollisen puoliso on työskennellyt puolisoiden yhdessä harjoittamassa liikkeessä, ammatissa tai maatilataloudessa eikä tätä työskentelyä ole pidettävä vähäisenä, katsotaan valtionverotuksessa edellä 27 §:ssä tarkoitettua ansiotulosta verovelvollisen tai hänen puolisonsa vaatimuksesta, jollei muuta selvitystä esitetä, puolet puolison ansiotuloksi.

29 §

Kotona olevan alaikäisen lapsen muusta tulosta kuin ansiotulosta määrätään vero valtionverotuksessa siten, että lapsen muu tulo kuin ansiotulo lisätään sen vanhemman tuloihin, jonka kokonaistulon määrä on suurempi.

30 §

Kotona olevan alaikäisen lapsen varallisuudesta määrätään vero siten, että lapsen varat lisätään vanhempien 25 §:ssä tarkoitettuun yhteenlaskettuun varallisuuteen.

31 §

Jos lapsen vanhempiin ei sovelleta tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä tai jos lasta on verovuonna elättänyt vain toinen vanhemmista, lisätään lapsen muu tulo kuin ansiotulo ja varallisuus valtiolle suoritettavan veron määrää laskettaessa sen vanhemman tuloihin ja varallisuuteen, jonka on 8 §:n 4 momentin nojalla katsottava elättäneen lasta.

4 luku

Kuolinpesän, yhtymän, yhteisetuuden ja konkurssipesän verovelvollisuus

32 §

Verovuoden aikana kuolleen henkilön kuolinpesää verotetaan siltä vuodelta sekä vainajan että pesän tulosta ja varallisuudesta. Kuolinpesään sovelletaan tällöin niitä tämän lain säännöksiä, joita vainajaan olisi sovellettu.

33 §

Kotimaista kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena kolmelta perittävän kuolinvuotta seuraavalta verovuodelta ja sen jälkeen yhtymänä.

Kuolinpesä on kotimainen, jos perittävää kuolinhetkellään oli pidettävä tämän lain mukaan Suomessa asuvana. Edellä 14 ja 15 §:ssä

tarkoitettun henkilön kuolinpesä ei kuitenkaan ole kotimainen.

Edellä 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua yhteisetoa verotetaan erillisenä verovelvollisena.

34 §

Yhtymää ei veroteta erikseen, mutta sille vahvistetaan verotettava tulo ja varallisuus yhteisöä koskevien vastaavien säännösten mukaisesti. Yhtymälle vahvistettu verotettava tulo ja varallisuus jaetaan verotettavaksi osakkaiden tulona ja varallisuutena niiden osuuksien mukaan, joita heillä on yhtymän tuloon ja varallisuuteen.

Sen estämättä mitä 1 momentissa on säädetty, kaupparekisteriin merkitylle liiketoimintaa harjoittavalle avoimelle yhtiölle tai kommandiittiyhtiölle vahvistetusta verotettavasta tulosta jaetaan puolet verotettavaksi avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön tulona ja puolet yhtiömiesten tulona 1 momentissa säädetyllä tavalla.

35 §

Yhtymän verotettavaa tuloa vahvistettaessa ei oteta huomioon yhtymän kotimaiselta osakeyhtiöltä saamaa osinkoa, kotimaiselta osuuskunnalta saamaa osuuspääoman korkoa, kotimaiselta säästöpankilta saamaa lisärahastositoukselle maksettua korkoa, keskinäiseltä vakuutusyhtiöltä tai vakuutusyhdistykseltä saamaa takuupääomalle maksettua korkoa eikä näihin liittyvää yhtiöveron hyvitystä. Edellä tarkoitettu osinko, korko ja yhtiöveron hyvitys jaetaan verotettavaksi yhtymän osakkaiden tulona siten kuin 34 §:n 1 momentissa on säädetty.

36 §

Yhtymän tappio vähennetään tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain (362/68) mukaisesti yhtymälle vahvistetusta verotettavasta tulosta ennen tulon jakamista yhtymän ja osakkaiden tulona verotettavaksi.

Jos yhtymän harjoittamasta toiminnasta johtunutta tappiota ei yhtymän purkautumisen vuoksi voida vähentää yhtymän tulosta, jaetaan vähentämättä jäänyt tappio tai 34 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa puolet siitä otettavaksi huomioon yhtymässä tappiovuonna olleiden osakkaiden verotuksessa ja vähennetään näiden verotettavasta tulosta tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain

mukaisesti ja niiden osuuksien mukaan, joita osakkailta on yhtymän tuloon.

Se osa yhtymän veloista, joka ylittää yhtymän varat, jaetaan yhtymäosuusien suhteessa otettavaksi huomioon osakkaiden varallisuusverotuksessa.

37 §

Konkurssipesä ei ole erillinen verovelvollinen eikä konkurssi muutoinkaan muuta verovelvollisen verotuksellista asemaa. Se osa veroista, joka johtuu konkurssipesän elinkeinotoiminnasta, pannaan kuitenkin konkurssipesän maksettavaksi.

5 luku

Toimintamuodon muutokset, tulolähdesiirrot ja yksityiskäyttöönotto

38 §

Yhtymän ei katsota verotuksessa purkautuvan eikä liikkeen, ammatin tai maatilatalouden harjoittajan lopettavan toimintaansa siltä osin kuin toimintamuodon muutoksessa aikaisemmin harjoitettuun toimintaan liittyvät varat ja velat siirtyvät samoista arvoista seuraavissa tapauksissa:

1) liikkeen- tai ammatinharjoittaja tai maatilatalouden harjoittaja perustaa tätä toimintaa jatkamaan avoimen yhtiön, johon hän tulee yhtiömieheksi tai kommandiittiyhtiön, johon hän tulee vastuunalaiseksi yhtiömieheksi tai osakeyhtiön, jonka osakkeet hän merkitsee;

2) kuolinpesän harjoittamaa elinkeinotoimintaa tai maatilataloutta jatkamaan perustetaan avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, johon vähintään yksi kuolinpesän osakkaista tulee avoimen yhtiön yhtiömieheksi tai kommandiittiyhtiön vastuunalaiseksi yhtiömieheksi, tai osakeyhtiö, jonka osakkeet merkitsee yksi tai useampi kuolinpesän osakas;

3) elinkeinotoimintaa tai maatilataloutta harjoittavan muun yhtymän kuin avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön toimintaa jatkamaan perustetaan avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, johon vähintään yksi yhtymän osakkaista tulee avoimen yhtiön yhtiömieheksi tai kommandiittiyhtiön vastuunalaiseksi yhtiömieheksi, tai osakeyhtiö, jonka osakkeet merkitsee yksi tai useampi yhtymän osakas;

4) avoimen yhtiön yhtiömies tai kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies ryhtyy jatkamaan purkautuvan avoimen yhtiön tai

kommandiittiyhtiön toimintaa yksityisen liikkeen, ammatin tai maatilatalouden harjoittajana;

5) avoin yhtiö muutetaan avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetussa laissa (389/88) säädettyllä tavalla kommandiittiyhtiöksi tai osakeyhtiöksi taikka kommandiittiyhtiö muutetaan avoimeksi yhtiöksi tai osakeyhtiöksi.

Siirtyvän toiminnan verotuksessa vähentämättä olevat menot vähennetään edellä tarkoitettun toimintamuodon muutoksen jälkeen samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty ilman toimintamuodon muutosta.

Siirtyvään toimintaan liittyvää omaisuutta luovutettaessa 67, 68 ja 70 §:ssä sekä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua omistussajaa lasketaan omaisuuden saannosta ennen toimintamuodon muutosta.

Edellä 1 momentin 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa katsotaan toimintamuodon muutoksessa saadut verovelvollisen aikaisempaa osuutta vastaavat uuden yhtiön osakkeet tai osuudet hankituiksi silloin, kun verovelvollinen on hankkinut osuutensa ennen muodonmuutosta toimineessa yhtiössä tai kuolinpesässä.

39 §

Verovelvollisen toisesta tulolähteestään siirtämän omaisuuden hankintamenoksi katsotaan hankintamenon verotuksessa poistamatta oleva osa tai sitä korkeampi toisessa tulolähteessä veronalaiseksi luovutushinnaksi luettava määrä. Maatilataloudesta siirrettyjen tuotteiden hankintamenoksi katsotaan tuotteiden todennäköinen luovutushinta siirtohetkellä.

40 §

Yhtymän osakkaan ottaessa yhtymästä omaisuutta katsotaan yhtymän verotuksessa omaisuuden luovutushinnaksi alkuperäistä hankintamenoa vastaava määrä tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta. Yhtymän verotuksessa luovutushinnaksi luettava määrä katsotaan omaisuuden hankinnasta johtuneeksi menoksi yhtymän osakkaan verotuksessa.

41 §

Purkautuvan yhteisön verotuksessa jaettavan omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan sen todennäköistä luovutushintaa vastaava määrä. Purkautuvan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotuksessa jaettavan omai-

suuden luovutushinnaksi katsotaan sen alkuperäistä hankintamenoa vastaava määrä tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta.

42 §

Yhteisöjen tai yhtymien sulautuessa syntynyt voitto ei ole veronalaista tuloa eikä tappio vähennyskelpoinen meno.

Sulautuvan yhteisön tai yhtymän ei katsota purkautuvan verotuksessa. Sulautuneen yhteisön tai yhtymän verotuksessa vähentämättä olevat vähennyskelpoiset menot vähennetään vastaanottaneen yhteisön tai yhtymän tuloista samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty sulautuneen yhteisön tai yhtymän tuloista. Sulautumisessa siirtynyttä omaisuutta luovutettaessa 67, 68 ja 70 §:ssä tarkoitettua omistussajaa lasketaan sulautuneen yhteisön tai yhtymän saannosta.

Sulautuvaa ja vastaanottavaa yhteisöä tai yhtymää käsitellään verotuksessa erillisinä siihen asti, kun sulautuminen on tullut voimaan.

III OSA

Tulon veronalaisuus

Määritelmät

43 §

Veronalaista tuloa ovat jäljempänä mainituin rajoituksin verovelvollisen rahana tai rahanmarvoisena etuutena saamat tulot.

44 §

Puhdas tulo on se jäännös, joka saadaan, kun veronalaisesta tulosta vähennetään sen hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot (*luonnolliset vähennykset*). Puhdas tulo määrätään verovelvollisen jokaisesta tulolähteestä erikseen.

45 §

Verotettava tulo on se jäännös, joka saadaan, kun verovelvollisen eri tulolähteiden puhtaiden tulojen yhteismäärästä (*kokonaistulosta*) vähennetään muut kuin luonnolliset vähennykset.

46 §

Ansiotuloo on:

1) palkkatulo ja siihen verrattava henkilökohtainen tulo;

2) kansaneläkkeen pohjaosa ja lisäosa sekä muu eläke tai perhe-eläke, joka perustuu lakisääteiseen eläketurvaan tai aikaisempaan yrittäjätoimintaan, luottamusmiestoimintaan, virkasuhteeseen tai työsuhteeseen taikka näihin liittyvään vakuutukseen tai on saatu tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustuksena;

3) päiväraha, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha, huoltoeläkkeenä maksettavaksi määrätty vahingonkorvaus sekä muu eläke tai korvaus tulojen ja elatuksen vähentymisestä, joka on saatu sairausvakuutuslain (364/63), avustuskassalain (471/42), potilasvahinkolain (585/86) tai pakollisen tapaturma- tai liikennevahinkoturvan nojalla taikka muutoin veronalaisen ansiotulon sijaan;

4) työttömyysturvalain (602/84) nojalla saatut etuudet sekä työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitettu koulutustuki;

5) opintotukilain 10 a §:ssä (95/87) tarkoitettu aikuisopintorahana saatu ansionmenetyskorvaus;

6) yhtymän osakkaan verotettavaksi tuloksi yhtymän tulosta jaettu osuus siltä osin kuin se vastaa hänen yhtymän tulonhankinnassa suorittamansa työn kohtuullista arvoa;

7) metsässä tapahtuneen hankintakaupan tai muun siihen verrattavan myynnin yhteydessä verovelvollisen tekemän työn arvo;

8) verovelvollisen porotalouden hyväksi tekemän työn arvo;

9) yrittäjäksi ryhtyvälle työttömälle ja työelämään harjaantumassa olevalle työttömälle työllisyysasetuksen (737/87) nojalla maksettu työllistämistuki;

10) lasten kotihoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettu kotihoidon tuki.

Eräät työsuhteeseen liittyvät tulot

47 §

Työnantajalta saatu luontoisetu arvioidaan käypään arvoon sen mukaan, kuin verohallitus vuosittain tarkemmin määrää.

48 §

Veronalaista palkka- tai eläketuloa on etu oikeudesta merkitä työnantajaosakeyhtiön osakkeita käypää alempaan hintaan siltä osin kuin alennus on enemmän kuin 15 prosenttia osakkeen osakeantipäätösajankohtaa edeltäneen kalenterikuukauden keskimääräisen käy-

vän arvon perusteella lasketusta arvosta. Arvopaperipörssissä tai muutoin julkisesti noteeratavia osakkeita merkittäessä veronalaista etua ei katsota syntyvän, vaikka alennus on edellä mainittua suurempi, jos merkintähinta vastaa vähintään samojen osakkeiden keskihintaa sen kalenterikuukauden aikana, jolloin ne ovat ensi kertaa julkisen noteerauksen kohteena.

Veronalaiseksi palkka- tai eläketuloksi katsotaan korkoetu työnantajalta saadusta lainasta, siltä osin kuin lainasta peritty vuotuinen korko on Suomen Pankin peruskorkoa alempi.

49 §

Veronalaiseksi palkka- tai eläketuloksi ei katsota, ellei 47 §:stä muuta johdu, henkilökunnan tai työnantajan palveluksesta eläkkeellä olevien työnantajalta saamaa tavanomaista ja kohtuullista

1) etua työnantajan järjestämästä terveydenhuollosta, lukuun ottamatta kuitenkaan työnantajan työntekijälle suorittamaa korvausta terveydenhuollosta tai sairaudesta johtuvista kustannuksista;

2) henkilökunta-alennusta työnantajan tuottamista tai kaupan pitämistä tavaroista tai palveluksista;

3) merkkipäivälahjaa tai vähäistä muuta lahjaa, joka on saatu muuna kuin rahana tai siihen verrattavana suorituksena;

4) etua työnantajan järjestämästä virkistys- tai harrastustoiminnasta;

5) etua työnantajan järjestämästä yhteiskuljetuksesta asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla.

Veronalaiseksi palkka- tai eläketuloksi ei katsota sitä toimialalla tavanomaista ja kohtuullista etua, jonka liikenteenharjoittajan palveluksessa tai tämän palveluksesta eläkkeellä oleva verovelvollinen saa työnantajalta matkaan oikeuttavana vapaa- tai alennuslippuna.

50 §

Veronalaista tuloa ei ole työnantajalta työmatkasta saatu matkustamiskustannusten korvaus, päiväraha ja majoittumiskorvaus, joka vastaa työmatkoista keskimäärin aiheutuvaa kohtuullista matkustamiskustannusten ja elantokustannusten lisääntymistä. Verohallitus antaa vuosittain tarkemmat määräykset verovapaiden korvausten perusteista ja määristä.

Työmatkalla tarkoitetaan matkaa, jonka verovelvollinen tilapäisesti tekee työhön kuulu-

vien tehtävien suorittamiseksi erityiselle työntekemispaikalle.

Työmatkana ei pidetä:

1) verovelvollisen asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiä matkoja;

2) jos verovelvollisella ei ole varsinaista työpaikkaa, päivittäisiä matkoja asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä toimialoilla, joilla erityistä työntekemispikkaa joudutaan usein vaihtamaan alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi;

3) työkomennuksen kestäessä tehtyjä viikonloppu- ja muita vastaavia matkoja asunnon ja erityisen työntekemispaikan välillä.

51 §

Veronalaista tuloa ei ole sellainen korvaus matkustamis- ja elantokustannusten keskimääräisestä kohtuullisesta lisääntymisestä, jonka työnantaja on suorittanut 93 ja 94 §:ssä tarkoitettua merityötuloa saavalle verovelvolliselle matkasta asunnolta aluksen saapumis- ja lähtösatamaan ja takaisin. Verovapaata tuloa on kuitenkin korvaus vain sellaisista matkoista, jotka aiheutuvat vuosi- ja vastikelomamatkoista sekä matkoista, joista johtuvat matkustamiskustannukset työnantaja on velvollinen korvaamaan merimieslain nojalla.

Verohallitus antaa vuosittain tarkemmat määräykset verovapaiden korvausten perusteista ja määristä.

52 §

Veronalaista tuloa ei ole kohtuullinen korvaus, joka maksetaan kansanedustajan toimen hoitamisesta aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi.

Verohallitus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetun korvauksen verovapaasta määrästä.

Ulkomailla työskentelystä saadut tulot

53 §

Veronalaista palkkatuloa ei ole:

1) ulkomaanedustuksessa palvelevan tai muun Suomen valtioon palvelussuhteessa olevan, ulkomaille sijoitetun henkilön virantoimituspalkkio, paikalliskorotus, kurssi- ja hintavaihtelutappion korvaus tai valtion maksama muu ulkomaille suoritettu työstä tai tehtä-

västä johtuvien erityisten menojen kattamiseksi tarkoitettu korvaus;

2) palkka tai palkkio, jonka Yhdistyneet kansakunnat tai jokin sen erityisjärjestö maksaa muualla kuin Suomessa suoritetusta asian-tuntijatehtävästä.

54 §

Veronalaista palkkatuloa ei ole verovelvollisen

1) saman työnantajan palveluksessa ulkomailla tai

2) samassa valtiossa ulkomailla suorittamasta työstä saama palkka (*ulkomaantyötulo*), jos hänen tästä työstä aiheutuva oleskelunsa ulkomailla (*ulkomaantyöskentely*) on kestänyt tai sen voidaan olettaa kestävän yhtäjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta. Palkkatulo on kuitenkin veronalaista tuloa, jos se on saatu valtiolta, kunnalta tai muulta suomalaiselta julkisoikeudelliselta yhteisöltä taikka jos se on saatu suomalaisessa vesi- tai ilma-aluksessa tehdystä työstä.

Ulkomaantyöskentelyn ei katsota keskeytyvän, vaikka verovelvollinen aloitettuaan työskentelynsä oleskelee Suomessa keskimäärin enintään kuutena päivänä sellaista täyttä kuukautta kohti, jonka hänen ulkomaantyöskentelynsä voidaan olettaa kestävän tai jonka se on kestänyt. Edellytyksenä kuitenkin on, että hän ei näin laskettavasta päivien määrästä oleskele Suomessa enempää kuin 60 päivää etukäteen ja että hän tällaisen Suomessa oleskelun jälkeen palaa työskentelyvaltioon jatkamaan samaa ulkomaantyöskentelyä. Ulkomaantyöskentelyn ei myöskään katsota keskeytyvän, jos verovelvollisen Suomessa oleskelu aiheutuu pakottavasta, hänestä ja hänen työnantajastaan riippumattomasta, odottamattomasta syystä ja jos verovelvollinen tällaisen Suomessa oleskelun jälkeen palaa työskentelyvaltioon jatkamaan kyseistä ulkomaantyöskentelyä.

Ulkomaantyöskentelyn, jota ei enää voida pitää yhtäjaksoisena, katsotaan päättyneen siinä päivänä, jolloin verovelvollinen työskentelynsä lopetettuaan olisi voinut lähteä työskentelyvaltiosta.

Jos ulkomaantyöskentely on päättynyt painavasta, verovelvollisesta ja hänen työnantajastaan riippumattomasta, odottamattomasta syystä, ei ulkomaantyötuloa pidetä veronalaista tulona sen johdosta, että ulkomaantyöskentely ei ole kestänyt oletettua vähintään kuuden kuukauden aikaa.

Eräät eläkkeet, sosiaalietuudet ja korvaukset

55 §

Veronalaista tuloa eivät ole:

- 1) kansaneläkelain (347/56) mukaiseen kansaneläkkeeseen maksettavat lisät;
- 2) eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) mukainen asumistuki;
- 3) perhe-eläkelain (38/69) mukainen perhe-eläke ja koulutustuki;
- 4) ne huoltoapulain 5 §:n mukaiset eläkkeet, joihin verovelvollisella on ollut oikeus ennen vuotta 1989;
- 5) huoltoeläkkeenä ennen vuotta 1989 maksettavaksi määrätty vahingonkorvaukset;
- 6) rintamasotilaseläke, rintamalisä ja ylimääräinen sotaeläke.

56 §

Vahingonkorvaus tai muu siihen verrattava korvaus on veronalaista tuloa vain, jos se on saatu veronalaisen tulon sijaan tai muutoin korvaukseksi tulojen tai elatuksen vähentymisestä.

Veronalaisia korvauksia eivät ole:

- 1) sairaanhoitokustannusten ja niihin verrattavien menojen korvaus, ellei 49 §:stä muuta johdu;
- 2) pakollisen tapaturmavahinkoturvan nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 1982 sattuneen vakuutustapahtuman perusteella maksettu päiväraha, elinkorko ja huoltoeläke tai niihin liittyvät lisät, myös silloin kun ne on saatu työnantajalta palkkana tai ennakkona, ei kuitenkaan siltä osin kuin elinkoron tai huoltoeläkkeen vuotuinen määrä ylittää 20 000 markkaa;

3) korvaus, joka on maksettu kertakaikkisena tai jatkuvana sotapalveluksessa taikka muuten sotatoimessa aiheutuneen ruumiinvamman, sairauden tai kuolemantapauksen johdosta joko valtion tai yleishyödyllisen yhteisön varoista vahingoittuneelle tai sairastuneelle itselleen taikka hänen omaisilleen;

4) luonnonsuojelulain (71/23) 9 §:ssä tarkoitetun suojelualueen omistajalle maksettu kertakaikkinen korvaus taloudellisista menetyksistä, joita hänelle aiheutuu rauhoittamispäätöksen mukaisista alueen käyttöoikeuksien rajoituksista.

57 §

Veronalaista tuloa eivät ole:

- 1) sosiaalihuoltolain (710/82) mukainen toimeentulotuki;

2) lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain (122/77) mukainen elatustuki;

3) vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/87) tarkoitetut edut;

4) hautausavustus;

5) äitiysavustus;

6) lapsilisä;

7) lapsen hoitotuesta annetun lain (444/69) nojalla maksettu lapsen hoitotuki;

8) vammaistukilain (124/88) mukainen vammaistuki;

9) asevelvollisen päiväraha;

10) sotilasavustuslain (566/48) mukainen sotilasavustus, kotiuttamisrahalain (910/77) mukainen kotiuttamisraha;

11) erorahalain (947/78) ja valtion virkamieslain (755/86) mukainen eroraha;

12) työntekijän valtion varoista työnvälityslain (246/59) nojalla saama korvaus;

13) oppisopimuslaissa (422/67) tarkoitetut oppilaan valtion varoista saamat taloudelliset edut;

14) metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) nojalla saatu avustus;

15) asumistukeen oikeutetun asumistukilainsäädännön mukaan saama asumistuki;

16) opintotukilain 7 §:n 3 momentissa (39/84) tarkoitettu korkoavustus;

17) valtion ja kuntien varoista asuntojen korjaustoimintaan saatu avustus;

18) kohtuullinen lakkoavustus tai muu siihen rinnastettava avustus, jonka palkansaaja tai maatilatalouden harjoittaja on saanut työtaistelun johdosta asianomaiselta työmarkkinajärjestöltä.

Yksityisvakuutusetuudet

58 §

Veronalaista tuloa on jäljempänä säädetyn poikkeuksin vapaaehtoisen henkilövakuutuksen (*henkilövakuutus*) nojalla saatu vakuutus-suoritus.

Mitä 1 momentissa ja 59 §:ssä on säädetty vakuutussuorituksen veronalaisuudesta koskee myös vakuutusmaksujen palautuksena tai takaisinostolla saatua määrää samoin kuin sitä arvoa, joka on luettu vakuutuksenottajan hyväksi muutettaessa tällaista vakuutusta muunlaiseksi vakuutukseksi (*muutosarvo*).

Kertamaksullisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen palautuksesta, takaisinostoarvos-

ta tai muutosarvosta on veronalaista tuloa kuitenkin vain 59 §:ssä tarkoitettu vakuutuksen tuotto.

59 §

Jos henkilövakuutuksen nojalla saatu vakuutussuoritus vakuutussopimuksen mukaan maksetaan kertasuorituksena tai useampana eränä lyhyempänä kuin kahden vuoden aikana vakuutetun saavutettua määrään (*säästösumma*) vakuutuksenottajalle itselleen, kun hän on vakuutettuna, vakuutuksenottajan puolisolalle tai puolison lapselle, vakuutuksenottajan suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevalle perilliselle, ottolapselle tai kasvattilapselle, veronalaista tuloa on vakuutussuorituksen se osa, joka ylittää maksettujen vakuutusmaksujen yhteismäärän (*vakuutuksen tuotto*). Yli 10 vuotta voimassa olleen edellä mainitun vakuutuksen tuotosta on veronalaista tuloa 50 prosenttia.

Henkilövakuutukseen perustuvasta pysyvän työkyvyttömyyden johdosta kertakorvauksena saadusta vakuutussuorituksesta on veronalaista tuloa 50 prosenttia.

60 §

Veronalaista tuloa ei ole henkilövakuutuksen nojalla saatu:

1) vakuutussuoritus, joka vakuutussopimuksen mukaan maksetaan vakuutetun kuoleman johdosta kertakorvauksena hänen puolisolleen tai puolison lapselle, hänen suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevalle perilliselle, ottolapselle tai kasvattilapselle tai hänen kuolinpesälleen;

2) vakuutussuoritukseen verrattava taloudellinen tuki, jonka valtio, kunta tai muu asetuksella tarkemmin määriteltävä julkisoikeudellinen yhteisö tai eläkelaitos maksaa työ- tai virkasuhteessa taikka näihin verrattavassa palvelussuhteessa olleen henkilön kuoltua edellä tarkoitettulle edunsaajalle;

3) sairaudesta tai tapaturmasta aiheutuneiden kustannusten korvaus ja muu niihin verrattava korvaus.

61 §

Jos työnantaja on maksanut vakuutusmaksuja työntekijälle ottamastaan henkilövakuutuksesta, johon sisältyy vakuutuksenantajan velvollisuus suorittaa säästösumma työntekijälle tai hänen määräämälleen edunsaajalle kertasuorituksena tai useampana eränä lyhyempänä kuin kahden vuoden aikana, luetaan

työntekijän veronalaiseksi tuloksi 10 prosenttia työnantajan maksamista vakuutusmaksuista riippumatta siitä, onko työnantaja sitoutunut pitämään edunsaajamääräyksen voimassa.

62 §

Eläkkeestä, joka perustuu verovelvollisen kerralla maksamaan vakuutukseen taikka jonka hän on muutoin saanut ostamalla, vaihtamalla muuta vastiketta kuin kiinteistöä vastaan tai muulla näihin verrattavalla vastikkeellisella saannolla, luetaan tuloksi vain seuraavat määrät:

jos eläkkeensaajan ikä on verovuoden päättyessä

vähemmän kuin 44 vuotta	60 %
44—52 vuotta	55 %
53—58 ”	50 %
59—63 ”	45 %
64—68 ”	40 %
69—72 ”	35 %
73—76 ”	30 %
77—81 ”	25 %
82—86 ”	20 %
87—91 ”	15 %
92 vuotta tai enemmän	10 %.

63 §

Veronalaista tuloa ei ole kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai eliniäksi pidätetty etuus (*syöttinki*), sikäli kuin se suoritetaan asuntoetuna, luonnontuotteina tai palveluina.

Apurahat ja palkinnot

64 §

Veronalaista tuloa ei ole:

1) stipendi tai muu apuraha, joka on saatu opintoja tai tieteellistä tutkimusta tahi taiteellista toimintaa varten;

2) tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatu palkinto;

3) valtion 2 kohdassa tarkoitettua taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta ennen tammikuun 1 päivää 1984 myöntämä eläke tai tällaiseen eläkkeeseen liittyvä perhe-eläke;

4) muu opintoraha kuin opintotukilain 10 a §:ssä tarkoitettu aikuisopintorahana saatu ansionmenetyskorvaus.

Muulta kuin valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvos-

tolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat kuitenkin veronalaista tuloa siltä osin, kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, muiden apurahojen, opintorahojen ja palkintojen yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän.

Valtiovarainministeriö voi hakemuksesta päättää, että 1 momentissa tarkoitettu tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustuksena saatu palkinto on koko määrältään verosta vapaata tuloa.

65 §

Veronalaista tuloa ei ole taiteen alalla järjestystä, taiteellisesti merkittävästä valtakunnallisesta tai kansainvälisestä valtiovarainministeriön nimeämästä kilpailusta saatu palkinto.

Valtiovarainministeriö nimeää vuosittain etukäteen opetusministeriön esityksestä ne taiteen alalla järjestettävät kilpailut, joita on pidettävä 1 momentissa tarkoitettuina taiteellisesti merkittävänä valtakunnallisina tai kansainvälisinä kilpailuina.

66 §

Veronalaista tuloa ei ole peruskoulun, lukion, iltalukion, ammattikoulun tai muun näihin verrattavan oppilaitoksen oppilaiden tietotaitoaineessa järjestettävästä kilpailusta muuna kuin rahana tai siihen verrattavana suorituksena saama palkinto.

Luovutusvoitot

67 §

Ostamalla, vaihtamalla tai muulla vastikkeellisella saannolla saadun kiinteän tai irtaimen omaisuuden luovutuksen tuottamasta voitosta on *satunnaisena myyntivoittona* veronalaista tuloa, jos luovuttaja on omistanut irtaimen omaisuuden alle 5 vuotta ja kiinteän omaisuuden alle 10 vuotta, seuraava, luovuttajan omistusajan pituuden mukaan määräytyvä suhteellinen osuus:

veronalainen osuus
luovutusvoitosta

alle 4	100 %
vähintään 4 mutta alle 6	80 %
vähintään 6 mutta alle 8	60 %
vähintään 8	40 %

68 §

Luovutuksesta saatua voittoa ei pidetä satunnaisena myyntivoittona seuraavissa tapauksissa:

1) jos kiinteä omaisuus, toisen maalla oleva rakennus tai niiden pysyvä käyttöoikeus, joita verovelvollinen ei ole hankkinut ilmeisesti keinoittelutarkoituksessa, on luovutettu kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/77) mukaisella menettelyllä tai muulla siihen rinnastettavalla menettelyllä;

2) jos kiinteistö on vapaaehtoisesti luovutettu sellaiseen tarkoitukseen, johon vastaanottajalla on oikeus lunastaa kysymyksessä olevan laatuista omaisuutta tai saada sen pysyvä käyttöoikeus mainitulla menettelyllä;

3) jos verovelvollinen on vesistön patoamista tai säännöstelyä varten vapaaehtoisesti luovuttanut omaisuuden tai pysyvän käyttöoikeuden mainituista toimenpiteistä hyötyä saavalle voimalaitoksen omistajalle sellaiseen tarkoitukseen, johon valtiolle on annettu lunastusoikeus.

Jos kiinteä omaisuus luovutetaan valtiolle tai maakunnalle, kunnalle tai kuntainliitolle, pidetään luovutuksesta saatua voittoa satunnaisena myyntivoittona vain, jos omaisuus on ollut luovuttajan omana viittä vuotta lyhyemmän ajan.

Kiinteän omaisuuden, toisen maalla olevan rakennuksen tai niiden pysyvän käyttöoikeuden vastaanottajan tulee, jos kysymyksessä on vapaaehtoinen luovutus, toimittaa luovuttajalle verotusta varten selvitys siitä, että omaisuus tai pysyvä käyttöoikeus on luovutettu sellaiseen tarkoitukseen, johon vastaanottajalla tai valtiolla on oikeus lunastaa omaisuutta tai saada sen pysyvä käyttöoikeus kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisella tai muulla siihen rinnastettavalla menettelyllä.

69 §

Veronalaista tuloa on myös 40 prosenttia siitä määrästä, jolla omaisuuden luovutusten verovuonna tuottama sellainen voitto, jota ei oteta huomioon satunnaista myyntivoittoa määrättäessä, ylittää 200 000 markkaa (*omaisuuden luovutusvoitto*).

70 §

Satunnaisen myyntivoiton ja omaisuuden luovutusvoiton määrää laskettaessa luovutus-

hinnasta vähennetään 50 prosenttia siitä tai luovutushinnan puolta määrää suurempi omaisuuden hankintamenon poistamatta olevan osan ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärä. Alle kaksi vuotta omistetun omaisuuden luovutuksesta saadun satunnaisen myyntivoiton tai omaisuuden luovutusvoiton määrää laskettaessa luovutushinnasta vähennetään kuitenkin vain 25 prosenttia siitä tai tätä määrää suurempi omaisuuden hankintamenon poistamatta olevan osan ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärä. Vastikkeetta saadun omaisuuden hankintamenoksi katsotaan perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo. Hankintameno on luetaan myös omaisuuden perusparannusmenot verovelvollisen omistusaikana.

Luovutushintaan lisätään kiinteistöltä erikseen luovutettavaksi hakatun puutavaran ja kiinteistön luovutuksesta pidätetyn hakkuu oikeuden kantoarvo verovelvollisen omistusaikalta, enintään kuitenkin luovutusvuodelta ja sitä edeltäneiden 5 vuoden ajalta, vähennettynä samoilta vuosilta verotetulla metsätalouden puhtaalla tuotolla. Jos omaisuutta verovelvollisen hallinta-aikana on kohdannut vahinko, josta hän on saanut korvausta, korvaus lisätään luovutushintaan luovutusvuodelta ja sitä edeltäneiltä viideltä vuodelta, sikäli kuin sitä ei ole käytetty tuhoutuneen tai vahingoittuneen omaisuuden uudistamiseen tai kunnostamiseen.

Kulkuneuvon luovutuksesta saadun voiton määrää laskettaessa ei oteta huomioon työnantajan maksamaa matkustamiskustannusten korvausta.

71 §

Edellä 67 ja 69 §:ssä tarkoitettuna luovutuksena ei pidetä osakeyhtiölain (734/78) 5 luvun 1 §:ssä mainitun vaihtovelkakirjan vaihtamista yhtiön osakkeisiin eikä siinä mainittuun optiolainaan liittyvän osakkeiden merkintäoikeuden käyttämistä. Tällaista osaketta luovutettaessa omistusaika lasketaan vaihtovelkakirjan tai osakkeiden merkintäoikeuden saannosta.

72 §

Verovelvollisella on oikeus vähentää sellaisesta omaisuuden luovutuksen tuottamasta voitosta, joka otetaan huomioon satunnaista myyntivoittoa määrättäessä, samanlaatuisesta luovutuksesta verovuonna aiheutunut tappio.

73 §

Omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ei ole veronalaista tuloa, jos

1) verovelvollinen luovuttaa vähintään kahden vuoden ajan omistamansa sellaisen huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet tai osuudet taikka sellaisen rakennuksen, jota hän omistusaikanaan yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan ennen luovutusta on käyttänyt omana tai perheensä vakituksena asuntona (*oman asunnon luovutusvoitto*);

2) verovelvollinen luovuttaa kiinteää omaisuutta, arvopaperin, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön osuuden taikka laivaosuuden ja saajana on hänen lapsensa tai tämän rintaperillinen joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa ja jos omaisuus on ollut yhteensä yli 10 vuotta verovelvollisen tai hänen ja sellaisen henkilön omistuksessa, jolta hän on saanut sen vastikkeettomasti.

Oman asunnon luovutusvoittoa laskettaessa rakennukseen rinnastetaan myös sen rakennuspaikka siltä osin kuin se on pinta-alaltaan enintään 10 000 neliometriä tai kaavoitetulla alueella enintään kaavan mukaisen tontin tai rakennuspaikan suuruinen. Jos oman asuntona käytetystä huoneistosta tai rakennuksesta vähemmän kuin puolet on ollut verovelvollisen tai hänen perheensä vakituksena asuntona, pidetään luovutusvoitosta vain tätä käyttöä vastaavaa osaa verosta vapaana tulona. Jos useampi verovelvollinen on omistanut yhdessä edellä tarkoitettuja osakkeita tai osuudet taikka edellä tarkoitettua rakennuksen, sovelletaan kunkin saamaan voittoon tai sen osuuteen vastaavasti, mitä edellä tässä pykälässä on sanottu.

Jos luovutukseen on sovellettu 1 momentin 2 kohdan säännöstä ja jos luovutuksensaaja luovuttaa samaa omaisuutta edelleen ennen kuin 5 vuotta on kulunut hänen saannostaan, vähennetään hänen satunnaista myyntivoittoaan tai omaisuuden luovutusvoittoaan laskettaessa hankintamenosta se veronalaisen omaisuuden luovutusvoiton määrä, jota 1 momentin 2 kohdan säännös huomioon ottaen ei ole pidetty hänen saantomiehensä veronalaisena tulona.

Perhe- ja perintöoikeudelliset saannot

74 §

Veronalaista tuloa ei ole, mitä on saatu avio-oikeuden nojalla, naimaosana tai etuosa-

na jakamattomasta pesästä, perintönä, perintökaaren 8 luvussa tarkoitettuna avustuksena tai hyvityksenä, testamentilla taikka lahjana.

Veronalaista on kuitenkin testamentilla tai lahjana saadun elinikäisen nautinto-oikeuden, eläkkeen taikka muun jäljellä olevaksi eliniäksi tai määrävuosiksi jollekin tulevan etuuden tuottama tulo.

Kunnallisverotuksessa veronalaista tuloa on muulle kuin puolisolalle tai suoraan ylenevää tai alenevaa polvea olevalle perilliselle tullut perintö, 1 momentissa tarkoitettu avustus tai hyvitys, testamentti sekä lahja siltä osin kuin nämä samalta perittävältä tai lahjoittajalta saatuina ovat verovuonna arvoltaan yhteensä yli 15 000 markkaa.

75 §

Veronalaista tuloa ei ole lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella tuomiolla tai sopimuksella vahvistettu tai lapsen elatusta varten muutoin saatu elatusapu.

Veronalaista ei ole myöskään sellainen rahana tai tavarana saatu avustus, joka vapaaehtoisen sitoumuksen tai muun velvoitteen nojalla suoritetaan määräajoin entiselle tai välien rikoutumisen vuoksi pysyvästi erillään asuvalle puolisolalle.

Porotaloudesta saatu tulo

76 §

Porotaloudesta saatuna tulona pidetään sitä puhdasta tuottoa, jonka porotalouden arvioidaan edellisenä poronhoitovuotena keskimäärin tuottaneen paliskunnan toimesta luettua, vuotta vanhempaa poroa kohti, ottaen huomioon paikkakunnalla tavalliset porokarjasta aiheutuneet kustannukset. Tämä tuotto määrätään kunkin vuoden verotusta varten vahvistettujen tuottoerusteiden nojalla.

Jos porotaloudesta saatu tulo jotakin porokarjaa kohdanneen vahingon johdosta on vähentynyt huomattavasti enemmän kuin paikkakunnalla yleensä, on tämä kohtuullisessa määrässä otettava huomioon tuloa arvioitaessa.

Muut tulon veronalaisuutta koskevat säännökset

77 §

Veronalaista tuloa ei ole erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän

tai yhteisetuuden osakkaan saama osuus kuolinpesän tai yhteisetuuden tulosta.

Yhtymän osakkaan veronalaista tuloa ei ole hänen veronalaiseksi tulokseen 34 §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti katsotun tulo-osuuden ohella hänen yhtymästä saamansa voitto-osuus.

Veronalaista tuloa ei ole myöskään 4 §:n 5 ja 6 kohdassa tarkoitettun ulkomaisen yhtymän tai kuolinpesän Suomessa asuvan osakkaan tällaisen yhtymän tai kuolinpesän tulosta saama osuus siltä osin kuin yhtymä tai kuolinpesä on velvollinen suorittamaan mainitusta tulosta veroa täällä.

Osingon ja siihen rinnastetun koron lisäksi veronalaiseksi tuloksi katsotaan yhtiöveron hyvitys.

78 §

Veronalaista tuloa ei ole etu, jonka verovelvollinen on saanut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä asunnosta, joka hänellä on asunto-osakeyhtiön tai muun asunto- tai kiinteistöyhteisön osakkaana tai jäsenenä ollut käytössään käypää vuokraa alemmasta vastikkeesta, ellei asuntotulon verottamisesta eräissä tapauksissa annetusta laista (505/73) muuta johdu. Myöskään asunto- tai kiinteistöyhteisön veronalaiseksi tuloksi ei katsota sen osakkeenomistajien tai jäsenten saamaa etua huoneistoista, joihin heillä on yhtiöjärjestyksen tai osuuskunnan sääntöjen nojalla hallintaoikeus.

79 §

Veronalaista tuloa ei ole Suomessa järjestetyissä arpajaisissa tai palkinto-obligaatioiden arvonnassa saatu voitto eikä voitto, joka on saatu kotimaisten urheilu- tai eläinkilpailujen yhteydessä asianomaisella luvalla toimeenpannuissa vedonlyönneissä. Veronalaista tuloa ei myöskään ole muu voitto, joka on saatu palkintona tai muulla nimellä Suomessa julkisesti järjestetyn arvonnän, arvaamisen, vedonlyönnin tai muun niihin verrattavan sattumasta osaksi tai kokonaan riippuvan menettelyn perusteella. Veronalaista tuloa on kuitenkin voitto, jota voidaan pitää kohtuullisena vastikkeena jostakin suorituksesta tai jota on pidettävä ennakkoperintälaissa tarkoitettuna palkkana.

80 §

Veronalaista tuloa ei ole:

1) tasavallan presidentin toimen hoitamisesta saatu palkkio ja eläke, eikä valtiolta näiden lisäksi saatu asunto- tai muu etu;

2) etu kansanedustajan toimeen liittyvästä oikeudesta maksuttomaan matkustamiseen;

3) palkka tai palkkio, joka on saatu Suomessa pidetylle valtioiden väliselle kokoukselle tehdystä työstä, jos työn on tehnyt muualla kuin Suomessa asuva henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen;

4) Pohjoismaiden Investointipankin jäsenen saama osuus pankin jakamasta ylijäämästä;

5) luonnonvaraisten käpyjen, marjojen ja sienien sekä sellaisten luonnonvaraisten kasvien tai niiden osien, joita kerätään käytettäväksi ihmisravintona, lääkkeenä tai lääkeaineen valmistuksessa, kerääjän näiden tuotteiden luovutuksesta saama tulo, mikäli sitä ei ole pidettävä palkkana;

6) luovuttajan saama korvaus äidinmaidon luovutuksesta;

7) rangaistusta suorittavan vangin tai pakolaitokseen eristetyin saama työ- tai käyttöraha.

IV OSA

Tulosta tehtävät vähennykset

1 luku

Luonnolliset vähennykset

81 §

Verovelvollisella on oikeus tulostaan vähentää tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot jäljempänä tässä luvussa säädettyin poikkeuksin.

Kunnallisverotuksessa kunkin tulolähteen tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot vähennetään saman tulolähteen tulosta.

Verovapaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja ei saa vähentää.

82 §

Tulon hankkimisesta johtuneita menoja ovat muun ohessa:

1) verovelvollisen tulonhankinnassa työskennelleille henkilöille maksettu palkka ja muut edut;

2) yhtymän, yhteisetuuden tai kuolinpesän tulonhankinnassa työskennelleelle osakkaalleen maksama kohtuulliseksi katsottava palkka;

3) verovelvollisen tulonhankinnassa työskennelleille palkansaajille huoltoapulain 5 §:n nojalla annettu elatus sekä heidän ja heidän omaistensa eläkkeet;

4) ammattikirjallisuuden sekä tutkimusvälineiden ja tieteellisen kirjallisuuden hankkimisesta sekä tieteellisestä työstä ja taiteen harjoittamisesta muutoin johtuneet menot, mikäli niitä ei ole suoritettu 64 §:ssä mainitulla stipendillä tai apurahalla;

5) valtiollisen luottamustehtävän hoitamisesta välittömästi aiheutuneet kohtuulliset kustannukset;

6) työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut, jolleivät ne kohdistu merityötuloon.

Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneena, 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna menona pidetään myös palkkaa, jonka verovelvollinen on suorittanut tulonhankinnassaan jatkuvasti työskennelleille kotona oleville lapsille tai muille perheenjäsenille, jotka ennen verovuotta ovat täyttäneet 14 vuotta. Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on kuitenkin, ettei työstä maksettu korvaus ylitä määrää, joka työstä olisi ollut maksettava palkatulle vieraalle henkilölle. Puolisolle maksettu palkka tai muu korvaus ei ole lainkaan vähennyskelpoinen.

83 §

Tulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään myös matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käytöstä aiheutuvien kustannusten mukaan laskettuna. Näitä matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 16 000 markkaa ja vain siltä osin, kuin ne ylittävät verovuonna 2 000 markkaa.

Jos 1 momentissa tarkoitettuna halvimpana kulkuneuvona pidetään muuta kuin julkista kulkuneuvoa, vähennys lasketaan siten, kuin verohallitus vuosittain tarkemmin määrää ottaen huomioon sen kohtuullisen kustannusten lisäyksen, joka aiheutuu kulkuneuvon käytöstä asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin.

Edellä 1 ja 2 momentissa olevia säännöksiä sovelletaan laskettaessa vähennystä 50 §:n 3 momentissa tarkoitetuista matkoista aiheutuvista kustannuksista.

84 §

Verovelvollisen, joka on käyttänyt moottorisahaa tai raivaussahaa puun kaadossa, puutaran valmistamisessa, metsänraivaustyössä tai muussa metsänraivaustyöhön verrattavassa työssä, tällaisesta työstä saaman palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneeksi

menoksi katsotaan sahan käytöstä aiheutuneina kustannuksina 30 prosenttia tai verovelvollisen vaatimuksesta 40 prosenttia edellä tarkoitettun palkkatulon määrästä (*moottorisahavähennyks*). Kahden henkilön työryhmän käyttäessä samaa sahaa mainittuina kustannuksina pidetään 15 prosenttia kummankin kyseisestä työstä saaman palkkatulon määrästä ja, jos työryhmään on kuulunut kolme henkilöä, 10 prosenttia kunkin kyseessä olevasta palkkatulosta. Verovelvollisen esittämän selvityksen perusteella palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiksi menoiksi katsotaan edellä mainittuja suuremmat sahan käytöstä aiheutuneet todelliset menot.

Verovelvollisen, joka on metsä- tai muussa ajossa käyttänyt hevosta ja ajovälineitä tai traktoria, palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneeksi menoksi katsotaan hevosen ja ajovälineiden tai traktorin käytöstä aiheutuneina kustannuksina 60 prosenttia metsäajosta ja 50 prosenttia muusta ajosta saadusta palkkatulosta (*ajovälinevähennys*). Verovelvollisen esittämän selvityksen perusteella palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiksi menoiksi katsotaan edellä mainittuja suuremmat hevosen ja ajovälineiden tai traktorin käytöstä aiheutuneet todelliset menot.

Verovelvollisen, jonka 1 momentissa tarkoitettu palkkatulo on vähintään yksi kolmasosa hänen tuloistaan, tämän palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneiksi menoiksi katsotaan lisäksi 5 prosenttia kyseisen palkkatulon määrästä, kuitenkin enintään 1 400 markkaa (*metsäurivähennys*).

Tuloihin, joita verotetaan maatalouden tuloverolain (543/67) mukaan, ei sovelleta tämän pykälän säännöksiä.

85 §

Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina menoina ei saa vähentää verovelvollisen ja hänen perheensä elantokustannuksia, joita ovat myös asunnon vuokra ja kotiapulaisen palkkamenot.

86 §

Verovelvollinen saa vähentää palkkatulostaan:

1) *tulonhankkimisvähennyksenä* kaksi prosenttia palkkatulonsa määrästä, kuitenkin enintään 1 000 markkaa;

2) työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut;

3) matkakustannukset asunnosta työpaikkaan ja takaisin siltä osin kuin ne ovat 83 §:n mukaan vähennyskelpoisia;

4) palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet muut kuin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettut menot vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylittää tulonhankkimisvähennyksen määrän.

Verovelvollinen ei saa vähentää merityötulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja tulonhankkimisvähennyksestä lukuun ottamatta.

2 luku

Kokonaistulosta valtion- ja kunnalliserotuksessa tehtävät vähennykset

Korot

87 §

Verovelvollisella on oikeus vähentää elinkeinotoimintaan, maatalouselouteen ja muuhun ansiotoimintaan liittyvien sekä muiden velkojensa korot jäljempänä säädettyin rajoituksin.

Muulla verovelvollisella kuin luonnollisella henkilöllä ja erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä on oikeus vähentää vain elinkeinotoimintaan, maatalouselouteen ja muuhun ansiotoimintaan liittyvien velkojen korkoja.

Velkojen korkojen vähentämistä koskevia säännöksiä sovelletaan myös indeksi- ja kurssitappioihin.

88 §

Luonnollisen henkilön tai puolisoiden ja erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän korkovähennyksen määrää laskettaessa korot otetaan huomioon vain siltä osin, kuin niiden määrä ylittää 900 markan suuruisen *omavastuuosuuden*.

Erityislain nojalla verovapaaseen tuloon kohdistuvat korot eivät ole erotuksessa vähennyskelpoisia.

89 §

Luonnollisella henkilöllä tai puolisoilla yhdessä sekä erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä on oikeus vähentää 90 prosenttia muiden kuin ansiotoimintaan liittyvien velkojensa korkojen omavastuuosuuden ylittävistä määrästä. Vähennyksen

enimmäismäärä on 22 000 markkaa. Puolisoiilla, jotka ovat verovuonna elättäneet alaikäistä lasta, vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 25 000 markkaa.

Korkovähennykseen saa sisältyä enintään 10 000 markkaa muita kuin *asuntolainakorkoja*, joita ovat verovelvollisen tai hänen perheensä vakituisen asunnon hankkimisesta tai perusparannuksesta johtuvan velan korot.

90 §

Muu kuin elinkeinotoimintaan tai maatilatalouteen liittyvän velan korko, joka on maksettu ennen aikaa, jolta se on laskettu, on vähennyskelpoinen vain siltä osin, kuin se kohdistuu verovuoteen ja sitä seuraavaan vuoteen.

Verovelvollisella ei ole oikeutta vähentää korkoa, joka on maksettu opintotukilain (39/84) 7 §:n 3 momentissa mainittuna avustukseen.

91 §

Omastuuosuutta sovellettaessa tai, kun korkoja on vaadittu vähennettäväksi enemmän kuin mihin verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on lain mukaan oikeus, korot jäävät vähentämättä seuraavassa järjestyksessä:

1) muut kuin ansiotoimintaan liittyvät tai tiettyyn tulolähteeseen kohdistuvat korot, ja näistä ensisijaisesti muut kuin asuntolainakorot;

2) muuhun ansiotoimintaan kuin elinkeinotoimintaan tai maatilatalouteen liittyvät korot;

3) tiettyyn tulolähteeseen kohdistuvan velan korot ensisijaisesti sen tulolähteen tulosta, johon kohdistuvien korkojen määrä on suurin.

Puolisoiden koroista jäävät 1 momentissa mainitussa järjestyksessä vähentämättä ensisijaisesti sen puolison korot, jonka kokonaistulon määrä valtionverotuksessa on pienempi, jolleivät puoliset ole toisin vaatineet.

Merityötulovähennys

92 §

Kokonaistulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa myönnetään jäljempänä säädettyä edellytyksin *merityötulovähennys* yleisesti verovelvolliselle merityötulon saajalle.

93 §

Merityötulolla tarkoitetaan laivanisännän tai verohallituksen määräämän muun tähän rin-

nastettavan aluksen liikennöintiä hoitavan työnantajan palveluksessa suomalaisessa, bruttovetoisuudeltaan vähintään 100 rekisteritonin aluksessa tehdystä aluksen liikennöintiin liittyvästä työstä rahana tai rahanarvoisena etuutena saatua palkkatuloa, edellyttäen että

1) alusta käytetään ulkomaan liikenteeseen tai verovuoden aikana pääasiassa rannikkoliikenteeseen;

2) alus on merenkulkuhallituksen alainen alus, jota käytetään merialueella; tai että

3) alus on Ahvenanmaan maakunnanhallituksen alainen muu alus kuin sellainen lautta, joka välittää yleisen tien liikenteen vesistön yli.

Rannikkoliikenteellä tarkoitetaan kotimaan liikennettä saaristoalueen ulkopuolella Suomenlahdella, Pohjanlahdella ja Itämerellä 57 pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella, ei kuitenkaan liikennettä Viipurinlahdelta Virolahden kunnan Santioon sisävyylää pitkin eikä Sipoon kunnan Kaunissaaren ohitusta eikä myöskään Porkkalanniemen tai Hankoniemen ohitusta, jos alusta muutoin käytetään rannikon saaristoalueen sisäpuolella.

Ulkomaan liikenteellä tarkoitetaan liikennettä Suomessa olevan paikkakunnan ja vieraassa valtiossa olevan paikkakunnan välillä tai liikennettä rannikkoliikenteen alueen ulkopuolella.

Suomalaiseen alukseen rinnastetaan suomalaisen työnantajan vuokralle ottama tai muulla perusteella hallitsema sellainen ulkomainen alus, jonka mukana seuraa vain vähäinen määrä miehistöä tai jonka mukana ei lainkaan seuraa miehistöä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua määräämistä voi hakea työnantaja tai verovelvollinen.

94 §

Merityötuloa on myös:

1) merimieslain säännösten mukaisesti edellä 93 §:ssä tarkoitettulta työnantajalta saatu muu kuin 93 §:ssä tarkoitettu tulo;

2) suomalaisessa kalastusaluksessa tehdystä työstä suoritettu, saaliin suuruudesta riippuvainen palkkio.

Merityötulona ei pidetä tuloa, joka saadaan:

1) työstä, jonka henkilö seuraamatta aluksen mukana tekee aluksessa sen ollessa satamassa;

2) työstä, jota on pidettävä pelkästään tilapäisenä tarkastus-, huolto-, luotsaus- tai muuna niihin rinnastettavana työnä;

3) työstä, joka tehdään huvialuksessa tai

tai aluksessa, jossa työskentelee vakituisesti vain työnantajan perheenjäseniä;

4) työstä, joka tehdään valtiolle kuuluvassa puolustus- tai rajavartiolaitoksiin käytettävässä aluksessa.

95 §

Kokonaistulosta valtionverotuksessa myönnettävän merityötulovähennyksen määrä on 18 prosenttia merityötulon kokonaismäärästä, kuitenkin enintään 38 000 markkaa.

Kokonaistulosta kunnallisverotuksessa myönnettävän merityötulovähennyksen määrä on 30 prosenttia merityötulon kokonaismäärästä, kuitenkin enintään 65 000 markkaa.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa on säädetty, korotetaan merityötulovähennystä kunnallisverotuksessa 1 000 markalla jokaiselta täydeltä kalenterikuukaudelta, jonka aikana alus ei käy Suomen satamassa tai muutoin Suomen rajojen sisäpuolella ja jonka ajan verovelvollinen työskentelee aluksessa. Korotukseen oikeuttavan ajanjakson päättyessä korotus myönnetään kuitenkin myös vajaalta kalenterikuukaudelta.

96 §

Merityötulovähennystä koskevien säännösten soveltamisesta antaa lausuntoja verohallituksen yhteydessä oleva merimiesverolautakunta. Merimiesverolautakunta voi myös tarvittaessa tehdä valtiovarainministeriölle esityksiä merityötulovähennystä koskevien säännösten muuttamisesta.

Muut vähennykset

97 §

Luonnollinen henkilö tai erillisenä verovelvollisena verotettava kotimainen kuolinpesä saa vähentää kokonaistulostaan *omaisuustulovähennyksenä* saamiensa muiden kuin yhtiöveron hyvitykseen oikeuttavien korkojen, sijoitusrahastosta saamiensa voitto-osuuksien ja muuna asuntona kuin vapaa-ajan asuntona käytettäväksi vuokratusta asunnosta saamiensa vuokratulojen perusteella 2 000 markkaa lisätynä 50 prosentilla siitä määrästä, jolla nämä tulot ylittävät 2 000 markkaa. Omaisuustulovähennyksen määrä voi kuitenkin olla enintään sen perusteena olevien tulojen yhteismäärän suuruinen ja enintään 10 000 markkaa.

Omaisuustulovähennyksen määrää laskettaessa ei oteta huomioon luonnollisia vähennyksiä.

98 §

Verovelvollisella on oikeus vähentää omasta ja puolisonsa pakollisesta eläkevakuutuksesta suorittamansa maksut. Lisäksi verovelvollisella on oikeus vähentää vapaaehtoisia omia ja puolisonsa eläkevakuutusmaksuja, ei kuitenkaan kertamaksuja eikä erillisenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkevakuutuksen maksuja, enintään 15 prosenttia ansiotulon määrästä (*eläkevakuutusmaksuvähennys*). Kansaneläkevakuutusmaksu ei ole vähennyskelpoinen.

Vapaaehtoisena eläkevakuutuksena pidetään vakuutusta, johon perustuvat suoritukset on tarkoitettu maksettaviksi toistuvina erinä puolivuositain tai lyhyemmin väliajoin verovelvollisen jäljellä olevan eliniän tai vähintään kahden vuoden ajan.

Eläkevakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei maksuja ole vähennetty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tai maatilatalouden tuloverolain nojalla.

99 §

Verovelvollisella on oikeus vähentää omia ja perheenjäsentensä sairauskuluja 300 markkaa ylittävältä osalta enintään 1 600 markkaa tai, jos kysymyksessä ovat puoliset, 600 markkaa ylittävältä osalta yhteensä enintään 3 200 markkaa. Enimmäismääriä on korotettava 500 markalla jokaisesta alaikäisestä lapsesta, jota verovelvollinen on verovuonna elättänyt (*sairauskuluvähennys*).

100 §

Jos verovuonna Suomessa asuneen henkilön veronmaksukyky hänen ja hänen perheensä käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen on erityisistä syistä, kuten elatusvelvollisuuden, työttömyyden tai sairauden johdosta olennaisesti alentunut, vähennetään tulosta kohtuullinen määrä, ei kuitenkaan enempää kuin 6 000 markkaa (*veronmaksukyvyn alentumisvähennys*). Vähennys myönnetään täysin tuhansin markoin.

Yksinomaan sairaudesta johtuneiden kustannusten perusteella verovelvollisen veronmaksukyvyn voidaan katsoa olennaisesti alentuneen vain, jos sairauskuluvähennyksen enimmäismäärän ylittävien sairauskustannusten määrä

verovuonna on vähintään 2 000 markkaa ja samalla vähintään 5 prosenttia verovelvollisen kokonaistulosta.

3 luku

Kokonaistulosta valtionverotuksessa tehtävät vähennykset

101 §

Valtionverotuksessa verovelvollisen kokonaistulosta vähennetään 12 000 markkaa, jos hän on verovuonna elättänyt vähintään 3 vuotta ja enintään 7 vuotta täyttäneitä lastaan. Puolisoista vähennyksen saa se, jonka kokonaistulon määrä on suurempi. Vähennys tehdään kuitenkin sen puolison tulosta, jonka kokonaistulon määrä on pienempi, jos puoliset ovat tehneet asiaa koskevan vaatimuksen veroilmoituksissaan (*lapsenhoitovähennys*).

102 §

Valtionverotuksessa verovelvollisen kokonaistulosta vähennetään *valtionverotuksen eläketulovähennys*. Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 2,22 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen sadan markan määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen kokonaistulo on suurempi kuin täyden eläketulovähennyksen määrä, eläketulovähennystä pienennetään 70 prosentilla määrästä, jolla kokonaistulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

Valtionverotuksen täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään yksinäiselle henkilölle verovuonna maksetun kansaneläkkeen pohjaosan ja ensimmäisessä kuntaryhmässä maksetun täysimääräisen lisäosan yhteismäärää.

103 §

Edellä 4 §:ssä tarkoitettu yhteisö saa, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, vähentää valtionverotuksessa kokonaistulostaan:

1) vähintään 5 000 markan suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle taikka sellaiselle verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yh-

distykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen;

2) vähintään 5 000 markan ja enintään 150 000 markan suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle taikka sellaiselle verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on tieteen tai taiteen tukeminen.

104 §

Verovelvollinen saa vähentää kokonaistulostaan valtionverotuksessa tulolähteensä tappion, jos se ei johdu elantokustannuksista. Maatilatalouden tappio on kuitenkin vähennyskelpoinen kokonaistulosta vain 10 000 markan määrään saakka.

4 luku

Kokonaistulosta kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset

105 §

Verovelvollisen luonnollisen henkilön kokonaistulosta kunnallisverotuksessa vähennetään 9 500 markkaa jokaisesta hänen verovuonna elättämästään alaikäisestä lapsesta (*lapsivähennys*). Puolisoista vähennyksen saa se, jonka kokonaistulon määrä on suurempi.

106 §

Verovelvollisen luonnollisen henkilön kokonaistulosta kunnallisverotuksessa vähennetään 9 000 markkaa, jos hän on verovuonna elättänyt alaikäistä lasta, eikä häneen sovelleta tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä (*yksinhuoltajavähennys*).

107 §

Verovelvollisen luonnollisen henkilön kokonaistulosta kunnallisverotuksessa vähennetään 2 600 markkaa, jos hänellä on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta, jonka haitta-aste esitetyn selvityksen mukaan on 100 prosenttia. Jos prosenttimäärä on pienempi, mutta kuitenkin vähintään 30 prosenttia, vähennyksenä myönnetään prosenttimäärän osoittama osuus 2 600 markasta (*kunnallisverotuksen invalidivähennys*). Vähennys myön-

netään kuitenkin enintään muun ansiotulon kuin eläketulon suuruusena.

Jos verovelvollinen on verovuonna saanut pakolliseen eläketurvaan perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä, katsotaan hänen haitta-asteensa ilman eri selvitystä 100 prosentiksi, jos eläke on myönnetty täytenä, ja 50 prosentiksi, jos se on myönnetty osaeläkkeenä, jollei verovelvollisen haitta-asteen esitetyn selvityksen perusteella katsota olevan suurempi. Verovelvollinen säilyttää oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeen mukaiseen invalidivähennykseen senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke on muuttunut vanhuuseläkkeeksi.

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä perusteista, joiden mukaan haitta-aste määritellään, sekä invalidivähennyksen saamiseksi esitettävästä selvityksestä.

Invalidivähennyksen suuruus määrätään valtionverotuksen muun ansiotulon kuin eläketulon perusteella, josta on vähennetty edellä 1 luvussa tarkoitetut vähennykset.

Edellä 1 ja 2 momentissa olevien säännösten estämättä verovelvollinen, jolla on ollut veronalaista eläketuloa vuonna 1982, saa kunnallisverotuksessa vähentää sen suuruisen invalidivähennyksen, johon hänellä on ollut oikeus vuodelta 1982 toimitetussa kunnallisverotuksessa, jollei hänellä ole voimassa olevien säännösten mukaan oikeutta tätä suurempaan invalidivähennykseen.

108 §

Verovelvollisen kokonaistulosta kunnallisverotuksessa vähennetään *kunnallisverotuksen eläketulovähennys*. Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,37 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään täyden perusvähennyksen määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen sadan markan määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen kokonaistulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 70 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

Kunnallisverotuksen täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään verovuonna yksinäiselle henkilölle maksetun kansaneläkkeen pohjaosan ja ensimmäisessä kuntaryhmässä maksetun täysimääräisen lisäosan yhteismäärää. Puolisoiden, joista molemmat saavat kansaneläkettä tai joista toinen saa kansaneläkettä ja

toinen rintamasotilaseläkettä, täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään puolisoille verovuonna maksetun kansaneläkkeen pohjaosan ja ensimmäisessä kuntaryhmässä maksetun lisäosan yhteismäärää.

109 §

Jos verovelvollisen luonnollisen henkilön kokonaistulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 8 000 markan määrää suurempi, on siitä kunnallisverotuksessa vähennettävä tämän tulon määrä (*perusvähennys*). Jos kokonaistulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 20 prosentilla ylimenevän tulon määrästä.

5 luku

Kokonaistulosta tehtäviä vähennyksiä koskevat erityiset säännökset

110 §

Verovelvollinen luonnollinen henkilö, joka ei ole koko verovuotta asunut Suomessa sekä ulkomainen yhteisö saa tehdä korkovähennyksen ja eläkevakuutusmaksuvähennyksen vain, jos se kohdistuu sellaiseen tuloon tai omaisuuteen, josta täällä on suoritettava veroa.

Sairauskuluvähennykseen, lapsenhoitovähennykseen, valtionverotuksen eläketulovähennykseen sekä kokonaistulosta kunnallisverotuksessa tehtäviin 4 luvussa tarkoitettuihin vähennyksiin on oikeus vain sellaisella luonnollisella henkilöllä, joka on asunut suurimman osan verovuodesta Suomessa. Perusvähennykseen on oikeus vain koko verovuoden Suomessa asuneella luonnollisella henkilöllä.

111 §

Jos erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän osakkaana on vainajan lapsi tai kasvattilapsi, joka on verovuonna saanut elatuksensa pesän varoista, pesälle myönnetään vainajan kuolinvuotta seuraavilta vuosilta lapsen osalta eläkevakuutusmaksuvähennys ja sairauskuluvähennys sekä lapsenhoitovähennys, kunnallisverotuksen lapsivähennys ja kunnallisverotuksen yksinhuoltajavähennys.

Jos leski on erillisenä verovelvollisena verotettavan kuolinpesän osakas, pesälle myönnetään myös lesken osalta edellä mainitut vähennykset sekä valtion- ja kunnallisverotuksessa

tehtävät invalidivähennykset. Edellä mainitut vähennykset tehdään pesän tulosta tai tuloverosta vain, jos leski ei ole vaatinut niitä vähennettäväksi ensi sijassa omasta tulostaan tai tuloverostaan. Säännöksiä, jotka koskevat vähennyksen tekemistä lesken osalta, sovelletaan myös muuhun kuolinpesän osakkaaseen, jonka metsätalouden hyväksi tekemän työn arvo on luettu pesän tuloksi.

112 §

Eläkevakuutusmaksuvähennys, muusta kuin ansiotoimintaan liittyvästä verovelvollisen omasta tai puolison velasta johtuva korkovähennys ja sairauskuluvähennys tehdään sen puolison tuloista, joka vähennystä on vaatinut. Jollei vähennystä voida tehdä sen mukaan kuin puoliset ovat sitä vaatineet, vähennys tehdään ensisijaisesti sen puolison tuloista, jonka valtionverotuksen kokonaistulon määrä on suurempi.

Eläkevakuutusmaksuvähennys, korkovähennys ja sairauskuluvähennys tehdään valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa samansuuruksina.

113 §

Valtionverotuksessa kokonaistulosta tehtävät vähennykset vähennetään ensisijaisesti ansiotuloista. Omaisuustulovähennys ja korkovähennys tehdään kuitenkin ensisijaisesti muista kuin ansiotuloista.

Kunnallisverotuksessa kokonaistulosta tehtävät vähennykset vähennetään ensi sijassa verovelvollisen kotikunnassa verotettavien tulojen yhteismäärästä. Siltä osin kuin kotikunnassa verotettava tulo ei riitä näiden vähennysten tekemiseen, ne vähennetään muissa kunnissa verotettavista tuloista siten, että vähennys tehdään ensi sijassa siinä kunnassa verotettavista tuloista, jossa verotettavien tulojen yhteismäärä on suurin.

Poiketen 1 ja 2 momentin säännöksistä tiettyyn tulolähteeseen kohdistuvan velan korot vähennetään tämän tulolähteen tulosta. Verovelvollisen tai hänen perheensä asunnon hankkimiseen tai perusparannukseen liittyvien korkojen ei katsota kohdistuvan tiettyyn tulolähteeseen.

V OSA

Tulon ja menon jaksottaminen

1 luku

Tulon jaksottaminen

114 §

Tulo katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai muutoin saatu vallintaan.

Satunnainen myyntivoitto ja omaisuuden luovutusvoitto katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona kauppa tai vaihto on tehty tai muu luovutus tapahtunut.

115 §

Jos verovuonna saatu lakisääteiseen eläketurvaan perustuva eläketulo kohdistuu vähintään kolmen kuukauden ajalta verovuotta edeltäneeseen aikaan, eläketulo jaksotetaan verovelvollisen vaatimuksesta sen vuoden tuloksi, johon eläke kohdistuu. Jos edellä tarkoitettu kerralla saatu eläketulo kohdistuu useampaan vuoteen kuin verovuoteen ja kahteen verovuotta edeltäneeseen vuoteen, se jaksotetaan kolmeksi yhtä suureksi eräksi verovuodelle ja kahdelle sitä edeltäneelle vuodelle.

Vaatus eläketulon jaksottamisesta on tehtävä eläkkeen maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä. Toimitettujen verotusten osalta noudatetaan soveltuvin osin verotuslain 82 §:ssä tarkoitettua menettelyä.

2 luku

Menon jaksottaminen

116 §

Verovelvollisen suorittamaan menoon perustuva vähennys tehdään, jollei 117 §:stä tai erityisestä syystä muuta johdu, sinä verovuonna, jona maksu on suoritettu.

117 §

Verovelvollisen tulonhankinnassa käytettyjen rakennusten, koneiden ja kaluston sekä patenttien ynnä muiden sellaisten hyödykkeiden hankintamenot vähennetään vuotuisina poistoina noudattaen soveltuvin osin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännöksiä.

VI OSA

Varallisuus

1 luku

Varojen veronalaisuus

118 §

Veronalaisiksi varoiksi katsotaan verovelvollisella verovuoden päättyessä oleva rahanarvoinen omaisuus jäljempänä säädetyn poikkeuksin.

Verotettava varallisuus on se jäännös, joka saadaan kun veronalaisista varoista tehdään jäljempänä säädetyt vähennykset.

119 §

Veronalaisia varoja ovat muun ohessa:

1) rajoittamattoman ajan voimassa oleva taikka elin- tai määräaikainen hallinta- tai nautintaoikeus kiinteistöön, metsänhakkuuoikeus ja muu oikeus käyttää hyväksi toisen kiinteistöä;

2) oikeus elinkorkoon ja eläkkeeseen sekä oikeus kiinteistön tuottoon ja muuhun sellaiseen etuuteen, jos oikeus on tarkoitettu olemaan voimassa oikeutetun elinajan tai määräajan, josta verovuoden päättyessä on jäljellä vähintään viisi vuotta, siltä osin kuin oikeuden vuosituohto ylittää 2 500 markkaa;

3) erikseen luovutettavissa olevat vastiketta vastaan hankitut aineettomat oikeudet, kuten patenttioikeus sekä oikeus kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen, valokuvaan ja tavaramerkkiin;

4) oikeus rakennetun tai rakenteilla olevan kosken vesivoimaan.

120 §

Veronalaisia varoja eivät ole:

1) yksinomaan verovelvollisen ja hänen perheensä henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu koti- ja muu irtaimisto, kuitenkin niin, että autot, moottoripyörät ja -veneet, purjeveneet sekä muut niihin verrattavat esineet samoin kuin tavanomaista suuremman arvoiset korut ja muut arvoesineet ovat veronalaisia varoja;

2) vuokra- tai muu siihen rinnastettava oikeus asuntoon eikä myöskään oikeus tasavallan presidentin toimen hoitamisesta valtiolta saatua asunto- ja muuhun etuun;

3) oikeus lakisääteiseen eläkkeeseen taikka sellainen eläkeoikeus tai oikeus muuhun etuuteen, joka perustuu verovelvollisen tai hänen puolisonsa tahi vanhempiensa aikaisempaan

virka- tai työsuhteeseen taikka siihen liittyvään vakuutukseen, tai joka on myönnetty henkilövahingon korvauksena tahi perustuu sotilasmammalainsäädäntöön, tapaturma- tai sairausvakuutukseen;

4) oikeus syytinkiin;

5) oikeus avustukseen, jonka välien rikkoutumisen vuoksi jatkuvasti erillään asuva taikka avioerossa elävä puoliso saa velvoitteen nojalla määrääjoin toiselta puolisoilta;

6) oikeus lapsilisään, huoltoapuun tai muuhun lain nojalla myönnettyyn avustukseen;

7) lykkäävän ehdon täyttyessä voimaan tuleva oikeus ja sellainen oikeus, jota verovelvollinen voi vasta tuonnetun käyttäen hyväkseen, niihin luettuna myös, mikäli jäljempänä ei toisin säädetä, oikeus omaisuuteen, josta toinen toistaiseksi saa tuoton;

8) osuus erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän tai yhteisetuuden varoihin sekä 4 §:ssä tarkoitettua ulkomaisen yhtymän ja ulkomaisen kuolinpesän Suomessa oleviin varoihin;

9) uittoyhdistyksen uittoväylään kuuluvat kiinteät laitteet ja johtopuomit sekä uittosäännoissa määrättyt muut rakenteet ja laitteet;

10) verovelvollisen maataloustuotantoaan varten pitämät kotieläimet ja hänen harjoittamastaan maataloudesta saamansa tuotteet sekä sitä varten hankitut siemenet, lannoitteet, väkirehut ja muut sellaiset tarvikkeet, eivätkä verovelvollisen porotaloutta varten pitämät porot;

11) maanhankintalain (396/45) 98 §:n 1 momentissa, maankäyttölain (353/58) 68 §:ssä ja porotilalain 7a ja 13 §:ssä, sellaisina kuin niistä kaksi viimeksi mainittua lainkohtaa ovat 10 päivänä toukokuuta 1974 annetussa laissa (351/74), tarkoitettuun hallintasopimukseen perustuvat oikeudet;

12) oikeus vesivoimaan sellaisessa koskessa, joka ei ole rakennettu tai rakenteilla.

121 §

Omistajan veroiseksi katsotaan:

1) kiinteän omaisuuden haltija, jolla on omaisuuteen pysyvä hallintaoikeus;

2) ehdollisen tontin haltija;

3) eloonjäänyt puoliso, jolla keskinäisen testamentin nojalla tai muutoin on oikeus saada elinajakseen tuotto sellaisesta omaisuudesta, jonka omistusoikeus on hänen rintaperillisellään.

Jos jollakin muutoin on oikeus nauttia tuotto toisen omaisuudesta, luetaan omaisuuden

arvo, sen mukaan kuin kohtuulliseksi katsotaan, kokonaan tai osittain, kuitenkin vähintään 138 §:n mukaiselta osalta, tuottoon oikeutetun varoiksi ja muulta osalta omistajan varoiksi.

2 luku

Varojen arvostaminen

122 §

Varoihin kuuluva omaisuus arvostetaan, jollei jäljempänä toisin säädetä, siihen käypään arvoon, joka sillä oli verovuoden päättyessä omistajan hallussa ja sillä paikalla, missä se oli.

Käyvällä arvolla tarkoitetaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa.

123 §

Vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden arvoksi katsotaan verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva omaisuuden hankintamenon osa, ei kuitenkaan käypää arvoa korkeampaa määrää. Maatilan, muun kiinteistön sekä rakennuksen ja rakennelman samoin kuin käyttöomaisuuteen kuuluvan arvopaperin arvo määrätään kuitenkin jäljempänä tässä luvussa säädetyllä tavalla ja nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen arvo ottamatta huomioon veronhuojennuslainsäädännön perusteella tehtyjä poistoja.

124 §

Maatalousmaan ja sen kasvuston arvoksi katsotaan maatalousmaan keskimääräinen vuotuinen tuotto kerrottuna seitsemällä. Maatalousmaaksi katsotaan pelto, puutarha sekä luonnonniitty ja luonnonlaidun. Verohallitus vahvistaa vuosittain pellon keskimääräisen vuotuisen tuoton kunnittain hehtaarilta siten, että sen muutos viimeksi vahvistettuun keskimääräiseen vuotuisen tuottoon verrattuna vastaa kuluttajahintaindeksin muutosta verovuotta edeltäneen vuoden syyskuusta verovuoden syyskuuhun.

Jos verovuoden aikana tapahtuneen kuntaajan muutoksen vuoksi pellolle viimeksi vahvistetut keskimääräiset vuotuiset tuotot poikkeavat toisistaan kunnan eri osissa, pellon viimeksi vahvistettuna keskimääräisenä vuotuisena tuottona pidetään näiden tuottojen pintaalojen suhteessa painotettua keskiarvoa.

Puutarhan keskimääräiseksi vuotuiseksi tuotoksi katsotaan 150 prosenttia sekä luonnonniittyn ja luonnonlaitumen keskimääräiseksi vuotuiseksi tuotoksi 35 prosenttia vahvistetusta pellon keskimääräisestä vuotuisesta tuotosta.

Salaojitetun maatalousmaan arvoon lisätään verohallituksen vuosittain hehtaarilta vahvistama lisäarvo (*salaojituslisä*). Salaojituslisä vahvistetaan siten, että sen muutos viimeksi vahvistettuun salaojituslisään verrattuna vastaa kuluttajahintaindeksin muutosta verovuotta edeltäneen vuoden syyskuusta verovuoden syyskuuhun.

125 §

Metsän arvoksi katsotaan sen tuloverotuksessa vahvistettu puhdas tuotto kerrottuna luvulla 10. Jos maatilan metsän puuston arvo olennaisesti poikkeaa samassa kunnassa olevien samanlaatuisten metsämaiden puustojen keskimääräisestä arvosta, on metsän edellä mainituin tavoin laskettua arvoa harkinnan mukaan korotettava tai alennettava. Metsäksi luetaan maapohja ja puusto.

126 §

Maatilan tuotantorakennuksen rakennuspaikan, joka käsittää rakennuksen alla olevan maan sekä sen välittömässä läheisyydessä olevan pihamaan, käypä arvo määrätään kertomalla vastaavan suuruuselle maatalousmaalle 124 §:n nojalla määrättävä verotusarvo luvulla 4.

Maatilan asuinrakennuksen rakennuspaikan arvo määrätään noudattaen 130 §:n muuta kiinteistöä kuin maatilaa koskevia säännöksiä.

Maatilaan kuuluva kiven-, soran-, saven- ja turpeenottoaika tai muu etuus, jota käytetään muuhun kuin maatilatalouden omiin tarpeisiin, arvostetaan siihen pääoma-arvoon, joka sillä laskettuna etuudesta saatavan puhtaan tulon, etuuden todennäköisen kestoajan ja 8 prosentin korkokannan mukaan on verovuoden päättyessä.

127 §

Maatilalla olevan asuinrakennuksen arvo määrätään noudattaen 131 §:n muuta asuinrakennusta koskevia säännöksiä.

Maatalousrakennuksen ja maatilalla olevan rakennelman arvoksi katsotaan tuloverotuksessa verovuoden päättyessä poistamatta oleva rakennuksen ja rakennelman hankintamenon osa.

128 §

Maataloudessa käytettävien koneiden, kaluston ja laitteiden arvoksi katsotaan verovuoden päättyessä tuloverotuksessa poistamatta oleva omaisuuden hankintamenon osa, ei kuitenkaan käypää arvoa korkeampaa määrää.

Kotieläinten, mikäli ne eivät ole varallisuusverosta vapaat, arvoksi katsotaan niiden käypä arvo sen mukaan kuin verohallitus tarkemmin määrää.

129 §

Muun kiinteistön kuin maatilan arvo määrätään erikseen maapohjan ja rakennusten osalta.

130 §

Maapohjan, jollaisena pidetään myös sellaista maatilaa kuuluvaa rakennusmaa-aluetta, jolle on vahvistettu asema- tai rakennuskaava, käypää arvoa määrättäessä on otettava huomioon kiinteistön käyttötarkoitus, rakennusoikeus, sijainti, liikenneyhteydet, sopivuus rakennustarkoituksiin, kunnallisteknisten töiden valmiusaste sekä laadultaan ja sijainniltaan vastaavista kiinteistöistä paikkakunnalla vapaassa kaupassa normaaleissa oloissa maksettujen hintojen perusteella todettu kohtuullinen hintataso.

Sellaisen maatilaa kuuluvan rakennusmaa-alueen, josta verovelvollinen on myynyt ja voi edelleen myydä maata rakennustarkoituksiin, arvo määrätään noudattaen soveltuvien osien 1 momentin säännöksiä. Lisäksi on otettava huomioon rakennusmaa-alueesta teiksi ja yleisiksi alueiksi käytettävän maan osuus sekä se aika, jonka arvioidaan kuluvan ennen kuin maata todennäköisesti tullaan käyttämään rakennusmaana.

Jos tontin tai rakennuspaikan rakennusoikeutta ei ole käytetty täyteen määrään ja jos sillä olevien rakennusten arvo ei ole tontin arvoon verrattuna vähäinen, tontin arvoa on alennettava kohtuullisesti.

Verohallitus vahvistaa vuosittain kunkin kunnan osalta ne tarkemmat perusteet, joiden mukaan maapohjan verotusarvo lasketaan verotusta toimitettaessa.

131 §

Rakennuksen, rakennelman ja vesivoimalaitoksen arvoksi katsotaan, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää, rakennuksen, rakennelman ja vesivoimalaitoksen

jälleenhankinta-arvo vähennettynä seuraavilla vuotuisilla ikäalennuksilla:

1) asuin-, toimisto- ja muu niihin verrattava rakennus:

puinen 1,25 % ja kivinen 1 %;

2) myymälä-, varasto-, tehdas-, työpaja-, talous- ja muu niihin verrattava rakennus sekä muu kuin vesivoimalaitokseen kuuluva voima-asema:

puinen 5 % ja kivinen 4 %;

3) varasto ja muu rakennelma 10 %;

4) vesivoimalaitokseen kuuluva rakennus, pato, allas ja muu rakennelma 1 %.

Jos rakennus tai rakennelma on vaurioitunut tai muutoin menettänyt arvoaan enemmän kuin ikäalennukset edellyttävät, on jälleenhankinta-arvoa vähennettävä arvon alenemista vastaavalla määrällä. Jos rakennuksessa tai rakennelmassa on sen valmistumisen jälkeen suoritettu perusparannuksia tai huomattavia kunnossapitotöitä, on ikäalennusta harkinnan mukaan alennettava.

Käytössä olevan rakennuksen tai rakennelman arvoksi katsotaan 1 momentin säännösten estämättä vähintään 20 prosenttia rakennuksen tai rakennelman jälleenhankinta-arvosta. Käytössä olevaan vesivoimalaitokseen kuuluvan rakennuksen, padon, altaan ja muun rakennelman arvoksi katsotaan kuitenkin vähintään 40 prosenttia niiden jälleenhankinta-arvosta.

132 §

Jos maatilan tai muun kiinteistön tässä luvussa tarkoitettujen eri osien ja etuuksien arvojen yhteismäärä on kiinteistön todennäköistä luovutushintaa suurempi, katsotaan todennäköinen luovutushinta kiinteistön arvoksi.

133 §

Verohallitus vahvistaa verotusarvon kotimaisille obligaatioille sekä sellaisten osakeyhtiöiden, lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiöitä, osakkeille, joiden osakepääoma verovuotta edeltäneen kalenterivuoden päättyessä on ollut vähintään 1 500 000 markkaa, niin myös osakkeille ja muille arvopapereille sekä vakioiduille optioille ja termiineille, joiden osalta verohallitus katsoo sen tarpeelliseksi.

Verohallitus laatii ehdotuksen 1 momentissa tarkoitettujen arvopareiden verotusarvoksi ennen verovuoden lokakuun loppua, minkä jälkeen se, jonka etua asia saattaa koskea, sekä myös arvopaperin antaja voivat seuraavan marraskuun aikana tehdä verohallitukselle eh-

dotusta vastaan muistutuksensa. Verohallituksen on seuraavan joulukuun loppuun mennessä toimitettava verotusarvojen lopullinen vahvistaminen ja julkaistava niistä luettelo, niin että se on verovelvollisten saatavana viimeistään tammikuun 15 päivänä.

Arvopaperin verotusarvoa ei saa vahvistaa sille 2 momentissa mainittuun ehdotukseen otettua arvoa suuremmaksi, ellei siihen anna aiheutta ehdotusta laadittaessa sattunut olennainen erehdys tai olosuhteiden muuttuminen taikka muu niihin verrattava syy.

Verohallituksen arvopaperin verotusarvon vahvistamista koskevaan päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta, ellei arvoa ole vahvistettu sille 2 momentissa tarkoitettuun ehdotukseen otettua arvoa suuremmaksi.

134 §

Arvopaperipörssissä noteeratun osakkeen verotusarvoksi vahvistetaan 70 prosenttia sen käyvästä arvosta. Näiden osakkeiden, arvopaperipörssissä noteerattujen obligaatioiden sekä vakioitujen optioiden ja termiinien arvo vahvistetaan 133 §:ssä mainittua ehdotusta tekevä.

135 §

Valtiovarainministeriö antaa tarkemmat määräykset niistä perusteista, joiden mukaan verolautakunta vahvistaa asunto-osakeyhtiöiden osakkeiden, asunto- ja muiden osuuskuntien osuuksien sekä muiden arvopapereiden, joiden arvoa verohallitus ei ole vahvistanut, käyvän arvon. Jos verolautakunta on määrännyt arvopapereiden tai osuuksien arvon, voidaan verotukseen tältä osin hakea muutosta siinä järjestyksessä, kuin verotuslaissa säädetään.

136 §

Ulkomainen raha ja ulkomaisen rahan määräiset arvopaperit ja saamiset arvostetaan verovuoden viimeisen päivän virallisen ostokurssin sekä velat mainitun ajankohdan virallisen myyntikurssin mukaan. Jos saaminen tai velka on suoritettava vaihtoehtoisesti Suomen tai ulkomaisella rahalla, on, jos valintaoikeus on velkojalla, arvo määrättävä sen raha-arvon perusteella, jonka mukaisesti saamisen tai velan arvo on suurempi, sekä jos valintaoikeus on velallisella, sen raha-arvon perusteella, jonka mukaan mainittu arvo on pienempi.

137 §

Koroton saaminen, joka ei ole verovuoden päättyessä erääntynyt, arvostetaan siihen arvoon, joka sillä, laskettuna 8 prosentin korkokannan mukaan ja ottaen lukuun vain täydet vuodet, oli verovuoden päättyessä. Muun saamisen arvoksi katsotaan sen nimellisarvo. Epävarma tai suuruudeltaan epämääräinen saaminen arvostetaan todennäköiseen arvoonsa.

138 §

Rajoittamattoman ajan voimassa olevan nautintaoikeuden ja omaisuuden tuottoon tai muuhun etuun saadun oikeuden arvo on oikeudesta saatavan vuositulon määrä kerrottuna luvulla 12,5.

Verovelvollisen jäljellä olevaksi eliniäksi tarjotun nautintaoikeuden, eläkkeen ja muun edun arvo lasketaan kertomalla edusta saatavan vuositulon määrä etuun oikeutetun henkilön iän mukaan määräytyvällä kertoimella seuraavasti:

verovelvollisen ikä	luku, jolla vuositulon määrä kerrotaan
alle 44 vuotta	12
44—52 „	11
53—58 „	10
59—63 „	9
64—68 „	8
69—72 „	7
73—76 „	6
77—81 „	5
82—86 „	4
87—91 „	3
92 tai enemmän	2.

139 §

Verovelvolliselle määrävuosiksi tuleva etuus arvostetaan siihen pääoma-arvoon, joka sillä on verovuoden päättyessä laskettuna etuuden voimassaoloajasta jäljellä olevien täysien vuosien luvun ja 8 prosentin korkokannan mukaan.

140 §

Jos verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt omistamaansa rakennusta tai asunto-osakeyhtiön osakkuuden taikka asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen ja sen tonttimaan sekä

osakkeen ja osuuden tämän luvun säännösten mukaan määritettyä arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä 125 000 markkaa, 40 prosentilla.

Jos verovelvollisen omistamassa rakennuksessa on kaksi tai useampia huoneistoja, joista verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt jotakin huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen omana asuntona käytetyn osan ja sitä vastaavan tonttimaan arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä 125 000 markkaa, 1 momentissa säädettyllä tavalla.

3 luku

Vähennykset varoista

141 §

Veronalaisista varoista vähennetään verovelvollisen velat.

Velkoja ovat muun ohessa:

1) vakuutuslaitoksen korvaus- ja vakuutusmaksurahasto sekä eläkesäätiön ja muun eläkelaitoksen eläkesitoumuksista johtuva vakuutusteknisten perusteiden mukaan laskettu eläkevastuu;

2) velvoite, jonka nojalla verovelvollisen tulee vastikkeetta tai kerta kaikkiaan annetusta vastikkeesta toimittaa toiselle rahanarvoinen suoritus tai antaa toisen jossakin suhteessa käyttää hyväkseen kiinteää omaisuuttaan, jos velvoitetta vastaava oikeus on veronalainen, taikka eläkeoikeus tai oikeus syytinkiin.

Velkana ei pidetä omaa pääomaa.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen velkojen arvo määrätään vastaavan oikeuden arvostusperusteen mukaan.

142 §

Henkilö, joka verovuoden päättyessä ei ole asunut Suomessa, sekä ulkomainen yhteisö saa vähentää ainoastaan sen velan ja velvoitteen, joka kohdistuu täällä verovuoden päättyessä olleeseen omaisuuteen.

Jos Suomessa liikettä harjoittava verovelvollinen on välittömästi tai välillisesti riippuvainen henkilöstä, joka ei asu Suomessa, tai ulkomaisesta yrityksestä, joka taloudellisesti osallistuu hänen yritykseensä tai jolla on vaikutusvaltaa sen johtoon taikka johon yritykseen verovelvollinen taloudellisesti osallistuu tai jonka yrityksen johtoon hän voi vaikuttaa, verovelvollisen varoista ei saa vähentää sitä osaa velasta,

jota on pidettävä pääomansijoituksena täällä olevaan liikkeeseen.

143 §

Suomessa asuvien puolisoiden yhteenlasketuista varoista vähennetään 50 000 markkaa. Jos toisella puolisoilla tällöin on velkoja enemmän kuin varoja, otetaan erotus huomioon toisen puolison verotettavan varallisuuden vähennyksenä, ei kuitenkaan enempää kuin kolmannes viimeksi mainitun puolison verotettava varallisuudesta.

Verovelvollisen, joka on asunut Suomessa ja verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan, varoista vähennetään jokaisesta sellaisesta lapsesta 10 000 markkaa. Vähennys myönnetään kuitenkin vain toiselle yhteenlasketun varallisuuden perusteella verotettavista puolisoista. Jos molemmilla puolisoilla on varoja, vähennyksen saa vain se puoliso, jonka varojen määrä on suurempi.

VII OSA

Vero

1 luku

Valtionvero

144 §

Verovelvollisen valtiolle suoritettava tulovero määrätään verotettavan tulon perusteella ja varallisuusvero verotettavan varallisuuden perusteella sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

145 §

Luonnollisen henkilön, erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän, yhteisyyden ja 34 §:n 2 momentissa tarkoitettua yhtymän tulovero määrätään *progressiivisen tuloveroasteikon* perusteella ja varallisuusvero *progressiivisen varallisuusveroasteikon* perusteella.

Yhteisön tulovero määrätään *yhteisön tuloveroprosentin* ja yhteisön varallisuusvero *yhteisön varallisuusveroprosentin* mukaan.

Kultakin vuodelta toimitettavassa verotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista säädetään erikseen.

146 §

Suurimman osan verovuodesta Suomessa asuneen verovelvollisen tuloverosta vähenne-

tään 660 markkaa, jos hänellä on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta, jonka haitta-aste esitetyn selvityksen mukaan on 100 prosenttia tai, jos prosenttimäärä on pienempi, mutta kuitenkin vähintään 30 prosenttia, prosenttimäärän osoittama osuus 660 markasta (*valtionverotuksen invalidivähennys*). Jos verovelvollinen on verovuonna saanut pakolliseen eläketurvaan perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä, katsotaan hänen haitta-asteensa ilman eri selvitystä 100 prosentiksi, jos eläke on myönnetty täytenä, ja 50 prosentiksi, jos se on myönnetty osaeläkkeenä, jollei verovelvollisen haitta-asteen esitetyn selvityksen perusteella katsota olevan suurempi. Verovelvollinen säilyttää oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeen mukaiseen invalidivähennykseen senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke on muuttunut vanhuuseläkkeeksi. Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä perusteista, joiden mukaan haitta-aste määritellään, sekä invalidivähennyksen saamiseksi esitettävästä selvityksestä.

Jos verovelvolliselle, johon sovelletaan tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä, ei ole määrätty tuloveroa tai jos se ei riitä valtionverotuksen invalidivähennyksen tekemiseen, vähennys tai siitä vähentämättä jäänyt määrä vähennetään verovelvollisen puolison tuloverosta.

147 §

Jos verotettava tulo nousee yli täysien kymmenien markkojen tai verotettava varallisuus yli täysien satojen markkojen, jätetään ylimenevä osa huomioon ottamatta.

Puolisoiden verotuksessa 1 momentin säännöstä sovelletaan erikseen kummankin puolison tuloon ja varallisuuteen.

148 §

Jos kotimaisen yhteisön verotettava tulo on alle 100 000 markkaa tai verotettava varallisuus alle 50 000 markkaa, otetaan edellisessä tapauksessa tuloveron määräämisen perusteeksi ainoastaan yhtä monta täyttä prosenttia yhteisön verotettavasta tulosta kuin siihen sisältyy 1 000 markan määriä ja jälkimmäisessä tapauksessa, mikäli yhteisö ei ole varallisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaa, varallisuusveron määräämisen perusteeksi yhtä monta täyttä prosenttia yhteisön verotettavasta varallisuudesta kuin siihen sisältyy 500 markan määriä.

149 §

Jos progressiivisen tuloveroasteikon mukaan verotettava on verovuonna saanut vähintään 6 000 markan tulon, jonka on katsottava etu- tai jälkikäteen kertyneen kahdelta tai useammalta vuodelta ja joka on vähintään neljäsosa hänen verovuonna saamiensa veronalaisten tulojen yhteismäärästä, on tällaista kertatuloa verotettaessa verovelvollisen ennen verotuksen päättymistä esittämästä vaatimuksesta toimitettava *tulontasaus*.

Tulontasasta varten edellä tarkoitettu kertatulo jaetaan niiden vuosien lukumäärällä, joilta tulon katsotaan kertyneen, kuitenkin enintään viidellä. Näin lasketuista tulon osista yksi lisätään verovelvollisen verovuoden muuhun verotettavaan tuloon. Muille tulon osille lasketaan verovuoden progressiivisen tuloveroasteikon mukaan vero, jonka on kuitenkin oltava vähintään 15 prosenttia tulon osasta. Tulon osan tällä tavoin laskettu vero kerrotaan kertymisvuosien lukumäärällä verovuotta lukuun ottamatta ja pannaan maksettavaksi verovuoden verona. Jos yhteisyyden tulo on kertynyt useammalta kuin 10 vuodelta, kertatulon muusta kuin verovuoden verotettavaan tuloon lisäystä osasta pannaan veroa maksettavaksi enintään 30 prosenttia tästä tulon osasta.

Kahdelta tai useammalta vuodelta kertyneenä tulona voidaan pitää muun muassa:

- 1) vuotta pidemmältä vuokrakaudelta saatua kertavuokraa, jollei sitä ole pidettävä elinkeinotulona;
- 2) liikettä luovutettaessa saatua tuloa;
- 3) tuloja tekijänoikeudesta tai patentista;
- 4) aikaisemmilta vuosilta saatua palkkaa tai verovuodelta ja sitä edeltäneeltä vuodelta saatua eläkettä;
- 5) verovelvollisen työstä erotessaan saamaa kertasuoritusta;
- 6) henkivakuutuksesta saatua kertasuoritusta, jollei sitä ole pidettävä elinkeinotulona.

Kahdelta tai useammalta vuodelta kertyneenä tulona ei pidetä satunnaista myyntivoittoa eikä omaisuuden luovutusvoittoa.

150 §

Kummallekin puolisolalle maksuunpannaan tulovero erikseen sen verotettavan tulon perusteella, josta häntä 24 §:n nojalla verotetaan.

Yhteenlasketun varallisuuden perusteella määrätystä varallisuusverosta kummallekin puolisolalle maksuunpannaan se osa, joka vastaa

hänen varallisuutensa suhdetta puolisoitten yhteenlaskettuun varallisuuteen.

151 §

Kotona olevan alaikäisen lapsen muusta tulosta kuin ansiotulosta 29 §:n mukaisesti määrättävä vero lasketaan siten, että lapsen ja vanhemman yhteenlasketusta tulosta menevästä verosta vähennetään vanhemman tulosta menevä vero, minkä jälkeen erotus katsotaan lapsen veroksi ja maksuunpannaan hänelle.

152 §

Kotona olevan alaikäisen lapsen varallisuudesta määrättävä vero lasketaan siten, että lapsen ja vanhempien yhteenlasketusta varallisuudesta menevästä verosta vähennetään vanhempien varallisuudesta menevä vero, minkä jälkeen erotus katsotaan lapsen veroksi ja maksuunpannaan hänelle.

153 §

Verovelvollisen suoritettava tulovero ja varallisuusvero vahvistetaan kumpikin erikseen täysin markoin siten, että ylimenevä osa jätetään lukuun ottamatta.

2 luku

Kunnallisvero

154 §

Verovelvollisen verotettavasta tulosta vastaa yhden markan määrä yhtä veroäyriä.

Jos verovelvolliselle kunnassa vahvistettavien veroäyrien määrä jäisi alle sadan, ne jätetään määräämättä.

Verovelvollisen suoritettava kunnallisvero vahvistetaan täysin markoin siten, että ylimenevä osa jätetään lukuun ottamatta.

155 §

Veroäyrien hinnan määräämisestä säädetään kunnallislaissa.

VIII OSA

Erityisiä säännöksiä

1 luku

Verotuksen kattosääntö

156 §

Jos verovuonna Suomessa asuneen luonnollisen henkilön tai erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän verovuoden tulosta ja varallisuudesta menevän valtionveron sekä tulon perusteella määrätyn kunnallisveron, kirkollisveron, kansaneläkevakuutusmaksun ja sairausvakuutusmaksun yhteismäärä on suurempi kuin 70 prosenttia verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistetusta verotettavasta tulosta, verovelvollisen maksettavaksi ei panna tämän määrän yli menevää valtionveron osaa. Verovelvollisen maksettavaksi verotuslain 77 §:n nojalla määrätty veronkorotus maksuunpannaan kuitenkin kokonaan.

Puolisoiden verotuksessa määräytyy 1 momentissa tarkoitettu verojen maksuunpanematta jättäminen heidän tulojensa ja verojensa yhteismäärän perusteella.

Verojen ja maksujen enimmäismäärää 1 ja 2 momentin mukaan laskettaessa ei oteta huomioon tuloja, joista on suoritettava vain kunnallisveroa, eikä verotuslain 77 §:n nojalla määrättyä veronkorotusta.

2 luku

Verosopimukset

157 §

Hallituksella on oikeus kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi tai lieventämiseksi vastavuoroisuuden edellytyksellä sopia vieraan valtion kanssa tietyn tulon tai tiettyjen verojen osalta verottamisoikeuden jakamisesta mainitun valtion ja Suomen välillä taikka siitä, että verovelvollinen kokonaan tai osaksi vapautetaan suorittamasta Suomessa veroa. Tällaisten sopimusten perusteella toimitetun verotuksen on katsottava tapahtuneen tämän lain mukaan.

158 §

Jos kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyllä tai muulla kansainvälisellä sopimuksella on rajoitettu Suomen verottamisoikeutta tai Suomi on kokonaan luopunut verottamisoikeutensa käyttämisestä

tietyn tulon tai tiettyjen varojen osalta, sovelletaan, mikäli se sopimuksen mukaan on sallittua, verovelvollista täällä verotettaessa sitä verokantaa, jota olisi ollut sovellettava, jos hänen verotettava tulonsa tai varallisuutensa olisi vahvistettu ottamatta huomioon sopimuksen määräyksiä.

Jos 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen määräyksistä johtuu, että täällä määrättävästä verosta on vähennettävä ulkomainen vero, vähennetään täällä samasta tulosta suoritettavasta verosta määrä, joka näytetään vieraassa valtiossa suoritetuksi. Vähennys ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin määrä, joka vastaa yhtä suurta osaa täällä suoritettavasta verosta, kuin vieraasta valtiosta saadun tulon määrä on verovelvollisen täällä lasketusta kokonaistulosta.

Mitä 2 momentissa on säädetty tulosta, on soveltuvin osin voimassa varallisuudesta.

IX OSA

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

159 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1989. Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa.

Tällä lailla kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annettu tulo- ja varallisuusverolaki (1043/74), velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta verotuksessa 20 päivänä joulukuuta 1974 annettu laki (953/74), merityötulosta verotuksessa tehtävästä vähennyksestä 14 päivänä kesäkuuta 1985 annettu laki (455/85) ja Oy Yleisradio Ab- nimisen yhtiön verovaudesta annettu laki (381/51).

160 §

Tämän lain perheverotusta koskevien säännösten estämättä vuodelta 1989 toimitettavassa valtionverotuksessa sen puolison, jolla on ansiotuloja vähemmän kuin toisella puolisoilla tai jolla ei ole ansiotuloja lainkaan, muut tulot kuin ansiotulot lisätään toisen puolison tuloihin siltä osin kuin niiden määrä ylittää 6 500 markkaa. Veron määrää laskettaessa ja veroa maksuunpantaessa on tällöin noudatettava ennen tätä lakia voimassa olleen tulo- ja varallisuusverolain 61 §:n säännöksiä.

Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa alaikäisen lapsen ja hänen vanhempiensa tulon yhteisverotukseen sovelletaan ennen tätä lakia

voimassa olleen tulo- ja varallisuusverolain 17c ja 61a §:ää.

161 §

Ennen tämän lain voimaantuloa kuolleen henkilön kuolinpesän osalta 33 §:ssä tarkoitettu kolmen vuoden määräaika lasketaan vuoden 1989 alusta.

162 §

Tämän lain 35 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa. Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa yhtymän saamat osingot ja korot otetaan huomioon yhtymän verotuksessa ennen tätä lakia voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

163 §

Yhteisöjen purkamisiin, joissa ilmoitus selvitystilaan asettamisesta on tehty rekisteröintiä varten ennen tämän lain voimaantuloa sekä sulautumisiin, joissa sulautumissopimuksesta on tehty ilmoitus rekisteröintiä varten tai, jos tällaista ilmoitusta ei ole säädetty tehtäväksi, sulautumiseen on haettu suostumusta tuomioistuimelta tai muulta viranomaiselta ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

164 §

Vuodelta 1989 toimitettavaa verotusta varten 50 §:ssä tarkoitettua päivärahaa ei ole vahvistettava yli 10 tuntia kestävästä työmatkasta 100 markkaa ja yli 6 tuntia kestävästä työmatkasta 50 markkaa pienemmäksi.

Vahvistaessaan edellä 50 §:ssä tarkoitettujen työnantajalta työmatkasta saatujen matkustamiskustannusten korvausten perusteita ja määriä verohallituksen on vahvistettava verovelvollisen omistamallaan tai hallitsemallaan kulku- neuvolla tekemästä työmatkasta suoritettavien matkustamiskustannusten korvausten enimmäismäärät samoiksi kuin ne ovat työn suorittamisesta aiheutuneiden kustannusten arvioimisesta ennakonpidätystä toimitettaessa 31 päivänä maaliskuuta 1988 annetun verohallituksen päätöksen (316/88) 8 §:ssä.

165 §

Kotimaisen osakeyhtiön tai osuuskunnan toiselta kotimaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta saamat sellaiset osingot ja osuuspääoman korot, joihin ei liity oikeutta yhtiöveron

hyvitykseen, ovat verovapaata tuloa sen mukaan kuin ennen tätä lakia voimassa olleen tulo- ja varallisuusverolain 23 §:ssä on säädetty.

Luonnollisella henkilöllä tai erillisenä verovelvollisena verotettavalla kotimaisella kuolinpesällä on oikeus 97 §:ssä tarkoitettuun omaisuustulovähennykseen myös niiden kotimaiselta osakeyhtiöltä saatujen osinkojen perusteella, jotka eivät oikeuta yhtiöveron hyvitykseen.

166 §

Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa verovapaata tuloa ovat avustuskassalaissa (471/42) tarkoitettujen sairauskassojen suorittamat etuudet ennen tätä lakia voimassa olleen tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädettyin edellytyksin sekä edellä mainitun pykälän 22 kohdassa tarkoitettu reserviläispalkka.

167 §

Ennen tämän lain voimaantuloa otetusta 59 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilövakuutuksesta on verovelvollisen veronalaista tulo määrä, joka saadaan, kun vakuutusmaksuista vähennetään vakuutuksella 31 päivänä joulukuuta 1988 ollut muutosarvo 10 prosentilla korotettuna ja lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen maksetut vakuutusmaksut. Yli 10 vuotta voimassa olleen edellä mainituin tavoin lasketun vakuutuksen tuotosta on veronalaista tuloa 50 prosenttia.

Ennen tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta 29 päivänä marraskuuta 1985 annetulla lailla (897/85) lain 20 §:ään lisätyn uuden 11 kohdan voimaantuloa otettuihin vakuutuksiin tuota lakia sovelletaan siten, että vuonna 1981 tai sitä ennen otetun vakuutuksen perusteella saadun pääoman veronalaisuus määräytyy ennen mainitun lain voimaantuloa 1 päivänä tammikuuta 1986 voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Jos 2 momentissa tarkoitettu vakuutus on otettu vuosina 1982 — 1985, vakuutuksen nojalla saadusta pääomasta on veronalaista tuloa seuraava, vakuutuksen ottamisvuoden mukaan määräytyvä suhteellinen osuus:

vakuutuksen ottamisvuosi	veronalainen osuus pääomasta
1982	20 prosenttia
1983	40 prosenttia
1984	60 prosenttia
1985	80 prosenttia.

Jos ennen 2 momentissa mainitun lain voimaantuloa otetusta vakuutuksesta saatu pääoma on verovelvollisen veronalaista tuloa siinä mainitun 20 §:n 11 kohdan nojalla, saa verovelvollinen vähentää tuloksi luetusta määrästä mainitussa lainkohdassa tarkoitettua vakuutuksesta maksetut vakuutusmaksut siltä osin kuin ne on luettu aikaisemmin toimitetuissa verotuksissa verovelvollisen tuloksi, enintään kuitenkin tuloksi luetun pääoman määrän.

168 §

Syytingin nojalla rahana tai muuna tavarana kuin luonnontuotteina saadut etuudet ovat veronalaista tuloa, jos ne suoritetaan tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen tehtyjen kiinteistön luovutussopimusten perusteella.

169 §

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyistä kaupoista ja muista luovutuksista saatujen myyntivoittojen verotuksessa sovelletaan ennen tätä lakia voimassa olleita satunnaista myyntivoittoa ja omaisuuden luovutusvoittoa koskevia säännöksiä.

Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa sovelletaan ennen tätä lakia voimassa olleita oman asunnon myyntivoiton verotusta koskevia säännöksiä.

170 §

Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa verovelvollisella on oikeus 101 §:ssä tarkoitettuun lapsenhoitovähennykseen verovuonna vähintään 2 ja enintään 7 vuotta täyttäneen lapsen elättämisen perusteella.

171 §

Verovelvollinen, jolla ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan on ollut oikeus invalidivähennykseen alemman kuin 30 prosentin haitta-asteen perusteella, saa tämän lain mukaiset invalidivähennykset aikaisemmin verotuksessa todetun prosenttimäärän mukaisina silloinkin, kun haitta-asteen prosenttimäärä on pienempi kuin 30 prosenttia.

172 §

Merityötulosta verotuksessa tehtävästä vähennyksestä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu merimiesverolautakunta toimii tämän lain 96 §:ssä tarkoitettuna lautakuntana lain voimaantullessa meneillään olevan toimikautensa loppuun.

173 §

Tämän lain 127 ja 131 §:ää sovellettaessa ennen vuotta 1989 valmistuneen rakennuksen verotusarvo vahvistetaan enintään 30 prosenttia sille verovuotta edeltäneeltä verovuodelta toimitetussa verotuksessa vahvistettua arvoa korkeammaksi.

174 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Jos muussa lainsäädännössä viitataan tämän lain säätämisen yhteydessä kumottuun lakiin tai lainkohtaan, on viittauksen katsottava tarkoittavan tätä lakia tai tämän lain vastaavaa lainkohtaa.

Jos muussa lainsäädännössä mainitaan veronalainen tai verotettava omaisuus taikka omaisuusvero, sillä on katsottava tarkoitettavan veronalaista tai verotettavaa varallisuutta taikka varallisuusveroa.

2.

Laki**ennakkoperintälain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä marraskuuta 1959 annetun ennakkoperintälain (418/59) 31 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä kesäkuuta 1987 annetussa laissa (584/87), ja *muutetaan* 4 §:n 3 momentti, 5 §:n 1 momentti, 8 §:n 3 momentti ja 58 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1987 annetussa laissa (581/87), 8 §:n 3 momentti 23 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1018/76) ja 58 §:n 1 momentti 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (612/78), näin kuuluviksi:

4 §

Palkkaan luetaan myös luontoisedut, jotka arvioidaan rahaksi verohallituksen vahvistamien perusteiden mukaan.

5 §

Ennakonpidätys on toimitettava:

1) eläkkeestä ja elinkorosta;
2) päivärahasta, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahasta sekä muusta tulojen ja elatuksen vähentymisestä maksettavasta korvauksesta, joka perustuu sairausvakuutuslakiin, kansaneläkelakiin, potilasvahinkolakiin tai pakolliseen tapaturma- tai liikennevahinkoturvaan;

3) rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain (935/73) nojalla tulojen ja elatuksen vähentymisestä maksettavasta korvauksesta;

4) työttömyysturvalain (602/84) nojalla maksettavista etuuksista, työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitetusta koulutustuesta ja työllisyysasetuksen (737/87) nojalla maksettavasta harjaantumisrahasta;

5) opintotukilain 10 a §:ssä (95/87) tarkoitettua aikuisopintorahana maksettavasta ansiomenetykskorvauksesta;

6) lapsen kotihoidon tuesta;

7) tulo- ja varallisuusverolain 58 §:ssä tarkoitettua henkilövakuutuksen nojalla maksettavasta vakuutusmaksusta, vakuutusmaksujen palautuksesta ja takaisinostolla saatavasta määrästä,

8) muun kuin 2 tai 7 kohdassa tarkoitettua vakuutuksen nojalla maksettavasta päivärahasta tai muusta tulojen ja elatuksen vähentymisestä maksettavasta korvauksesta;

9) valtion virkamieslain (755/86) nojalla maksettavasta toistuvasta korvauksesta;

10) muista edellä 1—9 kohdassa mainittuihin suorituksiin rinnastettavista suorituksista, joista verohallitus niin määrää.

8 §

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja kustannuksia eivät kuitenkaan ole työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut, työttömyyskassamaksut, tulo- ja varallisuusverolain 50 §:n 3 momentissa tarkoitetuista matkoista aiheutuvat kustannukset, eivätkä ammattikirjallisuuden hankkimisesta johtuneet menot. Jos työnantaja korvauksetta järjestää työntekijöilleen yhteiskuljetuksen varsinaiseen työpaikkaan ja takaisin, tällaista etua ei pidetä palkkana.

58 §

Jos verovelvollinen ei ole liittänyt veroilmoitukseensa ennakonpidätyksestä annettua tai verotuslain 105 §:n 2 momentissa tarkoitettua todistusta eikä veroa määrättäessä ennakkoa ole otettu huomioon, on hänellä oikeus saada hakemuksesta takaisin veronkantoviranomaiselta liikaa suoritettu määrä. Pienimmästä palautettavasta määrästä säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1989. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta
annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta 11 päivänä elokuuta 1978 annetun lain (627/78) 1 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 ja 2 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 7 § sekä 9 §:n 3 momentti,

sellaistena kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (483/81), 4 §:n 1 ja 2 momentti 22 päivänä heinäkuuta 1983 annetussa laissa (639/83) sekä 7 § mainituissa 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa, sekä

lisätään 3 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Rajoitetusta verovelvollisuudesta säädetään tulo- ja varallisuusverolaissa.

3 §

Lähdevero on suoritettava osingosta, korosta ja rojaltista, mikäli 13 §:n 2 momentista ei muuta johdu, sekä palkasta, eläkkeestä ja muusta ennakoperintälain 5 §:ssä tarkoitettua suorituksesta.

Osuuspääoman korosta sekä sijoitusrahaston voitto-osuudesta on vastaavasti voimassa, mitä tässä laissa on osingosta säädetty.

Eläkkeellä tarkoitetaan myös elinkorkoa.

4 §

Palkkana pidetään sellaista palkkaa tai palkkiota, rojaltiksi katsottavaa korvausta lukuun ottamatta, jota ennakoperintälain 4 tai 6 §:ssä tarkoitetaan. Palkkaan luetaan myös oleskelukustannusten korvaus sekä muiden työn suorittamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksena maksetut hyvitykset. Palkkaan kuuluvat luontoisedut arvioidaan sen mukaan kuin ennakoperintälaissa on säädetty.

Palkkaan ei lueta:

1) liikenteen harjoittajan antaman tosittien perusteella suoritettavaa korvausta matkalipuista, rahtimaksuista eikä muista niihin verrattavista välttämättömistä varsinaiseen matkustamiseen kuuluvista maksuista,

2) majoitusliikkeen antaman tai muun luotettavan tosittien perusteella suoritettua majoittumismaksun korvausta,

3) päivärahaa siltä osin kuin se vastaa verohallituksen verovapaaksi vahvistamaa kotimaan päivärahaa,

4) Suomen valtioon palvelussuhteessa olevalle henkilölle, jonka varsinainen työntekopaikka on ulkomailla, mainitun työntekopaikan ulkopuolelle tehdystä matkasta maksettua verohallituksen verovapaaksi vahvistamaa päivärahaa tai muuta oleskelukustannusten korvausta.

7 §

Lähdevero on 25 prosenttia osingosta, 30 prosenttia korosta ja rojaltista sekä 35 prosenttia palkasta, eläkkeestä ja muusta ennakoperintälain 5 §:ssä tarkoitettua suorituksesta. Lähdevero menee kokonaisuudessaan valtiolle.

9 §

Milloin tulon saajalle kalenterikuukauden aikana samalta maksajalta tulevasta lähdeveron alaisesta tulosta perittävän veron määrä on enintään asetuksella säädettävä määrä, veroa ei peritä muusta tulosta kuin osingosta ja sijoitusrahaston voitto-osuudesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1989.

4.

Laki verotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 127 §,

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 3 §:n 3 momentti, 11 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §:n 2 momentti, 21 §:n 2 ja 3 momentti, 28 §:n 2 momentti, 33 §:n 3 momentti, 40 §, 43 §:n 2 momentti, 45 §:n 1 momentin 3 b kohta, 47 ja 50 §, 66 §:n 2 ja 3 momentti, 70 §:n 1 momentti, 78 §, 90 §:n 1 momentti, 91 §, 96 §:n 1 momentti, 96 a §:n johdantokappale ja 5 kohta, 96 c §:n 3 momentti, 100 ja 101 §, 129 §:n 2 momentti sekä 140 § ja 141 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 3 momentti 23 päivänä joulukuuta 1977 annetussa laissa (1002/77), 11 §:n 1 ja 3 momentti 30 päivänä tammikuuta 1987 annetussa laissa (74/87), 21 §:n 2 ja 3 momentti sekä 28 §:n 2 momentti 5 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (740/69), 33 §:n 3 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1987 annetussa laissa (583/87), 40 §, 43 §:n 2 momentti ja 47 § 31 päivänä joulukuuta 1974 annetussa laissa (1024/74), 45 §:n 1 momentin 3 b kohta 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1137/85), 66 §:n 2 ja 3 momentti 15 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (547/67), 70 §:n 1 momentti 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (527/75), 78 § 9 päivänä heinäkuuta 1982 annetussa laissa (531/82), 90 §:n 1 momentti ja 96 §:n 1 momentti 31 päivänä joulukuuta 1974 annetussa laissa (1023/74) sekä 91 § viimeksi mainittuna päivänä annetussa laissa (1025/74), 96 a §:n johdantokappale ja 5 kohta 6 päivänä elokuuta 1982 annetussa laissa (602/82) ja 96 c §:n 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (390/68), sekä

lisätään 135 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

— — — — —
Metsänhoitomaksun määrittämisestä ja kan-
nosta on voimassa, mitä siitä on 154 §:ssä ja
metsänhoitoyhdistyksistä annetussa laissa
(558/50) säädetty.

3 §

— — — — —
Verovelvollinen, joka harjoittaa metsäta-
loutta, on niin kuin omasta verostaan vastuus-
sa perheenjäsenensä, jäsenensä tai osakkaansa
tulon perusteella määrätystä verosta ja kansan-
eläkevakuutusmaksusta siltä osin, joka vastaa
verovelvollisen metsätalouden hyväksi tehdyn
työn arvon osuutta perheenjäsenen, jäsenen tai
osakkaan tulojen kokonaismäärästä. Milloin
puolisot yhdessä harjoittavat liikettä tai am-
mattia taikka maatilataloutta, on varsinaiseksi
yrittäjäksi katsottava puoliso vastuussa myös
puolisolleen tulo- ja varallisuusverolain
28 §:ssä tarkoitetun ansiotulon perusteella
määrättävästä verosta. Varsinaiseksi yrittäjäksi
katsottavan puolison veroista ja kansaneläke-
vakuutusmaksuista on myös toinen puoliso
vastuussa, jos hän omistaa puolisoitten yhteis-
esti harjoittamaan liikkeeseen, ammattiin tai

maatilatalouteen kuuluvia varoja tai osan niis-
tä.

11 §

— — — — —
Lääninverovirasto määrää verolautakunnan
valtionasiamiehen ja hänelle varamiehen. Kun-
nanhallitus määrää lautakuntaan *kunnanasia-*
miehen ja hänelle varamiehen. Valtion- ja kun-
nanasiamiehenä voi olla sama henkilö. Vero-
johtaja sekä verolautakunnan varapuheenjoht-
aja ja muu jäsen tai heidän varamiehensä ei
saa toimia valtion- tai kunnanasiamiehenä.

— — — — —
Valtionasiamiehelle antamansa määräyksen
voi lääninverovirasto peruuttaa. Kunnanhalli-
tus voi peruuttaa kunnanasiamiehen tehtävään
antamansa määräyksen.

17 §

— — — — —
Jaostossa on puheenjohtajana verojohtaja
tai, mikäli hän ei toimi jaoston puheenjohtaja-
na, se varapuheenjohtajista, jonka verolauta-
kunta määrää. Jaoston muut jäsenet määrää
lautakunta.

21 §

Lääninverovirasto määrää kuntien keskusjärjestöjä kuultuaan lautakuntaan yhden tai useampia verotusasiamiehiä ja heille varamiehet. Verotusasiamiehen on huolehdittava valtion, kuntien ja seurakuntien sekä kansaneläkelaitoksen oikeuden valvomisesta.

Lääninverovirasto voi peruuttaa verotusasiamiehelle antamansa määräyksen.

28 §

Tarkastusasiamiehen ja hänen varamiehensä määrää verohallitus kuultuaan kuntien keskusjärjestöjä.

33 §

Tulo- ja varallisuusverolain 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun sijoitusrahaston ja 23 §:n 3 kohdassa tarkoitetun yhteisön tulee siitä huolimatta, että ne ovat varallisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaat, antaa verotusta varten kehotuksetta varojaan ja velkojaan koskevat tässä luvussa tarkoitetut tiedot.

40 §

Verovelvollisen on kehotuksen saatuaan annettava veroilmoituksen lisäksi samoin veloituksin kuin veroilmoitus ne täydentävät tiedot ja selvitykset, jotka saattavat olla tarpeen hantä verotettaessa, verotarkastusta toimitettaessa tai hänen verotustaan koskevaa muutoksenhakuä käsiteltäessä. Kehotuksen antaa verojohtaja, verolautakunnan jaoston puheenjohtaja, lääninverolautakunnan tai sen jaoston puheenjohtaja taikka valtion- tai kunnanäasiamies, verotusäasiamies, tarkastusäasiamies taikka verohallituksen, lääninveroviraston tai verotoimiston äasianomainen virkamies tai työsopimus-suhteinen työntekijä.

43 §

Asiakirjain tarkastus on, mikäli mahdollista, toimitettava verovelvollisen liikehuoneistossa tai hänen käyttämässään tili- tai palvelutoimistossa. Mikäli tarkastus toimitetaan edellä mainitussa huoneistossa tai toimistossa, verovelvollisen on asetettava tarkastajan käytettäväksi tarkoituksenmukaiset tilat sekä tarpeelliset apuneuvot ja apulaiset. Jos tarkastusta ei voi-

da haitatta toimittaa edellä tarkoitettussa paikassa, tarkastus voidaan toimittaa lääninverovirastossa tai verotoimistossa. Verotoimiston toimesta tapahtuva tarkastus voidaan kuitenkin aina toimittaa äasianomaisessa verotoimistossa. Asiakirjat on esitettävä tarkastettaviksi siellä tai toimitettava sinne, missä tarkastus suoritetaan. Valokuvaamalla tai muulla vastaavalla tavalla valmistettuina jäljennöksinä säilytettävistä asiakirjoista on 40 §:ssä tarkoitetun viranomaisen kehotuksesta valmistettava jäljennökset tarkastusta suorittavan henkilön käyttöön, jos se on tarkastuksen suorittamista varten välttämätöntä. Suoritetusta tarkastuksesta on laadittava kertomus.

45 §

Verotusta varten tulee jäljempänä mainittavien viranomaisten, henkilöiden ja yhteisöjen toimittaa verohallituksen antamien ohjeiden mukaisesti veroviranomaiselle tai jäljempänä mainitulle yhteisölle tammikuun kuluessa edelliseltä kalenterivuodelta ja 2 kohdan osalta verohallituksen määräämänä ajankohtana puolivuositain seuraavat asiakirjat ja tiedot:

3 b) työnantajan, jos hän on jättänyt ennakonpidätyksen toimittamatta palkansaaajan palkasta tulo- ja varallisuusverolain 54 §:n nojalä, ulkomaille suoritetausta työstä palkansaaajalle maksetusta palkasta, työntekopaikasta, ulkomaille oleskelun kestosta ja sen aikana tapahtuneista Suomessa käynneistä;

47 §

Jokaisen on edellä tässä luvussa tarkoitettujen tietojen lisäksi annettava verohallituksen tai lääninveroviraston kehotuksesta sellaisia toisen verotusta, verotarkastusta tai verotusta koskevaa muutoksenhakuaä varten välttämättömiä muita tietoja, jotka selviävät hänen hallussaan olevista asiakirjoista tai muutoin ovat hänen tiedossaan, mikäli hänellä ei lain mukaan ole oikeutta kieltäytyä todistamasta äasiasta. Toisen verotukseen vaikuttavista, hänen taloudellista asemaansa koskevia tietoja ei kuitenkaan saa kieltäytyä antamasta.

50 §

Veroilmoitus ja, jos tarpeelliseksi katsotaan, muut tiedot, joista tässä laissa on säädetty, on annettava verohallituksen vahvistamia lomakkeita käyttäen.

66 §

Veroluokituksen suorittamisesta kunnassa sekä työn suorittajan ottamisesta tähän tehtävään määrää verohallitus kunnanvaltuustoa kuultuaan.

Verohallitus valvoo veroluokituksen suorittamista. Kunnanvaltuuston on valittava toimikunta avustamaan valvonnassa verohallituksen antamien ohjeiden mukaan.

70 §

Keskusverolautakunnassa on puheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä, jotka varamihi-
neen valtioneuvosto määrää viisivuotiskausit-
tain. Jäsenistä on yksi määrättävä valtiovarain-
ministeriön virkamiehistä ja yksi verohallituk-
sen virkamiehistä sekä kaksi kuntien keskusjär-
jestöjen ehdottamista henkilöistä.

78 §

Niin pian kuin verotuksessa määrättyjen ve-
roäyrien yhteismäärä kunnan osalta on selvillä,
verotoimiston on ilmoitettava se kunnanhalli-
tukselle. Samoin verotoimiston on ilmoitettava
kirkollisveroäyrien yhteismäärä kirkollisille vi-
ranomaisille. Jos näiden määrien selville saa-
mista ei voida verotuksen päättymistä liiaksi
viivyttämättä odottaa, verotoimiston on arvioi-
tava määrättävien veroäyrien yhteismäärät ja
ilmoitettava ne kunnanhallitukselle ja kirkolli-
sille viranomaisille viimeistään syyskuun 16
päivänä.

90 §

Omistamansa tai hallitsemansa maatilan ve-
roluokitukseen tyytymätön voi hakea siihen
muutosta sen läänin lääninoikeudelta, jossa
kiinteistö sijaitsee. Muutosta on haettava kir-
jallisesti, ja valituskirja on toimitettava asianoi-
maiseen verotoimistoon tai lääninoikeuteen sen
ajan kuluessa, jona veroluokitus 67 §:n mu-
kaan pidetään kunnassa nähtävänä. Valtion
puolesta on lääninverovirastolla ja valtionasia-
miehellä sekä kunnan puolesta kunnanasiamie-
hellä ja kunnanhallituksella oikeus hakea sa-
massa ajassa muutosta veroluokitukseen jon-
kin tilan osalta tai vaatia veroluokituksen ko-
konaan kumoamista.

91 §

Veron ja kansaneläkevakuutusmaksun mää-
räämiseen ja maksuunpanoon voi hakea muu-

tosta verovelvollinen itse sekä jokainen muu,
jonka oman veron määrään verotus välittö-
mästi saattaa vaikuttaa tai joka on veron
suorittamisesta joko julkis- tai yksityisoikeu-
dellisen oikeussuhteen perusteella vastuussa.
Myös yhtymä voi hakea muutosta yhtymän
verotettavan tulon ja varallisuuden vahvistami-
seen sekä niiden jakoon.

Valtion- ja kunnanasiamiehellä, verotusasia-
miehellä, lääninverovirastolla sekä kunnanhal-
lituksella on niin ikään oikeus hakea muutosta
verotukseen ja yhtymän verotettavan tulon ja
varallisuuden vahvistamiseen sekä niiden ja-
koon. Seurakunnalla on oikeus hakea muutos-
ta 79 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kirkollis-
veron maksuunpanoon sekä kunnanasiamiehel-
lä ja kansaneläkelaitoksella 79 §:n 3 momentis-
sa mainittuun kansaneläkevakuutusmaksun
määräämiseen ja maksuunpanoon.

96 §

Lääninoikeuden päätöksestä muussa kuin
90, 96 a tai 96 b §:ssä tarkoitettussa asiassa on
oikeus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen
kuudenkymmenen päivän kuluessa tiedoksi
saamisesta. Valitusoikeus on niillä, jotka
91 §:n mukaan voivat hakea muutosta vero-
tukseen. Valtion puolesta on valitusoikeus tar-
kastusasiamiehellä ja kunnan puolesta kunnan-
hallituksella.

96 a §

Lääninoikeuden päätöksestä ei saa valittaa
ilman 96 c §:ssä säädettyä valituslupaa, siltä
osin kuin päätös koskee:

5) tulo- ja varallisuusverolain 27, 28 ja 46
§:n nojalla verovelvollisen tai hänen puolisonsa
ansiotuloksi katsottavaa määrää;

96 c §

Tarkastusasiamiehelle ja kunnanhallitukselle
voidaan myöntää lupa vain 2 momentin 1
kohdan nojalla.

100 §

Jos verotus on toimitettu jonkin kunnan
kohdalta olennaisesti väärin, korkein hallinto-
oikeus voi kumota verotuksen kokonaisuudes-
saan tai tarpeellisilta osin ja määrätä verotuk-
sen uudelleen toimitettavaksi. Tätä koskevan

kirjallisen vaatimuksen tekee valtionasiamies, lääninverovirasto, kunnanasiamies tai kunnanhallitus taikka kunnassa verotettu. Vaatimus on toimitettava verotoimistoon 30 päivän kuluessa verotuksen päättymisestä. Verojohtajan on toimitettava se ja verolautakunnan antama selitys viipymättä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Asia on käsiteltävä korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

101 §

Lainvoiman saaneen päätöksen purkamista tai menetetyn määrääjän palauttamista koskeissa asioissa käyttää valtion puhevaltaa lääninverovirasto.

129 §

Verohallitus määrää, ottaen huomioon, mitä asiakirjojen hävittämisestä valtion virka-arkistoista erikseen on säädetty, milloin ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi annetut asiakirjat saadaan hävittää.

135 §

Jos lääninverovirasto määrää verolautakunnan valtionasiamieheksi päätoimisessa kunnanasiamiehen virassa olevan henkilön, voi verohallitus määrätä lääninveroviraston suorittamaan asianomaiselle kunnalle puolet yhteisen päätoimisen valtion- ja kunnanasiamiehen palkkauksesta ja sosiaaliturvamaksusta valtio-

varainministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

140 §

Sen lisäksi, mitä muualla laissa on säädetty, voi se viranomainen, jossa tämän lain piiriin kuuluva asia on vireillä, myöntää verovelvolliselle sekä kunnalle, kunnan- tai valtionasiamiehelle, tarkastusasiamiehelle tai lääninverovirastolle oikeuden kuulustuttaa todistajia myös siinä yleisessä alioikeudessa, jossa se saattaa sopivasti käydä päinsä. Todistajan kuulustelussa on myös toisilla asianosaisilla tällöin oikeus kuulustuttaa todistajia.

141 §

Edellä 140 §:ssä tarkoitetulle todistajalle on suoritettava palkkiota, jonka määrää todistajaa kuullut viranomainen. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä todistajain palkkioiden määräämisestä yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa on voimassa. Milloin todistajaa on kuultu valtion nimeämänä, on hänelle tuleva palkkio maksettava yleisistä varoista niiden perusteiden mukaan, jotka ovat voimassa korvauksen suorittamisesta valtion varoista tuomioistuimessa kuullulle todistajalle. Muussa tapauksessa palkkion suorittaa se, joka on todistajan nimennyt.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1989.

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 1988

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Erkki Liikanen*

2.

Laki

ennakkoperintälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä marraskuuta 1959 annetun ennakkoperintälain (418/59) 31 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä kesäkuuta 1987 annetussa laissa (584/87), ja *muutetaan* 4 §:n 3 momentti, 5 §:n 1 momentti, 8 §:n 3 momentti ja 58 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1987 annetussa laissa (581/87), 8 §:n 3 momentti 23 päivänä joulukuuta 1976 annetussa laissa (1018/76) ja 58 §:n 1 momentti 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (612/78), näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Palkkaan luetaan myös *asunto-, ruoka- ynnä muut* luontoisedut, jotka arvioidaan rahaksi valtiovarainministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

4 §

Palkkaan luetaan myös luontoisedut, jotka arvioidaan rahaksi *verohallituksen* vahvistamien perusteiden mukaan.

5 §

Ennakonpidätyks on toimitettava:

- 1) eläkkeestä ja elinkorosta;
- 2) *sairausvakuutuslain* (364/63) mukaisesta päivä- ja äitiysrahasta sekä muusta sairausvakuutuslain tai kansaneläkelain tai pakolliseen tapaturma- tai liikennevahinkoturvan nojalla tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;
- 3) muun kuin 2 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen nojalla maksetusta päivärahasta tai muusta tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;
- 4) rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain (935/73) nojalla tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta;
- 5) työttömyysturvalain (602/84) nojalla maksettavista etuuksista, työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitetusta koulutustuesta ja nuorten yhteiskuntatakuun perusteella maksettavasta harjoittelurahasta;
- 6) opintotukilain 10 a §:ssä (95/87) tarkoitetusta aikuisopintorahana maksettavasta ansiomenetykskorvauksesta;
- 7) lapsen kotihoidon tuesta;

- 1) eläkkeestä ja elinkorosta;
- 2) päivärahasta, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahasta sekä muusta tulojen ja elatuksen vähentymisestä maksettavasta korvauksesta, joka perustuu sairausvakuutuslakiin, kansaneläkelakiin, potilasvahinkolakiin tai pakolliseen tapaturma- tai liikennevahinkoturvaan;
- 3) rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain (935/73) nojalla tulojen ja elatuksen vähentymisestä maksettavasta korvauksesta;
- 4) työttömyysturvalain (602/84) nojalla maksettavista etuuksista, työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitetusta koulutustuesta ja *työllisyysasetuksen* (737/87) nojalla maksettavasta harjaantumisrahasta;
- 5) opintotukilain 10 a §:ssä (95/87) tarkoitetusta aikuisopintorahana maksettavasta ansiomenetykskorvauksesta;
- 6) lapsen kotihoidon tuesta;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8) tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 4 kohdassa tarkoitettusta eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen palautuksesta ja takaisinostolla saadusta määrästä;

9) tulo- ja varallisuusverolain 20 §:n 11 kohdassa tarkoitettusta henki- ja pääomavakuutuksen nojalla maksettusta pääomasta; sekä

10) muista edellä 1—9 kohdassa mainittuihin suorituksiin rinnastettavista suorituksista, joista verohallitus niin määrää.

7) tulo- ja varallisuusverolain 58 §:ssä tarkoitettusta henkilövakuutuksen nojalla maksettavasta vakuutusmaksusta, vakuutusmaksujen palautuksesta ja takaisinostolla saadusta määrästä;

8) muun kuin 2 tai 7 kohdassa tarkoitettun vakuutuksen nojalla maksettavasta päivärahasta tai muusta tulojen ja elatuksen vähentymisestä maksettavasta korvauksesta;

9) valtion virkamieslain (755/86) nojalla maksettavasta toistuvasta korvauksesta;

10) muista edellä 1—9 kohdassa mainittuihin suorituksiin rinnastettavista suorituksista, joista verohallitus niin määrää.

8 §

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja kustannuksia eivät kuitenkaan ole työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut, työttömyyskassamaksut, matkakustannukset asunnosta varsinaiseen työpaikkaan ja takaisin, eivätkä ammattikirjallisuuden hankkimisesta johtuneet menot. Jos työnantaja korvauksetta järjestää työntekijöilleen yhteis- tai muun vastavan kuljetuksen varsinaiseen työpaikkaan ja takaisin, tällaista etua ei pidetä palkkana.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja kustannuksia eivät kuitenkaan ole työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut, työttömyyskassamaksut, tulo- ja varallisuusverolain 50 §:n 3 momentissa tarkoitetuista matkoista aiheutuvat kustannukset, eivätkä ammattikirjallisuuden hankkimisesta johtuneet menot. Jos työnantaja korvauksetta järjestää työntekijöilleen yhteiskuljetuksen varsinaiseen työpaikkaan ja takaisin, tällaista etua ei pidetä palkkana.

31 §

Jos osuuspääoman koron määrä on pienempi kuin 20 markkaa, ei ennakonpidätystä toimiteta.

(4 mom. kumotaan)

58 §

Jos verovelvollinen ei ole liittännyt veroilmoitukseensa ennakonpidätyksestä annettua tai verotuslain 105 §:n 2 momentissa tarkoitettua todistusta eikä veroa määrättäessä ennakkoa ole otettu huomioon, on hänellä oikeus saada hakemuksesta takaisin veronkantoviranomaiselta liikaa suoritettu määrä, jos se on vähintään viisi markkaa.

58 §

Jos verovelvollinen ei ole liittännyt veroilmoitukseensa ennakonpidätyksestä annettua tai verotuslain 105 §:n 2 momentissa tarkoitettua todistusta eikä veroa määrättäessä ennakkoa ole otettu huomioon, on hänellä oikeus saada hakemuksesta takaisin veronkantoviranomaiselta liikaa suoritettu määrä. *Pienimmästä palautettavasta määrästä säädetään asetuksella.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1989. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3. **Laki**

rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta 11 päivänä elokuuta 1978 annetun lain (627/78) 1 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 ja 2 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 7 § sekä 9 §:n 3 momentti,

sellaisina, kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (483/81), 4 §:n 1 ja 2 momentti 22 päivänä heinäkuuta 1983 annetussa laissa (639/83) sekä 7 § mainitussa 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa sekä

lisätään 3 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Rajoitetusta verovelvollisuudesta säädetään tulo- ja varallisuusverolaissa (1043/74).

3 §

Lähdevero on suoritettava osingosta, korosta ja rojaltista, mikäli 13 §:n 2 momentista ei muuta johdu, sekä palkasta, eläkkeestä ja sairausvakuutuslain (364/63) mukaisesta päivä- ja äitiysrahasta sekä muusta sairausvakuutuslain tai pakollisen tapaturma- tai liikennevahinkoturvan nojalla tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta.

Osuuspääoman korosta on vastaavasti voimassa, mitä tässä laissa on osingosta säädetty.

4 §

Palkkana pidetään sellaista palkkaa tai palkkiota, rojaltiksi katsottavaa korvausta lukuun ottamatta, sekä eläkkeenä sellaista eläkettä tai elinkorkoa, jota ennakkoperintälain (418/59) 4, 5 tai 6 §:ssä tarkoitetaan. Palkkaan luetaan myös oleskelukustannusten korvaus sekä muiden työn suorittamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksena maksetut hyvitykset. Palkkaan kuuluvat luontoisedut arvioidaan sen mukaan kuin ennakkoperintälaissa on säädetty.

Palkkaan ei lueta:

1) liikenteen harjoittajan antaman tositteen perusteella suoritettavaa korvausta matka-, kuljetus-, paikka- ja makuupaikkalipuista eikä muista niihin verrattavista välttämättömistä varsinaiseen matkustamiseen kuuluvista maksuista,

Ehdotus

1 §

Rajoitetusta verovelvollisuudesta säädetään tulo- ja varallisuusverolaissa.

3 §

Lähdevero on suoritettava osingosta, korosta ja rojaltista, mikäli 13 §:n 2 momentista ei muuta johdu, sekä palkasta, eläkkeestä ja muusta ennakkoperintälain 5 §:ssä tarkoitettusta suorituksesta.

Osuuspääoman korosta *sekä sijoitusrahas-
ton voitto-osuudesta* on vastaavasti voimassa, mitä tässä laissa on osingosta säädetty.

Eläkkeellä tarkoitetaan myös elinkorkoa.

4 §

Palkkana pidetään sellaista palkkaa tai palkkiota, rojaltiksi katsottavaa korvausta lukuun ottamatta, jota ennakkoperintälain 4 tai 6 §:ssä tarkoitetaan. Palkkaan luetaan myös oleskelukustannusten korvaus sekä muiden työn suorittamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksena maksetut hyvitykset. Palkkaan kuuluvat luontoisedut arvioidaan sen mukaan kuin ennakkoperintälaissa on säädetty.

Palkkaan ei lueta:

1) liikenteen harjoittajan antaman tositteen perusteella suoritettavaa korvausta matkalipuista, *rahtimaksuista* eikä muista niihin verrattavista välttämättömistä varsinaiseen matkustamiseen kuuluvista maksuista,

Voimassa oleva laki

2) majoitusliikkeen antaman tai muun luottettavan tosittien perusteella suoritettua majoittumismaksun korvausta,

3) päivärahaa siltä osin kuin se perusteitaan ja määrältään vastaa päivärahaa, jonka valtio suorittaa kotimaan virka- tai työmatkasta, eikä

4) Suomen valtioon palvelussuhteessa olevalle henkilölle, jonka varsinainen työntekopaikka on ulkomailla, mainitun työntekopaikan ulkopuolella tehdystä matkasta maksettua päivärahaa tai muuta oleskelukustannusten korvausta.

7 §

Lähdevero on 25 prosenttia osingosta, 30 prosenttia korosta ja rojaltista sekä 35 prosenttia palkasta, eläkkeestä ja sairausvakuutuslain mukaisesta päivä- ja äitiysrahasta sekä muusta sairausvakuutuslain tai pakollisen tapaturmat tai liikennevahinkoturvan nojalla tulojen tai elatuksen vähentymisestä maksetusta korvauksesta. Lähdevero menee kokonaisuudessaan valtiolle.

9 §

Milloin tulon saajalle kalenterikuukauden aikana samalta maksajalta tulevasta lähdeveron alaisesta tulosta perittävän veron määrä on enintään 10 markkaa, veroa ei peritä muusta tulosta kuin osingosta.

Ehdotus

2) majoitusliikkeen antaman tai muun luottettavan tosittien perusteella suoritettua majoittumismaksun korvausta,

3) päivärahaa siltä osin kuin se *vastaa verohallituksen verovapaaksi vahvistamaa kotimaan päivärahaa*, eikä

4) Suomen valtioon palvelussuhteessa olevalle henkilölle, jonka varsinainen työntekopaikka on ulkomailla, mainitun työntekopaikan ulkopuolelle tehdystä matkasta maksettua verohallituksen verovapaaksi vahvistamaa päivärahaa tai muuta oleskelukustannusten korvausta.

7 §

Lähdevero on 25 prosenttia osingosta, 30 prosenttia korosta ja rojaltista sekä 35 prosenttia palkasta, eläkkeestä ja *muusta ennakko-perintälain 5 §:ssä tarkoitetusta suorituksesta*. Lähdevero menee kokonaisuudessaan valtiolle.

Milloin tulon saajalle kalenterikuukauden aikana samalta maksajalta tulevasta lähdeveron alaisesta tulosta perittävän veron määrä on *enintään asetuksella säädettävä määrä*, veroa ei peritä muusta tulosta kuin osingosta *ja sijoitusrahaston voitto-osuudesta*.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 19 .*

4.

Laki

verotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58) 127 §,

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 3 §:n 3 momentti, 11 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §:n 2 momentti, 21 §:n 2 ja 3 momentti, 28 §:n 2 momentti, 33 §:n 3 momentti, 40 §, 43 §:n 2 momentti, 45 §:n 1 momentin 3 b kohta, 47 ja 50 §, 66 §:n 2 ja 3 momentti, 70 §:n 1 momentti, 78 §, 90 §:n 1 momentti, 91 §, 96 §:n 1 momentti, 96 a §:n johdantokappale ja 5 kohta, 96 c §:n 3 momentti, 100 ja 101 §, 129 §:n 2 momentti sekä 140 § ja 141 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 3 momentti 23 päivänä joulukuuta 1977 annetussa laissa (1002/77), 11 §:n 1 ja 3 momentti 30 päivänä tammikuuta 1987 annetussa laissa (74/87), 21 §:n 2 ja 3 momentti sekä 28 §:n 2 momentti 5 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (740/69), 33 §:n 3 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1987 annetussa laissa (583/87), 40 §, 43 §:n 2 momentti ja 47 § 31 päivänä joulukuuta 1974 annetussa laissa (1024/74), 45 §:n 1 momentin 3 b kohta 31 päivänä joulukuuta 1985 annetussa laissa (1137/85), 66 §:n 2 ja 3 momentti 15 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (547/67), 70 §:n 1 momentti 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (527/75), 78 § 9 päivänä heinäkuuta 1982 annetussa laissa (531/82), 90 §:n 1 momentti ja 96 §:n 1 momentti 31 päivänä joulukuuta 1974 annetussa laissa (1023/74) sekä 91 § viimeksi mainittuna päivänä annetussa laissa (1025/74), 96 a §:n johdantokappale ja 5 kohta 6 päivänä elokuuta 1982 annetussa laissa (602/82) ja 96 c §:n 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (390/68), sekä

lisätään 135 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Metsänhoitomaksun määräämisestä ja kan-
nosta on voimassa, mitä siitä on 110 ja
154 §:ssä ja metsänhoitoyhdistyksistä annetus-
sa laissa (558/50) säädetty.

Metsänhoitomaksun määräämisestä ja kan-
nosta on voimassa, mitä siitä on 154 §:ssä ja
metsänhoitoyhdistyksistä annetussa laissa
(558/50) säädetty.

3 §

Verovelvollinen, joka harjoittaa metsäta-
loutta, on niin kuin omasta verostaan vastuus-
sa perheenjäsenensä, jäsenensä tai osakkaansa
tulon perusteella määrätystä verosta ja kansan-
eläkevakuutusmaksusta siltä osin, joka vastaa
verovelvollisen metsätalouden hyväksi tehdyn
työn arvon osuutta perheenjäsenen, jäsenen tai
osakkaan tulojen kokonaismäärästä. Milloin
puolisot yhdessä harjoittavat liikettä tai am-
mattia taikka maatilataloutta, on varsinaiseksi
yrittäjäksi katsottava puoliso vastuussa myös
puolisolleen tulo- ja varallisuusverolain
17 b §:n 3 momentissa tarkoitetun ansiotulon
perusteella määrättävästä verosta. Varsinaisek-
si yrittäjäksi katsottavan puolison veroista ja
kansaneläkevakuutusmaksuista on myös toinen
puoliso vastuussa, jos hän omistaa puolisolien

Verovelvollinen, joka harjoittaa metsäta-
loutta, on niin kuin omasta verostaan vastuus-
sa perheenjäsenensä, jäsenensä tai osakkaansa
tulon perusteella määrätystä verosta ja kansan-
eläkevakuutusmaksusta siltä osin, joka vastaa
verovelvollisen metsätalouden hyväksi tehdyn
työn arvon osuutta perheenjäsenen, jäsenen tai
osakkaan tulojen kokonaismäärästä. Milloin
puolisot yhdessä harjoittavat liikettä tai am-
mattia taikka maatilataloutta, on varsinaiseksi
yrittäjäksi katsottava puoliso vastuussa myös
puolisolleen tulo- ja varallisuusverolain
28 §:ssä tarkoitetun ansiotulon perusteella
määrättävästä verosta. Varsinaiseksi yrittäjäksi
katsottavan puolison veroista ja kansaneläke-
vakuutusmaksuista on myös toinen puoliso
vastuussa, jos hän omistaa puolisolien yhtei-

Voimassa oleva laki

yhteisesti harjoittamaan liikkeeseen, ammattiin tai maatilatalouteen kuuluvia varoja tai osan niistä.

11 §

Verohallitus määrää verolautakunnan valtionasiamiehen ja hänelle varamiehen. Kunnanhallitus määrää lautakuntaan *samoin* kunnanasiameiehen ja hänelle varamiehen. Valtion- ja kunnanasiameiehenä voi olla sama henkilö. Verojohtaja sekä verolautakunnan varapuheenjohtaja ja muu jäsen tai heidän varamiehensä alkoon toimiko valtion- tai kunnanasiameiehenä.

Valtionasiamiehelle antamansa määräyksen voi verohallitus peruuttaa. Kunnanhallitus voi peruuttaa kunnanasiameiehen tehtävään antamansa määräyksen.

17 §

Jaostossa on puheenjohtajana verojohtaja tai, mikäli hän ei toimi jaoston puheenjohtajana, se varapuheenjohtajista, jonka verolautakunta määrää. Jaoston muut jäsenet määrää lautakunta, *ottaen huomioon, että puolet jaostosta on valittu ja lautakunnan jäseniä.*

21 §

Verohallitus määrää kunnallisia keskusjärjestöjä kuultuaan lautakuntaan yhden tai useampia verotusasiamehiä ja heille varamiehet. Verotusasiameiehen on huolehdittava valtion, kuntien ja seurakuntien sekä kansaneläkelaitoksen oikeuden valvomisesta.

Verotusasiameiehelle antamansa määräyksen verohallitus voi peruuttaa.

28 §

Tarkastusasiameiehen ja hänen varamiehensä määrää verohallitus kuultuaan kunnallisia keskusjärjestöjä.

33 §

Tulo- ja varallisuusverolain 11 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun sijoitusrahaston ja 14 §:n 3 kohdassa tarkoitetun yhteisön tulee

Ehdotus

sesti harjoittamaan liikkeeseen, ammattiin tai maatilatalouteen kuuluvia varoja tai osan niistä.

11 §

Lääninverovirasto määrää verolautakunnan valtionasiamiehen ja hänelle varamiehen. Kunnanhallitus määrää lautakuntaan kunnanasiameiehen ja hänelle varamiehen. Valtion- ja kunnanasiameiehenä voi olla sama henkilö. Verojohtaja sekä verolautakunnan varapuheenjohtaja ja muu jäsen tai heidän varamiehensä ei saa toimia valtion- tai kunnanasiameiehenä.

Valtionasiamiehelle antamansa määräyksen voi *lääninverovirasto* peruuttaa. Kunnanhallitus voi peruuttaa kunnanasiameiehen tehtävään antamansa määräyksen.

Jaostossa on puheenjohtajana verojohtaja tai, mikäli hän ei toimi jaoston puheenjohtajana, se varapuheenjohtajista, jonka verolautakunta määrää. Jaoston muut jäsenet määrää lautakunta.

Lääninverovirasto määrää kuntien keskusjärjestöjä kuultuaan lautakuntaan yhden tai useampia verotusasiamehiä ja heille varamiehet. Verotusasiameiehen on huolehdittava valtion, kuntien ja seurakuntien sekä kansaneläkelaitoksen oikeuden valvomisesta.

Lääninverovirasto voi peruuttaa verotusasiameiehelle antamansa määräyksen.

Tarkastusasiameiehen ja hänen varamiehensä määrää verohallitus kuultuaan *kuntien* keskusjärjestöjä.

Tulo- ja varallisuusverolain 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun sijoitusrahaston ja 23 §:n 3 kohdassa tarkoitetun yhteisön tulee

Voimassa oleva laki

siitä huolimatta, että ne ovat varallisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaat, antaa verotusta varten kehotuksetta varojaan ja velkojaan koskevat tässä luvussa tarkoitetut tiedot.

40 §

Veroveilmoituksen lisäksi verovelvollisen on, saatuaan verojohtajalta, verolautakunnan jaoston puheenjohtajalta, lääninverolautakunnan tai sen jaoston puheenjohtajalta taikka valtion- tai kunnansiamieheltä, verotusasiamieheltä tarkastusasiamieheltä, *verotarkastajalta* taikka verohallituksen, lääninverotoimiston tai veroroimiston asianomaiselta virkamieheltä tai toimihenkilöltä kehotuksen, annettava samoin velvoituksin kuin veroilmoitus ne täydentävät tiedot ja selvitykset, jotka saatavat olla tarpeen häntä verotettaessa, verotettaessa, verotarkastusta toimitettaessa tai hänen verotustaan koskevaa muutoksenhakua käsiteltäessä.

Ehdotus

siitä huolimatta, että ne ovat varallisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaat, antaa verotusta varten kehotuksetta varojaan ja velkojaan koskevat tässä luvussa tarkoitetut tiedot.

40 §

Verovelvollisen on kehotuksen saatuaan annettava veroilmoituksen lisäksi samoin velvoituksin kuin veroilmoitus ne täydentävät tiedot ja selvitykset, jotka saattavat olla tarpeen häntä verotettaessa, verotarkastusta toimitettaessa tai hänen verotustaan koskevaa muutoksenhakua käsiteltäessä. Kehotuksen antaa verojohtaja, verolautakunnan jaoston puheenjohtaja, lääninverolautakunnan tai sen jaoston puheenjohtaja taikka valtion- tai kunnanasiemies, verotusasiemies, tarkastusasiemies taikka verohallituksen, lääninveroviraston tai verotoimiston asianomainen virkamies tai työsopimus-suhteinen työntekijä.

43 §

Asiakirjain tarkastus on, mikäli mahdollista, toimitettava verovelvollisen liikehuoneistossa tai hänen käyttämässään tili- tai palvelutoimistossa. Mikäli tarkastus toimitetaan edellä mainitussa huoneistossa tai toimistossa, verovelvollisen on asetettava tarkastajan käytettäväksi tarkoituksenmukaiset tilat sekä tarpeelliset apuneuvot ja apulaiset. Jos tarkastusta ei voida haitatta toimittaa edellä tarkoitettussa paikassa, tarkastus voidaan toimittaa lääninverotoimistossa tai verotoimistossa. Verotoimiston toimesta tapahtuva tarkastus voidaan kuitenkin aina toimittaa asianomaisessa verotoimistossa. Asiakirjat on esitettävä tarkastettaviksi siellä tai toimitettava sinne, missä tarkastus suoritetaan. Valokuvaamalla tai muulla vastaavalla tavalla valmistettuina jäljennöksinä säilytettävistä asiakirjoista on 40 §:ssä tarkoitetun viranomaisen kehotuksesta valmistettava jäljennökset tarkastusta suorittavan henkilön käyttöön, mikäli se on tarkastuksen suorittamista varten välttämätöntä. Suoritetusta tarkastuksesta on laadittava kertomus.

Asiakirjain tarkastus on, mikäli mahdollista, toimitettava verovelvollisen liikehuoneistossa tai hänen käyttämässään tili- tai palvelutoimistossa. Mikäli tarkastus toimitetaan edellä mainitussa huoneistossa tai toimistossa, verovelvollisen on asetettava tarkastajan käytettäväksi tarkoituksenmukaiset tilat sekä tarpeelliset apuneuvot ja apulaiset. Jos tarkastusta ei voida haitatta toimittaa edellä tarkoitettussa paikassa, tarkastus voidaan toimittaa *lääninverovirastossa* tai verotoimistossa. Verotoimiston toimesta tapahtuva tarkastus voidaan kuitenkin aina toimittaa asianomaisessa verotoimistossa. Asiakirjat on esitettävä tarkastettaviksi siellä tai toimitettava sinne, missä tarkastus suoritetaan. Valokuvaamalla tai muulla vastaavalla tavalla valmistettuina jäljennöksinä säilytettävistä asiakirjoista on 40 §:ssä tarkoitetun viranomaisen kehotuksesta valmistettava jäljennökset tarkastusta suorittavan henkilön käyttöön, mikäli se on tarkastuksen suorittamista varten välttämätöntä. Suoritetusta tarkastuksesta on laadittava kertomus.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

45 §

Verotusta varten tulee jäljempänä mainittavien viranomaisten, henkilöiden ja yhteisöjen toimittaa verohallituksen antamien ohjeiden mukaisesti veroviranomaiselle tai jäljempänä mainitulle yhteisölle tammikuun kuluessa edelliseltä kalenterivuodelta ja 2 kohdan osalta verohallituksen määräämänä ajankohtana puolivuositain seuraavat asiakirjat ja tiedot:

3 b) työnantajan, jos hän on jättänyt ennakonpidätyksen toimittamatta palkansaajan palkasta tulo- ja varallisuusverolain 22 b §:n nojalla, ulkomaalla suoritetusta työstä palkansaajalle maksetusta palkasta, työntekopaikasta, ulkomaalla oleskelun kestosta ja sen aikana tapahtuneista Suomessa käynneistä;

3 b) työnantajan, jos hän on jättänyt ennakonpidätyksen toimittamatta palkansaajan palkasta tulo- ja varallisuusverolain 54 §:n nojalla, ulkomailla suoritetusta työstä palkansaajalle maksetusta palkasta, työntekopaikasta, ulkomailla oleskelun kestosta ja sen aikana tapahtuneista Suomessa käynneistä;

47 §

Jokaisen on edellä tässä luvussa tarkoitettujen tietojen lisäksi annettava verohallituksen tai lääninverotoimiston kehotuksesta sellaisia toisen verotusta, verotarkastusta tai verotusta koskevaa muutoksenhakuasiaa varten välttämättömiä muita tietoja, jotka selviävät hänen hallussaan olevista asiakirjoista tai muutoin ovat hänen tiedossaan, mikäli hänellä ei lain mukaan ole oikeutta kieltäytyä todistamasta asiasta. Toisen verotukseen vaikuttavia, hänen taloudellista asemaansa koskevia tietoja ei kuitenkaan saa kieltäytyä antamasta.

47 §

Jokaisen on edellä tässä luvussa tarkoitettujen tietojen lisäksi annettava verohallituksen tai lääninveroviraston kehotuksesta sellaisia toisen verotusta, verotarkastusta tai verotusta koskevaa muutoksenhakuasiaa varten välttämättömiä muita tietoja, jotka selviävät hänen hallussaan olevista asiakirjoista tai muutoin ovat hänen tiedossaan, mikäli hänellä ei lain mukaan ole oikeutta kieltäytyä todistamasta asiasta. Toisen verotukseen vaikuttavia, hänen taloudellista asemaansa koskevia tietoja ei kuitenkaan saa kieltäytyä antamasta.

50 §

Veroilmoitus ja, mikäli tarpeelliseksi katsotaan, muut tiedot, joista tässä laissa on säädetty, on annettava valtiovarainministeriön vahvistamia lomakkeita käyttäen.

50 §

Veroilmoitus ja, jos tarpeelliseksi katsotaan, muut tiedot, joista tässä laissa on säädetty, on annettava verohallituksen vahvistamia lomakkeita käyttäen.

66 §

Veroluokituksen suorittamisesta kunnassa sekä työn suorittajan ottamisesta tähän tehtävään määrää valtiovarainministeriö kunnallisvaltuustoa kuultuaan.

Valtiovarainministeriön asiana on valvoa veroluokituksen suorittamista. Kunnallisvaltuuston on valittava toimikunta avustamaan valvonnassa valtiovarainministeriön antamien ohjeiden mukaan.

66 §

Veroluokituksen suorittamisesta kunnassa sekä työn suorittajan ottamisesta tähän tehtävään määrää verohallitus kunnanvaltuustoa kuultuaan.

Verohallitus valvoo veroluokituksen suorittamista. Kunnanvaltuuston on valittava toimikunta avustamaan valvonnassa verohallituksen antamien ohjeiden mukaan.

Voimassa oleva laki

70 §

Keskusverolautakunnassa on puheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä, jotka varamiehi-
neen valtioneuvosto määrää viisivuotiskausit-
tain. Jäsenistä on yksi määrättävä valtiovarain-
ministeriön virkamiehistä ja yksi verohallituk-
sen virkamiehistä sekä kaksi kunnallisten kes-
kusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

78 §

Niin pian kuin verotuksessa määrättyjen ve-
roäyrien yhteismäärä kunnan osalta on selvillä,
verolautakunnan on ilmoitettava se kunnanhal-
litukselle. Samoin verolautakunnan on ilmoi-
tettava kirkollisveroäyrien yhteismäärä kirkol-
lisille viranomaisille. Jos näiden määrien selvil-
le saamista ei voida verotuksen päättymistä
liiaksi viivyttämättä odottaa, verolautakunnan
on arvioitava määrättävien veroäyrien yhteis-
määrät ja ilmoitettava ne kunnanhallitukselle
ja kirkollisille viranomaisille viimeistään syys-
kuun 16 päivänä. *Näin voi verolautakunta
menetellä myös silloin, kun selvitys puuttuu
vain sellaisesta veroäyrien määrästä, joka ei
voi sanottavasti vaikuttaa yhteismäärään.*

90 §

Omistamansa tai hallitsemansa maatilan ve-
roluokitukseen tyytymätön voi hakea siihen
muutosta sen läänin lääninoikeudelta, jossa
kiinteistö sijaitsee. Muutoksenhaku on tehtävä
kirjallisesti, ja valituskirja on toimitettava asi-
anomaiseen verotoimistoon tai lääninoikeuteen
sen ajan kuluessa, jona veroluokitus 67 §:n
säännöksen mukaan pidetään kunnassa nähtä-
vänä. Valtion puolesta on verotarkastajalla ja
valtionasiamiehellä sekä kunnan puolesta kun-
nanasiamiehellä ja kunnallishallituksella oikeus
hakea samassa ajassa muutosta veroluokituk-
seen jonkin tilan osalta tai vaatia veroluokituk-
sen kokonaan kumoamista.

91 §

Veron ja kansaneläkevakuutusmaksun mää-
rämiseen ja maksuunpanoon voi hakea muu-
tosta verovelvollinen itse sekä jokainen muu,
jonka oman veron määrään verotus välittö-
mästi saattaa vaikuttaa tai joka on veron
suorittamisesta joko julkis- tai yksityisoikeu-
dellisen oikeussuhteen perusteella vastuussa.

Ehdotus

70 §

Keskusverolautakunnassa on puheenjohtaja
ja kahdeksan muuta jäsentä, jotka varamiehi-
neen valtioneuvosto määrää viisivuotiskausit-
tain. Jäsenistä on yksi määrättävä valtiovarain-
ministeriön virkamiehistä ja yksi verohallituk-
sen virkamiehistä sekä kaksi *kuntien* keskusjär-
jestöjen ehdottamista henkilöistä.

78 §

Niin pian kuin verotuksessa määrättyjen ve-
roäyrien yhteismäärä kunnan osalta on selvillä,
verotoimiston on ilmoitettava se kunnanhalli-
tukselle. Samoin *verotoimiston* on ilmoitettava
kirkollisveroäyrien yhteismäärä kirkollisille vi-
ranomaisille. Jos näiden määrien selville saa-
mista ei voida verotuksen päättymistä liiaksi
viivyttämättä odottaa, *verotoimiston* on arvioi-
tava määrättävien veroäyrien yhteismäärät ja
ilmoitettava ne kunnanhallitukselle ja kirkolli-
sille viranomaisille viimeistään syyskuun 16
päivänä.

90 §

Omistamansa tai hallitsemansa maatilan ve-
roluokitukseen tyytymätön voi hakea siihen
muutosta sen läänin lääninoikeudelta, jossa
kiinteistö sijaitsee. *Muutosta on haettava* kir-
jallisesti, ja valituskirja on toimitettava asian-
omaiseen verotoimistoon tai lääninoikeuteen sen
ajan kuluessa, jona veroluokitus 67 §:n mu-
kaan pidetään kunnassa nähtävänä. Valtion
puolesta on *lääninverovirastolla* ja valtionasia-
miehellä sekä kunnan puolesta kunnanasiamie-
hellä ja *kunnanhallituksella* oikeus hakea sa-
massa ajassa muutosta veroluokitukseen jon-
kin tilan osalta tai vaatia veroluokituksen ko-
nanaan kumoamista.

91 §

Veron ja kansaneläkevakuutusmaksun mää-
rämiseen ja maksuunpanoon voi hakea muu-
tosta verovelvollinen itse sekä jokainen muu,
jonka oman veron määrään verotus välittö-
mästi saattaa vaikuttaa tai joka on veron
suorittamisesta joko julkis- tai yksityisoikeu-
dellisen oikeussuhteen perusteella vastuussa.

Voimassa oleva laki

Myös yhtymä voi hakea muutosta yhtymän verotettavan tulon ja varallisuuden vahvistamiseen sekä niiden jakoon.

Valtion- ja kunnanasiamehellä, verotusasiamehellä, verotarkastajalla sekä kunnallishallituksella on niin ikään oikeus hakea muutosta verotukseen ja yhtymän verotettavan tulon ja omaisuuden vahvistamiseen sekä niiden jakoon. Seurakunnalla on oikeus hakea muutosta 79 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kirkollisveron maksuunpanoon sekä kunnanasiamehellä ja kansaneläkelaitoksella 79 §:n 3 momentissa mainittuun kansaneläkevakuutusmaksun määräämiseen ja maksuunpanoon.

96 §

Lääninoikeuden päätöksestä muussa kuin 90, 96 a tai 96 b §:ssä tarkoitettussa asiassa on niillä, jotka 91 §:n mukaan voivat hakea muutosta verotukseen, oikeus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen kuudenkymmenen päivän kuluessa tiedoksi saamisesta. Valtion puolesta on valitusoikeus kuitenkin tarkastusasiamehellä ja kunnan puolesta kunnallishallituksella.

96 a §

Valittaa ei saa, paitsi milloin asianomaiselle myönnetään 96 c §:ssä säädetty valituslupa, lääninoikeuden päätöksestä siltä osin kuin päätös koskee:

5) tulo- ja varallisuusverolain 17 b §:n nojalla verovelvollisen tai hänen puolisonsa ansiotuloksi katsottavaa määrää;

96 c §

Tarkastusasiamehelle ja kunnallishallitukselle voidaan myöntää lupa vain 2 momentin 1 kohdan nojalla.

100 §

Jos verotus on jonkin kunnan kohdalta toimitettu olennaisesti väärin, korkein hallinto-oikeus voi valtionasiamehen, verotarkastajan, kunnanasiamehen tai kunnallishallituksen taikka kunnassa verotetun vaatimuksesta kumota verotuksen kokonaisuudessaan tai tar-

Ehdotus

Myös yhtymä voi hakea muutosta yhtymän verotettavan tulon ja varallisuuden vahvistamiseen sekä niiden jakoon.

Valtion- ja kunnanasiamehellä, verotusasiamehellä, lääninverovirastolla sekä kunnanhallituksella on niin ikään oikeus hakea muutosta verotukseen ja yhtymän verotettavan tulon ja varallisuuden vahvistamiseen sekä niiden jakoon. Seurakunnalla on oikeus hakea muutosta 79 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kirkollisveron maksuunpanoon sekä kunnanasiamehellä ja kansaneläkelaitoksella 79 §:n 3 momentissa mainittuun kansaneläkevakuutusmaksun määräämiseen ja maksuunpanoon.

96 §

Lääninoikeuden päätöksestä muussa kuin 90, 96 a tai 96 b §:ssä tarkoitettussa asiassa on oikeus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen kuudenkymmenen päivän kuluessa tiedoksi saamisesta. Valitusoikeus on niillä, jotka 91 §:n mukaan voivat hakea muutosta verotukseen. Valtion puolesta on valitusoikeus kuitenkin tarkastusasiamehellä ja kunnan puolesta kunnanhallituksella.

96 a §

Lääninoikeuden päätöksestä ei saa valittaa ilman 96 c §:ssä säädettyä valituslupaa, siltä osin kuin päätös koskee:

5) tulo- ja varallisuusverolain 27, 28 ja 46 §:n nojalla verovelvollisen tai hänen puolisonsa ansiotuloksi katsottavaa määrää;

Tarkastusasiamehelle ja kunnanhallitukselle voidaan myöntää lupa vain 2 momentin 1 kohdan nojalla.

100 §

Jos verotus on toimitettu jonkin kunnan kohdalta olennaisesti väärin, korkein hallinto-oikeus voi kumota verotuksen kokonaisuudessaan tai tarpeellisilta osin ja määrätä verotuksen uudelleen toimitettavaksi. Tätä koskevan kirjallisen vaatimuksen tekee valtionasiames,

Voimassa oleva laki

peellisilta osilta ja määrätä verotuksen uudelleen toimitettavaksi. Vaatimus on kolmenkymmenen päivän kuluessa sen päivän jälkeen, jona verotus on päättynyt, annettava kirjallisesti verotoimistoon. Verojohtajan on viipymättä toimitettava se ynnä verolutakunnan antama selitys korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Asia on korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltävä kiireellisenä.

101 §

Lainvoiman saaneen päätöksen purkamista tai menetetyn määräajan takaisin antamista koskeissa asioissa käyttää valtion puhevaltaa verotarkastaja.

127 §

Sille, joka kauppamatkustajan toimesta on suorittanut leimaverolaissa säädettyä leimaveroa, valtiovarainministeriö voi hakemuksesta määrätä maksettavaksi takaisin leimveroa vastaavan osan valtionverosta.

129 §

Valtiovarainministeriön asiana on määrätä, ottaen huomioon, mitä asiakirjojen hävittämisestä valtion virka-arkistoista erikseen on säädetty, milloin ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi annetut asiakirjat saadaan hävittää.

135 §

140 §

Sen lisäksi, mitä 139 §:ssä ja muualla laissa on säädetty, voi se viranomainen, jossa tämän lain alainen asia on vireillä, myöntää verovelvolliselle sekä kunnalle, kunnan- tai valtionasiamiehelle, tarkastusasiamiehelle tai verotarkastajalle oikeuden kuulustuttaa todistajia myös siinä yleisessä alioikeudessa, jossa se saattaa sopivasti käydä päinsä. Todistajan

Ehdotus

lääninverovirasto, kunnanasiamies tai kunnanhallitus taikka kunnassa verotettu. Vaatimus on toimitettava verotoimistoon 30 päivän kuluessa verotuksen päättymisestä. Verojohtajan on toimitettava se ja verolautakunnan antama selitys viipymättä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Asia on käsiteltävä korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

101 §

Lainvoiman saaneen päätöksen purkamista tai menetetyn määräajan *palauttamista* koskeissa asioissa käyttää valtion puhevaltaa *lääninverovirasto*.

127 §

(kumotaan)

Verohallitus määrää, ottaen huomioon, mitä asiakirjojen hävittämisestä valtion virka-arkistoista erikseen on säädetty, milloin ilmoittamisvelvollisuuden täyttämiseksi annetut asiakirjat saadaan hävittää.

Jos lääninverovirasto määrää verolautakunnan valtionasiamieheksi päätoimisessa kunnan-asiamiehen virassa olevan henkilön, voi verohallitus määrätä lääninveroviraston suorittamaan asianomaiselle kunnalle puolet yhteisen päätoimisen valtion- ja kunnanasiamiehen palkkauksesta ja sosiaaliturvamaksusta valtiovarainministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

140 §

Sen lisäksi, mitä muualla laissa on säädetty, voi se viranomainen, jossa tämän lain *piiriin* kuuluva asia on vireillä, myöntää verovelvolliselle sekä kunnalle, kunnan- tai valtionasiamiehelle, tarkastusasiamiehelle tai *lääninverovirastolle* oikeuden kuulustuttaa todistajia myös siinä yleisessä alioikeudessa, jossa se saattaa sopivasti käydä päinsä. Todistajan kuulustelus-

Voimassa oleva laki

on myös toisilla asianosaisilla tällöin oikeus kuulustuttaa todistajia.

141 §

Edellä 139 ja 140 §:ssä tarkoitettulle todistajalle on sen viranomaisen, joka on todistajaa kuullut, määrättävä suoritettavaksi palkkio, ja tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä todistajain palkkioiden määräämisestä yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa on voimassa. Milloin todistajaa on kuultu valtion nimeämänä, maksettakoon *hänelle tuleva* palkkio yleisistä varoista niiden perusteiden mukaan, jotka ovat voimassa korvauksen suorittamisesta valtion varoista tuomioistuimessa kuullulle todistajalle. Muussa tapauksessa suoritakoon palkkion se, joka on todistajan nimennyt.

Ehdotus

sa on myös toisilla asianosaisilla tällöin oikeus kuulustuttaa todistajia.

141 §

Edellä 140 §:ssä tarkoitettulle todistajalle on suoritettava palkkio, jonka määrää todistajaa kuullut viranomainen. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä todistajain palkkioiden määräämisestä yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa on voimassa. Jos todistajaa on kuultu valtion nimeämänä, on palkkio maksettava yleisistä varoista niiden perusteiden mukaan, jotka ovat voimassa korvauksen suorittamisesta valtion varoista tuomioistuimessa kuullulle todistajalle. Muussa tapauksessa palkkion suorittaa se, joka on todistajan nimennyt.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1989.*

Tulo- ja varallisuusveroasetus

Valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätyn ministerin esittelystä säädetään päivänä kuuta 198 annettun tulo- ja varallisuusverolain (/) nojalla:

1 §

Yleishyödyllisen yhteisön liike tulona ei pidetä tuloa, joka on saatu:

1) sairaaloissa, vajaamielislaitoksissa, rangaistus- tai työlaitoksissa, vanhainkodeissa, invalidihuoltolaitoksissa tai muissa sellaisissa huoltolaitoksissa ja huoltoloissa hoito-, askartelu- tai opetustarkoituksessa valmistettujen tuotteiden myynnistä;

2) edellä mainitussa tarkoituksessa suoritetuista palveluksista;

3) bingopelin pitämisestä.

2 §

Tulo- ja varallisuusverolain 103 §:ssä tarkoitetun rahalahjoituksen vähentämistä varten verovelvollisen on liitettävä veroilmoitukseensa asianmukainen selvitys verovuonna annetusta lahjoituksesta.

3 §

Verohallitus nimeää hakemuksesta tulo- ja varallisuusverolain 103 §:ssä tarkoitetut lahjoituksensaajat enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Nimeämispäätöksessä voidaan asettaa ilmoittamisvelvollisuutta koskevia ehtoja.

Ennen nimeämispäätöksen tekemistä verohallituksen on hankittava lausunto 5 §:ssä tarkoitettulta lahjoitusten verovapauslautakunnalta.

4 §

Verohallitus voi peruuttaa 3 §:ssä tarkoitetun päätöksensä, jos nimetty lahjoituksensaaja ei täytä sille nimeämispäätöksessä asetettuja ehtoja tai, jos sen varsinaisena tarkoituksena ei enää ole suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen taikka tieteen tai taiteen tukeminen.

Ennen päätöksen peruuttamista verohallituksen on hankittava lausunto lahjoitusten verovapauslautakunnalta. Lahjoituksensaajalle on varattava tilaisuus tulla peruuttamisasiassa kuulluksi.

5 §

Valtiovarainministeriön asettamassa lahjoitusten verovapauslautakunnassa on puheenjohtajana valtiovarainministeriön virkamies. Jäsenet, joita puheenjohtajan lisäksi on viisi, määrätään kolmivuotiskausittain opetusministeriön virkamiehistä ja Suomen Akatemian, taiteen keskustoimikunnan sekä museoviraston ehdottamista henkilöistä. Yksi lautakunnan jäsenistä voi toimia varapuheenjohtajana.

6 §

Saadakseen invalidivähennyksen verovelvollisen on annettava verotusta varten sairaudesta, viasta tai vammasta lääkärintodistus, jossa verovelvollisen pysyvä haitta-aste on määritelty lääkintöhallituksen hyväksymien perusteiden mukaisesti. Jos pysyvä haitta-aste on määritelty tapaturmaviraston käyttämien arviointiperusteiden mukaan, voidaan invalidivähennys myöntää tapaturmaviraston päätöksen perusteella.

7 §

Verohallituksen on julkaistava tulo- ja varallisuusverolain 133 §:ssä tarkoitettu ehdotus arvopapereiden verotusarvoksi ja toimitettava se verotoimistoille. Verotoimiston on pidettävä ehdotus marraskuun ajan julkisesti nähtävänä.

8 §

Tulo- ja varallisuusverolain 60 §:n 2 kohdassa tarkoitettuna julkisoikeudellisena yhteisönä pidetään valtion ja sen laitosten sekä kunnan ohella kuntayhtymää ja kuntainliittoa, maakuntaa, evankelisluterilaista kirkkoa ja ortodoksista kirkkokuntaa sekä niiden seurakuntaa, seurakuntainliittoa ja muuta seurakuntain yhtymää sekä kirkon keskusrahastoa, Suomen Pankkia ja kansaneläkelaitosta. Edellä mainitussa lainkohdassa tarkoitettuna eläkelaitoksena pidetään kunnallista eläkelaitosta ja ortodoksisen kirkkokunnan eläkekassaa.

9 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 1989. Se kumoaa 29 päivänä elokuuta 1986 annetun tulo- ja varallisuusverasetuksen (647/86) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Valtiovarainministeriö asettaa uuden lahjoitusten verovapauslautakunnan asetuksen voimaan tultua.

Tätä asetusta sovelletaan ensimmäisen keran vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa.

Asetus

verotusasetuksen muuttamisesta

Valtiovarainministerin esittelystä

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1959 annetun verotusasetuksen (530/59) 8 §:n 1, 9 ja 12 kohta sekä 35 ja 69 §,

näistä 8 §:n 9 kohta sellaisena kuin se on 1 päivänä marraskuuta 1963 annetussa asetuksessa (484/63), ja

muutetaan 2—4 ja 6 §, 8 §:n 12 ja 14 kohta, 9 §:n 9 kohta, 10 §:n 3 ja 4 kohta, 11 §:n 3 ja 4 kohta, 13 §, 14 §:n 3 kohta, 21 §:n 3 ja 4 kohta, 23 §:n 4 momentti sekä 37, 48, 53, 55, 58 ja 62 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 § 28 päivänä kesäkuuta 1985 annetussa asetuksessa (522/85), 4 § 26 päivänä elokuuta 1977 annetussa asetuksessa (646/77), 6, 37 ja 55 § 30 päivänä tammikuuta 1970 annetussa asetuksessa (64/70), 13 ja 62 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla asetuksella, 23 §:n 4 momentti 14 päivänä toukokuuta 1976 annetussa asetuksessa (397/76), 48 § 30 päivänä joulukuuta 1961 annetussa asetuksessa (588/61), 53 § osittain muutettuna 1 päivänä lokakuuta 1965 annetulla asetuksella (517/65) ja 58 § 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetussa asetuksessa (274/60), seuraavasti:

2 §

Yhteisönä pidetään tulo- ja varallisuusverolain 4 §:ssä tarkoitettua yhteisöä ja yhtymänä lain 5 §:ssä tarkoitettua yhtymää.

3 §

Valtioneuvoston päätös maan jakamisesta veropiireihin on julkaistava säädöskokoelmassa.

4 §

Verotoimiston tulee tehdä lääninverovirastolle esitys valtionasiamiehistä ja heidän varamiehistään.

Lääninveroviraston on ilmoitettava antamista määräyksistä verotoimistolle, jonka tulee saattaa ne asianomaisten henkilöiden tietoon.

6 §

Verohallituksen päätökset, jotka koskevat verotoimiston sijaintia ja huoneistoa sekä vero-

lautakunnan jäsenten ja jaostojen lukumäärää on saatettava lääninveroviraston ja asianomaisten kuntien tietoon. Verotoimiston sijaintipaikan määrittämisestä on ilmoitettava myös lääninhallitukselle.

8 §

Verotoimiston tulee sen lisäksi, mitä verotuslaissa on sen tehtäväksi määrätty:

— — — — —
14) antaa toimivaltansa rajoissa kunnanhallitukselle ja muille viranomaisille näiden tarvitsemia tietoja ja selvityksiä;
— — — — —

9 §

— — — — —
Verojohtajan tehtävänä on sen lisäksi, mitä verotuslaissa on määrätty:

— — — — —
9) ilmoittaa lääninverovirastolle ilmitulleet verorikokset sekä verotuspäätökset, joihin ve-

rotuslain 101 §:n mukaan olisi haettava purkua.

10 §

Valtionasiamiehen tulee hänelle verotuslain mukaan kuuluvia tehtäviä suorittaessaan:

3) tarvittaessa ilmoittaa lääninverovirastolle ilmitulleet verorikokset sekä ehdottaa toimenpiteisiin ryhtymistä verotuspäätöksen purkamiseksi;

4) antaa lääninverovirastolle, verotusasiemiehelle ja tarkastusasiemiehelle näiden vaatimat tiedot sekä tarvittaessa pyytää lääninverovirastolta ohjeita ja apua; sekä

11 §

Kunnanasiamiehen tulee hänelle verotuslain mukaan kuuluvia tehtäviä suorittaessaan:

3) tarvittaessa ilmoittaa lääninverovirastolle ilmitulleet verorikokset sekä ehdottaa toimenpiteisiin ryhtymistä verotuspäätöksen tai kansaneläkevakuutusmaksun määräämisen purkamiseksi;

4) antaa kunnanhallitukselle, asianomaisille kirkollisille viranomaisille, kansaneläkelaitokselle, verotusasiemiehelle ja tarkastusasiemiehelle näiden vaatimia tarpeellisia tietoja sekä tarvittaessa pyytää näiltä samoin kuin lääninverovirastolta ohjeita ja apua; sekä

13 §

Kuntien keskusjärjestöjen tulee verotuslain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua lääninverolautakunnan toimikautta edeltävän lokakuun kuluessa ilmoittaa asianomaiselle lääninverovirastolle lääninverolautakuntaan ehdottamansa henkilöt. Ehdotuksen saatuaan lääninveroviraston on ennen marraskuun 15 päivää tehtävä verohallitukselle esitys lautakunnan puheenjohtajaksi, varapuheenjohtajiksi ja muiksi jäseniksi sekä heidän varamiehikseen seuraavan toimikauden ajaksi määrättävistä henkilöistä samoin kuin siitä, kuka varapuheenjohtajista puheenjohtajan ollessa estyneenä toimii lautakunnan puheenjohtajana.

Lääninveroviraston on ilmoitettava antamistaan verotusasiemiehiä ja heidän varamiehiiän koskevista määräyksistä kuntien keskusjärjestöille ja saatettava ne asianomaisten henkilöiden ja kunnanhallitusten tietoon.

14 §

Lääninverolautakunnan puheenjohtajan tehtävänä on sen lisäksi, mitä verotuslaissa on määrätty:

3) ilmoittaa lääninverovirastolle ilmitulleet verorikokset.

21 §

Lääninoikeudessa olevan tarkastusasiemiehen tehtävänä hänen valvoessaan valtion, kuntien ja seurakuntien sekä kansaneläkelaitoksen oikeutta on sen lisäksi, mitä muualla on hänen tehtäväkseen määrätty:

3) tarvittaessa ilmoittaa lääninverovirastolle havaitsemansa verorikokset sekä ehdottaa tälle tai kunnanhallitukselle toimenpiteisiin ryhtymistä verotuspäätöksen purkamiseksi;

4) antaa lääninverovirastolle, kunnanhallitukselle, asianomaisille kirkollisille viranomaisille ja kansaneläkelaitokselle näiden vaatimat tiedot sekä tarvittaessa pyytää näiltä samoin kuin lääninverovirastolta ohjeita ja apua; sekä

23 §

Sellaisen verovelvollisen luonnollisen henkilön samoin kuin niiden puolisoitten, jonka tai joiden verotukseen sovelletaan tulo- ja varallisuusverolain 27 §:ää, on veroilmoituksessaan esitettävä eritelty selvitys verovelvollisen tai puolisoitten muista kuin ansiotuloista.

37 §

Valtion viranomaiset ovat sen lisäksi, mitä verotuslain 47 ja 49 §:ssä on säädetty, velvolliset valtiovarainministeriön tai verohallituksen asianomaisen virkamiehen tahi lääninveroviraston pyynnöstä antamaan lausuntoja ja toimittamaan arvioita alaansa kuuluvista kysymyksistä.

48 §

Jos toisen puolison ennakoilla on verotuslain 107 §:n mukaisesti lyhennetty toiselle puolisol-le maksuunpantuja veroja ja kansaneläkevakuutusmaksua, tulee tätä koskevien tietojen ilmetä veroluettelosta ja asianomaisten veroli-puista. Vastaavat tiedot on toimitettava myös veronkantoviranomaiselle.

53 §

Jos valtio omistaa maatalouskiinteistön, jonka tuloista se on kunnalle verovelvollinen, on verojohtajan viimeistään silloin, kun verolautakunnan ehdotus verotusperusteiksi asetetaan nähtäväksi, lähetettävä jäljennös sanotusta ehdotuksesta sille ministeriölle tai keskusvirastolle, jonka hallinnon alaisena kiinteistö on. Kun veroluokituksessa laaditut asiakirjat ja kartat asetetaan verotuslain 67 §:n mukaisesti verovelvollisten nähtäväksi, tulee verojohtajan, jos valtio omistaa kunnassa maatalouskiinteistön, myös tästä ennen nähtävillepanoa ilmoittaa asianomaiselle ministeriölle tai keskusvirastolle.

Valtiolle tuleva verolippu on lähetettävä asianomaiselle ministeriölle tai keskusvirastolle.

Kun kysymyksessä on metsäntutkimuslaitoksen tai maatilahallituksen hallinnassa olevista alueista saadun tulon verottaminen, on edellä mainitut jäljennökset, ilmoitukset ja veroliput lähetettävä edellisessä tapauksessa sanotulle laitokselle ja jälkimmäisessä tapauksessa siihen maatalouspiiriin, jossa alue sijaitsee.

55 §

Verotuslaissa tarkoitettuja kuntien keskusjärjestöjä ovat Suomen Kunnallisliitto, Suomen Kaupunkiliitto ja Finlands svenska kommunförbund.

58 §

Verotuslain 44 §:n mukaan annettavista tiedoista valtiovarainministeriö voi määrätä viranomaisille suoritettavaksi korvauksen.

62 §

Kuntaan, jonka alueella ei ole verotoimistoa, verohallitus voi valtuuston suostumuksella lääninhallitusta kuultuaan määrätä perustettavaksi verotoimiston alatoimiston.

Verotoimiston alatoimiston huoneiston hankkii ja ylläpitää se kunta, jonka alueella alatoimisto on, jollei valtio ole ottanut siitä huolehtiakseen. Huoneiston ylläpidosta aiheutuvat kustannukset jaetaan verotuslain 135 §:n mukaisesti valtion ja mainitun kunnan kesken.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .

